

POROČILO

**o izvrševanju javnih
pooblastil,**

danih

**SID - Slovenski izvozni
in razvojni banki, d.d.,
Ljubljana za leto 2018**

Ljubljana, maj 2019

KAZALO

POVZETEK	6
I. SID BANKA.....	12
I.1. OSEBNA IZKAZNICA.....	12
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE	13
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI	16
I.4. VLOGA SID BANKE.....	18
I.5. OBLIKE DELOVANJA.....	19
I.6. POSLANSTVO IN VREDNOTE.....	21
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE	23
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	23
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE	27
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE.....	34
II.4. PODROČJA DELOVANJA.....	37
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA	40
II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE	50
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI	52
III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE.....	52
III.2. STRATEŠKI DIAGRAM RAZVOJA SID BANKE 2019–2023	52
III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA	56
III.4. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA.....	58
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2018.....	62
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	62
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2018.....	64
IV.3. BANČNO OKOLJE.....	66
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA	69
V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2018	87
V.1. SKUPINA SID BANKA	94
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	103
VI.1. ZSIRB	103
VI.2. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2018.....	107
VI.3. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV	107
VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP.....	112

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV	113
VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA	121
VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ.....	142
VIII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE SLOVENSКИH PODJETIJ	149
IX. VZPOSTAVITEV IN IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IZ SREDSTEV ESIF.....	151
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS	154
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO.....	154
XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD	158
XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C.....	160
XIV. UČINKI FINANČNIH STORITEV	161
XIV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2018	161
XIV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST	167
XIV.3. SPODBUJEVALNI UČINEK POSOJIL SID BANKE	170
XV. DRUŽBENA ODGOVORNOST	173
XV.1. ODGOVORNOST DO STRANK.....	174
XV.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA	176
XV.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH	183
ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ	187

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

ALM	Asset Liability Management
BDP	Bruto družbeni proizvod
BS	Banka Slovenije
BU	Bernska Unija
CEB	Razvojna banka Sveta Evrope
CEE	Central and Eastern Europe
CMSR	Center za mednarodno sodelovanje in razvoj
DPRS	Državno pravobranilstvo Republike Slovenije
EAPB	European Association of Public Banks
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ECB	Evropska centralna banka
ECGD	Export Credits Guarantee Department
EFSI	Evropski sklad za strateške naložbe
EIB	Evropska investicijska banka
EIF	Evropski investicijski sklad
EK	Evropska komisija
Eko Sklad	Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad
EKP	Evropska kohezijska politika
ELTI	Evropsko združenje dolgoročnih investitorjev
ESCO	Energy service company
ESIF	Evropski strukturni in investicijski skladi
EU	Evropska unija
EUA	European Emission Allowances
GBER	General block exemption Regulation
IfG	Institution for Growth in Greece
IKA	Izvozno-kreditna agencija
IMF	Mednarodni denarni sklad
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KPMM	Komisija za pospeševanje mednarodne menjave
MF	Ministrstvo za finance
MFF	Multiannual financial framework
MGR	Ministrstvo za gospodarstvo
MSP	Mala in srednje velika podjetja
NEFI	Network of European Financial Institutions for SMEs
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
PS	Posojilni sklad
RRI	Raziskave, razvoj in inovacije
RS	Republika Slovenija
SBRA	Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje
SDI	Single Development Institute (Litva)
SEE	Southeast Europe or Southeastern Europe
SEGIP	Slovenian equity growth investment program
SID-PKZ	SID - Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana
SID banka	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
SJS	Slovenski javno-spodbujevalni sistem
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
SRP	Spodbujevalno razvojna platforma
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UMAR	Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
VAX	Ratio of value added to gross exports
WTO	Svetovna trgovinska organizacija
ZJF-D	Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah
ZJShem	Zakon o jamstveni shemi RS
ZJShemFO	Zakon o jamstveni shemi RS za fizične osebe
ZMRS	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju
ZPFIGD	Zakon o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb
ZSInv	Zakon o spodbujanju investicij
ZSIRB	Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki
ZVO	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja
ZZFMGP	Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov

POVZETEK

SID - Slovenska izvozna in razvojna banka je v letu 2018 močno povečala izvajanje programov razvojnega financiranja in zavarovanja in s tem pomembno prispevala k gospodarski aktivnosti in zlasti trajnostnemu razvoju slovenskega gospodarstva. Povečanje kreditiranja za skoraj 10 % je močno preseglo rast kreditiranja s strani bančnega sistema. Kljub temu se je v še vedno precej ugodnih gospodarskih razmerah SID banka umikala s segmentov financiranja, ki jih lahko ponovno ustrezno pokriva poslovni sektor in prilagaja svoje programe tržnim vrzelim na področju financiranja. Tako je skupaj z MGRT SID banka v letu 2018 v lastnem imenu uvedla nove programe financiranja na petih razvojnih področjih in v imenu države na osnovi sredstev evropske kohezijske politike oblikovala sveženj finančnih instrumentov, t.i. sklad skladov. Skupna vrednost finančnih storitev SID banke je v letu tako znašala relativno visokih 2,3 mrd EUR, Skupina SID banka pa omogoča financiranje in zavarovanje za več kot 2.200 podjetij. Multiplikativni učinki delovanja Skupine SID banka so ocenjeni na 4,1 mrd EUR bruto domačega proizvoda in 4,8 mrd EUR izvoza. S tem SID banka potrjuje svoje poslanstvo osrednje ustanove razvojnega financiranja v slovenskem gospodarskem okolju in na področju infrastrukture.

* * * * *

Delovanje SID banke v veliki meri pogojujejo domače in mednarodne makro-finančne razmere, tako z vidika izvajanja programov financiranja osredotočenih na tržne vrzeli, kot z vidika proti-cikličnih potreb makroekonomske politike. Leta 2018 je Slovenija dosegla visoko 4,5 % rast BDP, osnovano na širokem naboru makroekonomskih dejavnikov. Rast investicij v osnovna sredstva je presegla 10,6 % ob izboljšanju bilanc podjetij in dostopnosti do finančnih sredstev, ugodni gospodarski klimi, visoki izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in močni rasti njihovega bruto poslovnega presežka. Ob ugodnejših pogojih menjave je presežek menjave s tujino presegel 7 % BDP, v strukturi izvoza pa se krepi delež tehnološko zahtevnejših proizvodov.

Negotove razmere v mednarodnem gospodarskem okolju so od polletja 2018 naprej močno poslabšale srednjeročna pričakovanja. Negotovosti so bile vezane predvsem na naraščanje protekcionističnih ukrepov v mednarodni trgovini, geopolitične napetosti in tveganja glede ureditve izhoda Združenega Kraljestva iz Evropske unije. Gospodarska rast v evrskem območju se je znižala pod 2 %, enako pa kaže tudi za prihodna leta, naraščajo pa tudi verjetnosti bistveno bolj neugodnih scenarijev. Denarna politika ECB zato ostaja spodbujevalna, pričakovana postopna normalizacija ravni obrestnih mer pa se je ponovno zamaknila. V Sloveniji naj bi se rast zniževala proti 3 % do leta 2020.

Slovenski bančni sistem se je v letih po krizi močno okrepil, vendar so tržne vrzeli na nekaterih segmentih financiranja podjetij še vedno znatne. Dobičkonosnost bank se je sicer leta 2018 nekoliko izboljšala s pozitivnimi rastmi obrestnih,

predvsem pa neobrestnih prihodkov, stagniranjem operativnih stroškov in nadaljnjim sproščanjem oslabeitev. Kljub kapitalski trdnosti bank, konsolidaciji, privatizaciji in znižanju nedonosnih terjatev bank na le okoli 4 % pa je naraščanje kreditiranja podjetij v letu 2018 znašalo le 2,2 %. Skladno s tem v letu 2018 ni zaznanih bistvenih sprememb pri tržnih vrzeli na področju financiranja podjetij, po njihovem močnem znižanju v letu 2017. Ocene vrzeli za segment malih in srednjih podjetij kažejo na potrebe med 1 in 2 mrd EUR, deloma tudi, ker povečevanje potreb podjetij presega izboljšanje dostopnosti finančnih storitev. Delež podjetij, ki ne prejme sredstev v želenem obsegu je največji pri posojilih z ročnostjo nad 10 let. Mnoga podjetja, predvsem mala in mikro podjetja, ne zaprosijo za zunanje financiranje zaradi visokih zahtev bank po zavarovanju, previsokih stroškov financiranja ali zapletenih postopkov.

* * * * *

V danih makro-finančnih razmerah je SID banka povečala svojo aktivnost na segmentih, kjer so tržne vrzeli še vedno najbolj izrazite, ali pa nastajajo nove. S kreditnimi produkti je bilo v letu 2018 neposredno in posredno prek bank financiranih preko 400 končnih uporabnikov, predvsem malih in srednjih podjetij (MSP), v skupni vrednosti 464 milijonov EUR. Posredno financiranje, kjer SID banka svoja razvojna sredstva posreduje do gospodarstva preko poslovnih bank, se je v 2018 zvišalo za 10 odstotkov, na 0,74 mrd EUR, oziroma 51 % neto vrednosti celotnega kreditnega portfelja. Ker so banke visoko likvidne in se soočajo z zelo nizko rastjo kreditiranja je tudi posredovanje sredstev SID banke preko komercialnih bank oteženo. Tako je SID banka lahko v zadnjih letih ohranjala relativno visok portfelj neposrednega kreditiranja, z zvišanjem za 18,2 % v letu 2018, na 707 mio EUR.

Ob povečanju financiranja je SID banka zaradi ugodnih gospodarskih razmer nadaljevala z zniževanjem likvidnih sredstev, kar se kaže v zmernem upadu bilančne vsote za dobrih pet odstotkov, na 2,319 milijarde EUR. Delež SID banke glede na bilančno vsoto v bančnem sistemu je tako v lanskem letu znašal 6 %, kar sovпада z umikom njene proticklične aktivnosti. SID banka je namreč zaradi izvajanja aktivnosti za ublažitev krize v letu 2013 dosegla kar 9,4 % delež v bančnem sistemu.

Osredotočenost na tržne vrzeli je za SID banko, v njeni relativno novi vlogi razvojne banke, po krizi pomenila pospešen razvoj novih ciljno usmerjenih produktov. Ta večletni proces je pomembno zaznamoval tudi leto 2018, z obsežno in vsebinsko zaokroženo nadgradnjo instrumentov finančnega inženiringa. V letih od 2012 naprej je SID banka v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) postopoma aktivirala 650 mio EUR finančnih sredstev, od tega 170 mio EUR sredstev MGRT. Ta sredstva na osnovi finančnega inženiringa, ki zaradi delitve tveganj omogoča zelo ugodne pogoje financiranja, so do sedaj omogočila ustanovitev štirih skladov za programe financiranja gospodarstva. V tem okviru je bil aprilu 2018 vzpostavljen program za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov z začetnim potencialom za

plasiranje preko 43 mio EUR, ki pa je bil v teku leta tudi skoraj v celoti plasiran v gospodarstvo. Dodatno so bili junija vzpostavljeni še štiri novi programi v skupni vrednosti 307 milijonov EUR za namen spodbujanja internacionalizacije MSP, investicij v turistično infrastrukturo, naložb in projektov gozdno-lesne predelovalne verige. Iz omenjenih skladov finančnega inženiringa je samo v letu 2018 gospodarstvo črpalo za približno 110 mio EUR ugodnih in ciljno usmerjenih posojil.

SID banka v imenu in za račun države nastopa tudi kot upravljavec t.i. Sklada skladov, kjer razvija in vzpostavlja nove finančne instrumente na osnovi sredstev evropske kohezijske politike. Skupaj gre za 253 mio EUR evropskih sredstev. V letu 2018 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij za podjetja vseh velikosti razvita posojila v skupnem obsegu 58 mio EUR evropskih sredstev, h katerim 29 mio svojih sredstev dodajo še finančni posredniki. Za področje mikro posojil zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem so na voljo t.i. mikro posojila z ročnostjo do pet let, z moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanj. Ta so na razpolago v skupnem obsegu 60 mio EUR evropskih sredstev, z dodatnimi 30 mio EUR vzvoda finančnih posrednikov. Kjer je možno, SID banka sredstva sklada skladov posreduje do končnih koristnikov preko drugih finančnih posrednikov, v letu 2018 Sberbank, Primorska hranilnica Vipava in Slovenski podjetniški sklad. Če ni izkazanega interesa s strani drugih finančnih posrednikov, vlogo finančnega posrednika prevzame SID banka in izvajanje programov zagotovi sama. Za leto 2019 so predvideni novi programi, da se doseže ustrezna dinamika črpanj evropskih sredstev iz tega naslova.

Za nastop na tržni vrzeli pri kapitalnem financiranju podjetij v Sloveniji je SID banka izkoristila možnosti sodelovanja z Evropskim investicijskim skladom (EIF). Skupaj sta konec leta 2017 vzpostavila investicijski program v obsegu 100 mio EUR, Slovenski naložbeni program kapitalne rasti (SEGIP), ki je v letu 2018 pričel z investiranjem. Cilj programa je lastniško podpreti slovenska inovativna in hitrorastoča predvsem mala in srednja podjetja, do sredstev pa so upravičena tudi podjetja z do tri tisoč zaposlenimi. Program je prejel v delu EIF tudi garancijo Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI), ki je del t.i. Junckerjevega načrta.

Mandat SID banke prav tako vsebuje zavarovanja nemarketabilnih rizikov, kjer na osnovi Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) nastopa v imenu in za račun Republike Slovenije. V letu 2018 obseg zavarovanih poslov porasel za 32 %, na 808 milijonov EUR. Povečanje izhaja iz obsega (po)zavarovanja kratkoročnih terjatev zaradi relativno visoke rasti gospodarstva kakor tudi obsega zavarovanih srednjeročnih izvoznih poslov kot posledica zaključkov večjega števila projektov. Struktura zavarovanj po državah bistveno ne odstopa od preteklih let, saj je zavarovanih poslov še vedno največ v Rusiji, sledijo ji ZDA, Belorusija, Hrvaška, Ukrajina in BIH. SID banka na tem področju nadaljuje aktivnosti za olajšanje diverzifikacije trgov za slovenske izvoznike, predvsem na novih trgih v Afriki in Aziji. Zavarovalne premije in provizije so se povečale za 2,4-krat in so rezultat višjega obsega zavarovalnih poslov na področju srednjeročnih zavarovalnih produktov.

SID banka svojo naravnost v podporo trajnostnemu razvoju izkazuje tudi na področju zbiranja namenskih virov, z vodilno vlogo izdajatelja t.i. zelenih obveznic v regiji. V decembru 2018 je SID banka na mednarodnih kapitalskih trgih izdala zeleno obveznico v znesku 75 mio EUR. Namenjena je zelenim projektom na področjih obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti, preprečevanja in nadzora onesnaževanja ter drugih okolijsko in trajnostno usmerjenih aktivnosti. SID banka bo v prihodnje širila obseg financiranja na omenjenih področjih, pri čemer bo letno objavljala tudi oceno učinkov na okolje in družbo.

Z upoštevanjem aktivnosti zavarovanja nemarketabilnih rizikov izvoznih poslov in komercialnih zavarovalnih storitev hčerinske družbe SID - Prva kreditna zavarovalnica (SID-PKZ) je koristi finančnih storitev Skupine SID banka prejelo več kot 2200 podjetij. Z obsegom aktivnosti, ki dosega 9,8 mrd EUR različnih finančnih storitev Skupina SID banka ohranja izjemno pomembno vlogo pri spodbujanju gospodarske aktivnosti in internacionalizaciji slovenskih podjetij. Omenjeni obseg aktivnosti Skupine pomeni več kot 27 % pokritost celotne vrednosti slovenskega izvoza. Finančne storitve Skupine SID banka podpirajo podjetja v 121 državah in po ustaljeni metodologiji ocenjevanja učinkov razvojne banke omogočajo 10,1 mrd EUR dodatne prodaje slovenskih podjetij, že omenjenih 4,1 mrd EUR bruto domačega proizvoda, 4,8 mrd EUR izvoza ter skoraj 24.000 novih delovnih mest.

*** * * * ***

Finančni rezultat poslovanja SID banke je bil kljub oteženim prihodkovnim tveganjem zelo ugoden, saj je čisti dobiček znašal visokih 14,3 mio EUR. Ob izredno nizkih obrestnih merah so bile čiste obresti banke višje za 13 odstotkov in so znašale 23 milijonov EUR. SID banka sicer deluje kot razvojna banka, torej s ciljem lastne dolgoročne finančne vzdržnosti in doseganju učinkov v skladu s poslanstvom, ne pa na osnovi maksimalne dobičkonosnosti. Zato so tako visoki dobički prehodne narave povezani z enkratnimi dogodki. SID banka s presežki iz poslovanja oplaja kapital banke, ki se je tako povečal za 3 odstotke na 422 mio EUR, z namenom organske rasti in akumulacije razvojnih sredstev za svojo dejavnost. SID banka je v 2018 dosegla visoko kapitalsko ustreznost, 36,8 %, visoke količnike likvidnosti in likvidnostnega kritja in količnik neto stabilnih virov, ki so vsi bistveno nad regulatornimi zahtevami. Agencija Standard & Poor's je SID banki v juniju 2018 spremenila prihodnje obete bonitetne ocene s stabilnih na pozitivne, ob visoki bonitetni oceni A+.

Pozitivni finančni rezultat sta poleg prihodkov od financiranja omogočila tudi negotovostim prilagojeno in dolgoročno usmerjeno upravljanje z viri financiranja ter skrbno obvladovanje stroškov poslovanja. Na aktivni strani bilance se je delež likvidnih sredstev znižal za več kot četrtno, v največjem delu zaradi izplačila zapadle triletne obveznice v nominalnem znesku 290 mio EUR v avgustu 2018. V letu 2018 je SID banka sklenila novo pogodbo o dolgoročni zadolžitvi z Razvojno banko Sveta Evrope v višini 50 milijonov EUR za financiranje infrastrukturnih in

okolijskih projektov. Ti ugodni viri so v kombinaciji z viri sorodnih razvojnih bank (EIB, KfW, EBRD) služili za nadomeščanje programov posrednega financiranja v zapadanju, njihove ugodnosti pa se kot nova dodana vrednost prenašajo na končne uporabnike.

Skupina SID Banka je poslovala uspešno, saj je dobiček pred obdavčitvijo v letu 2018 znašal 15,8 mio EUR, čisti dobiček pa 12,4 mio EUR, k čemur sicer največ prispeva SID banka sama. SID-PKZ je zaradi stopnjevanja tržnih aktivnosti konkurence dosegla za 5,2 % nižje prihodke od premij, 14,3 mio EUR. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR) je v preteklem letu uspešno posloval in nadaljeval z dobrim izvajanjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in internacionalizacijo slovenskega gospodarstva. CMSR je pristopil tudi k širitvi svoje raziskovalno-analitične dejavnosti, na primer z zagotavljanjem visoko kakovostnih anket, ki Banki Slovenije (BS) in SID banki služijo za tekoče ocenjevanje tržnih vrzeli na področju financiranja gospodarstva.

* * * * *

SID banka se po krizi osredotoča na razvojni segment nalog v skladu z opredeljenim mandatom in poslanstvom. V primeru poslabšanja gospodarskih razmer je SID banka glede na že izkazano odpornost in prožnost svojega poslovnega modela sicer sposobna in pripravljena takoj ponovno prevzeti interventno vlogo za zoperstavljanje negativnim posledicam v slovenskem gospodarstvu v primeru nove krize. Produkti razviti v zadnjih letih in produkti, ki so v razvoju, omogočajo še bolj usmerjeno in učinkovite na potrebe ekonomske politike, naj bo to z vidika proticikličnega delovanja ali pa z vidika podpore trajnostnemu razvoju gospodarstva.

Odgovorno upravljanje in družbena odgovornost sta vpeti v vse aktivnosti SID banke. Banka se poleg odgovornega posojanja in izvajanja drugih finančnih storitev tudi sama vključuje v iniciative v podporo trajnostnemu razvoju, še posebej modelu krožnega gospodarstva. Prav tako želi SID banka uveljaviti svojo vlogo na področju projektnega financiranja. SID banka sodeluje z razvojnimi bankami in izvozno-kreditnimi agencijami v okviru mednarodnih stanovskih združenj, zlasti pa v okviru EAPB, ki združuje večje število javnih bank Evrope, s preko 3500 mrd EUR bilančne vsote, oziroma 15 % evropskega bančnega sistema, kar kaže na velik pomen javnih in razvojnih bank za razvoj EU.

Leto 2018 je zaznamovala tudi obsežna prenova in optimizacija notranjih procesov in osvežitvijo krovne strategije. Ta je za obdobje 2019–2023 opremljena z novimi strateškimi aktivnostmi, strateškimi cilji in strateškimi kazalniki, ki bodo omogočali spremljanje tako aktivnosti kot ciljev. Začrtana je bila tudi celovita prenova sistema IT, ki bo izvedena v prihodnjih letih, mehanizmi notranjih kontrol revizije in skladnosti pa bili kadrovsko in tehnično okrepljeni. Upravljanje tveganj je bilo v preteklem letu nadgrajeno z ustrezno dopolnitvijo politik in strategije obvladovanja tveganj, kjer smo dodali tudi novo politiko upravljanja strateškega tveganja, tudi z namenom uspešne uskladitve z

rednim letnim procesom nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja tveganosti banke (SREP), za katerega je pristojna BS.

Nove strateške usmeritve, v skladu s politiko umika iz tržnih aktivnosti, so v letu 2018 privedle do preobrazbe Skupine SID banka. Uspešno se je zaključil postopek prodaje hčerinske družbe SID-PKZ, ki deluje na področju zavarovanj kratkoročnih marketabilnih tveganj. Slednje šteje kot dejavnost, ki jo v Sloveniji lahko na ustrezni ravni zagotavljajo komercialne finančne institucije same. V postopku mednarodne javne prodaje, ki je potekal vse leto, je bila najboljša ponudnica francoska skupina Coface, ki bo v naslednjih treh letih zavarovalnico uporabila kot vozlišče za »jadransko« regijo in tako nadaljevala njeno uspešno delovanje v skladu z dogovorom. Prav tako se uspešno zaključuje načrtovana likvidacija Skupine Prvi faktor, kjer so skupaj s solastnikom NLB doseženi zastavljeni cilji. Likvidacija bo predvidoma končana v letu 2019.

Nenazadnje velja opozoriti tudi na izvedbo Evalvacije delovanja SID banke v obdobju 2011-2016 s strani neodvisne skupine uglednih strokovnjakov Ekonomske fakultete v Ljubljani. Študija, ki jo podrobneje povzamemo tudi v pričujočem gradivu, je potrdila velike pozitivne učinke aktivnosti SID banke v omenjenem obdobju, vključno z znatnim proti-cikličnim prispevkom v času krize, za slovensko gospodarstvo in trajnostni razvoj Slovenije. Predlogi skupine za nadgradnjo delovanja SID banke, pa tudi celotnega javno spodbujevalnega sistema financiranja, so bili nato vgrajeni v oblikovanje nove strategije banke. Pričakuje se tudi odziv SDH in ministrstev, zlasti glede pogledov na prihodnji razvoj banke.

* * * * *

V nadaljevanju poročilo sestavlja petnajst poglavij in zaključek. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in strateške usmeritve SID banke. V poglavju IV so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ki so pomembno pogojevale aktivnosti SID banke v letu 2018, osnovni rezultati poslovanja pa v V. poglavju. Poglavja od VI do XIII so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v XIV. poglavju, izvajanje načel družbene odgovornosti pa povzeto v XV. poglavju. Poročilo se zaključuje s pogledom na možnosti nadaljnjega razvoja slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka, kot vodilna institucija glede na obseg aktivnosti in dosežene učinke v tem sistemu, si bo še naprej prizadevala k njegovi nadgradnji sistema v smeri povezovanja, rasti kompetenc in učinkovitosti v okviru novega razvojnega modela in trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	http://www.sid.si
Status	Pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje kakovostnih novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Učinki v 2018	10,1 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij, 4,1 mrd EUR BDP, 4,8 mrd EUR izvoza, 23.900 novih delovnih mest.
Vrednote	Odgovornost, strokovnost, zavzetost, sodelovanje in ustvarjalnost
Bilančna vsota	2.318.834.000 EUR
Kapital	422.051.000 EUR
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	34,2 %
Število zaposlenih	185
Mednarodna bonitetna ocena (31.12.2018)	A+ (Standard & Poor's)

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992 kot Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana. Tako je postala posebna finančna institucija zasebnega prava za zavarovanje in financiranje izvoza Republike Slovenije, kot inštrument ekonomske politike RS spodbujanja in pospeševanja ekonomskih odnosov s tujino. Delovanje SID je urejal Zakon o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije.

V februarju 2004 je začel veljati Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, kot instrumentov trgovinske politike Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v luči pristopanja k Evropski uniji uskladi dejavnosti v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih SID izvaja v svojem imenu in za svoj račun s predpisi, ki urejajo delovanje zavarovalnic, najkasneje do konca leta 2004. Svoje poslovanje, ki ni zavarovalniško in ni predmet urejanja ZZFMGP, pa se uskladi s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, najkasneje do konca leta 2006.

Na navedeni zakonski osnovi je SID **ustanovila zavarovalnico in nanjo prenesla portfelj tržnih (marketabilnih) zavarovanj**, ki jih je do konca leta 2004 izvajala v svojem imenu in za svoj račun. SID-Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana (**SID-PKZ**) je tako začela s svojim delovanjem **1.1.2005** in je še vedno v 100-odstotni lasti SID banke.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (skrajšana firma SID banka, d.d., Ljubljana). S 1. 1. 2007 začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21.6.2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), začel pa se je uporabljati z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18.9.2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščenca institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID

banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročstvo Republike Slovenije.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen, saj je zakon izrecno določil, da je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9.3.2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izvzetih iz področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med drugim z zagotavljanjem finančnih storitev ter izvaja svetovanja in izobraževanja na področjih, kot so mednarodna trgovina in mednarodno sodelovanje, gospodarske spodbude za mala in srednje velika podjetja, raziskave in razvoj, regionalni razvoj ter komercialna in javna infrastruktura. Kljub temu, da je Evropska komisija s pismom z dne 11.12.2009 načeloma potrdila pravilnost poslovnega modela SID banke, je bil na pobudo slovenske strani odprt formalen postopek za izdajo posebne določbe, ki bi to eksplicitno potrdila. Odločbo Evropske komisije je pričakovati v letu 2019.

V letih krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v slovenskem bančnem sistemu se je močno povečala, saj je delež SID banke v slovenskem bančni sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto po velikosti. V oktobru 2011 je Banka Slovenije SID banki pripoznala status banke, pomembne za bančni sistem Republike Slovenije (**sistemska banka**).

V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa, kjer lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

Zaradi pomembne vloge v Slovenskem bančnem sistemu je bila SID banka, skupaj z NLB in NKBM **v novembru 2013 vključena v posebni pregled poslovanja, ki ga je Evropska Centralna banka začela izvajati v območju evra**. Pregledali so 130 bank v 18 članicah. Pregled poslovanja (Comprehensive Assessment), je bil sestavljen iz pregleda kvalitete sredstev (Assets Quality Review) in stresnih testov (Stress Tests). ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC. SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj morebitni kapitalski primanjkljaj ni bil ugotovljen.

To je ponovno pokazalo, da se je poslovni model SID banke v povezavi z upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za odpornega tudi v primeru neugodnih gibanj v okolju. Kot prikazujemo v nadaljevanju Poročila, poslovni model temelji na uveljavljanju v praksi odgovornega posojanja in izposojanja in razvoju naprednih sistemov za obvladovanje tveganj na tveganih razvojnih segmentih, ki jih razvojna banka mora naslavljanje. Ustrezno upravljanje s tveganji zagotavlja, da iz naslova morebitne realizacije tveganj ne bodo potrebne dokapitalizacije s strani lastnika.

V letu 2015 je Banka Slovenije na podlagi ZBan-2 izdala odločbo o določitvi SID banke kot druge sistemske pomembne banke. Po točkovanju Banke Slovenije je SID banka na drugem mestu po sistemske pomembnosti v slovenskem bančnem sistemu.

Takoj po vzpostavitvi Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo, najavljenega v novembru 2014, je SID banka pristopila k vzpostavitvi izvedbenih projektov za Slovenski gospodarski prostor. Z Evropsko investicijsko banko je SID banka podpisala sporazum, po katerem je postala **nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru Junckerjevega sklada**. S tem je SID banka prevzela vlogo vstopne točke in spodbujevalno-svetovalno vlogo za vse slovenske projekte, ki kandidirajo za sredstva Junckerjevega sklada.

SID banka je v letu 2017 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila možnosti intenzivnejšega vključevanja SID banke v **izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014 - 2020**. Skladno s trendom prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja na ravni EU je tudi Republika Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014 - 2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov ter konec leta s SID banko podpisala ustrezen sporazum, s katerim jo je imenovala za **upravljavca Sklada skladov v višini 253 milijonov EUR**.

Novembra 2017 je **SID banka z Evropskim investicijskim skladom (EIF) vzpostavila 100 milijonov EUR obsežen investicijski program, imenovan Slovenski naložbeni program kapitalske rasti**, v katerega bosta oba strateška partnerja vložila po 50 milijonov EUR. Gre za enega izmed prvih programov lastniškega financiranja, ki jih je na podlagi t. i. EIF-NPI Equity Platforme, katere

soustanovitelja sta SID banka in EIF, in naložbenega načrta za Evropo, vzpostavil EIF v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami v Evropski uniji. Program bo na podlagi 15-letnega mandata, podeljenega s strani SID banke, upravljal in izvajal EIF, ki je največji upravljavec skladov v EU.

Banka Slovenije je v okviru nadzora bančnega poslovanja v letu 2017 v banki izvedla dva pregleda in sicer pregled primernosti zastavljenih bančnih posojil ter pregled kreditnega tveganja v okviru dveh produktov financiranja malih in srednjih podjetij, to sta financiranje naložb z namenom kapitalske utrditve in financiranje tekočega poslovanja z namenom kapitalske utrditve (t.i. potrpežljivo posojilo). Oba pregleda sta bila zaključena brez izrečenih ukrepov nadzora ali sankcij zaradi prekrška.

SID banka je bila poleg tega v 2017 aktivno vključena v kreiranje **Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017-2021** in novo sprejeti **Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, po katerem je SID banka pooblaščen za dodeljevanje finančnih spodbud.

SID banka je na podlagi sporazuma z Ministrstvom za gospodarstvo, sklenjenim konec leta 2017, v letu 2018 pristopila k izvajanju aktivnosti v okviru Sklada skladov. Razviti so bili prvi finančni instrumenti za naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami ter mikroposojila. Za te instrumente so bili tudi že izbrani finančni posredniki (banka, hranilnica in javni sklad). Skladno s pravnim okvirom so bili finančni posredniki izbrani na podlagi javnih razpisov, vezano na novost v slovenskem prostoru pa je SID banka tako v fazi razvoja kot same implementacije posrednikom zagotavljala ustrezno pravno in administrativno tehnično podporo.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23.5.2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo je se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2017.

Podobno določilo vsebujeta tudi **Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)** iz leta 2004² in **Zakon o**

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah (ZJF-D³; 106. k člen). V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega **Zakona o javnih financah** SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka tudi izpolnjuje svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

SID banka je v okviru **kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)⁵ in Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO).**⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročta se ne dodeljujejo več) zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poročamo tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil.

V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po **Zakonu o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD).**⁷

V letu 2010 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)** s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Konec leta 2017 sta MGRT in SID banka podpisala sporazum o financiranju, s katerim je Republika Slovenije pooblastila SID banko za **upravljanje Sklada skladov.**

V letu 2018 je bil **sprejet tudi Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv),** ki SID banko pooblašča za dodeljevanje kreditov, garancij ter subvencioniranih obrestnih mer prejemnikom spodbude po tem zakonu.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično-operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje se je v letu 2018 izvajalo ločeno, v skladu z **Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS).**⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ "Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 odstotkov, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo."

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem pa poglavje o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

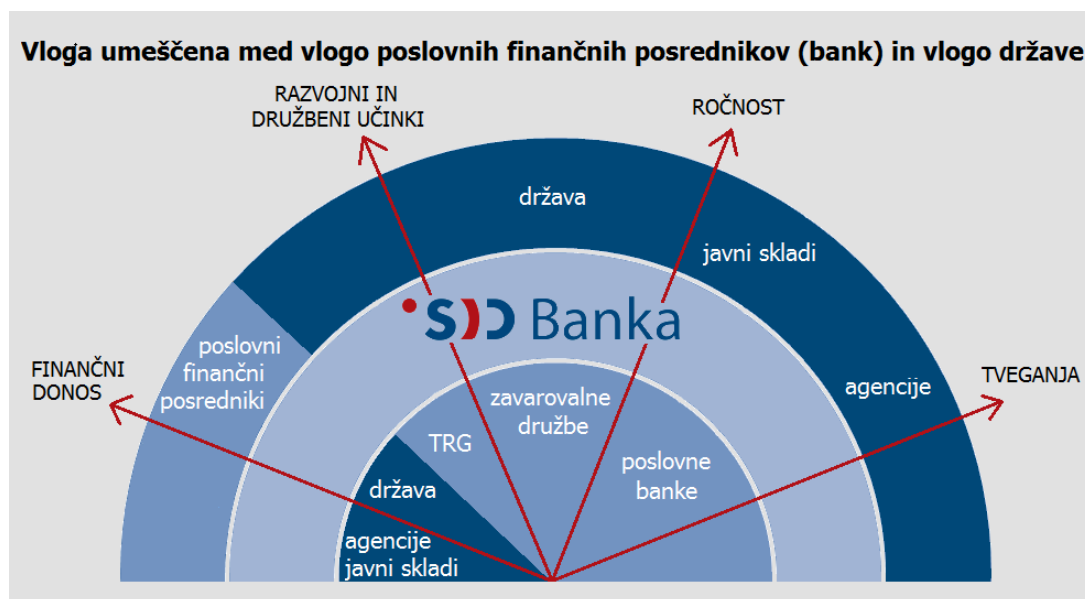
I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu ali pa le pod pretirano neugodnimi pogoji. Svojo aktivnost mora zato osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako **SID banka prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije.**

SID banka igra tudi pomembno proti-ciklično vlogo. Makroekonomske razmere, kjer gospodarstvo deluje pod ravni polnega potenciala in zaposlenosti, se lahko obravnavajo kot svojevrstna tržna neučinkovitost. To SID banki omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre reakcije, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države. Podobno velja za **interventno vlogo v primeru naravnih nesreč**, kjer se lahko SID banka hitro vključuje v odpravo posledic.

Vloga SID banke ni posredovanje vsakokrat, ko poslovne banke nekega posla ne želijo ali ne morejo podpreti, ampak le na zakonsko določenih področjih, kjer lahko s takim posredovanjem ustvarja znatne družbene koristi. **V svoji vlogi razvojne banke SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost** ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in uvaja **koncept odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, ki največkrat pomenijo dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Slika 1: Položaj SID banke na trgu

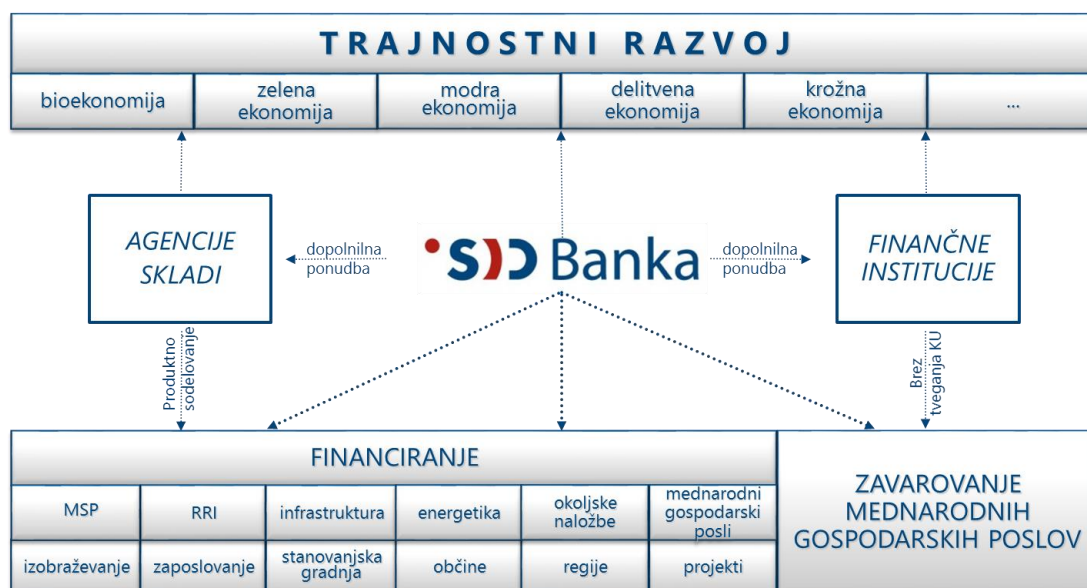
Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Ena izmed ključnih nalog SID banke s tega vidika je **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema**, koncentriranje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialno velikih sinergijskih učinkov in optimiziranje določenih funkcij. SID banka želi na osnovi svojih kompetenc in izkušenj v sodelovanju z ministrstvi in mednarodnimi razvojnimi institucijami **še naprej prispevati k učinkovitem črpanju sredstev strukturnih in kohezijskega sklada EU v okviru obstoječe in nove finančne perspektive.**

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko deluje **preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij v Sloveniji ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov.** ZSIRB, v skladu z dobro mednarodno prakso razvojno-spodbujevalnih institucij, uveljavlja obliko delovanja SID banke predvsem in prednostno posredno preko drugih bank, finančnih ali drugih institucij ali skupaj z njimi. Tudi zaradi skladnosti z določili EU je bil izbran model subsidiarne narave, kjer je SID banka v primerjavi z drugimi bankami praviloma v podrejenem položaju, da ne nastopa v vlogi konkurenta drugim bankam. SID banka na ta način lahko uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka

ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi.

Slika 2: Način delovanja SID banke

Vir: SID banka

Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo (obrestno maržo) za njihove stroške posredovanja, bremenitev njihovega kapitala, prevzemanje tveganj – to nadomestilo mora pa ustrezati tržnim razmeram in ne sme vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči.

Ko SID banka dostopa neposredno do končnih koristnikov se, v skladu s svojo omejeno vlogo, praviloma poslužuje koncepta delitve tveganj. SID banka tako prevzema praviloma največ 85% posameznega projekta, oziroma kolikor je v skladu z uveljavljenimi pravili v posameznih segmentih delovanja. **S tem SID banka ne izriva zasebnega trga, temveč ga dopolnjuje in povečuje njegove kapacitete (capacity building), z osnovanjem posebnih finančnih produktov za katalizo financiranja** tudi drugih finančnih posrednikov. Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja RS in s takim finančnim vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

I.6. POSLANSTVO IN VREDNOTE

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka poleg tega izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Slika 3: Poslanstvo SID banke

Vir: SID banka

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki:

- 1. Odgovornost** - Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem tudi k etičnemu delovanju.
- 2. Strokovnost** - Delo opravljam s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Aktivno si prizadevam za obvladanje svojega področja dela in osvajam nova znanja in veščine. Pripravljen sem svoje znanje deliti s sodelavci in se sam od njih učiti.
- 3. Zavzetost** - V svoje delo vlagam vso energijo in se iskreno zavzemam za dobro opravljeno delo. Ponosen sem, da s trdim in kakovostnim delom ter potrebno odločnostjo prispevam k uspehu in ugledu banke.

- 4. Sodelovanje** - Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in tovarištvo. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobro delo sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.
- 5. Ustvarjalnost** - Motiviran sem za izboljšave in spremembe razumem kot priložnost. Pripravljen sem deliti informacije in prispevati k idejam drugih. Cenim prilagodljivost in ustvarjalno ukrepanje pri odpravljanju ovir na vseh področjih dela banke.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke so institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne inštrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav ali strank (Bruck, 2005). Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

Tržna vrzel in neučinkovitost (angl. market failure)

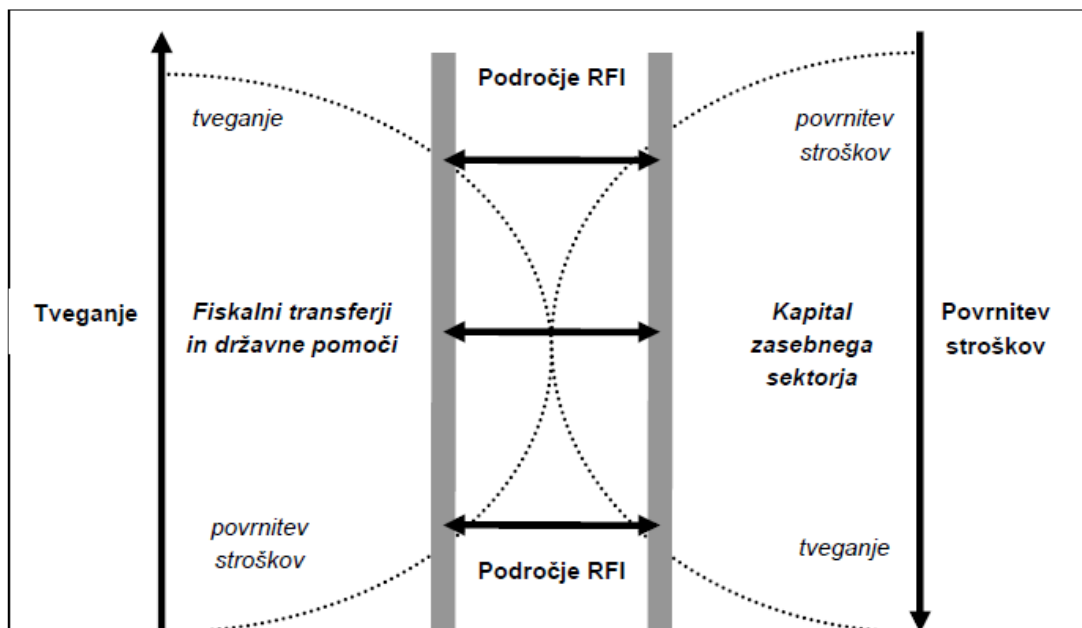
V praksi se trgi v vseh državah soočajo z vrsto pomanjkljivosti oziroma vrzelmi ter neučinkovitostmi (angl. *market failure*). Tržna neučinkovitost je ekonomski pojem, ki opisuje situacijo, ko na določenem trgu količina, po kateri povprašujejo kupci, ni enaka količini, ki jo zagotovijo ponudniki. Taka situacija je neposredna posledica pomanjkanja ekonomsko idealnih dejavnikov, ki preprečujejo ravnotežje (Besanko in ostali, 2007).

Zasebne institucije namreč zasledujejo izključno načelo maksimizacije dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla, tudi na račun njegovih dolgoročnih družbenih koristi. Zaradi tega prihaja do tržnih vrzeli (angl. *market gap*), ko določenih segmentov gospodarstva določen sektor (npr. bančni) ne servisira v zadostni meri.

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne inštitucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije drugače ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom relevantnih regulatorjev. Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 4: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij (RFI)

Vir: Musasike, 2004, str. 3

O »tržnih vrzelih« ne govorimo na ravni posameznega projekta ampak o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so tu potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji oziroma spodbujevalci gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP. Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše inštrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Danes deluje v 185 državah sveta preko **500 razvojnih bank** oziroma RFI. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Večinoma so organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (angl. *national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (angl. *development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem

upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvozno-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.⁹ Iz organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvozno-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati določenih mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **inštrumente državne razvojne politike, ki so kot taki tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami**. Ne glede na specifičnosti so izhodišča in glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh državah: zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

1. **Spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.
2. **Spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
3. **Spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnila komercialne banke, ker so ti projekti slabi oziroma nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

⁹ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so računale na kratko naravo t.i. izvozo-kreditnih agencij. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

Izpolnjevanje teh načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih, zadnje čase pa tudi okoljskih vidikov preučevanih projektov, ki jim poslovne banke razen z vidika tveganja ugleda in etike lastnega poslovanja niso podvržene, je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi dosti večja. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnava svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna finančna vzdržnost poslovanja kar pomeni oplajanje lastnega kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej pa ne tistih brez finančne vzdržnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolje v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času zadnje gospodarske krize so razvojne banke dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proti-ciklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo velik pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK

*Razvojne banke so se tudi v zadnji finančni krize izkazale za koristen inštrument ekonomske politike. To še posebno velja za države, kjer so se banke zasebnega sektorja umikale z nekaterih segmentov finančnega trga, kar je povzročilo naraščanje tržnih vrzeli. **Do izraza je prišla komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja, kjer se od razvojnih bank pričakuje hitro in prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika.** Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja seveda ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti pomagajo na segmentih z največjim učinkom na preprečevanje negativnih posledic na gospodarsko aktivnost. **Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, morajo razvojne banke neprestano vzdrževati ustrezno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti** (infrastruktura, portfelj, kadri, znanje, analitična orodja, dostop do zunanjega financiranja, itd.). To velja tudi za čas konjunktore, ko so finančne tržne vrzeli praviloma manjše in se razvojne banke umikajo zasebnemu sektorju.*

Za ustrezno usmerjanje svoje aktivnosti na segmente, kjer lahko dosega čim višjo učinkovitost (trend v zadnjem obdobju je t.i. »zeleno bančništvo« oziroma osredotočenje na nove okoljske tehnologije), morajo razvojne banke razvijati postopke spremljanja gibanja finančnih tržnih vrzeli in prilagajanje njihovih produktov za njihovo odpravljanje.

Vedno bolj prihajajo do izraza tudi nadzorniške zahteve in podvrženost proceduram in

kriterijem za dodeljevanje državne pomoči. **Razvojne banke, ki so bile kot SID banka usmerjene tudi k finančni podpori izvoznikom (internacionalizacije), sedaj na tem področju podvržene omejitvam**, ki omogočajo prednost poslovnim bankam, da delujejo na tem segmentu trga.

V krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi **z vzpostavljanjem novih razvojnih bank**. V državah EU so razvojne banke dodatno prevzele vlogo enega glavnih stebrov za realizacijo projektov v okviru Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI) in Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG). V nastajanju je tudi razvojna banka na Malti, Malta Development Bank.

V zvezi z nadaljnjim institucionalnim razvojem EU se vse bolj izpostavlja tudi **vprašanje vloge EIB vis-a-vis nacionalnim razvojnim bankam**. EIB je namreč vse aktivnejša v nacionalnih prostorih oziroma na področjih, ki so veljala za tradicionalna področja nacionalnih razvojnih bank, in razvija storitve, ki so nemalokrat »v konkurenci« z delovanjem nacionalnih razvojnih bank. Pri tem ima EIB praviloma več maneverskega prostora pri cenovnih pogojih. Do neke mere se celo že postavlja vprašanje enotne evropske razvojne banke z nacionalnimi »podružnicami«.

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE

Institucionalni in regulatorni okvir

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), ki regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi s pooblastilom po **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)**, ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države. Ti posli se računovodsko ločeno evidentirajo, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU **»specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke**. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani

Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročna posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet, ter energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU prisiljeni, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹⁰ Te namreč, kot že rečeno, delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom, obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo. Zaradi tega morajo te ustanove **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovitvenih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba), tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU, in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere.

Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo primarno preko poslovnih bank ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Problem

¹⁰ V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v 2012 dodaten moment s temelji evropske Bančne Unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

vpliva na konkurenco med končnimi prejemniki sredstev v realnem sektorju je urejen z zahtevo, da lahko specialne kreditne institucije ponujajo svoje produkte le na vnaprej točno določenih področjih oziroma v skladu s prej omenjenimi horizontalnimi cilji EU.

Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči, da **sama intervenira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

Zahteve/omejitve Evropske Komisije:

- Nekonkuriranje komercialnim bankam in osnovno delovanje preko poslovnih bank.
- Ponekod konkretnjša specifikacija in ustrezna prigrasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih nalog v okvirih GBER, *de minimis* ali dokazane tržne vrzeli.
- Zagotavljanje finančne samozadostnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.
- Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.
- Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.

Za vsakega od svojih programov mora razvojna banka, ki deluje v EU, na ustrezen način opredeliti tržno vrzel, ki jo s tem programom naslavlja. EK ponuja možnosti za oblikovanje programov **po načelu *de minimis* ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah**. Načelo *de minimis* predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim obrestnim meram, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z ustrezno analizo trga** EK dokaže tržno vrzel ter pri EK prigrasiti ustrezne programe financiranja, s katerimi bo naslovila to vrzel. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Slika 5: Nadzor nad poslovanjem SID banke temelji na treh nadzornih stebrih

Korporativno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada RS • Skupščina delničarjev • Nadzorni svet • Slovenski državni holding
Regulatorno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Banka Slovenije • Evropska centralna banka • Agencija za trg vrednostnih papirjev
Nadzor nad izvajanjem pooblastil	<ul style="list-style-type: none"> • Državni zbor • Vlada RS • Komisija za pospeševanje mednarodne menjave • Računsko sodišče RS • Evropsko računsko sodišče • Evropska komisija • Urad RS za nadzor proračuna

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo, SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS, ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko sodišče. SID banka za nadzorne ustanove **pripravlja letno skupaj več kot 150 rednih poročil**.

V 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po takratnem ZJN-2, zato so bili v banki tudi vzpostavljeni **postopki javnega naročanja**.

Korporativno upravljanje – usmerjeno v skrbno obvladovanje tveganj

Glede **internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet**. Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹¹ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje

¹¹ V letu 2018 so bili člani nadzornega sveta Monika Pintar Mesarič (predsednica nadzornega sveta do poteka mandata 21. 2. 2018 in po ponovnem imenovanju za članico nadzornega sveta 22. 2. 2018 od 15. 3. 2018 dalje), Marko Tišma (namestnik predsednice), mag. Marjan Divjak, mag. Leo Knez, Zlatko Vili Hohnjec in dr. Aleš Berk Skok (član do 16. 11. 2018).

ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo, komisijo za tveganja ter komisijo za imenovanja in prejemke kot posvetovalna telesa. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija** obravnava predvsem gradiva, ki se nanašajo na medletne in letne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost. **Komisija za tveganja**, v okviru svojih pristojnosti, predvsem svetuje glede splošne nagnjenosti banke k prevzemanju tveganj in glede strategije upravljanja tveganj, pomaga pri izvajanju nadzora nad višjim vodstvom glede strategije upravljanja tveganj, preverja, ali so v spodbudah v okviru sistema prejemkov upoštevana tveganja ter preverja, ali so cene produktov banke združljive s poslovnim modelom in strategijo upravljanja tveganj. **Komisija za imenovanja in prejemke** je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog s področja prejemkov zaposlenih ter obravnavo vprašanj, povezanih z upravo. Njene naloge so tako predvsem ocenjevanje ustreznosti vzpostavljenih metodologij, na podlagi katerih sistem prejemkov spodbuja ustrezno upravljanje tveganj, kapitala in likvidnosti, preverjanje ustreznosti splošnih načel politik prejemkov in njihove skladnosti s poslovno politiko banke v dolgoročnem časovnem obdobju, ocenjevanje in vrednotenje dela uprave, pregled politike prejemkov uprave in priprava priporočil nadzornemu svetu glede izvajanja politik prejemkov. Pri imenovanjih članov uprave in nadzornega sveta je komisiji v pomoč tudi Komisija za ocenjevanje primernosti, sestavljena iz vodje funkcije skladnosti v banki in dveh zunanjih članov z znanji in izkušnjami s področja opravljanja bančnih oziroma finančnih storitev ter z znanji in izkušnjami s področja kadrovanja, psihologije in sorodnih ved.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**¹².

Komisija odloča o predlogih banke za sklepanje zavarovalnih poslov, ki presegajo pet milijonov EUR, oziroma kadar je v poslu udeležena SID banka. Odločilne pristojnosti ima tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;
- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod;
- drugim poslom v zvezi z zavarovanjem po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, saj obravnava poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti vzpostavljene **različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota. V okviru banke je kot del sistema notranjih kontrol vzpostavljena tudi funkcija varovanja zakonitosti poslovanja, katere nosilec je posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna organizacijska enota, katere direktor je podrejen neposredno upravi, omogočeno pa mu je tudi neposredno komuniciranje z nadzornim svetom. Namen funkcije skladnosti je odpravljati oziroma omejevati tveganja skladnosti poslovanja ter krepiti korporativno etiko in integriteto ter preprečevati prevare in zlorabe. SID banka z manjšimi odstopanji (glej poglavje Kodeks upravljanja) spoštuje Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države in Kodeks javnih delniških družb ter je podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete.

¹² Komisija je na dan 31. 12. 2018 delovala v sestavi Franc Stanonik kot predsednik, Matej Čepeljnik kot namestnik predsednika ter mag. Jože Renar, mag. Alenka Suhadolnik, mag. Stanislava Zdravce Capriolo in Jernej Tovšak kot člani.

Oddelek za skladnost ima nadzorno funkcijo, je skrbnik internega kodeksa etičnih vrednot in strokovnih standardov ter pristojen za obravnavo pritožb naznaniteljev (t.i. »whistleblowing«). Oddelek za skladnost izvaja nadzorno funkcijo z rednimi in izrednimi pregledi poslovanja z vidika skladnosti na izbranih področjih, za katera iz analize profila tveganosti izhaja, da je tveganje neskladnosti največje. Pri izvajanju pregledov oddelek za skladnost sodeluje tudi z oddelkom za notranjo revizijo z izmenjavo informacij oziroma ugotovitev. Funkcija skladnosti vključuje spremljanje in poročanje o tveganju skladnosti ter svetovanje in izobraževanje o obvladovanju tega tveganja.

Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je uprava banke primarno odgovorna za upravljanje tveganja skladnosti in zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti. Njihova pravica in dolžnost je, da se izobražujejo tudi s področja obvladovanja tveganja skladnosti.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek za notranjo revizijo deluje skladno z Zakonom o bančništvu, Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in Kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo ureja listina o delovanju notranje revizije, podrobneje pa so postopki izvajanja notranjerevizijske dejavnosti opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v priročniku notranjega revidiranja. Oddelek za notranjo revizijo poroča o svojem delovanju, ugotovitvah in poteku realizacije priporočil letno in četrletno upravi banke, revizijski komisiji in nadzornemu svetu banke. Uprava banke obravnava tudi vsa poročila o posameznih izvedenih notranjih revizijah.

Namen delovanja oddelka za notranjo revizijo je podajati neodvisne in nepristranske ocene o učinkovitosti in kakovosti upravljanja tveganj, notranjih kontrol in ureditvi notranjega upravljanja in s tem prispevati k izboljšanju delovanja in doseganju ciljev banke. Svoje poslanstvo oddelek za notranjo revizijo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja, ki jih določi v okviru načrtovanja dela oddelka. Letni in strateški načrt temeljita na podlagi profila tveganosti banke in zahtev regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke, s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij delovanja banke in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oz. še ne pregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke.

V letnem načrtu dela za leto 2018 je bilo predvidenih dvanajst obsežnih in kompleksnih revizijskih pregledov, od katerih jih je bilo deset zaključenih v letu

2018, ena v začetku leta 2019, ena revizija pa je bila prenesena v letni načrt dela za poslovno leto 2019. V letu 2018 sta bila izvedena tudi en izredni revizijski pregled in samoocena kakovosti delovanja dela oddelka za notranjo revizijo. Pomembno pozornost je oddelek za notranjo revizijo posvečal tudi poteku realizacije priporočil. Poleg rednih revizijskih pregledov ter spremljave realizacije priporočil je oddelek v letu 2018 opravljal še svetovalno dejavnost na področju razvoja bančnih produktov v okviru Sklada skladov in finančnega inženiringa ter tudi neformalnega svetovanja širokega spektra vsebin.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarnih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevem poslovanju so tako predvsem:

a) Usmerjenost v uravnoteženi in trajnostni razvoj Slovenije

SID banka slediti načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upoštevati celovit, dolgoročno naravnani pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti mora upoštevati tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

b) Finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel podvržen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva koncept t.i. »presoje 5 bilanc« (intelektualna, surovinska, okoljska, energetska, inovacijska). Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

ODGOVORNO POSOJANJE IN IZPOSOJANJE - KAKO SID BANKA PRESOJA PROJEKTE V OKVIRU SVOJEGA KREDITNEGA PROCESA?

Če bančništvo lahko delimo na komercialno, investicijsko in razvojno, potem **razvojne banke ločimo od ostalih bank po njihovih specifičnih načelih poslovanja**: komplementarnost, subsidiarnost, nediskriminatornost, preglednost in načelo družbene odgovornosti. S tem razvojne banke zagotavljajo svojo dopolnilno vlogo drugim bankam v okviru delovanja finančnih trgov. SID banka v svojem kreditnem procesu uporablja celovit pogled, ki pomeni **presojo petih bilanc potencialnega posojilojemalca**; poleg finančne še surovinsko, okoljsko, energetsko in inovacijsko bilanco.

Gre za **koncept odgovornega posojanja**, ki združuje tako strokovne, kot tudi etične standarde. SID banka na ta način vgrajuje zasledovanje trajnosti in samozadostnosti v postopke odločanja. Velik poudarek daje, kar vedno bolj prihaja v ospredje tudi pri praksah drugih bank, sposobnosti ustvarjanja denarnega toka in upravljanju s tveganji, kjer v Sloveniji prave tradicije in znanja ni. **Kreditna presoja mora sloneti na pogledu naprej – v dolgi rok – kjer se mora dokazati rentabilnost projektov.** Upoštevanje dolgoročne vzdržnosti poslovnega modela komitenta je za SID banko, ki večinoma ponuja dolgoročna finančna sredstva, samoumevno; po drugi strani so pri posojanju marsikateri banke dolgoročno vzdržnost komitenta zapostavljaje zaradi zmotnega občutka varnosti, ki so ga imele zaradi podeljevanja kreditov krajših ročnosti.

SID banka promovira koncept odgovornega posojanja tudi širše v domačem bančnem sektorju. SID banka **pogoje in zahteve** načela odgovornega posojanja **stalno izpopolnjuje in prilagaja.** Kot razvojna banka mora vzeti v obzir vse družbene eksternalije ki jih prinaša izvedba posameznih projektov. Kompleksnost obravnave v razvojni banki torej ni manjša kot v poslovni banki.

Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi **osebna integriteta** bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj **etični kodeks**, s katerim so se vsi zaposleni zavezali k zasledovanju temeljnih etičnih načel in družbeno odgovornemu ravnanju, ter razvijanje in uvajanje sistemskih rešitev, ki se prilagajajo spreminjajočim potrebam gospodarstva.

V tem kontekstu je potrebno prvenstveno, da je **SID banka – banka**, ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljene prevzeti. To pomeni, **da so de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave**, tako z vidika donosa (manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (naslavljanje podjetij slabših bonitetnih razredov in manjše zahteve po zavarovanju, financiranje na osnovi ovrednotene perspektivnosti poslovnega modela).

Dodatno je treba opozoriti na to, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami **vsa sredstva SID banke strogo namenska** in da **jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen**, kar lahko povzroča določena razočaranja posameznih podjetij.

c) Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle le subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

d) Vrednost finančnih storitev za končne koristnike

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznovrstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja SID banka z namenom zagotovitve prenosa finančne vrednosti na končne koristnike.

e) Nediskriminatornost

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

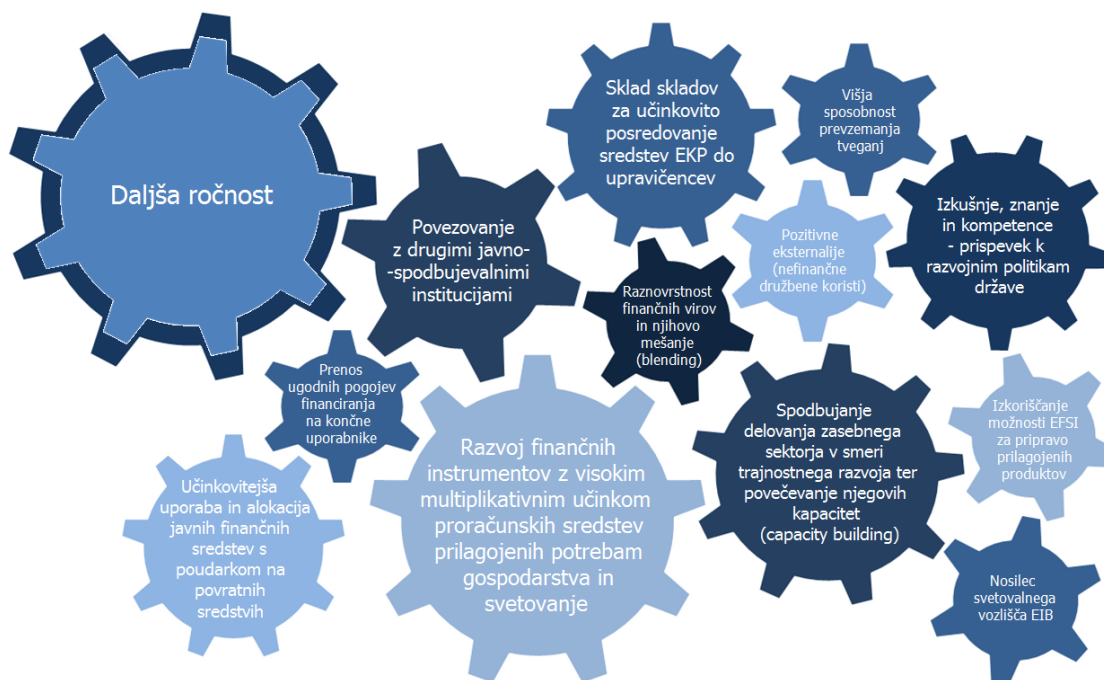
f) Preglednost poslovanja

SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in nadzorom.

g) Poslovanje odvisnih družb po tržnih principih

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

Slika 6: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

II.4. PODROČJA DELOVANJA

Kot specializirana kreditna institucija oziroma, izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **Rast in razvoj MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v kasnejših fazah življenjskega cikla (za rast in razvoj), vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proti-ciklično delovanje.
- **Konkurenčnost**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnosti z namenom spodbujanja

oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **Raziskave, razvoj in inovacije**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.
- **Inovativno podjetništvo**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.
- **Izobraževanje**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.
- **Zaposlovanje**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **Varovanje okolja**,
- **Snovna in energetska učinkovitost**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja kreditov oziroma naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **Gospodarska in javna infrastruktura**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvaja jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenavo mest itd.
- **Regionalni razvoj**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja

podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.

- **Stanovanjsko področje**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.

Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:

- namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
- namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
- namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
- namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
- namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
- namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
- namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;
- namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;
- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;

- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;
- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energijske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen U: Telekomunikacijska, prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

Na spodnji sliki so predstavljene vse ključne osnovne storitve Skupine SID banka, ki jih je v 2018 zagotavljala slovenskemu gospodarstvu v skladu s pokrivanjem velike večino potreb podjetij po podpornih finančnih storitvah.

Slika 7: Osnovne storitve Skupine SID banka v letu 2018

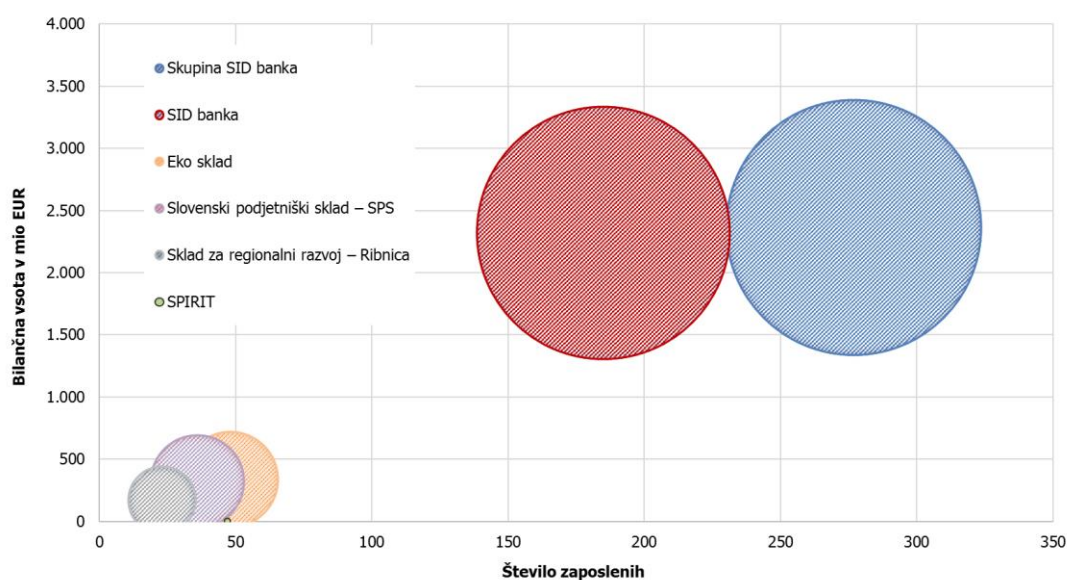
<ul style="list-style-type: none"> • Spodbujevalno, razvojno in izvozno financiranje • Zavarovanje izvoznih kreditov in investicij (pred netržnimi tveganji) • Državne jamstvene sheme (posojila podjetjem, fizične osebe, financiranje investicij podjetjem) • Izvajanje funkcije Sklada skladov 	
<ul style="list-style-type: none"> • Zavarovanje kratkoročnih (domačih in izvoznih) terjatev, marketabilno upravljanje tveganj 	
<ul style="list-style-type: none"> • Raziskave in analize, svetovanje, informacijske dejavnosti; dvostranska URP, kombinirani posli (soft loans, mixed credits) 	

Vir: SID banka

SID banka si v okviru Skupine SID banka prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka je bila v letu 2018, največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji, kot prikazuje spodnja slika, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika

njihovih finančnih ter kadrovskih zmožnosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj**. Kot prikazujemo v gradivu SID banka svoje storitve dopolnjuje tudi s svojimi hčerinskimi družbami, ki sicer v večjem delu delujejo na konkurenčnem trgu in po tržnih osnovah. Skupina SID banka je tako slovenskemu gospodarstvu v letu 2018 zagotavljala za 9,8 mrd EUR finančnih storitev.

Slika 8: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po bilančni vsoti in št. zaposlenih (2018)

Vir: lastna analiza (zadnji razpoložljivi podatki)

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banke, saj se te pomembno razlikujejo od SID banke. Poleg dejstva da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru programov finančnega inženiringa.

II.5.1. SID banka

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2018 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,

- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji,
- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga,
- kreditne bonitetne storitve: zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti pravnih oseb.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- upravljanje Sklada skladov:
 - mala in srednja podjetja,
 - raziskave, razvoj in inovacije,
 - energetska učinkovitost,
 - urbani razvoj,
- posle po pooblastilu v okviru ZVO-1 in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZPFIGD.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banka zagotovila RS v obliki **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s sredstvi varnostnih rezerv. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska

IKA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

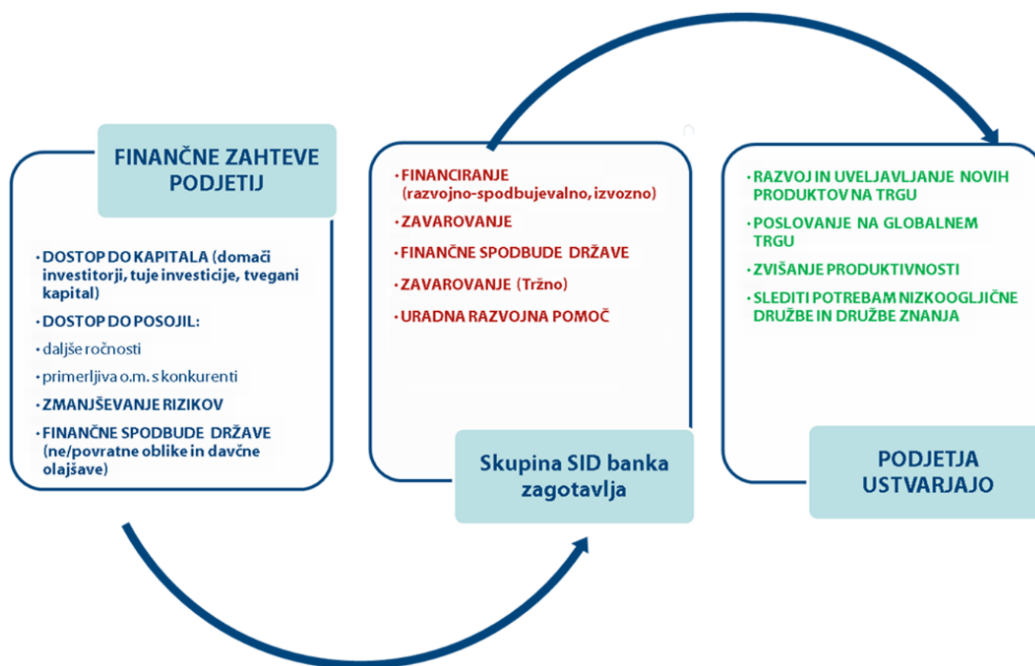
Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme za financiranje investicij gospodarskih družb, določene podobne aktivnosti pa so predvidene tudi z ZVO (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

MGRT je SID banko v novembru 2017 imenovalo za upravljavca **Sklada skladov** za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike, v katerega bo do leta 2023 vplačanih 253 milijonov evrov iz evropskih kohezijskih sredstev, ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014 - 2020. Namen tako oblikovanega sklada je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih, kjer so bile ugotovljene tržne vrzeli: raziskave, razvoj in inovacije, mala in srednje velika podjetja, energetska učinkovitost in urbani razvoj. V letu 2018 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbrane finančne posrednice (poslovne banke) na voljo prva posojila.

Na tej osnovi SID banka izvaja vrsto finančnih storitev, kot odgovor na potrebe gospodarstva, kar je razvidno tudi iz naslednje slike:

Slika 9: Prepletenost podjetij in SID banke

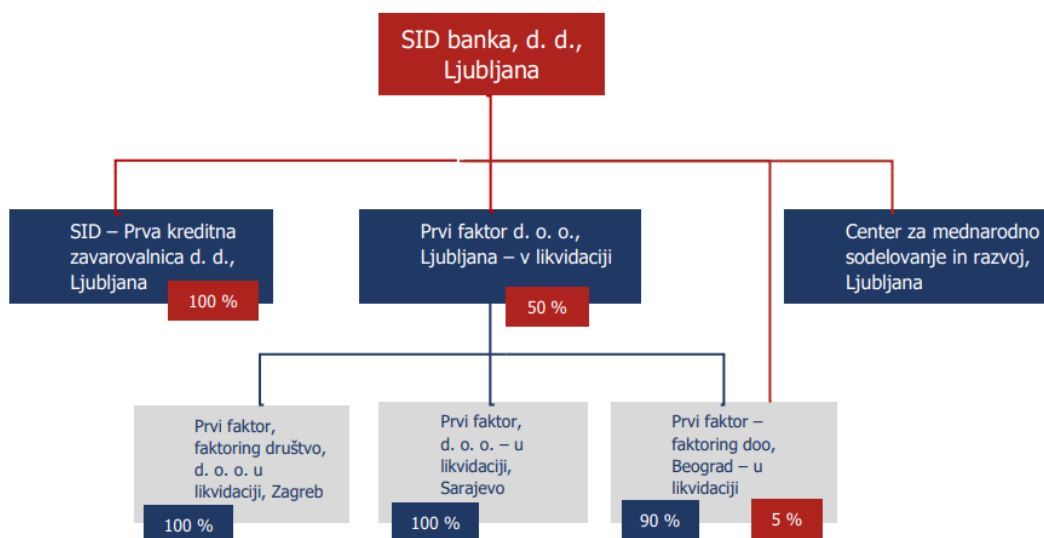

Vir: SID banka

II.5.2. Skupina SID banka

Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov je imela SID banka **pokrit del finančnih storitev v odvisnih družbah**, s katerimi je komplementirala svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij.

Slika 10: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31.12.2018

Vir: SID banka

II.5.2.1. SID – Prva kreditna zavarovalnica, d.d., Ljubljana

SID banka je kot edini lastnik v letu 2004 ustanovila SID – Prvo kreditno zavarovalnico d.d., Ljubljana (SID-PKZ). SID-PKZ je zavarovalno dejavnost začela opravljati s 1.1.2005, s tem datumom so bile tudi z družbe SID na SID-PKZ prenesene zavarovalne pogodbe kratkoročnih tržnih zavarovanj, ki jih je do konca 2004 SID sklepala za lasten račun in pozavarovala na zasebnem pozavarovalnem trgu. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke v SID-PKZ po stanju na dan 31. 12. 2018 znaša 8,4 milijona EUR.

SID-PKZ zavaruje kratkoročne poslovne terjatve, praviloma z ročnostjo do 180 dni, do enega leta pa le, kadar to zahteva narava posla oziroma vrsta blaga. Zavarovani so komercialni in opcijsko tudi nekomercialni (politični) riziki. Pogodbe o zavarovanju so praviloma letne ali dvoletne in krijejo celoten promet zavarovanca na odprto. Zavarovati je mogoče tudi le del prodaje (npr. samo izvoz, samo domačo prodajo ali samo terjatve, ki jih financira banka), če SID-PKZ oceni, da gre pri odločitvi o izboru v zavarovanje ponujenega segmenta za objektivne kriterije in ne morebiti za poskus negativne selekcije. V okviru pogodbe o zavarovanju je mogoče posebej zavarovati tudi preddobavne rizike (rizike proizvodnje). SID-PKZ po prilagojenih pogojih zavaruje tudi posle faktorskih družb ter posamezne projektne in inženirske posle, če plačilni roki ne presegajo dveh let. SID-PKZ je tudi v letu 2018 strankam omogočala nadgradnjo kritij z dodatnimi kritji in jim ponujala prehodno kritje, zavarovanje spornih terjatev in podaljšano kritje za predhodno potrjena naročila. Prehodno kritje omogoča varen in hiter prehod (prenos limitov) zavarovanca od konkurenčne zavarovalnice k SID-PKZ, zavarovanje spornih terjatev ponuja možnost akontacije zavarovalnine, če kupec prereka terjatve, podaljšano kritje za predhodno potrjena naročila pa v primeru znižanja ali ukinitve limita daje kritje za terjatve, nastale na podlagi potrjenih naročil.

Ključne prednosti zavarovanja terjatev so:

- Možnost povečanja konkurenčnosti in prodaje obstoječim kupcem (brez dodatnih varščin, ki bi jih sicer morali zagotoviti kupci) in hitrejše ter lažje odločanje pri načrtovanju prodaje novim kupcem
- Kreditna zavarovalnica podjetju izdelava oceno rizičnosti portfelja kupcev
- Varnost za podjetje (zavarovanca): prenos rizikov na kreditno zavarovalnico in s tem zmanjšanje tveganja za podjetje, lažje načrtovanje denarnih tokov zaradi nadomestila škode v primeru neplačila kupca, izboljšanje bonitete in kreditne sposobnosti, ugodnejši kreditni pogoji pri bankah, večja kredibilnost pri dobaviteljih
- Varnost za zavarovančevo banko: zaradi zavarovanja plačil celotne prodaje izboljšana boniteta podjetja in zato lažje financiranje pri bankah

- Ugodnejši pogoji financiranja: s sklenitvijo zavarovanja domačih in/ali izvoznih terjatev, tudi v kombinaciji z nekomercialnimi riziki, lahko podjetje pravice iz zavarovanje v celoti ali delno prenese (asignira) na svojo poslovno banko ali drugo finančno institucijo (na primer faktorinško družbo) in tako nadomesti oziroma dopolni druge oblike zavarovanja, ki se jih za najem posojil navadno zahteva
- Pomoč pri izvensodni izterjavi dolgov (uporaba storitev izterjevalne agencije): povečana uspešnost izvensodne izterjave, saj se izvaja v državi, od koder je dolžnik, v dolžnikovem domačem jeziku.

Skladno s strateškimi usmeritvami izvajanja osnovne dejavnosti razvojne banke, ki določa izvedbo postopka prodaje hčerinskih družb, je SID banka v septembru 2018 s podpisom kupoprodajne pogodbe sklenila dogovor o prodaji celotnega deleža v hčerinski družbi SID-PKZ. Prenos lastništva in prejem kupnine je bil izveden v aprilu 2019. S tem je SID banka nadaljevala zastavljeno strateško usmeritev in osredotočenost na osnovno dejavnost razvojne banke. Z zagotovitvijo nadaljnjega sodelovanja bo SID banka v delu poslovanja za državni račun še naprej izvajala zavarovalne in pozavarovalne aktivnosti v sodelovanju s SID-PKZ. S prihodom strateškega lastnika (francoski Coface kot ena vodilnih skupin na svetovnem zavarovalnem trgu) s široko mrežo zavarovalnih produktov in storitev bo SID-PKZ omogočen nadaljnji razvoj in širitev družbe (nove storitve, digitalizacija ipd.) ter dostop do novih trgov. Coface bo v naslednjih letih zavarovalnico uporabila kot vozišče za »jadransko regijo« in tako nadaljevala njeno uspešno delovanje.

II.5.2.2. PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., v likvidaciji

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je opravljanje storitev faktoringa. V tem okviru je družba opravljala predvsem naslednje posle:

- odplačni prevzem oziroma odkup terjatev iz naslova prodaje blaga in storitev s prevzemom rizika plačila in brez njega;
- financiranje prevzetih terjatev;
- administrativno vodenje prevzetih terjatev;
- unovčevanje in izterjava prevzetih terjatev;
- trgovanje s prevzetimi terjatvami;
- posredovanje in zastopanje pri faktoring poslih v državi in tujini.

SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Drugi družbenik je Nova

Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2018 znaša 1,6 milijona EUR.

Dne 28. 12. 2016 je skupščina sprejela odločitev o začetku postopka prostovoljne likvidacije in imenovala dosedanji poslovodji za likvidacijska upravitelja.

Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in:

- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring društvo, d. o. o., Zagreb, Hrvaška, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 17. 12. 2003. Osnovni kapital družbe znaša 2,7 milijona EUR. Z dnem 31. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor d. o. o., finančni inženiring, Sarajevo, Bosna in Hercegovina, z dejavnostjo drugega finančnega posredovanja, je bila ustanovljena 27. 2. 2006. Osnovni kapital družbe znaša 1,4 milijona EUR. Z dnem 29. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- 90-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring d. o. o., Beograd, Srbija, z dejavnostjo faktoring, je bila ustanovljena 24. 2. 2005. Osnovni kapital družbe znaša 2,5 milijona EUR. Z dnem 3. 8. 2017 je družba v likvidacijskem postopku.

II.5.2.3. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

SID banka je poleg Republike Slovenije na podlagi podpisa drugega Dodatka k Pogodbi o preoblikovanju CMSR **v letu 2006 prevzela soustanoviteljstvo** v Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj (skupaj z RS), s katerim je že do tedaj tesno sodelovala. Glavne dejavnosti zavoda so makroekonomske, politične in druge analize držav, ocene tveganosti držav ter publicistična dejavnost. V zadnjih letih je na podlagi Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije postal **osrednja slovenska ustanova za izvajanje tehnično operativnih del na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja** - izvajanjem s tem povezanih kombiniranih poslov (*soft loans, mixed credits*).

IZVAJANJE BILATERALNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA V OBLIKI URADNE RAZVOJNE POMOČI (URP)

CMSR je bil v letu 2018 skladno z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS nosilec javnega pooblastila za izvajanje dela tehnično - operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja.

CMSR subvencionira investicijske projekte v državah prejemnicah URP (praviloma zagotovi do 30% celotne investicije z nepovratnimi sredstvi – donacijo in za zaključitev finančne konstrukcije ustrezen del koncesijskega kredita v sodelovanju s SID banko).

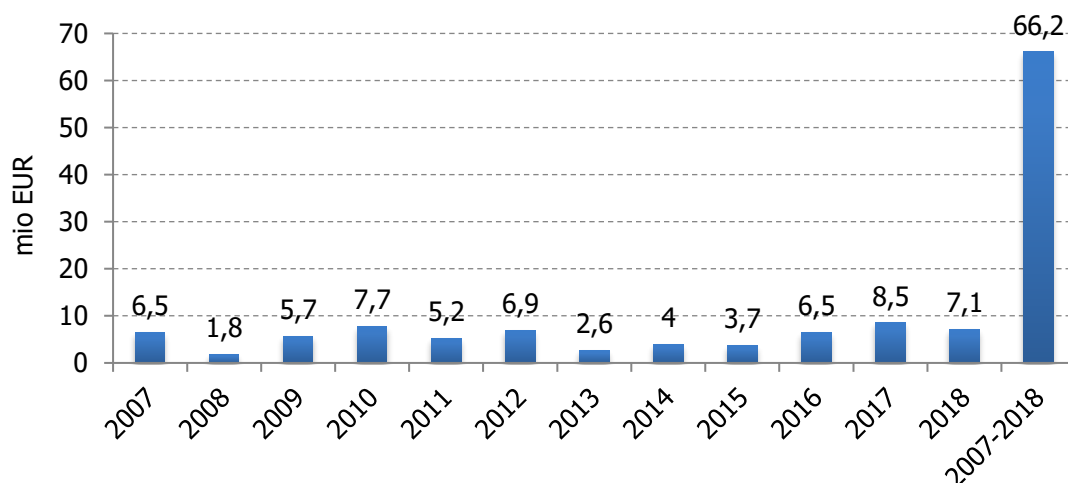
KRITERIJI ZA DODELITEV URP:

- Država prejemnica URP (OECD standard)
- Država partnerica RS
- Prejemnik je javni subjekt v državi prejemnici
- Razvojni projekt (komercialno nevzdržen)
- V prioritetnem sektorju (varovanje okolja, energetika...)
- Prenos znanja oz. tehnologije

To se je izkazalo, poleg seveda drugih prvenstvenih ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja, tudi kot **učinkovit instrument (s pomembnimi povratnimi učinki na prihodke proračuna) pri pridobivanju novih poslov, odpiranju nekaterih novih trgov ali ohranitvi obstoječih**, ki pa je odvisen od razpoložljivih proračunskih sredstev za ta del bilateralne razvojne pomoči.

V letu 2018 je tako CMSR z razpoložljivimi donacijskimi sredstvi podprl izvedbo 7,1 milijonov projektov. V obdobju 2007-2018 je CMSR z izvajanjem uradne razvojne pomoči omogočil izvedbo projektov v višini 66 milijonov evrov.

Slika 11: Realizacija MRS v mio €

Vir: CMSR

Ker imajo tuji izvozniki tak inštrument vstopa na tuje trge v svoji državi še vedno na razpolago, **bo to nedvomno vplivalo na konkurenčnost potencialnih koristnikov** tako posredovane URP in temu ustrezno gospodarsko rast, zaposlovanje ter povratno povečanje proračunskih prihodkov. Brez teh sredstev namreč ni mogoče pričakovati ustreznih gospodarskih povezav in nastopa slovenskih podjetij v državah v razvoju, ki so praviloma prejemnice te pomoči.

RS večino (ca 67%) URP porabi za multilateralno pomoč (posredovano preko multilateralnih ustanov – npr. evropske institucije, Unido), le 33% pa preko bilateralne razvojne pomoči na podlagi bilateralnih sporazumov. Tudi večina slednje ni posredovane preko novih izvoznih poslov, ampak gre za tehnično pomoč.

Kljub temu, da gre pri projektih, ki so npr. podprti v okviru projektov Unida, za pomemben

prenos slovenskega znanja in tehnologij, pomemben za slovenska podjetja, ki s tem krepijo svoje ekspertize (npr. na področju zelenih tehnologij), bi bilo glede na trenuten gospodarski položaj vseeno smiselno primerjati prednosti koncepta izvoza slovenskega znanja in koncepta izvoza slovenskega blaga in storitev, predvsem z vidika odpiranja novih delovnih mest in povratnih fiskalnih učinkov v RS ter tudi z vidika porabe sredstev za upravljanje shem (domače ali tuje organizacije).

Geografsko gledano gre večina bilateralne razvojne pomoči Slovenije na Zahodni Balkan.

Na področju publicitete CMSR med drugim redno pripravlja priročnik Doing Business v Sloveniji, v katerem so zbrane vse potrebne informacije o poslovanju v Sloveniji. Priročnik, ki ga CMSR, kot neprofitni projekt pripravlja v sodelovanju s Svetovno banko, je uradno promocijsko gradivo gospodarske diplomacije, saj je namenjen spodbujanju slovenskega gospodarstva, tujih naložb in poslovanja v tujino, pri čemer gre za edino publikacijo v Sloveniji, ki daje na enem mestu sistematičen pregled vseh postopkov poslovanja v državi. Na posebnem spletnem portalu www.poslovniportal.si je poleg tega priročnika, dosegljiva tudi aplikacija Virtual Fair, v kateri lahko slovenska podjetja predstavijo svojo ponudbo. CMSR je tudi v 2018 nadaljeval z izdajo revije Mednarodno poslovno pravo.

II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

SID banka je v letu 2018 kot upravljavka Sklada skladov, preko rednih mesečnih sestankov, še okrepila sodelovanje z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za okolje in prostor. Na mesečnih sestankih SID banka poroča o upravljanju sredstev evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, o s tem povezanih izvedenih in načrtovanih ukrepih, razvoju finančnih instrumentov ter se usklajuje s predstavniki navedenih institucij.

SID banka je med drugim podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami.

V letu 2018 je SID banka okrepila medinstitucionalno sodelovanje s Slovenskim podjetniškim skladom. V novembru 2018 je namreč SID banka v okviru upravljanja sredstev Evropskih kohezijskih in strukturnih skladov preko Sklada skladov, s Slovenskim podjetniškim skladom podpisala sporazum o financiranju, na podlagi katerega mu je SID banka dodelila kvoto 28 mio EUR kvote teh sredstev, za izvajanje finančnega instrumenta Mikroposojila za MSP do 31.12.2023.

V letu 2018 sta SID banka in MGRT dogovorila izvajanje novega Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov (PS4) ter razširitev namembnosti obstoječega Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov 2011-2013 (PS1) in Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij in velikih podjetij (PS2). Z ukrepi finančnega inženiringa SID banka in MGRT financiranja izboljšujeta dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje zlasti mikro, malim in srednje velikim podjetjem, podjetjem, ki vlagajo v RRI, podjetjem iz lesno-predelovalne verige, podjetjem s projekti na področju turizma. Od novembra leta 2011 do konca leta 2018 je bilo za izvajanje ukrepov finančnega inženiringa skupaj zagotovljenih 651 EUR, od tega je MGRT zagotovil 171 milijonov EUR, SID banka pa 480 milijonov EUR, končnim prejemnikom pa je bilo nakazanih 528 milijonov EUR novih sredstev v obliki kreditov.

Krepitev sodelovanja s poslovnimi bankami in hranilnicami na novih področjih sodelovanja, je v letu 2018 zaznamoval podpis pogodbe z banko Sberbank za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 30 mio EUR kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, ter pogodbe s Primorsko hranilnico Vipava za izvajanje mikroposojil za MSP, v višini 15 mio EUR kvote teh sredstev.

Mednarodna aktivnost SID banke je bila v letu 2018 zaznamovana z izdajo zelene obveznice, ki jo je SID banka kot prvi slovenski izdajatelj izdala na mednarodnih kapitalskih trgih.

SID banka svoje aktivnosti usmerja zlasti s sodelovanjem v okviru Združenja bank Slovenije ter tujih bančnih združenj. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) ter Bernske unije in se aktivno udeležuje strokovnih srečanj v okviru delovnih skupin združenj, v okviru česar se izmenjujejo izkušnje, pridobivajo informacije in prenašajo dobre prakse. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje dejavnosti strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF). V okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, prvenstveno iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI).

V letu 2018 je SID banka aktivno podprla prizadevanja Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja (SBRA), da bi le-to postalo tehnični koordinator NEFI – mreže 18 evropskih razvojnih in spodbujevalnih finančnih institucij, kar je rezultiralo v podpisu pogodbe med NEFI članicami in SBRA v začetku leta 2019. SID banka je pri tem vodila koordinacijo usklajevanj pravnih dokumentov med vsemi razvojnimi bankami – članicami NEFI, in SBRA.

Medsebojno sodelovanje z drugimi evropskimi razvojnimi bankami je SID banka v letu 2018 krepila tudi z izmenjavo najboljših praks. Tako je na povabilo hrvaške razvojne banke HBOR bil izveden obisk, na katerem sta si instituciji izmenjali izkušnje na področju programov lastniškega financiranja ter finančnih instrumentov iz sredstev kohezijskih in strukturnih skladov EU. V letu 2018 je bila izvedena tudi izmenjava strokovnih znanj in izkušenj s francosko razvojno banko BPI France, zlasti na področju garancijskih shem.

SID banka je v letu 2018 sodelovala na sestanku predsednikov uprav razvojnih bank, članic NEFI, v Budimpešti, kjer se je razpravljalo o vlogi razvojnih bank v naslednji finančni perspektivi 2021-2027 ter možnostih neposrednega dostopanja do EU Invest garancij. SID banka je že v letu 2018 namreč pričela spremljati pripravo evropskih uredb in direktiv, ki so bile nato sprejete v letu 2019, za aktivno vključitev v naslednjo evropsko finančno perspektivo, kot izvajalki partner Evropski komisiji za izvajanje centraliziranih EU finančnih instrumentov v obdobju 2021-2027 ter s tem povezano potrebo po pridobitvi pozitivne stebrne ocene. Navedeno usmeritev je SID banka v letu 2018 zapisala v svojo strategijo.

III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE

Strateško razmišljanje omogoča sposobnost predvidevanja, oziroma razvijanja skupne vizije ter, njenega uresničevanja in učenja organizacije. Strateško razmišljanje predstavlja nadgradnjo strateškega načrtovanja. Strateško načrtovanje je bolj analitičen, konvencionalen in formalen proces temelječ na podatkih, gotovosti in strukturi. S strateškim razmišljanjem zagotovimo prispevek prožnosti, kreativnosti in intuicije k strateškemu usmerjanju aktivnosti družbe.

Strateško razmišljanje ni le naloga uprave ali ožjega vodstva, temveč mora prevzemati celotno organizacijo. Osnovno načelo pri nastanku pričajuče strategije je, da ljudje uresničujejo tisto, kar ustvarijo sami. Zato je pri njenem nastanku sodelovalo skoraj 40 vodij in strokovnjakov iz celotne družbe. Za izvajanje strategije pa je ključno, da jo preko ustreznega seznanjanja in predvsem preko konkretnega dela, upoštevajoč vrednote družbe in sistem odgovornosti, sprejmejo vsi zaposleni.

Proces strateškega razmišljanja in opredelitve strategije v SID banki je vpet v širši, celovit in zaokrožen proces strateško-operativnega planiranja, ki se izvaja ciklično na letni ravni. Začne se z revizijo Profila tveganosti, nadaljuje z razvojem strategije, zaključí pa se z jesenskim strateškim sestankom. Na ta način se zagotavlja ustrezno implementacijo strateških usmeritev na nivo posamezne organizacijske enote in naprej do posameznika. Strategija je pripravljena prvenstveno za družbo SID banka, vendar se številne točke prepletajo s strategijo Skupino SID banke, posamezne hčerinske družbe pa pripravljajo tudi svoje, s SID banko usklajene strategije.

V teku strateškega cikla nastaja nabor povratnih informacij, ki so eno izmed ključnih vodil pri nadzoru nad izvajanjem strategije in pripravi naslednjega letnega strateškega cikla. Banka praviloma četrtno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti za doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje akcijsko strategijo in sprejema korektivne ukrepe.

III.2. STRATEŠKI DIAGRAM RAZVOJA SID BANKE 2019–2023

V luči realizacije vizije strateškega uspeha SID banke so opredeljene strateške aktivnosti in zanje predvideni pričakovani strateške rezultate. Metodologija, s pomočjo katere smo na strateških delavnicah usmerjali strateško razmišljanje v letu 2018, je bila **Balanced Scorecard 3. generacije** (ang. *Balanced Scorecard 3rd Generation*), ki je ena od vodilnih metodologij v svetu za sodobno razvijanje strategij in njihovo uspešno uresničevanje. Strategijo prikazujemo v obliki

strateškega diagrama za obdobje 2019–2023, ki z vzročno posledičnimi povezavami predstavlja logično odvijanje strateških aktivnosti in rezultatov.

Strategija zasleduje dva **temeljna cilja**:

- visoke multiplikativne in trajnostne učinke v gospodarstvu in družbi in
- poslovno uspešnost SID banke (dolgoročno finančno vzdržnost poslovanja).

Da SID banka ustvarja **visoke multiplikativne učinke v gospodarstvu in pri tem zagotavlja trajnostni razvoj gospodarstva in družbe**, sta predvidena dva sklopa specifičnih strateških aktivnosti:

1. prvi sklop je vezan na cilj, da bo SID banka tudi **osrednji kanal plasiranja državnih in EU sredstev**. To pomeni, da je slovenska finančna institucija, preko katere država uresničuje svojo splošno strategijo razvoja, oziroma njeno primarno razvojno orodje. Tu so predvidene tri strateške aktivnosti. Prvi dve sta izdelati stebrno oceno za neposredni dostop do sredstev EU in uveljavljati produktne in vsebinske povezave SID banke na ravni EU in širše. Slednje vključuje redno spremljavo procesov priprave sprememb EU predpisov in mednarodnih standardov, redno in aktivno sodelovanje na srečanjih mednarodnih interesnih združenj razvojnih bank. Tretja aktivnost je povezana s prejšnjima dvema, in sicer prispevati k optimizaciji institucionalnega okvirja spodbujevalnega razvojnega sistema, vendar bo za uspešno izvedbo te aktivnosti potrebno prepričati nosilce gospodarske, razvojne in finančne politike države. Tu je v prvi fazi potrebno verodostojno predstaviti rezultate zunanje neodvisne evalvacije preteklega petletnega delovanja SID banke, ki tudi prihaja s predlogom združevanja slovenskega razvojno-spodbujevalnega sistema, pristojnim ministrstvom. V nadaljevanju bo potrebno pripraviti in uskladiti osnutek združevanja ter prepričevati različne deležnike za podporo, nato pa sodelovati pri pripravi in sprejemu ustreznih zakonskih prilagoditev. S takšno statusno spremembo bi lahko SID banka dosegala še večje razvojne učinke in proti-ciklične učinke v času krize.
2. Drugi sklop sloni na strateški aktivnosti nadgraditi metodologijo za oceno finančnih in razvojnih učinkov na ravni poslov in produktov oziroma na celotnem portfelju SID banke. Nadgrajena bo obstoječa metodologija multiplikativnih učinkov in opredelili elemente učinkov, ki bodo vključeni tudi v obrestno politiko. Nova metodologija bo omogočala ovrednotenje pričakovanih življenjskih učinkov, življenjskih prihodkov ter življenjskih stroškov posameznih poslov že ob njihovi sklenitvi in produktov že v njihovi fazi razvoja. To bo podlaga za postavitve prilagojene baze podatkov in nato zunanjo strokovno validacijo metodologij. Nenazadnje bo nadgradnja metodologije povečala kakovost in transparentnost poročanja deležnikom o doseganju mandatnih ciljev in skupnih učinkov na gospodarsko aktivnost in trajnostni razvoj Slovenije. S tem pa se bo povečevala tudi prepoznavnost vloge SID banke.

Hkrati so strateške usmeritve SID banke skladne z **ohranjanjem dolgoročne finančne vzdržnosti**, in to ob **povečanju prepoznavnosti vloge SID banke**, precejšnjem **povečanju obsega aktivnosti** in ustrezno učinkovitem **upravljanju s sredstvi**. Za zadnja dva izvoda sta ključni dve temeljni strateški aktivnosti: optimizirati poslovne procese in organizacijo ter vzpostaviti celovito informacijsko podporo. V okviru prve bo že pred uvedbo novega jedrnega informacijskega sistema izvedena prva optimizacija obstoječih procesov (boljše medoddelčno usklajevanje, izločitev morebitnih nepotrebnih korakov, podvajanj, ipd.), v večji meri bodo vpeljana načela procesnega vodenja ter posodobljeni kazalci za spremljanje in nagrajevanje uspešnosti. Po potrebi bodo procesne spremembe podprte z reorganizacijo in kadrovskimi prerazporeditvami, kjer bo potrebno pa tudi okrepitevami. Hkrati se povečujejo možnosti in spodbude za prevzemanje pobude na ravni direktorjev oddelkov.

Uspešna izvedba obeh temeljnih aktivnosti bo vplivala na uspešnost naslednjih sklopov:

1. prvi sklop se navezuje na **poslovne banke posrednice virov SID banke in končne uporabnike**. Prva strateška aktivnost tu je pospešitev kreditnega procesa, ki bo tekla v dveh fazah: v prvi fazi bodo opredeljene naloge, ki bodo predmet takojšnje racionalizacije in delne avtomatizacije (npr. prilagoditev obravnave kreditnega posla glede na višino in tveganja, limitni sistem). V ta namen je bil že nadgrajen sistem za obvladovanje tveganj in metodologij za ocenjevanje kreditne kvalitete poslovnih subjektov (s.p., zadruga, projektna podjetja, idr.). Rezultat bosta **enostavna in digitalizirana kreditni ter zavarovalni proces**. Druga strateška aktivnost je nadgradnja sodelovanja s poslovnimi bankami, ki vključuje ponovno identifikacijo potreb bank glede produktov in procesov, preučitev možnosti prevzemanja administrativnih bremen bank, vzpostavitev medbančne delovne skupine za razvoj produktov s poslovnimi bankami (tržniki, razvojniki, IT) ter pripravo produktnega nabora in cenovne politike, ki stimulira banke tudi za aktivnejše trženje produktov SID banke. Tudi pri financiranju ključnih državnih projektov bomo okrepili sodelovanje s poslovnimi bankami. Tretja strateška aktivnost je vzpostavitev servisa 360° za stranke. Tu bo izvedena nova segmentacija strank ter reorganiziran t.i. »front office«. Določeni bodo novi KPI glede odnosa s stranko ter uvedeno spremljanje in nagrajevanje na podlagi KPI. Vzporedno bo teklo uvajanje CRM. Rezultat bo **odlična storitev za stranke**.
2. Drugi sklop strateških aktivnosti za rast prihodkov je vezan na **razvoj produktov in storitev**. Strateška aktivnost vključuje poenostavitev, kjer je to mogoče in smiselno, postopka uvajanja novih produktov/storitev s prilagoditvijo dotičnega internega akta, redno identificiranje potreb na strani povpraševanja in tržnih vrzeli s pomočjo vključitve zunanjih deležnikov (banke, podjetja, drugi), pripravo nabora konceptov možnih produktov/storitev z opredelitvijo

njihovega vira financiranja, postavitve prioritet ter sistematično vključevanje relevantnih OE v proces, zlasti tehnologov in IT strokovnjakov. Ves čas bo treba skrbeti za standardizacijo podobnih elementov različnih produktov in za druge poenostavitve. Rezultati, na katere bo vplivalo tudi sodelovanje s poslovnimi bankami, bodo **krajši time-to-market, bolj celovita ponudba ciljno prilagojenih finančnih in zavarovalnih storitev** ter **strankam prijazni, visoko koristni in digitalizirani družbi prilagojeni produkti/storitve**.

3. Tretji sklop je vezan na **kadre**—vpeljali bomo redno razvijanje kompetenc zaposlenih. Vsako leto bomo po reviziji strategije identificirali potrebe po razvoju kompetenc za nove produkte/storitve in procese ter pripravili programe izpopolnjevanja znanja in usposabljanja ter programe kroženja zaposlenih. Tudi s Skupino EIB/EIF ter EK bomo skušali dogovoriti prenos znanj. Vse oblike razvoja kompetenc bomo spremljali in merili uspešnost. Pričakovan rezultat je visoka usposobljenost kadrov za nove produkte in procese.

Pričakujemo, da bodo ti rezultati povratno vplivali na **visoko prepoznavnost vloge SID banke**. Podprli jo bomo še z novimi trženjskimi aktivnostmi v okviru 'SID' vsaditi v vsake možgane. Te vključujejo 'multichannel' strategijo trženja (vključno s trženjem preko sodobnih omrežij in Klicnega centra), več oglaševanja konkretnih uspešnih zgodb ter uvedbo kontaktnega centra, ki bo prvi kontakt s stranko, napreden in avtomatiziran. Učinkovitost trženja bomo redno spremljali. Številne od zgoraj omenjenih strateških aktivnosti bodo vplivale tudi na še boljše **upravljanje s sredstvi** —optimizacija poslovnih procesov in organizacija, vzpostavitev celovite informacijske podpore, optimiziran razvoj produktov in storitev.

Pri razvoju akcijske strategije je upoštevan **institucionalni okvir**, v katerem deluje SID banka kot specializirana izvozna in razvojna banka. Ta okvir je skladen z dolgoročnimi razvojnimi usmeritvami RS in EU, institucionaliziran v ZSIRB in preko tega v načelih poslovanja, področjih delovanja in v uveljavljenem poslovnem modelu. SID banka, kot razvojna banka, mora svojo strategijo osnovati tudi na izpolnjevanju zahtev regulatornega okolja, predvsem v odnosu do bančne regulative in pravil EU vezanih na dovoljene državne pomoči podjetjem.

Ključne zunanje okoliščine, ki jih je SID banka upoštevala pri prilagoditvah strategije, so bile predvsem delovanje finančnih trgov na eni ter ocena tržnih vrzeli v slovenskem gospodarstvu na drugi strani. Dejavnik z močnim vplivom je tudi spreminjanje strukture bančnega sistema kot glavnega posrednika razvojnih sredstev SID banke in s tem dodatno oteževanje posredovanja njenih sredstev. Poleg osnovnega scenarija makro-finančnih gibanj so bili definirani tudi stresni scenariji, ki bi lahko, če bi se udejanjili, bistveno vplivali na relevantnost tako oblikovane strategije. V tem kontekstu so že vnaprej pripravljene ključne nadaljnje usmeritve, ki bi jih morala v tem primeru uvesti SID banka in bi vplivali tudi na uresničevanje operativnih planov.

Med ključnimi notranjimi elementi, ki terjajo prilagoditve strategije, so predvsem prilagajanje poslovnega modela hitro spreminjajočim se razmeram v okolju.

III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

SID banka prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije predvsem preko svojih programov financiranja. Dodana vrednost z vidika prispevka k trajnostnemu razvoju teh programov je osnovana na podpori visoko produktivnih ali hitro rastočih podjetij, perspektivnih podjetij z zahtevnimi finančnimi potrebami, vsa finančna podpora pa je pogojena z delovanjem na segmentih tržnih vrzeli. SID banka torej dopolnjuje potencial, ki ga lahko dosežejo poslovne finančne ustanove, tako z vidika razvojnega kakor z vidika proti-cikličnega delovanja.

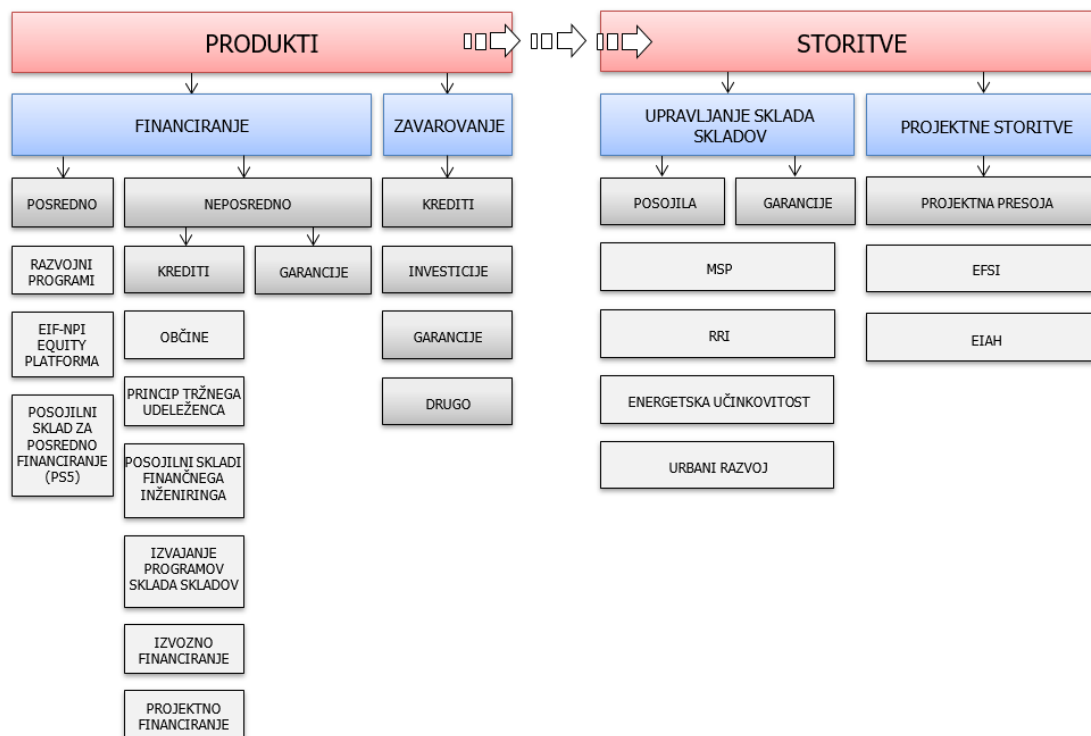
Utemeljitev na posredovanju ugodnih sredstev z mednarodnih finančnih trgov ali razvojnih institucij v slovenski gospodarski prostor ima svoje omejitve, ki prehodno lahko močno otežijo poslovanje. Prva omejitev se je pokazala po letu 2012 ob bistveno oteženem dostopu do mednarodnih finančnih trgov, kot posledica znižanj bonitetnih ocen Republike Slovenije, ki SID banki nudi garancijo na pasivni strani bilance. Druga omejitev se je pokazala ob izjemnem obsegu presežne likvidnosti v bančnem sistemu, kar znižuje konkurenčnost namenskih virov, ki jih SID banka skuša posredovati preko bank do končnih koristnikov.

Glede na prehodno oteženo posredovanje sredstev preko bank, zaradi njihove visoke likvidnosti in kapitaliziranosti, je SID banka povečala svoje aktivnosti na neposrednem financiranju končnih koristnikov. Tu je oblikuje nove programe, večinoma na osnovi finančnega inženiringa z mešanjem lastnih sredstev s sredstvi MGRT, ki so omočili ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša neposredno financiranje. **SID banka si sicer prizadeva ohraniti posredovanje namenskih virov preko bank** kot osnovni kanal poslovnega modela, zato je MGRT-u že predlagala, da se del potenciala finančnega inženiringa izkoristi za delitev tveganj z bankami, ki sodelujejo pri posredovanju namenskih sredstev SID banke do končnih koristnikov.

SID banka svoje aktivnosti širi tudi na storitveni del. Na področju Evropske kohezijske politike se SID banka pripravlja **prevzeti upravljanje sklada skladov za posredovanje kohezijskih sredstev.** Na področju ekonomske in razvojne politike pa to pomeni postopno nadgradnjo kompetenc v smeri **treh »centrov odličnosti«**, kjer bi SID igrala **vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni**: prvi »center odličnosti«, vzpostavitev potenciala za ocenjevanje investicijskih projektov, je namenjen ocenjevanju ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti investicijskih projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov.

Drugi »center odličnosti« predstavlja zalogovnik znanj in izkušenj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ki so nujna za usmerjanje aktivnosti javno-spodbujevalnega sistema. Tretji »center odličnosti« je namenjen znanjem in kompetencam v zvezi z izvajanjem EU finančnih instrumentov.

Slika 12: Poslovni model SID banke

Poslovni model postaja vedno bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Čeprav se obseg aktivnosti znižuje število novih programov narašča, hkrati pa tudi njihova zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank. To pomeni poleg neugodnih vplivov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovskih tako po obsegu, kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makro-finančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled.

Veliko poslovnih procesov je zaradi tega potrebno **optimizirati**, nekaj bo tudi povsem novih. Prilagajanje kreditnega procesa se bo nadaljevalo v smeri njegove optimizacije z vidika končnega koristnika. Pri tem je ob postopnem **prehodu v smeri digitalizacije poslovanja, zelo pomembno zagotavljanje ustrezne informacijske podpore avtomatizacije**. Eno izmed ključnih sprememb z vidika notranjih procesov predstavlja tudi **krepitev strateške funkcije in funkcije razvoja produktov**. Ob upoštevanju potrebne smeri sprememb poslovnega modela bodo glavne **kadrovske okrepitve** v naslednjem obdobju ravno na tem področju, vključno z novim Oddelkom za naložbe in evropske programe.

Slika 13: Poslovni procesi SID banke

III.4. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA

SID banka s **prenašanjem prednosti, ki izhajajo iz državne garancije** za obveznosti SID banke, zagotavlja **ugodne pogoje financiranja za končne upravičence**. Ugodnost programov financiranja in možnost za prevzemanje tveganj na segmentih financiranja, kjer nastajajo tržne vrzeli, si SID banka prizadeva zagotoviti tudi z ustreznim kombiniranjem lastnih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih ustanov in proračunskih sredstev. Prenos teh prednosti do končnih koristnikov SID banka zagotavlja tudi v primeru delovanja preko posrednikov, praviloma poslovnih bank.

Cenovna politika razvojnih bank je omejena s pravili EU:

- **Programi z elementi dovoljenih državnih pomoči:** SID banka lahko zagotavlja cene pod »tržnimi«, oziroma referenčnimi obrestnimi merami, ki jih objavlja Evropska komisija. V to kategorijo spada tudi posredovanje sredstev v okviru skladov finančnega inženiringa z MGRT in posebnih programov državnih pomoči. Dovoljene **državne pomoči podjetjem** so pri teh programih opredeljene kot ugodnosti, ki izhajajo iz možnosti koriščenja nižjih obrestnih mer, kot bi jih za isto transakcijo ponujali morebitni poslovni finančni posredniki.
- **Zavarovanje in financiranje izvoznih poslov:** SID banka upošteva veljavna pravila v zvezi z minimalnimi premijskimi stopnjami, kot dogovorjenimi v OECD (Agreement on officially supported export credits) oziroma STO. Kjer ta niso definirana SID banka upošteva koncept tržne obrestne mere in njenega ugotavljanja.
- **Programi brez elementov državnih pomoči:** SID banka sledi konceptu t.i. tržne cene, praviloma z upoštevanjem referenčne obrestne mere ali cenovnih pogojev zasebnega partnerja, ko gre za soinvestiranje pod enakimi pogoji (*pari passu*). SID banka tak način uporablja samo v primeru izkazanega pomanjkanja interesa poslovnih bank za financiranje danega posla, ali v primeru da banke iščejo soinvestitorja za izvedbo danega posla.

Pri določanju cen SID upošteva prevzeta tveganja pri posameznem poslu (*risk reflective*), vključno s kakovostjo zavarovanj. Ob zavedanju pomanjkljivosti modelov za ocenjevanje tveganj SID banka vseskozi **nadgrajuje svoj pristop k ocenjevanju tveganj** v skladu z dobrimi praksami s tega področja.

POMEN UPRAVLJANJA BILANCE (ALM) V SID BANKI

Upravljanje bilance (ALM) v SID banki se zagotavlja s pomočjo strategij za uravnavanje likvidnostnega, obrestnega in valutnega tveganja, ob hkratnem upoštevanju sprememb makroekonomskega okolja in dogajanja na finančnih trgih. Pomemben vidik upravljanja bilance je tudi zagotavljanje ustreznih virov financiranja, ki omogočajo izvajanje razvojne vloge SID banke.

SID banka ohranja primerno višino, kakovost in strukturo likvidnih sredstev za pokrivanje pričakovanih in nepričakovanih likvidnostnih odlivov banke ter za zagotavljanje nemotenega poslovanja banke v vseh okoliščinah. Glavne izzive pri upravljanju likvidnih sredstev predstavljata nalaganje sredstev v zahtevnih tržnih razmerah oziroma v okolju nizkih tržnih obrestnih mer na finančnih trgih in minimizacija stroškov za potrebe vzdrževanja likvidnosti.

Največji delež likvidnih sredstev so konec leta 2018 predstavljale naložbe v dolžniške vrednostne papirje (651 mio EUR), sledijo denarna sredstva na računu pri centralni banki ter vpogledne vloge pri bankah (121 mio EUR) ter kratkoročni medbančni depoziti (64 mio EUR).

SID banka upravlja naložbe v vrednostnih papirjih z namenom zagotavljanja likvidnosti, optimizacije čistih obrestnih prihodkov in doseganja stabilizacije obrestne marže. Pri nalaganju likvidnih sredstev v vrednostne papirje banka zasleduje strategijo konservativnosti in preudarnosti, saj večino portfelja predstavljajo tržni in likvidni dolžniški vrednostni papirji s fiksno obrestno mero, ki so primerni za zastavo pri centralni banki, pri čemer se zagotavlja ustrezna razpršenost glede na vrsto in sedež izdajatelja ter bonitetno oceno. Izziv predstavlja dospelost obstoječih naložb v vrednostne papirje z visokimi donosi in reinvestiranje v okolju nizkih donosov.

Poleg upravljanja naložb v vrednostnih papirjih se obrestno in dohodkovno tveganje, v skladu z interno postavljenimi limiti, upravlja tudi s pomočjo prilagajanja cenovne politike in uporabo izvedenih finančnih instrumentov, v skladu s konservativnim pristopom za prevzemanje tveganj.

SID banka pridobiva vire financiranja s pomočjo garancije Republike Slovenije na domačem in na mednarodnih finančnih trgih zaradi razpršitve virov financiranja, predvsem z vidika tipa vlagateljev, geografske razpršenosti vlagateljev in vrste finančnega instrumenta, kar SID banki zagotavlja stabilen dostop do financiranja.

Pri izvajanju razvojne vloge SID banka strankam ponuja dolgoročne kredite, ki so daljši kot njeni viri, kar banko izpostavlja tveganju refinanciranja, v kolikor bi se njen strošek zadolževanja v prihodnje povečal. Tveganje refinanciranja se upravlja s pomočjo internega modela, na podlagi katerega se v ceni kreditov strankam konservativno že deloma upoštevajo potencialni višji stroški zadolževanja.

SID banka tako pri določanju cen upošteva tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. Metodologijo določanja se nadgrajuje v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja. **Z vidika naložbene politike** SID banka načeloma lahko podpira kredite oziroma naložbe vseh ročnosti, njena **največja dodana vrednost pa je največkrat na daljših ročnostih**, kjer imajo slovenske banke, pa tudi podjetja, največ težav z viri.

Naložbeno politiko v smeri daljših ročnosti narekuje tudi razvojna naravnost SID banke ter značilnosti tržnih vrzeli, ki so praviloma pogostejše in večje ravno na daljših ročnostih. **Značilnost tipičnih razvojnih projektov je tudi v tem, da se naložba v povprečju povrne v daljšem časovnem obdobju glede na ostale naložbe.**

NAJPOGOSTEJŠE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. »SID banka ima neomejene vire sredstev«. SID banka ima enako kot vse druge banke obseg svoje aktivnosti omejen z obsegom kapitala, ki ga je vložil lastnik banke.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah.

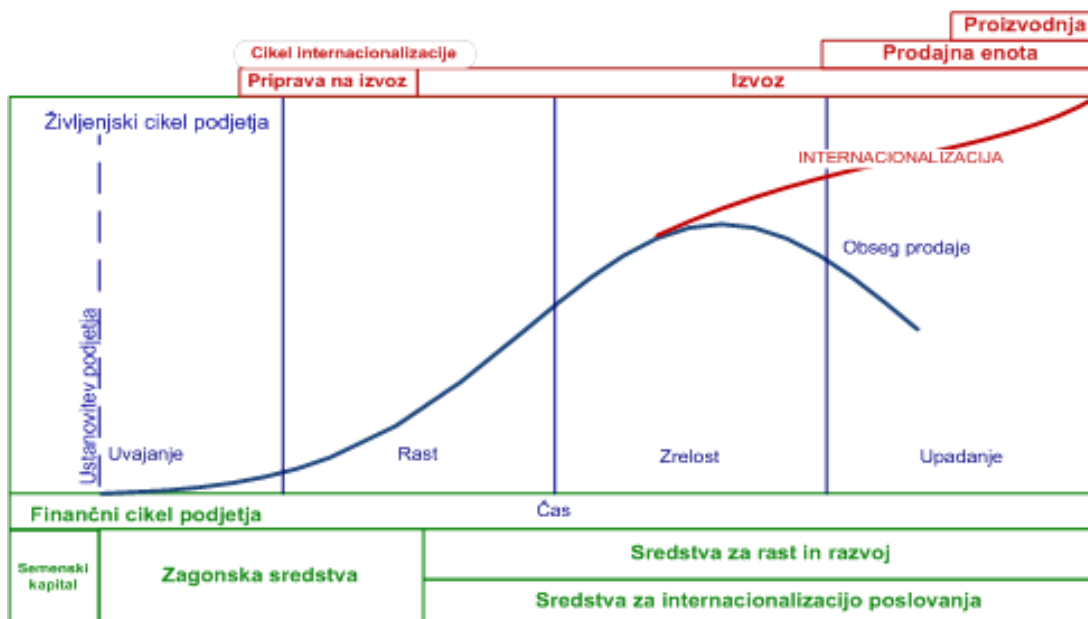
3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje problemov v gospodarskem sistemu. SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi le za kritje nepričakovanih izgub iz naložb.

4. Ker je SID banka državna razvojna banka, je lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«, kaj šele uporabe ustreznih načel poslovanja. SID banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato, je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire« pri poslovanju, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva. SID banka za sedaj proračunska sredstva lahko uporablja le na osnovi posojil države z lastnim soprevzemanjem tveganj in le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa ali ko neposredno izvaja programe Sklada skladov sredstev EKP.

Poslovni model SID banke zasleduje cilj pokritja treh življenjskih ciklov svojimi storitvami v celoti: življenjski cikel podjetja, finančni cikel podjetja, cikel internacionalizacije podjetja.

Slika 14: Življenjski cikel podjetja

Na tak način poskuša SID banka **zagotoviti enostavno in lažjo dostopnost do finančnih sredstev za končnega upravičenca** v smeri "One-Stop Shop" oziroma VEM («vse na enem mestu) koncepta, kjer posamezniku ne bi bilo potrebno iskati dopolnilnih virov, ponudba pa bi bila likvidna in trajna. **Če je bil ta koncept že dosežen na izvoznem področju, pa na razvojnem zaradi izrazito razdrobljenega podpornega sistema temu še ni tako**, še posebej v začetnih fazah poslovanja, kjer država namenja vlogo predvsem Slovenskemu podjetniškemu skladu.

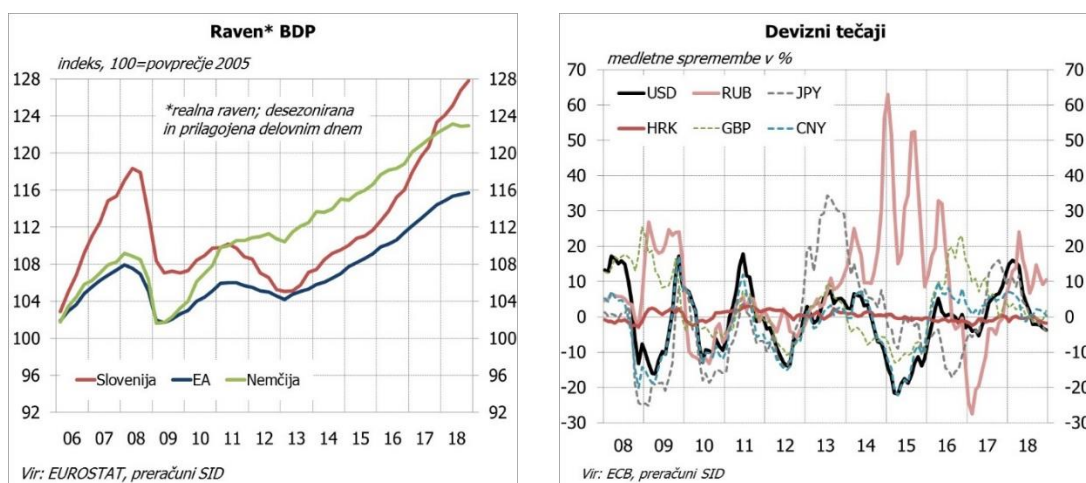
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2018

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE

Stopnjevanje nekaterih neugodnih dejavnikov na globalni ravni je v drugi polovici leta vplivalo na umirjanje svetovne gospodarske rasti, ki je leta 2018 dosegla 3,7 odstotka. Pomembnejši izzivi, s katerimi se sooča svetovno gospodarstvo, so spremembe v trgovinski politiki ob nastalih trgovinskih sporih in protekcionističnih ukrepih, geopolitične nestabilnosti ob intenziviranju nacionalnih politik in zanemarjanju globalnih standardov ter negotovosti v zvezi z izstopom Velike Britanije iz EU.

Zaradi naraščanja zaposlenosti, visokega potrošniškega in podjetniškega zaupanja in učinkov ekspanzivne fiskalne politike ZDA so imele razvite države v 2018 2,3 odstotno gospodarsko rast. Proti koncu leta se je rast upočasnjevala, ob doseženem vrhu gospodarskega cikla zadnjih let, postopnem umikanju ekspanzivne denarne in fiskalne politike ter negotovostih, povezanih s svetovno trgovino. ZDA je z inflacijo nad 2 odstotkoma po pričakovanjih nadaljevala s postopnim zaostrovanjem denarne politike, medtem ko ECB vsaj do jeseni 2019 predvidoma ne bo spreminjala obrestnih mer. Razmere v mednarodnem okolju se kažejo v manj ugodnih napovedih gospodarske rasti glavnih izvoznih trgov Slovenije.

Slika 15: Raven BDP v evrskem območju in devizni tečaji

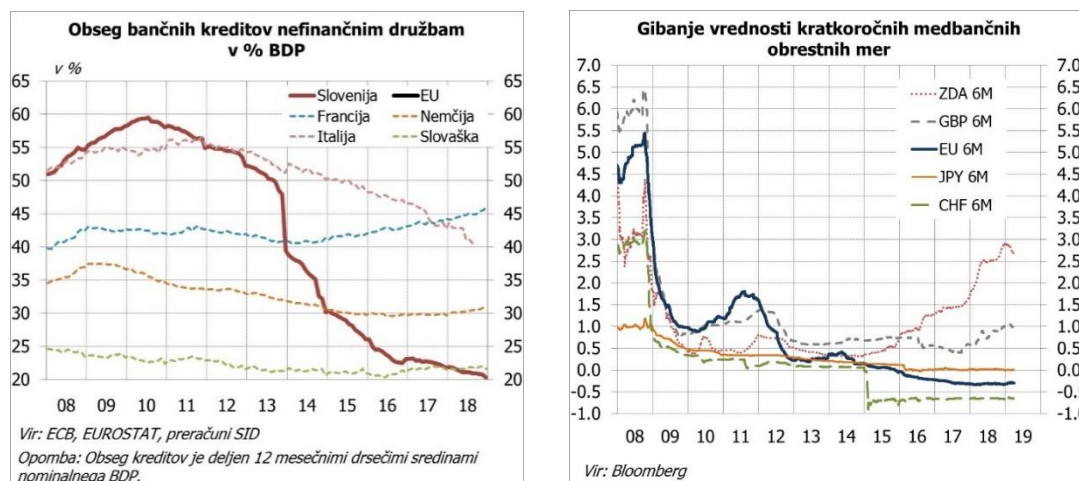
Gospodarska rast držav v razvoju je bila leta 2018 s 4,6 odstotka še vedno visoka, kljub že manj spodbujevalnim denarnim politikam ob podpori domačim valutam, močnejšem dolarju, trgovskim napetostim, odlivu kapitala in volatilnim cenam nafte. Med državami v razvoju so nastale precejšnje razlike v gospodarskih rasteh. Restriktivnejši kreditni standardi so imeli z višjimi stroški financiranja bank pomemben vpliv na omejeno dostopnost finančnih virov. Naraščajoči finančni vzvod je v številnih državah vplival na večjo ranljivost ob višjih obrestnih merah ali nastopu

neugodnih gospodarskih razmer. Kitajska gospodarska rast se je leta 2018 začela umirjati z ostrejšo finančno regulacijo, prezadolženostjo javnega in zasebnega sektorja, trgovinskim sporom z ZDA in pričakovano ciklično upočasnitvijo.

V evroobmočju je bila leta 2018 1,8-odstotna gospodarska rast, z upočasnitvijo v drugi polovici leta, predvsem zaradi šibkejše rasti tujega in tudi domačega povpraševanja ter sektorsko specifičnih dejavnikov (avtomobilska industrija). Rast je bila podprta s spodbujevalno denarno politiko, izboljšanjem premoženjskih bilanc gospodinjstev, okrepljeno potrošnjo ob ugodnih razmerah na trgu dela in višjimi inflacijskimi pričakovanji. Evropsko gospodarstvo se lahko sooči s številnimi medsebojno povezanimi tveganji ob negotovih učinkih ekonomskih politik posameznih držav, pričakovanem izstopu Velike Britanije iz EU in bolj zaostrenih trgovinskih razmerjih.

Investicije v evroobmočju dosegajo zelo različne rasti med državami. Podprte so bile z ugodnimi rastmi posojil podjetjem, ki so bile spodbujene z ohlapnejšimi kreditnimi standardi in nizkimi obrestnimi merami, kljub višjim donosnostim podjetniških obveznic. K rasti investicij je delo-ma prispeval tudi Junckerjev naložbeni načrt.

Slika 16: Gibanje kratkoročnih medbančnih Libor obrestnih mer in obsega kreditov nefinančnim družbam

Potrebe po razdolževanju podjetij so se zmanjšale. Nadaljevanje rasti investicij, čeprav upočasnjene, je bilo pogojeno z visoko izkoriščenostjo proizvodnih kapacitet, ugodnimi dobički podjetij, zadovoljivimi kazalniki zaupanja v prvi polovici leta in potrebami po dodatni modernizaciji proizvodnih struktur. Produktivnost dela ostaja ob nadaljnji rasti zaposlenosti in nižji rasti BDP skromna. Rast potrošnje, kot glavnega gonila rasti v prihodnje, izvira iz višjega razpoložljivega dohodka zaradi rasti plač. Rast potrošnje spodbudno vpliva tudi na nadaljevanje ugodnih razmer na stanovanjskem trgu in s tem gradbene aktivnosti.

Leta 2018 je bila inflacija v evroobmočju 1,5 odstotna, z zniževanjem ob koncu leta predvsem zaradi znižanja cen nafte. Pričakovano nižje zunanje povpraševanje ob danih cenah surovin bo zniževalo pritiske na dvig inflacije. ECB ima namen ohraniti

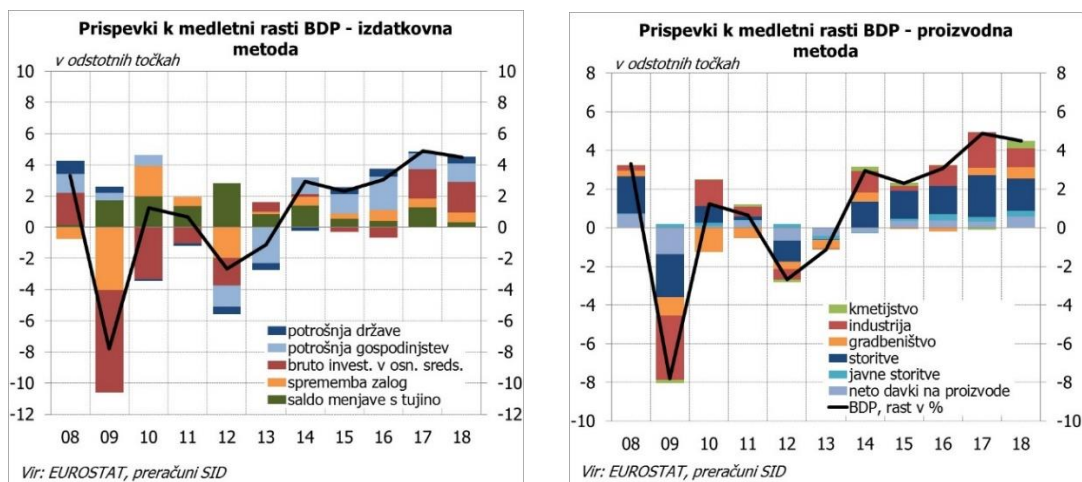
nespremenjeno denarno politiko do jeseni oziroma dokler inflacija ne doseže ravni blizu 2 odstotkov.

Strukturni proračunski saldo evroobmočja se je leta 2018 znižal na -0,7 odstotka BDP, medtem ko se je bruto zadolženost držav evroobmočja le rahlo znižala, na 87 odstotkov BDP, kljub večinoma nižjim obrestnim meram in s tem nižjim obrestnim izdatkom. Razlike v zahtevanih donosnostih držav evroobmočja so se glede na težave posameznih držav ponovno povečale.

IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2018

S prehodom slovenskega gospodarstva v zrelo fazo gospodarskega cikla so se napovedi glavnih gospodarskih kazalcev popravljale nekoliko navzdol. Leta 2018 je bila rast BDP s 4,5 odstotka še vedno visoka. Rast je bila široko osnovana ob 2,2-odstotni rasti potrošnje gospodinjstev, 10,6-odstotni rasti investicij in 7,2-odstotni rasti izvoza. Odvisnost od zunanjega povpraševanja ob negotovostih na mednarodnih trgih pomeni glavni izziv za slovensko gospodarstvo, poleg neravnovesij na nepremičninskem trgu in naraščajočih stroškovnih pritiskih ob pozitivni proizvodni vrzeli.

Slika 17: Rast BDP po izdatkovni in proizvodni metodi

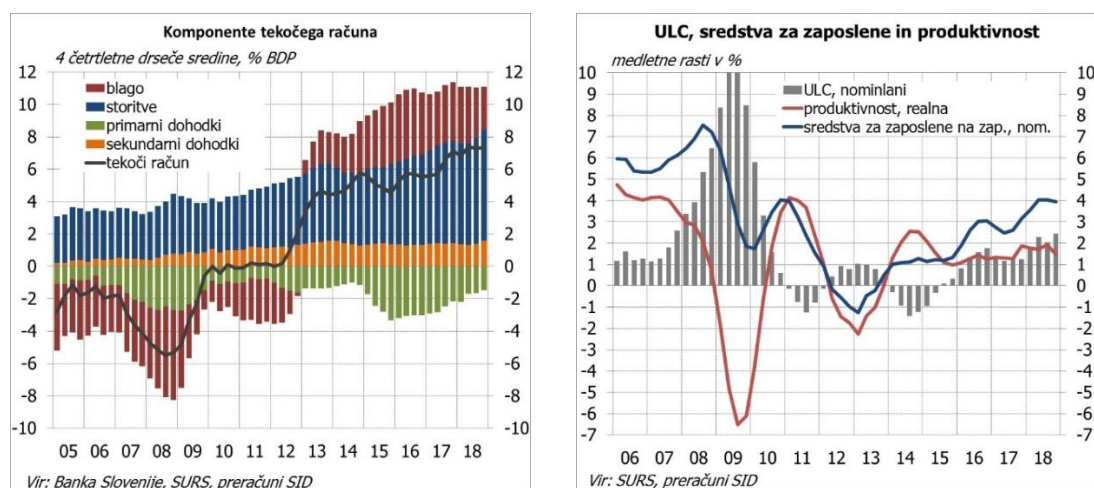

Razmere na trgu dela so bile leta 2018 s komaj dobre 5-odstotno anketno stopnjo brezposelnosti ugodne. Leta 2018 je bila dosežena rekordna zaposlenost, ki je po metodologiji nacionalnih računov konec leta dosegla 1,03 milijona oseb. V posameznih sektorjih se je pomanjkanje delovne sile nadomeščalo z zaposlovanjem v povprečju manj izobraženih tujih delavcev glede na domače, kar je poleg omejevanja inflacije vplivalo na upočasnjevanje realne rasti povprečne bruto plače. Inflacija je bila leta 2018 v povprečju z 1,9-odstotka le nekoliko nad povprečjem evroobmočja in za 0,3 odstotne točke višja kot leta 2017. Rast plač zato še ne presega bistveno rasti produktivnosti, zato se še ni odrazila v večjem stroškovnem

poslabšanju zunanje konkurenčnosti. Za vzdržen gospodarski razvoj je potreben dvig potencialnega proizvoda prek dolgoročno vzdržne (neciklične) rasti produktivnosti z vlaganji v tehnološki napredek prek investicij v raziskave in razvoj, v usposabljanje in izobraževanje in druge produktivne naložbe.

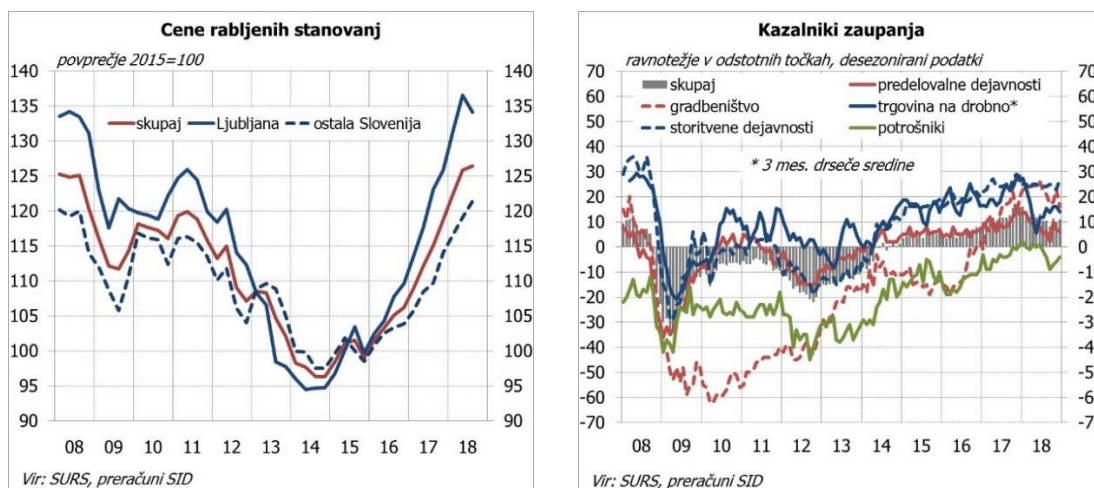
Letni razpoložljiv dohodek gospodinjstev se je z visoko zaposlenostjo nominalno povečal za skoraj 6 odstotkov in omogočil 15 odstotno stopnjo varčevanja. Le-ta je visoka, kljub neugodnim razmeram za varčevanje in potrošnji, podprti tudi z visokimi rastmi potrošniških posojil. Število transakcij na nepremičninskem trgu se zmanjšuje z vse višjimi cenami in s tem manjšo dostopnostjo stanovanj. Visoka rast cen nepremičnin se je v letu 2018 nadaljevala ob nadaljnji neusklajenosti ponudbe in povpraševanja. Medletna rast stanovanjskih posojil se ohranja pri skoraj 5 odstotkih.

Slika 18: Komponente in stanje tekočega računa ter gibanje stroška dela na enoto proizvoda

Močan prispevek investicij h gospodarski rasti je bil leta 2018 posledica domačega in tujega povpraševanja, rasti dobičkov podjetij, visoke izkoriščenosti proizvodnih kapacitet in tudi ugodnih finančnih pogojev. Struktura investicij se je ob naraščajočih rasteh v zgradbe in padajočih v opremo in stroje z vidika proizvodnega potenciala gospodarstva poslabšala. Rast investicij v stanovanjske zgradbe je, kljub visokim cenam na nepremičninskem trgu, bistveno nižja od investicij v druge zgradbe, kjer izstopajo javne investicije, povezane s črpanjem evropskih sredstev.

Slika 19: Cene stanovanj in kazalniki zaupanja

Izvoz se je leta 2018 povečal za 7,2 odstotka ob ohranjanju cenovne in stroškovne konkurenčnosti. Presežek menjave s tujino dosega dobrih 7 odstotkov BDP, kar omogoča prek tekočega domačega varčevanja zniževanje neto zadolženosti do tujine.

Z visoko gospodarsko rastjo so se leta 2018 izboljšale tudi javne finance in obeti bonitetnih ocen iz stabilnih v pozitivno pri eni od bonitetnih agencij. Proračunski saldo je bil z 0,7 odstotka BDP v presežku, javni dolg pa se je znižal na 70,1 odstotkov BDP ob visokih prihodkih in obsežnem znižanju obrestnih odhodkov, zaradi aktivnega upravljanja z dolgom. Breme servisiranja dolga države se je znižalo na 9 odstotkov letnih prihodkov države oz. na 2 odstotka BDP. Zahtevane donosnosti 10-letnih državnih obveznic so se gibale okoli enega odstotka.

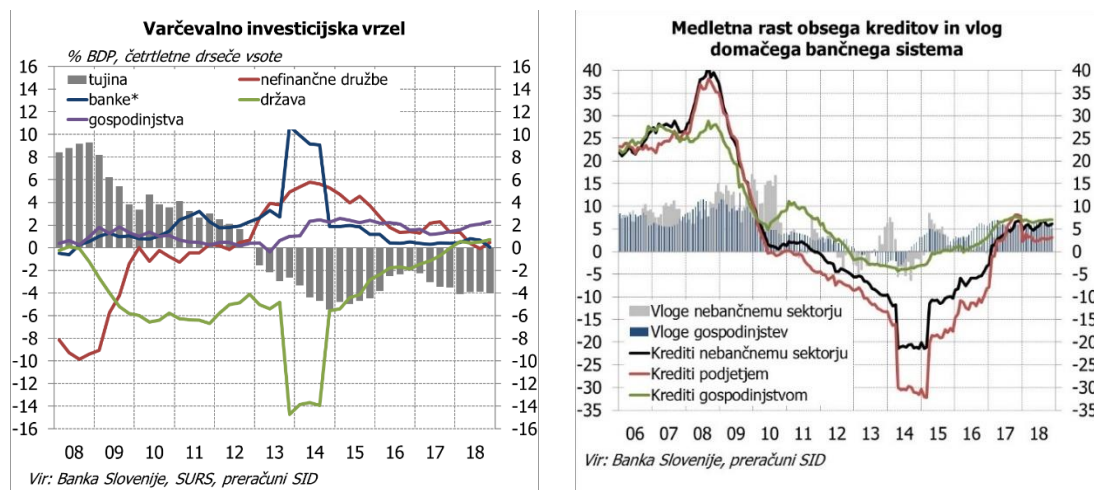
IV.3. BANČNO OKOLJE

Pomembnejša izziva slovenskega bančnega sistema ostajata dohodkovno tveganje in neuskkljenost med ročnostjo naložb in obveznosti. Rast obrestnih prihodkov ostaja počasna. Likvidnostni položaj bank ostaja zelo ugoden. Kakovost kreditnega portfelja se še naprej izboljšuje, tako zaradi razdolževanja podjetij in prehodov v boljše bonitetne razrede kot tudi zaradi še vedno ugodne gospodarske rasti. Kapitalska ustreznost slovenskega bančnega sistema ob precejšnjih razlikah med bankami ostaja solidna in se ohranja v povprečju evroobmočja.

Kapitalske zahteve bank se povečujejo zaradi okrepljene kreditne aktivnosti, a se hkrati ustvarja notranji kapital prek pozitivnega poslovnega rezultata. Dobičkonosnost bank se je leta 2018 nekoliko izboljšala s pozitivnimi rastmi obrestnih, predvsem pa neobrestnih prihodkov, stagniranjem operativnih stroškov in nadaljnjim sproščanjem oslabitev. Postopno izboljševanje dobička je tudi pod vplivom še vedno zelo nizkih stroškov financiranja ob velikem deležu vlog na

vpogled in nizkih obrestnih merah. Leta 2018 so prvič po krizi pri gibanju neto obrestnih prihodkov količinski dejavniki – obseg naložb oziroma obveznosti – prevladovali nad cenovnimi – spremembe obrestnih mer.

Slika 20: Posojila in vloge domačega bančnega sistema ter razmik med investiranjem in varčevanjem posameznih sektorjev

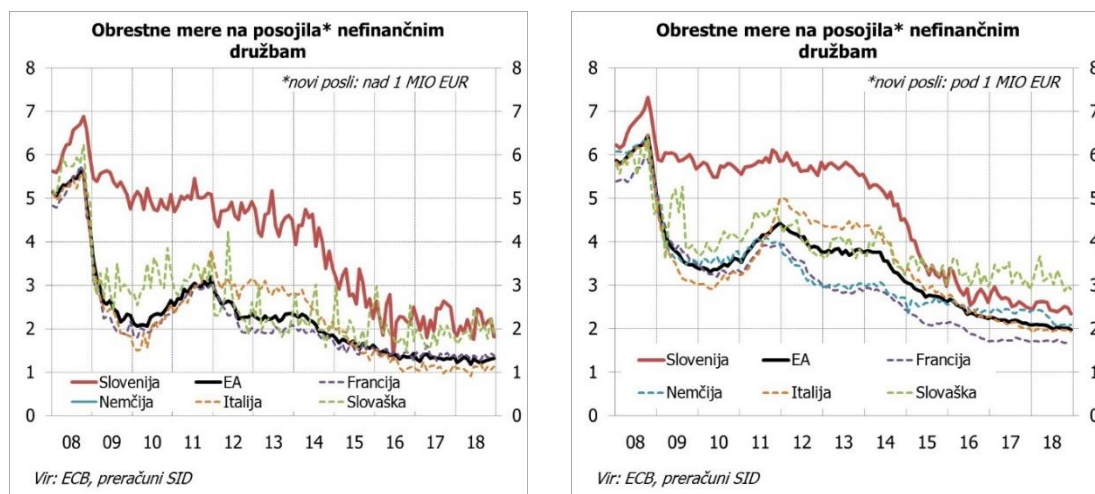
Z namenom doseganja sinergij in večje odpornosti poslovnih modelov v bančnem sistemu v zadnjih letih poteka proces konsolidacije. Leta 2018 je država prodala 65 odstotni lastniški delež NLB, med večjimi novimi lastniki pa izstopata ameriški sklad Brandes Investment Partner in EBRD. Slovenski državni holding namerava nadaljevati s postopki privatizacije glede na zaveze, dane Evropski komisiji, kar pomeni, da bo preostali del NLB, do 75 odstotkov minus delnica, prodan do konca leta 2019. Leta 2019 bi morala biti privatizirana tudi tretja največja slovenska banka Abanka, ki je še vedno v 100-odstotni državni lasti. Prodajni proces se je že začel leta 2018. Nova KBM je bila junija 2015 prodana ameriškemu skladu Apollo in EBRD.

Nadaljnje zmanjševanje nedonosnih terjatev bank na 4-odstotke deluje ugodno na poslovanje bank, saj te terjatve ne prispevajo k ustvarjanju prihodka in bremenijo njihove bilance. Glede na mednarodno primerjavo je delež še vedno visok, čeprav je bilo zmanjšanje med največjimi in tudi pokritosti nedonosnih terjatev z oslabitvami oziroma kapitalom je med najvišjimi v evroobmočju. Delež nedonosnih terjatev v dejavnostih poslovanja z nepremičninami, gradbeništvo ter trgovini in gostinstvu so precej nad povprečjem sektorja podjetij. V strukturi nedonosnih terjatev je nekaj manj kot dve tretjini restrukturiranih, četrtna je takih, ki je po restrukturiranju ponovno v zamudi nad 90 dni.

Rast vlog zadostuje za financiranje povečanja posojil. Razmerje med vlogami in posojili se je stabiliziralo pri nekaj manj kot 80 odstotkih ob bistveno manjšem deležu dolžniških vrednostnih papirjev in financiranju prek bank v tujini. Tudi obveznosti do Evrosistema ohranjajo majhen delež. Stabilnost financiranja je izpostavljena predvsem tveganju zvišanja depozitnih obrestnih mer in prehodu vlog

na vpogled v vezane vloge. Prirast vlog podjetij je leta 2018 precej manjši kot v predhodnih letih, kljub temu so te vloge s skoraj 17 odstotnim deležem v bilančni vsoti drugi najpomembnejši vir financiranja bank. Obrestne mere za vloge podjetij ostajajo zelo nizke in celo rahlo pod povprečjem evroobmočja.

Slika 21: Obrestne mere za posojila podjetjem

Pri vseh vrstah posojil se povečuje delež posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero. Banke morajo zato skrbeti tudi za obvladovanje obrestnega tveganja. Med podjetniškimi posojili je v stanjih takih posojil čez 15 odstotkov. Banke se preusmerjajo h kreditiranju gospodinjstev z doseganjem več kot četrtilne bilančne vsote na tem segmentu. Na pomenu dobivajo potrošniška posojila. Posojila podjetjem predstavljajo ob dobri 2,2-odstotni medletni rasti 22 odstotkov bilančne vsote.

Celotne finančne obveznosti podjetij se v zadnjih dveh letih ponovno povečujejo. Povečuje se tuje lastniško financiranje z zniževanjem dolžniškega financiranja, ki ob ugodnem vplivu vrednotenja prispeva k dodatnem znižanju finančnega vzvoda podjetij. Varčevalno-investicijska vrzel podjetniškega sektorja ostaja pozitivna, čeprav se zmanjšuje in zaenkrat vsaj v določeni meri še omogoča samofinanciranje podjetij. Zaradi spreminjanja lastniške strukture na pomenu pridobiva financiranje prek komercialnih kreditov, saj novi lastniki v določenih primerih delno prevzamejo financiranje znotraj skupin, kar vpliva tudi na zniževanje pomena kratkoročnega bančnega financiranja v zadnjih letih. Obrestne mere za posojila podjetjem pri slovenskih bankah ostajajo ugodne, pri čemer so za posojila malim in srednje velikim podjetjem pri dolgoročnih posojilih višje kot za velika podjetja. Prav tako so obrestne mere višje pri dejavnostih gradbeništva in trgovine, ki izstopata po večjih deležih nedonosnih terjatev oziroma panožnih tveganjih.

Po podatkih ankete Banke Slovenije banke v letu 2018 zaznavajo 8-odstotno medletno povečanje povpraševanja po posojilih za tekoče poslovanje, investicije in predvsem tudi za refinanciranje obstoječih posojil pod ugodnejšimi pogoji, vezanih na nižje obrestne mere in daljše odplačilne dobe. Stopnja presežnega povpraševanja

ostaja najvišja pri posojilih za investicije. Banke ohranjajo relativno visoke kreditne standarde in podjetja med razlogi, da ne pride do sklenitev pogodb, pogosto navajajo nestrinjanje s pogoji.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

Na določenih segmentih se predvsem mala in srednja podjetja (MSP) še vedno soočajo z ovirami pri dostopu do virov financiranja, vendar bistveno manj kot leta 2016. MSP so majhna, manj diverzificirana in imajo šibkejšo strukturo financiranja, kar se odraža v večjih zamudah pri plačilih, nižji likvidnosti in večjemu deležu insolventnosti, hkrati tudi težje zagotovijo kvalitetno zavarovanje. Pogosteje zato uporabljajo komercialne in druge nebančne oblike kreditiranja.

Tržne vrzeli na področju financiranja lahko omejujejo razvoj MSP, ter širjenje njihove razvojne naravnosti in konkurenčnosti. Slednje je izrednega pomena za razvoj celotnega gospodarstva in ustvarjanja novih delovnih mest. Raziskave tudi kažejo, da je treba izboljšati ciljno usmerjenost spodbujevalnih ukrepov na različne tipe MSP znotraj širšega segmenta MSP, ki na primer dolgoročno ustvarjajo več novih delovnih mest. Globalno najbolj izrazito izstopajo *start-upi* in hitro rastoči MSP. Za SID banko je zato zelo pomembna ustrezna ocena na katerih segmentih financiranja so te vrzeli najbolj izrazite.

SID banka se mora ustrezno prilagajati tudi spremembam tržnih vrzeli, ki odraža stanje gospodarskega cikla. Te so v času finančne krize zahtevale izjemno rast njenega interventnega delovanja, v fazi izboljšanja gospodarskih razmer pa pomenijo prilagoditev njene vloge oziroma velikosti njenih aktivnosti. SID banka je večino novih programov oblikovala skladno s splošno priznanimi vrzeli na ravni EU, določenih z Uredbo o splošnih skupinskih izjemah (t.i. *GBER*) ali po principu *de minimis*, kar omogoča delovanje v okvirih dovoljenih državnih pomoči podjetjem, brez neustreznega omejevanje konkurence na trgu. V vsakem gospodarstvu se MSP soočajo s strukturnimi posebnostmi, zato želi SID banka pri ustreznem oblikovanju programov izhajati tudi iz tržnih neučinkovitosti, specifičnih za slovensko gospodarstvo.

SID banka je pričela z izdelavo tržnih analiz za lastne namene na podlagi Anket o dostopnosti finančnih virov za podjetja izvedenih v letih od 2014-2017 po standardih, ki jih privzema tudi Evropska komisija (EK) oziroma ECB (od leta 2009 se dvakrat letno na ravni EU izvede anketa Survey on the Access to Finance of Enterprises – SAFE). Omenjena Anketa je običajen vir informacij pri izračunu tržnih vrzeli tudi v mednarodnih študijah. Zadnje tri Ankete je SID banka izvedla v

sodelovanju z Banko Slovenije (BS), s čimer sta bili še bolj prilagojeni mednarodni Anketi in sta tako pokrili večji obseg dejavnikov na področju financiranja.

* * *

Analize, ki jih na podlagi izvedene ankete in dostopnih makro in mikroekonomskih podatkov izdeluje SID banka, so usmerjene na proučevanje stanja na področju financiranja, s poudarkom iskanja tržnih pomanjkljivosti pri pridobivanju zunanjih virov financiranja.

Dejavniki poslovanja podjetji in uporabljene oblike zunanjega financiranja

Dostop do financiranja je ob dobrih gospodarskih razmerah leta 2018 pomenil še manjšo oviro za poslovanje kot preteklo leto. Tu se kaže veliko nasprotje glede na čas krize, predvsem v letih od 2011-2014, ko so imeli viri financiranja zelo negativen vpliv na poslovanje podjetij.¹³ Pri vseh velikostnih razredih podjetij se je leta 2018 dostop do financiranja še izboljšal, čeprav okoli četrtnina mikro in malih podjetij še vedno poroča, da dostop do financiranja omejuje njihovo poslovanje. Tuje povpraševanje je bilo leta 2018 še vedno ocenjeno kot najmanj omejujoč dejavnik, pri čemer se je predvsem pri srednjih in velikih podjetjih povečal delež, ki tuje povpraševanje občuti kot omejujoč dejavnik. Dve tretjini vrednosti izvoza pripada velikim in srednjim podjetjem, pogosto so njihovi podizvajalci mala in mikro podjetja, in ti ne občutijo vpliva izvoznega povpraševanja na svoje poslovanje tako hitro. V danih razmerah, ob naraščajočih negotovostih na mednarodnih trgih, je za slovensko gospodarstvo z makroekonomskega vidika lahko pomemben izziv prav odvisnost od zunanjega povpraševanja.

Poleg predpisov, ki ostajajo najbolj omejujoč dejavnik, se je poslabšala dostopnost do usposobljenega osebja za mala in mikro podjetja ter domače povpraševanje za srednja in velika podjetja. Naraščajoči stroškovni pritiski ob pozitivni proizvodni vrzeli opozarjajo na visoko izkoriščenost proizvodnih kapacitet in pomanjkanje delovne sile v posameznih sektorjih, ki se nadomešča z zaposlovanjem v povprečju manj izobraženih tujih delavcev.

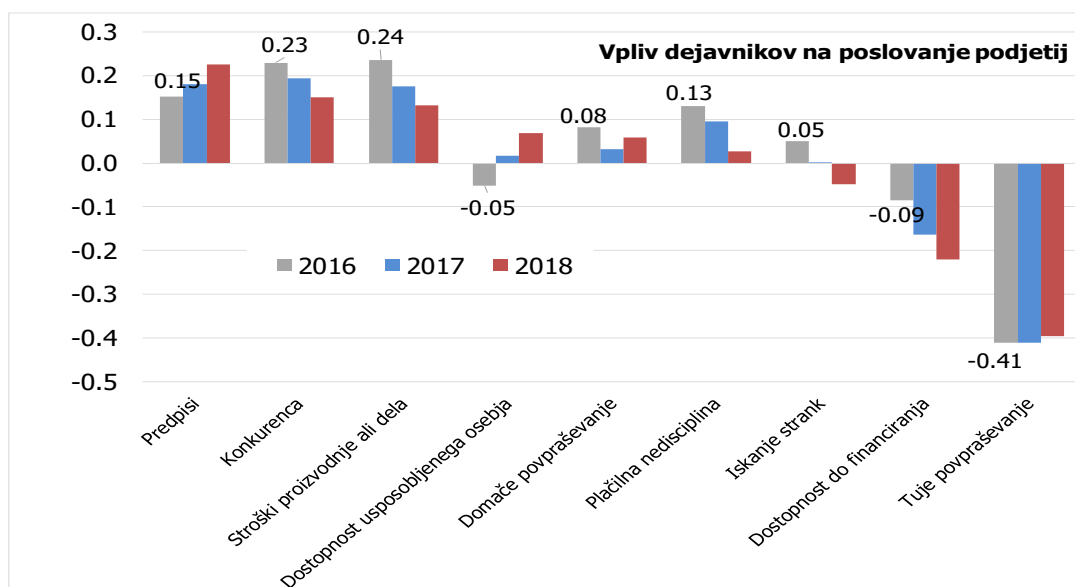
Moč vpliva posameznih dejavnikov se precej razlikuje glede na velikost podjetij, kar potrjuje specifičnosti poslovanja velikih in manjših podjetij. Med omejujočimi dejavniki velika in srednja podjetja najbolj zaznavajo konkurenco, dostopnost do

¹³ Na mestih, kjer je uporabljena daljša časovna serija oziroma primerjava z evroobmočjem, so uporabljeni rezultati mednarodne Ankete SAFE. Slabost te Ankete je, da je vzorec za Slovenijo relativno majhen (leta 2017 je vključeval 180 podjetij). Rezultati, ki se primerjajo, so primerljivi z rezultati Ankete, ki jo izvajata BS in SID banka.

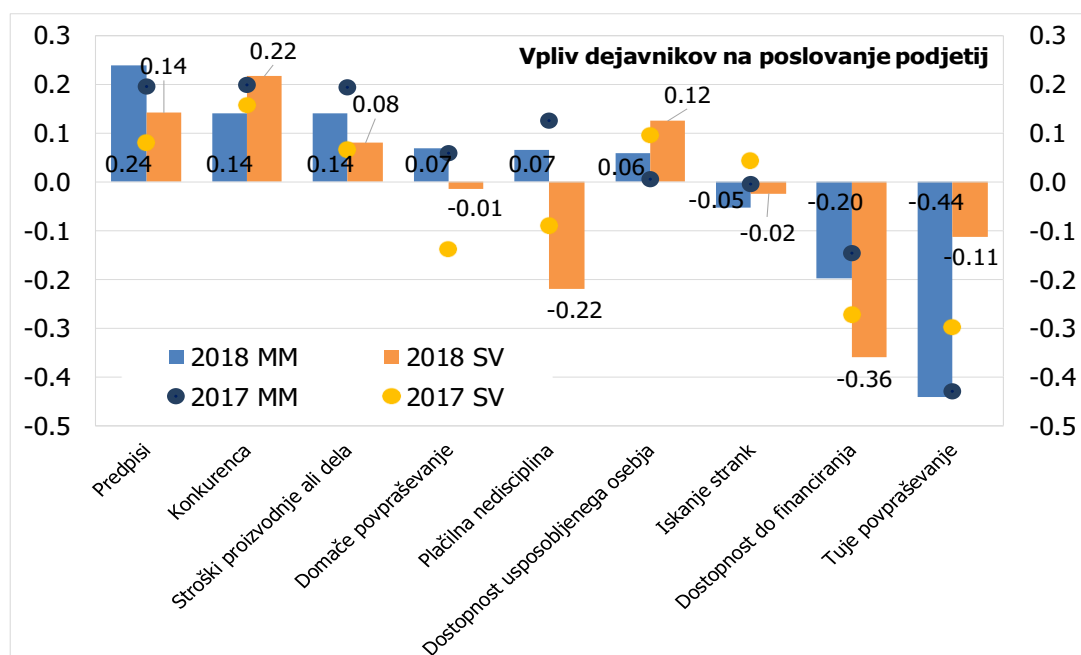
kvalificirane delovne sile in predpise. Mala in mikro podjetja pa poleg predpisov (na primer evropska in nacionalna zakonodaja ter industrijska regulativa) in konkurence pomembno ovirajo tudi stroški proizvodnje ali dela. Evropska MSP podobno kot slovenska kot glavno skrb navajajo omejeno dostopnost do usposobljenega osebja, predvsem večja podjetja, in povpraševanje, medtem ko dostop do financiranja ostaja tudi na ravni EU najmanj problematičen.

Velika in srednja podjetja imajo v Sloveniji bolj diverzificirane vire financiranja kot mikro in mala, hkrati imajo praviloma na razpolago tudi več lastnih virov. Velika in srednja podjetja se z vsemi oblikami financiranja, razen subvencij, srečujejo in jih uporabljajo v večjem deležu kot mikro in mala podjetja. Leta 2018 je bistveno manjši delež podjetij uporabil privarčevana sredstva, kar je skladno z zniževanjem njihovih presežnih letnih razpoložljivih sredstev, ki so po metodologiji nacionalnih računov leta 2018 pomenila le še 0,8% BDP.¹⁴ Predvsem je to izrazito pri mikro in malih podjetjih. Pri srednjih in velikih ostajajo pomembnejši vir privarčevana sredstva, sledita lizing in bančna posojila, čeprav so vsa uporabljena v manjšem deležu kot preteklo leto. Izjema so črpana evropska sredstva. Pri mikro in majhnih podjetjih ostaja najpomembnejši vir financiranja lizing, ki mu sledita bančna posojila in privarčevana sredstva.

Slika 22: Vpliv dejavnikov na poslovanje podjetij

¹⁴ Razlog je lahko tudi v spremenjeni dikciji privarčevanih sredstev iz Privarčevani zasluzki ali prodaja lastniškega kapitala v Zadržani dobiček, prodaja sredstev.

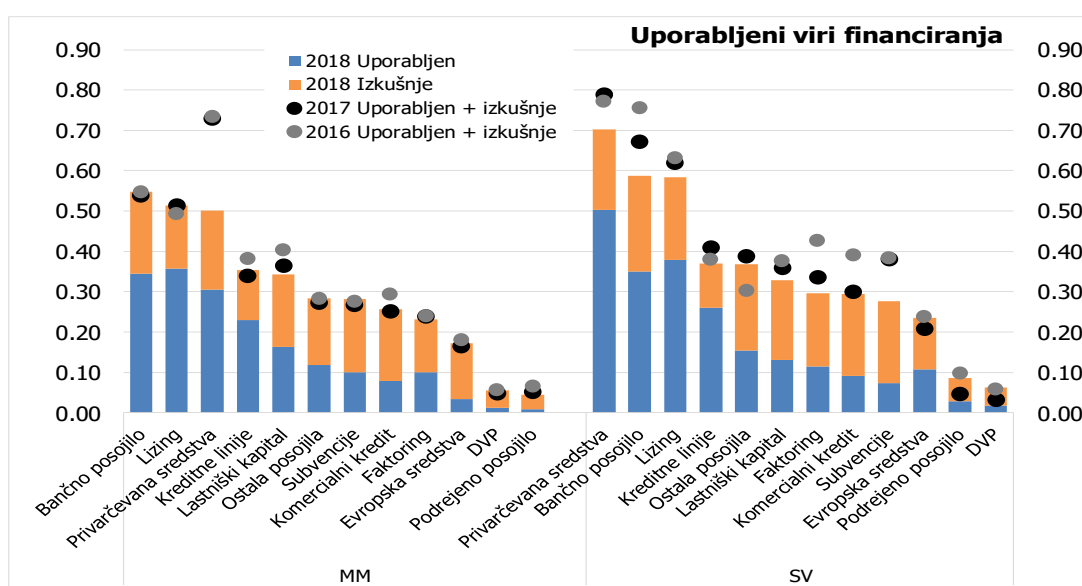
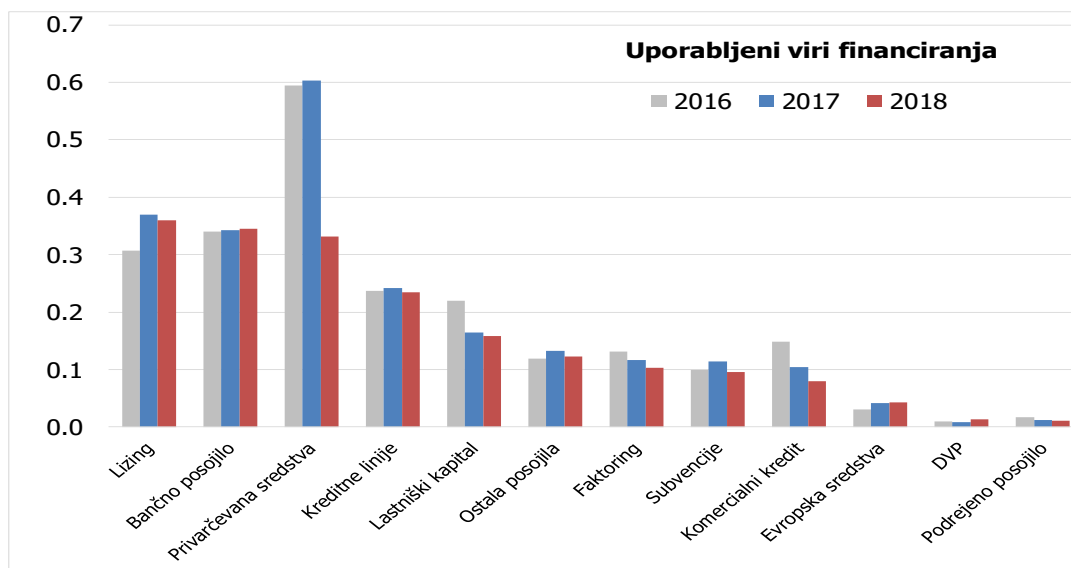

Opomba: Razlika med deležem podjetij, pri katerih dejavnik omejuje poslovanje in deležem, pri katerih dejavnik ne omejuje poslovanja. Negativne vrednosti zato pomenijo manj omejujoč dejavnik. MM pomeni mikro in mala podjetja, SV pa srednja in velika podjetja.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Bančna posojila uporabljajo v največjem deležu velika podjetja, čeprav je tudi ta leta 2018 z 42% bistveno manjši kot preteklo leto, v najmanjšem deležu z 28% pa mikro podjetja. Pri tem je zanimivo, da pri domačih poslovnih bankah, pretežno v tuji lasti, zaprosijo največ velika podjetja, pri velikih domačih, pretežno v domači lasti, zaprosijo v največjem deležu srednja podjetja, medtem ko pri majhnih domačih bankah predvsem mikro podjetja. Med mikro podjetji in manjšimi bankami obstaja bolj osebni odnos, ki vključuje pomoč in svetovanje pri zagotavljanju potreb in reševanju težav, manjše banke so tudi bolj vpete v lokalno gospodarstvo in lažje upoštevajo tudi mehke informacije poleg finančnih izkazov podjetja, zaradi manj birokracije so običajno bolj odzivne. To kaže tudi podatek, da večje kot je podjetje, pri več bankah bo zaprosilo za posojilo. Več kot tretjina mikro podjetij je leta 2018 zaprosilo za posojilo samo pri eni banki, medtem ko le dobrih 10% velikih.

Slika 23: Najbolj pogosto uporabljeni viri financiranja

Opomba: Izkušnje pomenijo, da podjetje ni uporabilo vir v tekočem letu, vendar ima s tem virom izkušnje. Ni nujno, da je bila vloga za te vire financiranja vložena šele leta 2018. MM pomeni mikro in mala podjetja, SV pa srednja in velika podjetja.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

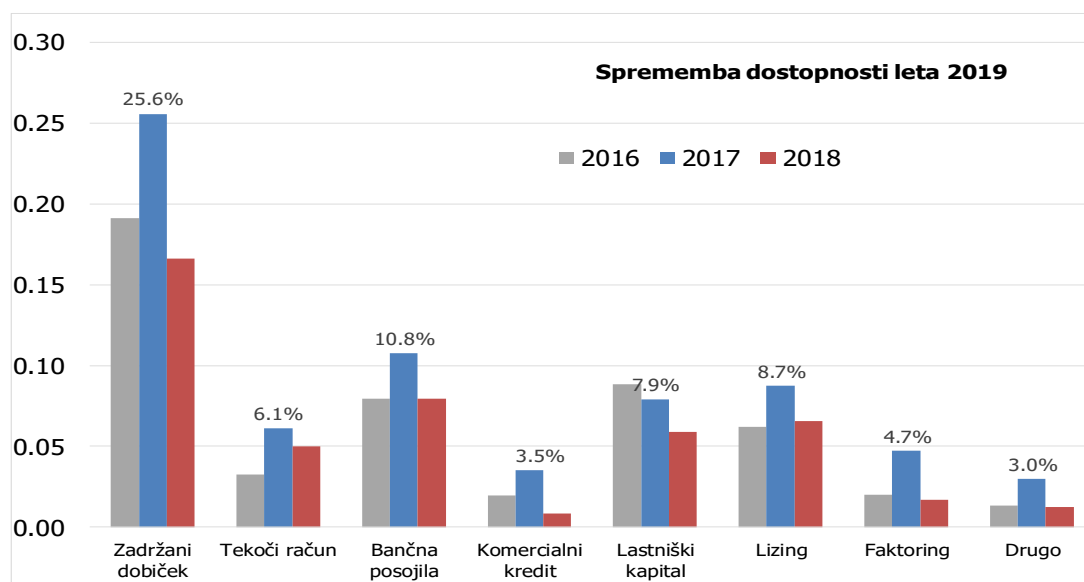
Za leto 2019 nižji delež podjetij pričakuje izboljšanje dostopnosti privarčevanih sredstev, predvsem mikro in majhna podjetja, ter prav tako nižji delež podjetij pričakuje izboljšanje dostopnosti ostalih virov financiranja. Izstopa še precej nižji delež velikih podjetij, ki pričakuje izboljšanje dostopnosti bančnih posojil in komercialnih kreditov. Med dejavniki, ki vplivajo na financiranje, izstopa manjše izboljšanje ekonomskega stanja glede na preteklo leto za vse velikostne skupine, razen mikro podjetja, ki so pogosto manj odvisna od makroekonomskih razmer, predvsem kar se tiče vpetosti v mednarodne gospodarske tokove. Takšen rezultat je v določeni meri glede na znižane napovedi, sicer še vedno zelo ugodne pričakovane

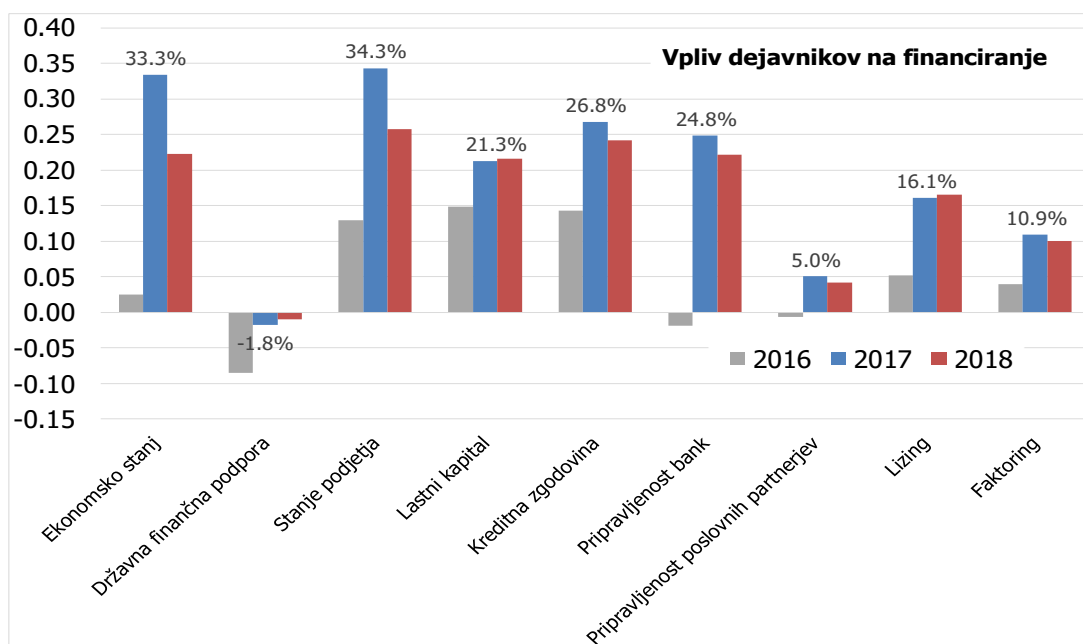
gospodarske rasti, pričakovan. Skladno s tem nižji delež podjetij pričakuje izboljšanje stanja svojega podjetja.

Vpliv lastnega kapitala na dostopnost virov financiranja ostaja podoben kot leto poprej, pri tem pa se večji izziv kaže pri velikih in srednjih podjetjih. Podatki finančnih računov kažejo, da ostaja delež kapitala z nekaj čez polovico vednosti celotnih finančnih sredstev zadnja leta stabilen. Pri velikih in srednjih podjetjih je občutiti znižanje deleža podjetij, ki pričakuje izboljšanje pripravljenosti poslovnih partnerjev za odobritev komercialnega kredita, kar sovpada s pričakovano nižjo dostopnostjo komercialnih kreditov, in pri mikro in malih podjetjih se pričakuje manjše izboljšanje pripravljenosti bank na njihovo financiranje.

Leta 2018 je nižji delež podjetij uporabljal zunanje vire kot preteklo leto. Znižanje je izrazito predvsem pri velikih in srednjih podjetjih, ki poročajo tudi o manjšem znižanju uporabe privarčevanih sredstev. Delež podjetij, ki uporablja zunanje vire, sicer še vedno pričakovano narašča z velikostjo podjetij, čeprav je razlika med deleži precej manjša kot preteklo leto (mikro – 36%, mala – 45%, srednja – 47%, velika – 50%). Bruto investicije podjetij so se leta 2018 po podatkih nacionalnih računov povečale za 18%, kar je sicer manj kot preteklo leto, in dosegle raven iz začetka leta 2009 oziroma pred vrhom iz leta 2007. Pomemben delež investicij se je še vedno financiral prek privarčevanih sredstev, ki pa so se že očitno precej znižala. Po podatkih finančnih računov so se podjetja leta 2018 financirala predvsem prek komercialnih kreditov, kapitala (predvsem iz tujine) in v manjšem obsegu kratkoročnih posojil. Med vloženimi zahtevami za zunanja sredstva prevladujejo bančna posojila z okoli 38%, sledita lizing ter prekoračitev na tekočem računu, vsak z dobro petino.

Slika 24: Pričakovana sprememba dostopnosti virov in vpliv dejavnikov na dostopnost virov

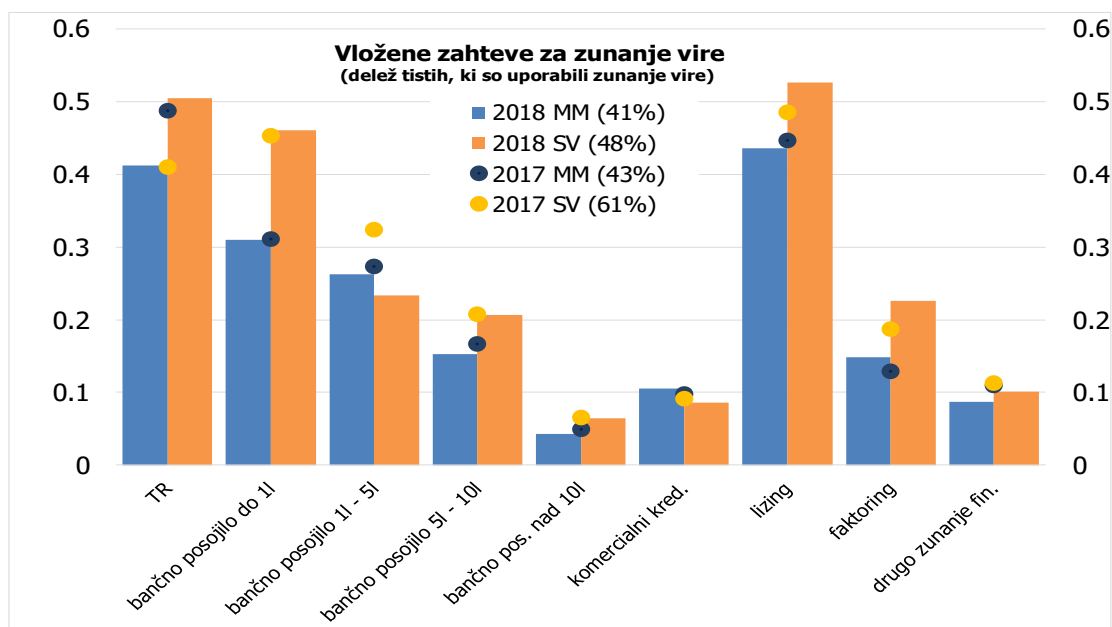

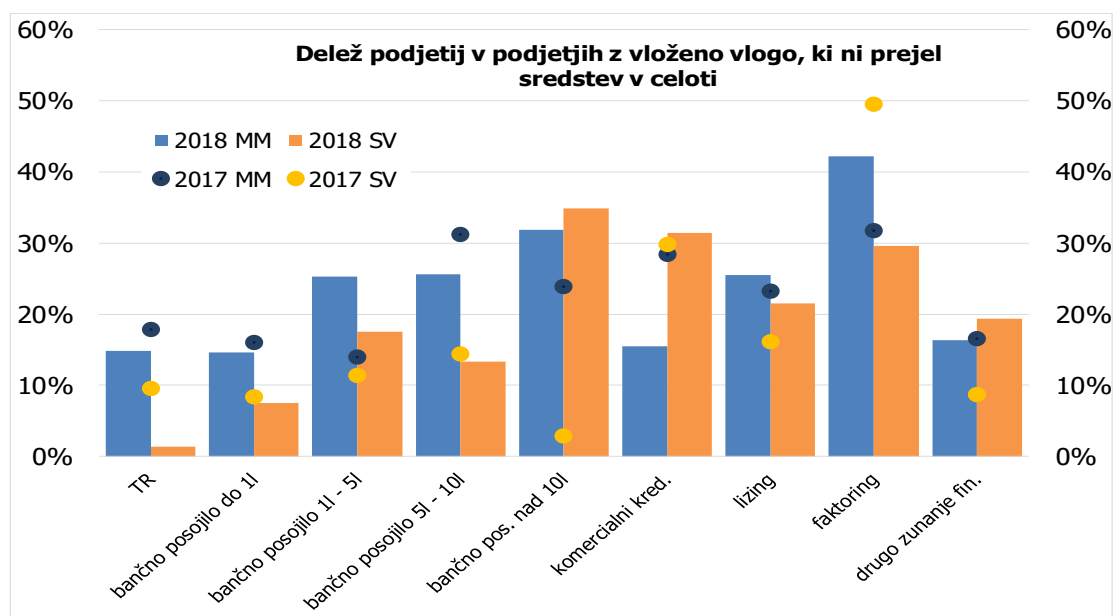

Opomba: Razlika med deležem podjetij, ki so odgovorili, izboljšalo in deležem tistih, ki so izbrali poslabšalo.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Slika 25: Zunanje financiranje – vložene vloge in njihova obravnava leta 2018

Opomba: Podatke je zaradi majhnega vzorca v posameznih kategorijah treba analizirati z določeno mero previdnosti, predvsem to velja za velika in srednja podjetja.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

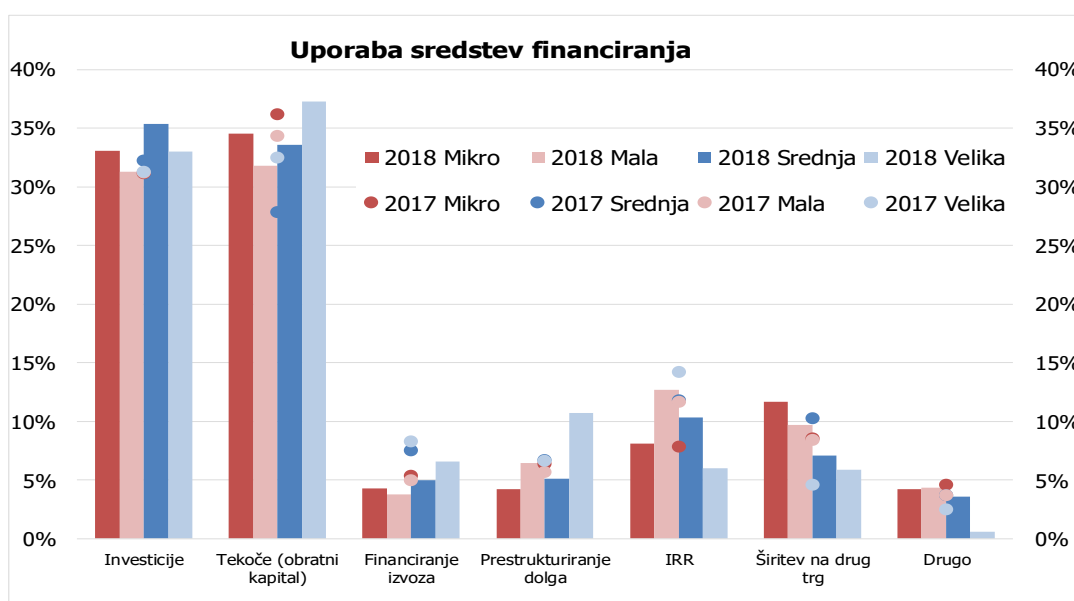
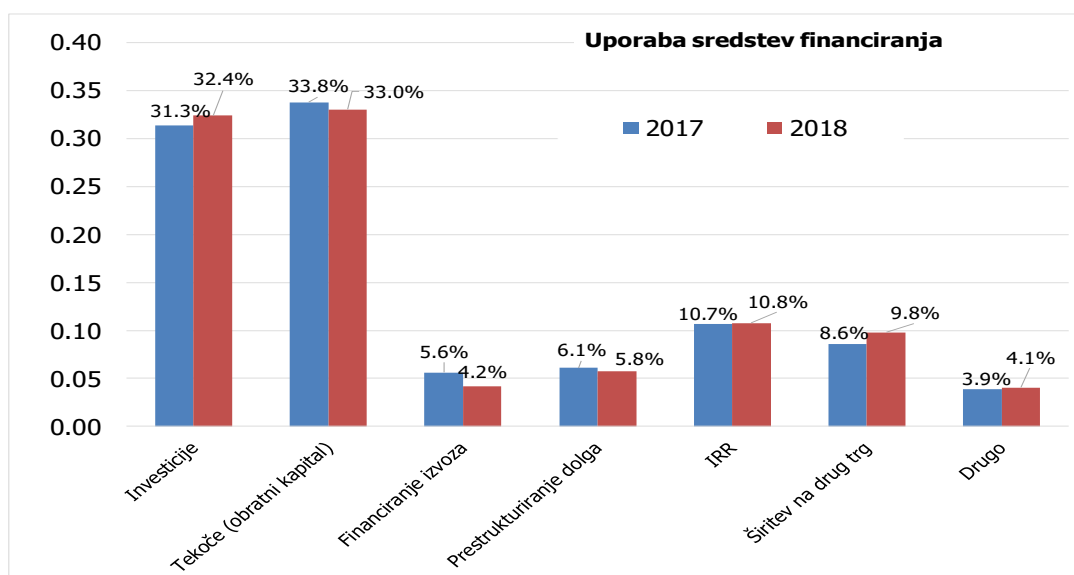
Mikro in mala podjetja se redkeje odločajo za vložitev vloge za posojila daljših ročnosti tudi zato, ker so pogosteje pričakujejo zavrnitev, oziroma, sredstev ne bodo prejela prejmejo sredstev v celoti. Leta 2018 je bilo sicer zavrnenih bistveno manj vlog kot preteklo leto tako glede na različne velikostne skupine podjetij kot glede na instrumente. Tudi to nakazuje na nadaljnje zniževanje finančne vrzeli izračunane na podlagi podatkov iz Ankete. Pri posojilih z ročnostjo nad 10 let je delež podjetij, ki ni prejel sredstev v celoti, največji, in se je glede na preteklo leto povečal, prav tako tudi pri posojilih od 1 do 5 let. Pogosto imajo podjetja, predvsem mikro in mala, višje povpraševanje prav do posojil daljših ročnosti, čeprav se je delež podjetij z visokim povpraševanjem po posojilih daljših ročnosti, predvsem pri mikro in malih podjetjih leta 2018 glede na preteklo leto znižal.

Okoli 12% mikro in malih podjetij ni zaprosilo za zunanje vire financiranja zaradi visokih zahtev bank po zavarovanju, previsokih stroškov financiranja ali zapletenega postopka. Ob ugodnih razmerah v gospodarstvu se je delež nekoliko znižal glede na preteklo leto, hkrati pa je ta pri srednjih in velikih podjetjih komaj 2%. Najpomembnejši razlog je, da imajo dovolj notranjih virov. Po podatkih Ankete bank, ki jo izvaja Banka Slovenije, je najbolj pogost razlog za neskenitev pogodbe, čez tri četrtine vrednosti povpraševanja, nestrinjanje stranke s posojilnimi pogoji, ki mu sledi slaba boniteta komitenta (BS, Poročilo o finančni stabilnosti, december 2018, str. 20).

Financiranje bodočih investicijskih projektov

Struktura po namenu porabe sredstev se leta 2018 ni bistveno spremenila glede na leto 2017. Zaprošena zunanja sredstva je dve tretjini podjetij pridobilo z namenom financiranja obratnega kapitala, le nekaj odstotkov manj tudi za investicije. V inovacije, raziskave in razvoj vlagajo dobrih 20% podjetij, leta 2018 je bilo med njimi največ malih, sledila so srednja in nato mikro podjetja. Na druge trge se širijo predvsem mikro in mala podjetja, medtem ko s pridobljenimi zunanjimi sredstvi financirajo izvoz predvsem velika podjetja.

Slika 26: Namen pridobljenih zunanjih sredstev v letu 2018

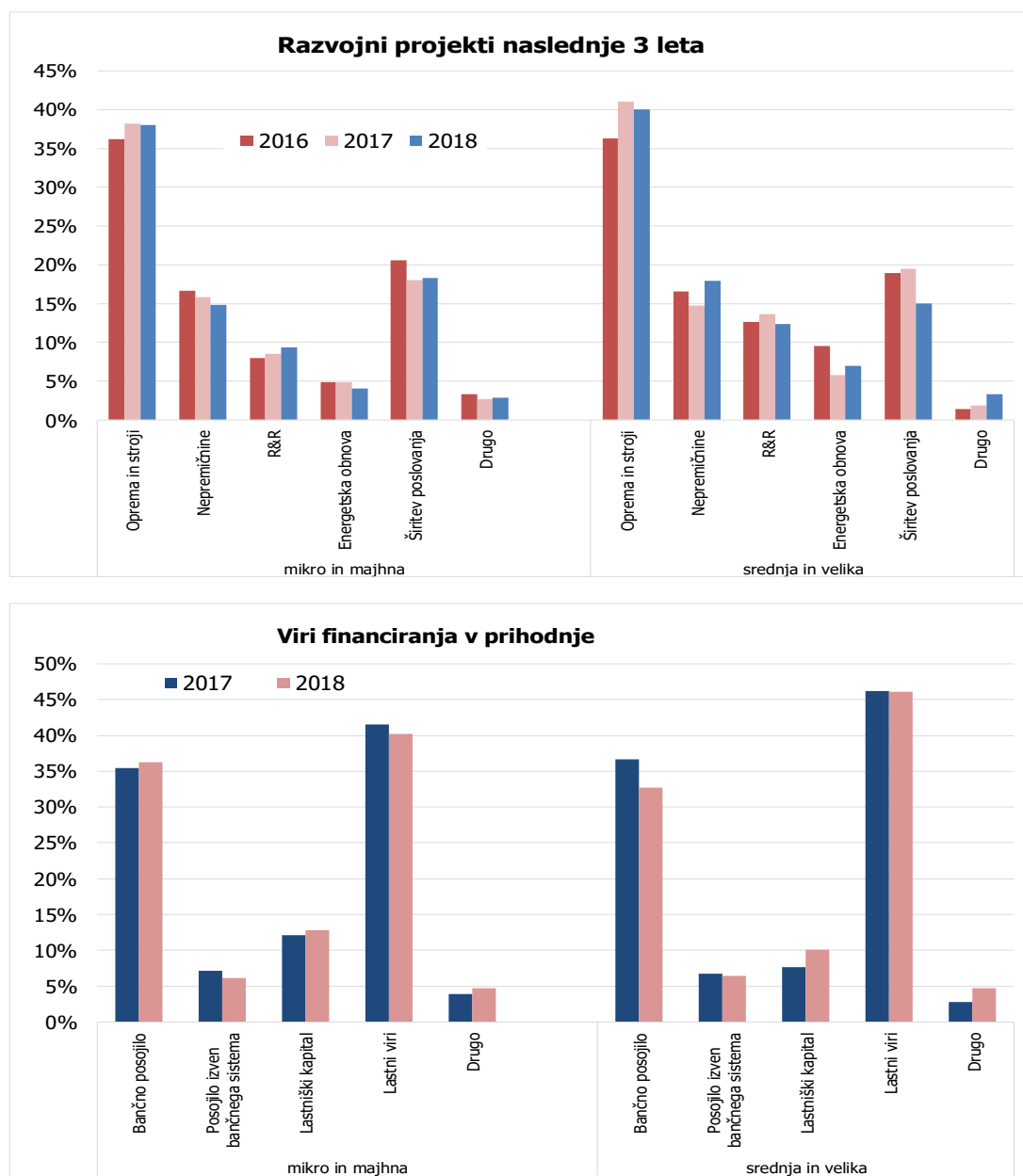

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

V naslednjih treh letih ima namen vlagati v raziskave in razvoj 16% podjetij, izstopajo srednja in velika podjetja. Prav tako je energetska obnova stavb

pomembnejša za velika in srednja podjetja. Najpomembnejši razvojni projekti so v opremo in stroje, sledijo širitev poslovanja in vlaganja v nepremičnine. Med predvidenimi viri za prihodnje investicijske projekte, predvsem pri večjih podjetjih, prevladujejo lastni viri in bančna posojila, pri mikro in malih podjetjih ima ob omejenem dostopu do lastnih virov pomembno vlogo tudi lastniški kapital.

Slika 27: Razvojni projekti v naslednjih 5-ih letih in predvideni viri financiranja zanje

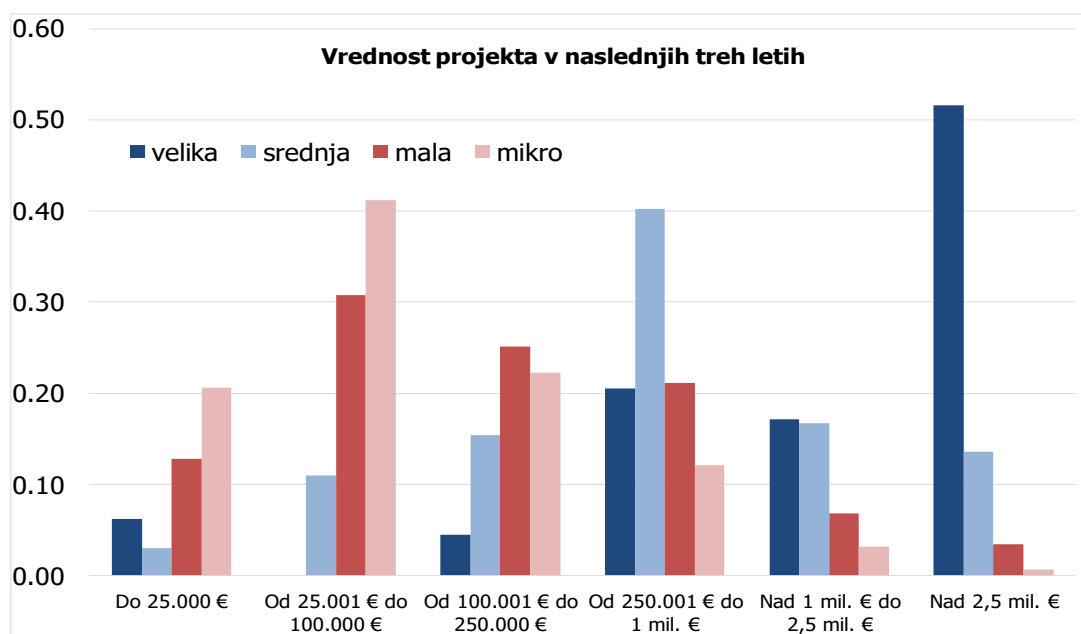

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Okoli 85% podjetij namerava investirati oziroma izvajati razvojne projekte v naslednjih treh letih. Projekti večine velikih podjetij so vredni nad 2,5 mio EUR, medtem ko srednjih od 250.000 do 1 mio EUR. Vrednost projektov mikro in malih podjetij je najpogosteje od 25.000 do 100.000 EUR. Mala in predvsem mikro

podjetja zelo optimistično ocenjujejo prihodnje vrednosti investicijskih projektov. Kar 12% mikro podjetij ocenjuje, da bodo za prihodnje investicijske projekte v obdobju treh let potrebovali od 250.000 do 1 mio EUR zunanjih sredstev. Okvirne ocene kažejo, ob upoštevanju povprečne vrednosti posameznih razredov, števila podjetij in pa deleža podjetij po posameznih velikostnih razredih, ki bo vsaj delno financiral projekte z bančnimi viri, da bi lahko njihova vrednost v prihodnjih treh letih okoli 5 mrd EUR. Pri tem z optimističnimi ocenami investicijskih projektov prevladujejo mikro in malih podjetij s svojimi. V zadnjih treh letih so bile bruto investicije podjetij po podatkih nacionalnih računov ocenjene na 16 mrd EUR. Prevladujejo investicije velikih podjetij, ki pa so bile v zadnjem obdobju financirane v velikem deležu tudi prek lastnih sredstev.

Slika 28: Vrednost potrebnih zunanjih virov za predviden investicijski projekt v naslednjih treh letih

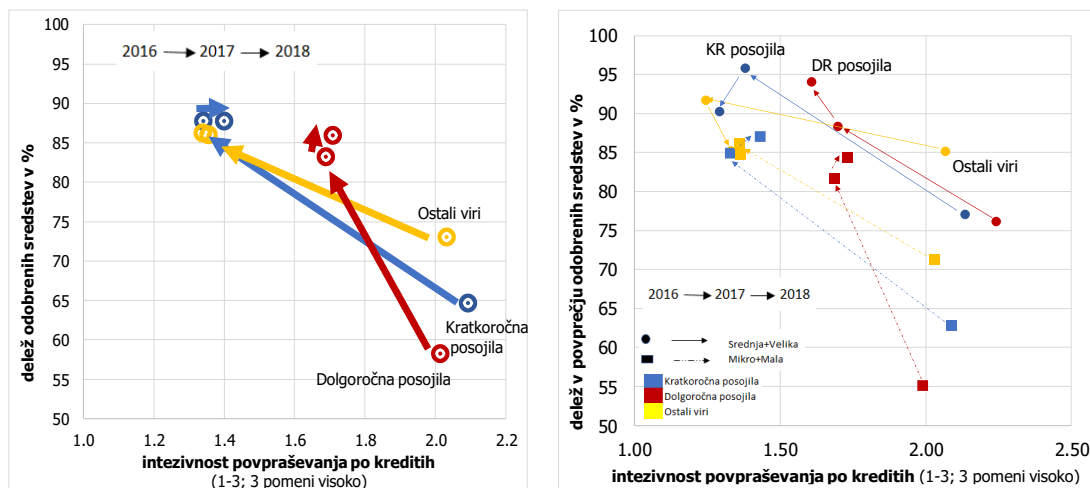

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Kvantitativna ocena finančne vrzeli

Za proučevanje dostopnosti kakovostnega financiranja za podjetja, oziroma ugotavljanja njihovih finančnih potreb za katere v ekonomiji ni zagotovljenih ustreznih sredstev, se je treba osredotočiti na dejavnike ponudbe in povpraševanja. Za ocenjevanje povpraševanja, ki je predvsem tudi kvalitativne narave, so potrebne ocene pridobljene iz vprašalnikov

Slika 29: Povezava med intenziteto in realizacijo povpraševanja, 2016, 2017 in 2018¹⁵

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Racioniranje povpraševanja je bilo leta 2018 nekoliko bolj prisotno pri kratkoročnih posojilih – povečanje intenzivnosti povpraševanja, delež odobrenih sredstev nespremenjen – in manj pri dolgoročnih posojilih – manjše povečanje intenzivnosti povpraševanja, a hkrati tudi povečanje deleža odobrenih sredstev. Medtem ko je bilo leta 2017 glede na 2016 iz podatkov Ankete razvidno očitno izboljšanje dostopnosti zunanjih virov financiranja, leta 2018 ni bilo opaznejših sprememb. Povpraševanje po bančnih produktih, ocenjeno kot delež podjetij z vloženim povpraševanjem med podjetji, ki so uporabljali zunanje vire, se je leta 2018 glede na preteklo leto zmanjšalo na nivo iz leta 2016. Zmanjšalo se je pri kratkoročnih in dolgoročnih posojilih, in sicer za vse velikostne razrede podjetij razen velikih. Realizacija povpraševanja merjena kot delež odobrenih sredstev se ni bistveno spremenila glede na preteklo leto. Običajno je za mikro in mala podjetja nižja kot za večja podjetja, običajno je tudi nižja za dolgoročna glede na kratkoročna posojila. Leta 2018 je realizacija povpraševanja pri kratkoročnih posojilih za mikro in srednja podjetja nižja kot pri dolgoročnih posojilih. Intenzivnost povpraševanja za bančna posojila, ki vpliva na učinek povpraševanja, leta 2018 prav tako ni bistveno spremenjena, nekoliko manjša je za srednja in velika podjetja ter večja za mala in mikro.¹⁶

¹⁵ Sliki prikazujeta % odobrenih kreditov (navpična os) v odvisnosti od intenzitete povpraševanja (vodoravna os).

¹⁶ Znižanje intenzivnosti povpraševanja je tudi posledica dodatne opredelitve intenzivnosti v Anketi od leta 2017 od 1 do 3 z razmerjem povpraševanja do bilančne vsote (1 – nizko, manj kot 10% bilančne vsote; 2 – srednje, med 10% in 30% bilančne vsote in 3 – visoko, nad 30% bilančne vsote).

Tabela 1: Povpraševanje po virih zunanjega financiranja in njegova realizacija

	% podjetij, ki povprašuje					povp. realizacija povpraševanja, v %				
	skupaj	mikro	mala	srednja	velika	skupaj	mikro	mala	srednja	velika
	2016									
Tekoči račun, kreditna linija	40.9	42.5	38.3	42.4	36.9	73.8	70.7	76.3	81.8	91.3
Kratkoročna posojila	19.8	19.7	18.7	24.3	22.1	64.6	61.4	65.1	76.9	77.7
Dolgoročna posojila	9.4	8.2	10.2	13.8	12.3	58.2	49.2	62.5	74.8	83.4
Ostalo zunanje financiranje	20.6	19.6	20.7	24.8	27.3	73.0	71.0	71.6	84.9	86.1
	2017									
Tekoči račun, kreditna linija	45.1	47.4	45.5	43.1	28.8	87.6	84.0	87.0	96.3	94.6
Kratkoročna posojila	33.1	29.3	30.8	44.6	47.9	87.7	86.4	84.1	96.8	92.1
Dolgoročna posojila	16.2	12.2	17.4	19.5	19.9	83.2	80.5	82.2	93.4	68.5
Ostalo zunanje financiranje	18.9	14.8	20.6	22.1	17.0	86.2	84.4	84.9	92.5	87.6
	2018									
Tekoči račun, kreditna linija	40.3	39.0	38.7	50.3	42.1	89.4	82.1	90.6	98.5	100.0
Kratkoročna posojila	30.5	26.7	29.4	38.9	55.0	87.7	84.9	88.3	87.1	99.1
Dolgoročna posojila	14.6	9.7	17.7	12.6	23.5	85.9	86.9	83.5	95.7	90.6
Ostalo zunanje financiranje	18.6	16.4	19.1	22.2	21.0	85.9	79.3	90.0	82.1	98.5

Opomba: Podatke za srednja in predvsem velika podjetja je zaradi relativno majhnega vzorca treba analizirati z določeno mero previdnosti.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Na osnovi Anketnih podatkov je bila ocenjena kvantitativna finančna vrzel, ki se je ob manjših spremembah realizacije in intenzivnosti povpraševanja ter nižjem povpraševanju zadnje leto še malenkost znižala. Skupna vrzel za mala in srednja podjetja ostaja po obstoječi metodologiji na ravni okoli 2,5% do 4,5% BDP. Zaradi boljše realizacije povpraševanja pri dolgoročnih sredstvih se je vrzel na dolgoročnih posojilih znižala, medtem ko se na kratkoročnih ni bistveno spremenila. Nekoliko se je znižala, zaradi večje intenzivnosti povpraševanja mikro in malih podjetij in nekoliko nižjega deleža odobrenih sredstev mikro in srednje velikim podjetjem. Bistveno znižanje vrzeli je bilo prisotno iz leta 2016 v 2017 ob izrazitem znižanju intenzivnosti povpraševanja in povečanju deleža odobrenih sredstev.¹⁷ Po alternativno ocenjeni metodologiji vrzeli, ki poleg podatkov iz Ankete, upošteva še število podjetij in oceno povprečne vrednosti povpraševanja je ocenjena nekoliko višja vrzel.

Tabela 2: Na podlagi Ankete ocenjena bančna finančna vrzel v Sloveniji

	v mio EUR			V % BDP		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Kratkoročna posojila	1,706	463	589	4.4	1.1	1.4
Dolgoročna posojila	4,531	928	549	11.7	2.3	1.3
SME vrzel, metoda 1	6,236	1,391	1,138	16.0	3.4	2.6
SME vrzel, metoda 2	8,506	2,645	1,961	21.9	6.6	4.6

Opombi:

¹⁷ Pri tem je pri časovni primerjavi treba upoštevati spremembo pri vprašanju, ki se nanaša na intenzivnost povpraševanja.

SME vrzel, metoda 1: Izračunana iz racioniranja povpraševanja oziroma s pomočjo vrednosti povprečnega odobrenega deleža posojila (podjetja z vsaj delno odobrenim posojilom), potencialnega povpraševanja (podjetja, ki uporabljajo zunanje vire, in niso vložila vloge) ob upoštevanju zavrnjenih vlog in intenzivnosti povpraševanja. Osnova za vrednostni izračun je obstoječa odobrena ponudba bančnih posojil ob upoštevanju razdelitve glede na velikost in ročnost novih posojil s pomočjo različnih virov (Ajpes, BS – finančni računi, ...). SME vrzel, metoda 2: Izračunana glede na razliko med obstoječo ponudbo in ocenjenim povpraševanjem (produkt deleža podjetij, ki uporablja zunanje vire financiranja, povprečne vrednosti odobrenega posojila in števila podjetij). Povpraševanje je ocenjeno s pomočjo Anketnega vprašanja za pridobitev deleža podjetij, ki uporablja zunanje vire financiranja. S pomočjo Ankete je ocenjen delež odobrenega povpraševanja ter s pomočjo Ankete in zaključnih računov podjetij povprečna vrednost povpraševanega posojila glede na različne deleže odobrenega posojila.

Vir: SID banka, Ajpes, GVIN, anketa o tržnih vrzeli

Ocene vrzeli pri velikih podjetjih na osnovi Ankete so bistveno manj zanesljive zaradi majhnega vzorca anketiranih podjetij. Še posebno težko je zanesljivo oceniti dinamiko sprememb. Anketna ocena se v zadnjem proučevanem letu giblje pod odstotek BDP in se je izrazito znižala glede na preteklo leto.

DRUGE ANALIZE IN OCENE TRŽNIH VRZELI

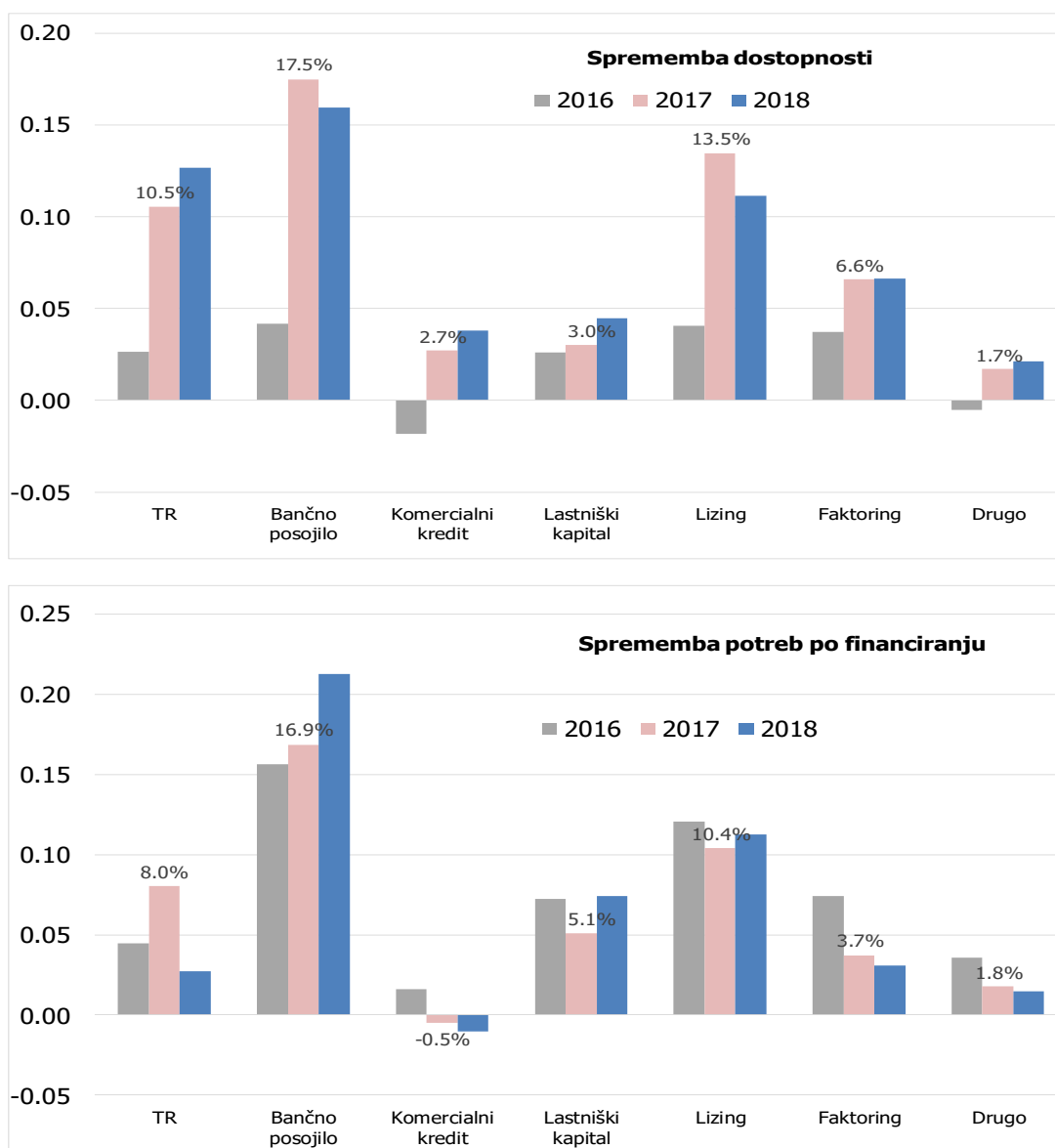
Poleg SID banke in BS se za slovensko gospodarstvo izdelujejo še nekatere druge analize in ocene tržnih vrzeli. Mednarodna finančna korporacija (IFC) je ocenila, da je v Sloveniji leta 2017 še vedno obstajala finančna vrzel za mala in srednja podjetja v višini 19% BDP oz. skoraj 8 mrd EUR. PwC je v svojem gradivu Ocena finančnih instrumentov v Sloveniji za leto 2014 ocenila finančno vrzel za MSP v višini 9,5% BDP oziroma 3,6 mrd EUR. Dosegljive kvantitativne ocene finančne vrzeli za MSP v Sloveniji se precej razlikujejo in so močno odvisne od metodologije in uporabljenih razpoložljivih podatkov. V letu 2017 je Deloitte za SID banko izdelal dodatno študijo finančnih tržnih vrzeli, ki je pokazala, da v obdobju od leta 2017-2022 na področju MSP v Sloveniji obstaja finančna vrzel v višini med 33 in 37% BDP oziroma od 14,5 do 16 mrd EUR, predvsem na področju dolgoročnega financiranja za mikro podjetja (od 7 do 7,7 mrd EUR). Med glavnimi razlogi za tržne neučinkovitosti navajajo pomanjkanje upravljalvskega znanja pri MSP, pomanjkanje informacij bank in drugih finančnih institucij pri ocenjevanju tveganj povezanih z asimetrijo informacij in njihova restriktivna ocena tveganj ter visoka pričakovanja podjetij glede pogojev pridobitve sredstev (zavarovanja, obrestne mere).

Kvalitativna ocena finančne vrzeli in dostopnost do financiranja

Kvalitativne ocene finančnih vrzeli so ocenjene po metodologiji ECB in EK za leto 2018. Ocene tako pridobljene iz ocen podjetij o njihovih potrebah in njihovi percepciji o dostopnosti virov kažejo, da je bilo pri bančnih posojilih z izjemo prekoračitve na tekočem računu, povečanje potreb večje od izboljšanja dostopnosti do zunanjih virov. To velja predvsem za mala podjetja, ki se jim je kvalitativna finančna vrzel na bančnih posojilih leta 2018 najbolj povečala. Prav tako ostaja prisotna kvalitativna vrzel na lastniškem kapitalu, pri mikro in srednje velikih podjetjih, čeprav nižja kot preteklo leto. Kvalitativna vrzel se je povečala tudi pri lizinskih poslih, ki so za slovenska podjetja eden najpomembnejših virov zunanjega financiranja poleg bančnih posojil, in sicer je sprememba glede na leto 2017 izrazita

predvsem pri srednje velikih podjetjih. Kvalitativna finančna vrzel se je leta 2018 zmanjšala za prekoračitev na tekočem računu in komercialne kredite. Po ocenah Banke Slovenije je bila leta 2018 kvalitativna finančna vrzel spet pozitivna predvsem za mala podjetja, medtem ko skupna finančna vrzel ostaja rahlo negativna za srednja in mikro podjetja (BS, Predstavitev raziskave o dostopnosti finančnih virov za podjetja 2018, str. 16). Na ravni evroobmočja mala in srednja podjetja od leta 2015 ocenjujejo, da je njihovo tekoče letno povečanje potreb po zunanjem financiranju manjše od izboljšanja dostopnosti do zunanjih sredstev (ECB, Survey on the Access to Finance of Enterprises in the euro area, April to September, 2018, str. 22).

Slika 30: Sprememba dostopnosti in potreb po posameznih vrstah financiranja

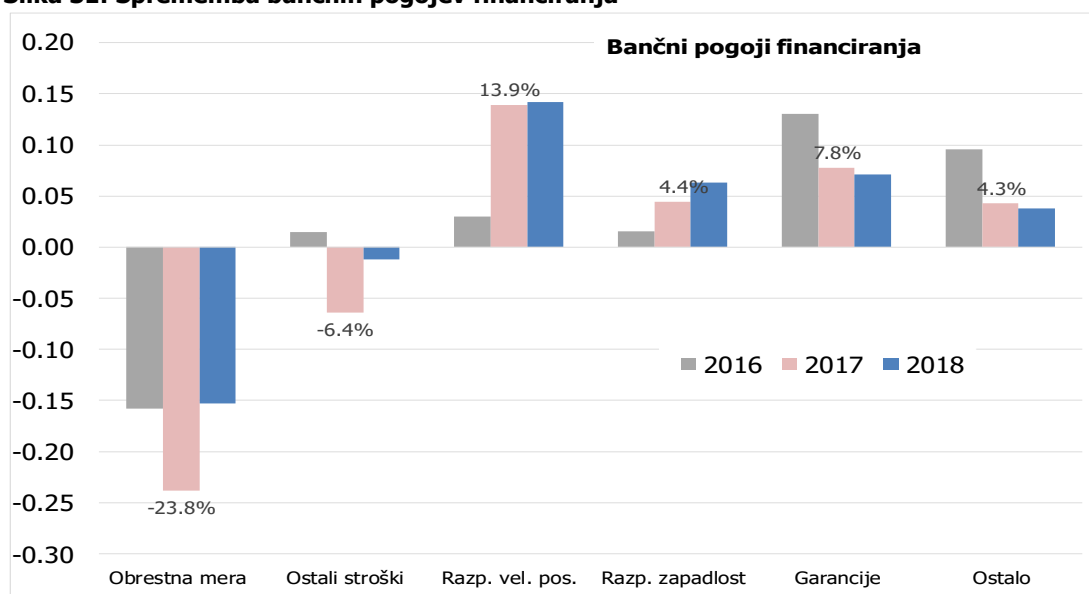

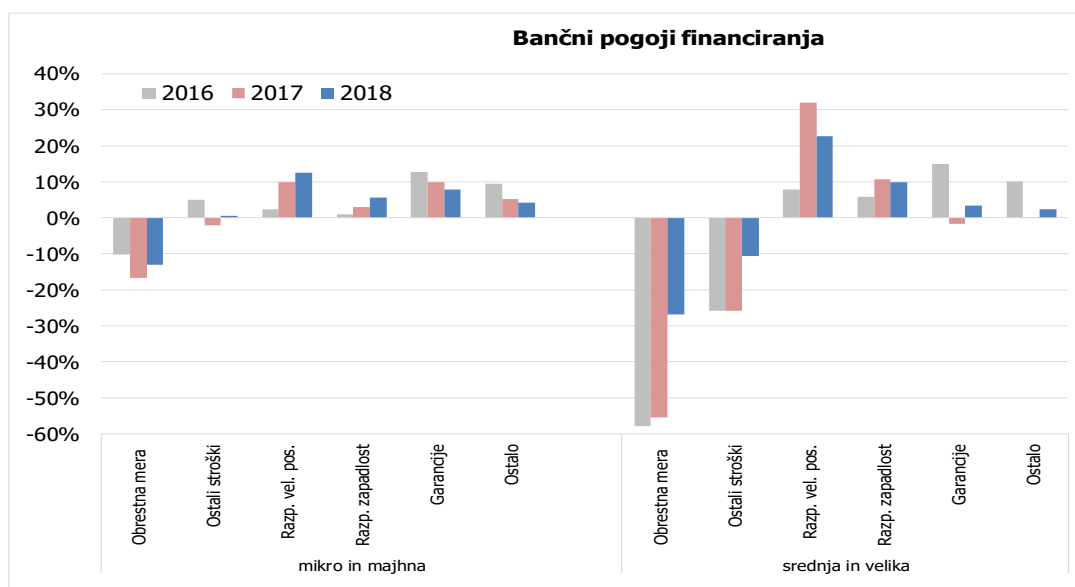
Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

Kvalitativna ocena presežnega povpraševanja, pridobljena iz anketnih ocen bank, se znižuje, najvišja ostaja pri posojilih za investicije. Stopnja presežnega povpraševanja, merjena kot delež presežnega v celotnem povpraševanju, se je pri posojilih za investicije sicer ob polletju 2018 povečala na čez 50% (BS, Poročilo o finančni stabilnosti, december 2018, str. 21).

Dostopnost do financiranja je tudi pod vplivom manjšega izboljšanja nekaterih bančnih pogojev financiranja leta 2018. Ob negotovostih glede gibanj obrestnih mer se je leta 2018 zmanjšal delež podjetij, ki poroča o znižanju bančnih obrestnih mer. Delež podjetij, ki občuti znižanje obrestnih mer in ostalih stroškov financiranja, je pri mikro in malih podjetjih bistveno nižji, saj zanje stroški financiranja pomenijo relativno večje breme. Za mikro in mala podjetja se je leta 2018 še nekoliko izboljšala razpoložljiva velikost posojila in dostop do posojil daljših ročnosti. Mikro in mala podjetja so pri teh dveh dejavnikih sicer precej zastopljena glede na srednja in velika podjetja. Na ravni evroobmočja je prvič po letu 2014 neto delež malih in srednjih podjetij poročal o dvigu obrestnih mer na bančna posojila hkrati z drugimi stroški financiranja (predvsem opravnine in provizije).

Slika 31: Sprememba bančnih pogojev financiranja

Opomba: Odgovori tistih, ki so vložili vlogo za financiranje v bančnem sistemu. Razlika med deležem podjetij, ki so odgovorili, da se je pogoj povečal in tistimi z odgovori, da se je zmanjšal.

Vir: SID banka, anketa o tržnih vrzelih

* * *

Razmere v bančnem sistemu, ki še vedno deluje v pogojih presežne likvidnosti, potrjujejo ugotovitve o dobri razpoložljivosti sredstev za gospodarstvo. Ohranjajo se določene manjše vrzeli na v gradivu že omenjenih bolj kritičnih segmentih, predvsem pri razpoložljivosti posojil za MSP podjetja. Povečana investicijska aktivnost podjetij podprta z gospodarsko rastjo ob zniževanju razpoložljivih lastnih sredstev podjetij kaže na pričakovane povečane finančne potrebe gospodarstva.

Tržne vrzeli pri financiranju podjetij ostajajo, čeprav so se na nekaterih segmentih v zadnjih dveh letih zelo znižale. Precej velike bančne finančne vrzeli v preteklosti so bile sicer pričakovane, v perspektivi znižanja bančnih posojil podjetjem od aprila 2009 z dobrih 20 mrd EUR na dobrih 7,5 mrd EUR septembra 2016. Povečanje obsega posojil je od takrat le zmerno. Tolikšno znižanje posojil v kriznem obdobju je tudi posledica neučinkovitih investicij v preteklosti in s tem nerazumnega bančnega financiranja, na kar kaže razkorak v nivoju dodane vrednosti in ocenjenih investicij podjetij, ki še vedno niso dosegle vrha iz leta 2008, medtem ko je dodana vrednost že pred leti presegla vrh iz leta 2008. V času obremenjenosti bank s slabimi posojili so si podjetja, predvsem večja, pogosto uspela pridobiti vire v tujini in začela graditi lastne varnostne rezerve. Za mala in srednja podjetja tujina ni bila možnost in učinkovito delovanje SID banke je bil v tem času zelo potrebno.

Zrela faza gospodarskega cikla z nizkimi obrestnimi merami in obsežno likvidnostjo se pričakovano kaže tudi v zniževanju tržnih vrzeli na področju financiranja. SID bankam se je morala prilagoditi potrebam gospodarskega cikla in manjši vlogi

interventnega delovanja v danih ugodnih gospodarskih razmerah. Kot kažejo ocene v tem gradivu, so vrzeli sicer še v manjši meri prisotne pri posojilih MSP. Kvalitativna ocena bančne vrzeli kaže že na njeno povečevanje predvsem na segmentu malih podjetij. Pri tem je poudarjeno, da razvojne banke lahko pokrivajo le vrzeli s financiranjem potencialno finančno vzdržnih podjetij, z osredotočenjem na segmente z močnim gospodarskim in družbenim potencialom.

V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2018

V letu 2018 je **bilančna vsota** SID banke znašala 2.318.834 tisoč EUR, kar predstavlja 94,6 odstotka bilančne vsote ob koncu leta 2017. Bilančna vsota je glede na leto 2017 nižja za 132.807 tisoč EUR. Na aktivni strani so se največ znižali krediti bankam in naložbe v vrednostne papirje, na pasivni strani pa izdani vrednostni papirji. Glede na prevladujoč vpliv SID banke v Skupini SID banka, specifičnost skupine ter ob upoštevanju medsebojnih odnosov v skupini je bila bilančna vsota Skupine SID banka le za 45.707 tisoč EUR oziroma 2 odstotka višja od bilančne vsote SID banke. Bilančna vsota Skupine SID banka je na dan 31. 12. 2018 znašala 2.364.541 tisoč EUR, kar je 132.761 tisoč EUR oziroma 5,3 odstotka manj kot ob koncu leta 2017.

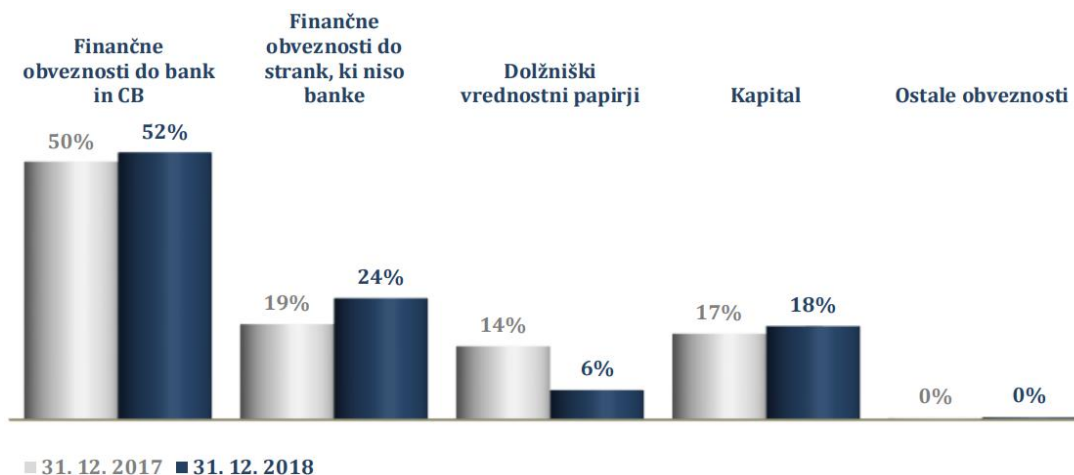
Slika 32: Bilančna vsota

Vir: Lastni izračuni

Bilančno pasivo SID banke so ob koncu leta 2018 sestavljale obveznosti v višini 1.896.783 tisoč EUR in kapital v višini 422.051 tisoč EUR. Obveznosti predstavljajo 81,8 odstotka celotne pasive (2017: 83,3 odstotka), kapital pa 18,2 odstotka (2017: 16,7 odstotka).

Slika 33: Struktura bilančne pasive

Vir: Lastni izračuni

Z 52-odstotnim deležem v bilančni pasivi (2017: 50,2-odstotni delež) so tudi konec leta 2018 največji delež predstavljale vloge in krediti bank ter obveznosti do centralne banke. Obveznosti do bank in centralne banke so skupaj znašale 1.206.244 tisoč EUR in so glede na predhodno leto nižje za 24.563 tisoč EUR ali 2 odstotka.

Obveznosti do strank, ki niso banke, so konec leta 2018 dosegle 548.452 tisoč EUR, kar pomeni zvišanje glede na konec predhodnega leta za 93.624 tisoč EUR oziroma 20,6 odstotka. Njihov strukturni delež se je posledično zvišal z 18,6 odstotka v letu 2017 na 23,7 odstotka konec leta 2018.

Izdani vrednostni papirji so se v letu 2018 predvsem zaradi zapadlosti izdane obveznice v nominalnem znesku 289.835 tisoč EUR znižali za 217.719 tisoč EUR ali 62,1 odstotka. Banka je v decembru izdala novo obveznico v nominalni višini 75.000 tisoč EUR. Strukturni delež se je znižal s 14,3 odstotka v 2017 na 5,7 odstotka v letu 2018. Stanje izdanih vrednostnih papirjev je konec leta znašalo 132.601 tisoč EUR.

Rezervacije v višini 1.130 tisoč EUR so konec leta 2018 glede na konec predhodnega leta nižje za 1.816 tisoč EUR. Rezervacije za zunajbilančne obveznosti iz naslova garancij in odobrenih nečrpanih kreditov so se v letu 2018 znižale za 1.950 tisoč EUR, na 420 tisoč EUR, rezervacije za obveznosti do zaposlencev pa so znašale 710 tisoč EUR in so za 134 tisoč EUR višje kot ob koncu 2017.

Ostale obveznosti v skupni višini 8.356 tisoč EUR sestavljajo:

- druge finančne obveznosti v višini 2.024 tisoč EUR (2017: 2.191 tisoč EUR);
- obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb v višini 3.294 tisoč EUR (2017: 447 tisoč EUR);
- izvedeni finančni instrumenti, namenjeni varovanju v višini 2.898 tisoč EUR (2017: 93 tisoč EUR), in
- druge obveznosti v višini 140 tisoč EUR (2017: 116 tisoč EUR).

Kapital banke se je v letu 2018 povečal za 12.158 tisoč EUR oziroma 3 odstotke in je konec leta znašal 422.051 tisoč EUR. Rezerve iz dobička so višje za 14.144 tisoč EUR, akumulirani drugi vseobsegajoči donos je nižji za 11.713 tisoč EUR, zadržani dobiček, vključno s čistim dobičkom poslovnega leta, pa je glede na predhodno leto višji za 9.727 tisoč EUR.

Tudi v letu 2018 je financiranje končnih upravičencev potekalo pretežno na podlagi dolgoročnega namenskega financiranja **preko bank**. Poslovne banke v vlogi posrednikov tako ostajajo najpomembnejši partnerji pri financiranju končnih upravičencev. Krediti bankam imajo 51-odstotni delež v kreditnem portfelju SID banke (2017: 53-odstotni delež). Konec leta 2018 je stanje kreditov, danim poslovnim bankam, znašalo 744.886 tisoč EUR in se je v primerjavi z letom 2017 zvišalo za 9,9 odstotka. Banka je tako za leto 2018 presegla planirane vrednosti.

V okviru neposrednega kreditiranja podjetij in drugih strank je SID banka večinoma izvajala financiranje bodisi v okviru prijavljenih shem državne pomoči bodisi v obliki sofinanciranja podjetij skupaj z drugimi bankami. Neposredno financiranje v letu 2018 je banka izvajala v obliki specializiranih kreditnih linij za spodbujanje tehnološko-razvojnih projektov, raziskav, razvoja in inovacij, naložb in zaposlovanja, energetske učinkovitosti, za krepitev kapitaliziranosti in razvoja mikro, malih in srednje velikih podjetij ter do okolja prijaznih javnih investicij na lokalni ravni.

Kreditni strankam, ki niso banke, so ob koncu leta 2018 znašali 706.787 tisoč EUR, kar je 18,2 odstotka več kot ob koncu 2017. V deležu kreditnega portfelja je njihov delež znašal 49 odstotkov, kar je 2 odstotni točki več kot v letu 2017. SID banka je v letu 2018 delovala predvsem v smeri razvojnega financiranja in kompleksnejših shem delovanja. Na področju posredovanja virov prek bank in hranilnic je skladno z navedenimi spremembami prilagajala ponudbo ter okrepila funkcijo administrativno tehnične pomoči posrednikom (poenostavitve, svetovanje, delavnice, priprava aplikativne podpore). Z drugimi deležniki je krepila sodelovanje pri pripravi in realizaciji večjih izvoznih projektov, odpiranju novih trgov za slovensko gospodarstvo, z razvojnimi posojili pospeševala krepitev kapitaliziranosti mikro, malih in srednje velikih podjetij ter se vključevala v iniciative na področju krožnega gospodarstva, okoljevarstva in energetske učinkovitosti.

Neto dani krediti skupaj so po stanju konec leta 2018 znašali 1.451.673 tisoč EUR (leta 2017: 1.275.366 tisoč EUR) in so se v primerjavi s stanjem na koncu leta 2017 povečali za 13,8 odstotka.

Obseg in način financiranja banka izvaja dopolnilno glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Financiranje temelji na že uveljavljenih instrumentih financiranja, kot so namenski krediti poslovnim bankam, krediti s statusom državne pomoči ali brez nje, odkupi terjatev, vstopi v dolg in druge oblike prevzema tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd.

Struktura kreditnega portfelja banke po ročnosti odraža usmerjenost SID banke v dejavnosti, skladne z ZSIRB in ZZFMGP. Skoraj vsi krediti so dolgoročni in s spremenljivo obrestno mero, delež kratkoročnih kreditov in kreditov s fiksno obrestno mero je zanemarljiv.

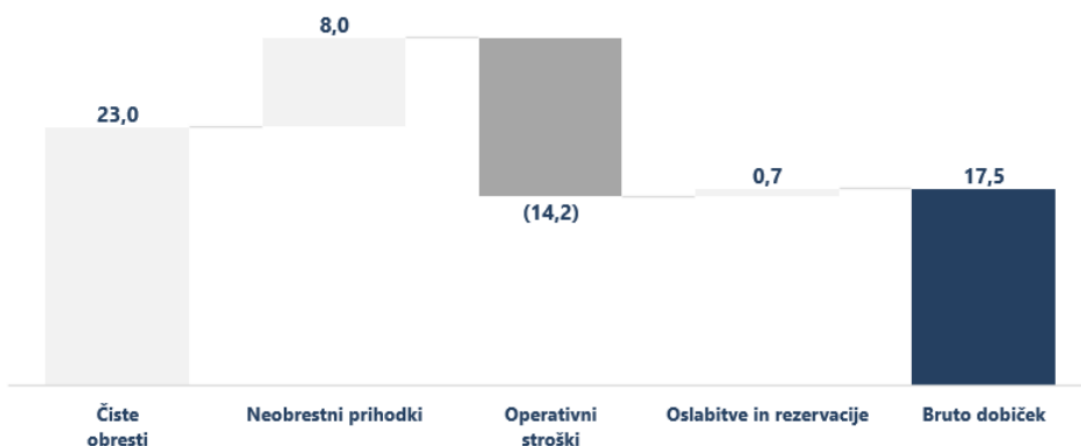
Slika 34: Kreditni portfelj

Vir: Lastni izračuni

V letu 2018 je SID banka ustvarila **dobiček pred davki** v višini 17,5 milijona EUR, kar se je odražalo v 4,2-odstotni donosnosti na kapital. Čisti dobiček poslovnega leta je znašal 14,3 milijona EUR in je bil višji kot v preteklem letu.

Slika 35: Sestava bruto dobička 2018 (v mio EUR)

Vir: Lastni izračuni

Banka je v letu 2018 realizirala **čiste obresti** v višini 22.986 tisoč EUR in te so za 13,3 odstotka višje kot v letu 2017 (2017: 20.294 tisoč EUR). Obrestni prihodki banke so v letu 2018 znašali 31.122 tisoč EUR, kar je 6,9 odstotka več kot v predhodnem letu (2017: 29.119 tisoč EUR), obrestni odhodki pa so dosegli 8.136 tisoč EUR oziroma 92,2 odstotka obrestnih odhodkov leta 2017 (2017: 8.825 EUR). Na višje prihodke iz obresti in čiste obresti so vplivali tako izredni obrestni prihodki iz naslova poplačila iz stečajne mase štirih komitentov kot prerazporeditev enega komitenta iz nedonosnih v donosne izpostavljenosti ter plačila njegovih obveznosti iz naslova obresti iz preteklih let in tudi višjega kreditnega portfelja in s tem spremenjene strukture aktive. Banka je v letu 2018 dosegla čisto obrestno maržo v

višini 1 odstotka (2017: 0,8 odstotka). Čiste obresti predstavljajo 74,3 odstotka vseh čistih prihodkov (2017: 88,5 odstotka).

Čisti neobrestni prihodki so v letu 2018 znašali 7.969 tisoč EUR, kar je 5.328 tisoč EUR več, kot so znašali čisti neobrestni prihodki v letu 2017 (2017: 2.641 tisoč EUR).

Banka je v letu 2018 prejela **dividende** v višini 618 tisoč EUR (2017: 3.440 tisoč EUR), ki izhajajo iz naložbe v Evropski investicijski sklad in naložbe v odvisno družbo SID-PKZ.

Čiste opravnine za leto 2018 so znašale 291 tisoč EUR (2017: –227 tisoč EUR).

Čiste dobičke iz finančnih sredstev, ki niso merjeni po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, v višini 3.218 tisoč EUR (2017: –1.523 tisoč EUR) sestavljajo čisti dobički iz finančnih sredstev, merjenih po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa v višini 1.076 tisoč EUR, čisti dobički iz finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti v višini 115 tisoč EUR, in čisti dobički iz finančnih obveznosti, merjenih po odplačni vrednosti v višini 2.027 tisoč EUR (2017: čiste izguba v višini 4.989 tisoč EUR). Ta postavka vključuje prevrednotovalne prihodke iz naslova negativnega poslovanja posojilnih skladov. Skladno s pogodbo se za vsakokratni pozitivni/negativni finančni rezultat povečajo/zmanjšajo obveznosti SID banke do MGRT.

Ostali čisti dobički skupaj so znašali 658 tisoč EUR, ostale čiste izgube pa 49 tisoč EUR. Iz naslova sprememb poštene vrednosti pri obračunavanju varovanj pred tveganji je banka v letu 2018 imela 129 tisoč EUR odhodkov.

Drugi čisti poslovni dobički se nanašajo na prihodke od dejavnosti po pooblastilu Republike Slovenije v višini 3.558 tisoč EUR (2017: 1.893 tisoč EUR) in druge neto poslovne odhodke v višini 196 tisoč EUR (2017: 161 tisoč EUR). Višji prihodki od dejavnosti po pooblastilu Republike Slovenije so predvsem rezultat začetka upravljanja Sklada skladov.

Marža finančnega posredništva banke je v letu 2018 znašala 1,3 odstotka (2017: 0,9 odstotka) in je od marže v predhodnem obdobju višja tako zaradi višjih obrestnih kot zaradi neobrestnih prihodkov.

Stroški poslovanja banke so v letu 2018 znašali 14.151 tisoč EUR, kar je 6,8 odstotka več kot v letu 2017. Višji stroški so predvsem povezani z razvojnimi aktivnostmi banke in novimi zaposlitvami. Stroški dela so znašali 9.978 tisoč EUR oziroma 12,7 odstotka več kot v letu 2017. Stroški materiala in storitev so bili realizirani v višini 3.292 tisoč EUR in so za 249 tisoč EUR ali 7 odstotkov nižji od tovrstnih stroškov iz predhodnega leta. Medtem ko so stroški materiala za 16 tisoč EUR višji kot v predhodnem letu, so stroški storitev za 265 tisoč nižji od teh v letu 2017. Stroški amortizacije so višji za 3,4 odstotka in so znašali 881 tisoč EUR.

V letu 2018 je banka realizirala neto prihodke iz naslova **oslabitev in rezervacij** v višini 715 tisoč EUR (2017: 6.535 tisoč EUR). Neto prihodki za oslabitve so znašali 1.037 EUR, neto odhodki za rezervacije pa 322 tisoč EUR

Tabela 3: Pomembnejši finančni podatki in kazalniki poslovanja SID banke

zneski v tisoč EUR	SID banka			Skupina SID banka		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Izkaz finančnega položaja						
Bilančna vsota	2.318.834	2.451.641	2.548.643	2.364.541	2.497.302	2.596.076
Skupni znesek vlog nebančnega sektorja, merjenih po odplačni vrednosti	548.452	454.828	487.427	548.452	454.828	487.427
Skupni znesek kreditov nebančnemu sektorju	706.787	597.740	610.563	706.787	597.740	610.563
Celotni kapital	422.051	409.893	393.829	437.706	427.600	413.808
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti in rezervacije za kreditne izgube	96.534	145.380	199.744	96.534	145.380	199.744
Obseg zunajbilančnega poslovanja	360.760	89.272	64.253	360.760	89.272	64.253
Izkaz poslovnega izida						
Čiste obresti	22.986	20.294	23.841	22.986	20.596	24.166
Čisti neobrestni prihodki	7.969	2.641	21.213	6.036	4.932	27.192
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(13.270)	(12.394)	(11.018)	(13.270)	(16.664)	(15.288)
Amortizacija	(881)	(852)	(805)	(881)	(1.267)	(1.115)
Oslabitve in rezervacije (kreditne izgube)	853	6.648	(7.914)	853	6.571	(7.619)
Poslovni izid pred obdavčitvijo iz rednega in ustavljenega poslovanja	17.519	16.224	25.317	15.825	14.168	27.336
Davek iz dohodka pravnih oseb od poslovnega izida iz rednega in ustavljenega poslovanja	(3.205)	(2.268)	(3.954)	(3.444)	(2.406)	(4.371)
Čisti dobiček poslovnega leta	14.314	13.956	21.363	12.381	11.762	22.965
Izkaz drugega vseobsegajočega donosa						
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	(12.735)	2.603	10.399	(12.885)	2.506	10.594
Davek iz dohodka pravnih oseb od drugega vseobsegajočega donosa	2.418	(495)	(2.097)	2.449	(476)	(2.417)
Število zaposlenih 31. 12.	185	170	162	277	266	277
Delnice						
Število delničarjev	1	1	1			
Število delnic	3.121.741	3.121.741	3.121.741			
Nominalna vrednost delnice oziroma pripadajoči znesek kosovne delnice v osnovnem kapitalu	96,10	96,10	96,10			
Knjigovodska vrednost delnice	136,00	132,08	126,91			
Dolgoročna bonitetna ocena 31. 12.						
Standard & Poor's	A+	A+	A			

v odstotkih	SID banka			Skupina SID banka		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Kapital						
Količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala	34,2	36,8	33,6	-	-	34,0
Količnik temeljnega kapitala	34,2	36,8	33,6	-	-	34,0
Količnik skupnega kapitala	34,2	36,8	33,6	-	-	34,0
Finančni vzvod	16,3	15,5	14,0	-	-	14,5
Kvaliteta aktive izkaza finančnega položaja in prevzetih obveznosti						
Nedonosne (bilančne in zunajbilančne) izpostavljenosti/razvrščene bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti	3,7	-	-	-	-	-
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva/razvrščeni krediti in druga finančna sredstva	5,6	-	-	-	-	-
Popravki oz. prilagoditve vrednosti in rezervacije za kreditne izgube/nedonosne izpostavljenosti	66,5	-	-	-	-	-
Prejeta zavarovanja/nedonosne izpostavljenosti	28,8	-	-	-	-	-
Profitabilnost						
Obrestna marža	1,0	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9
Marža finančnega posredništva	1,3	0,9	1,6	1,2	0,8	1,6
Donos na aktivo po obdavčitvi	0,6	0,6	0,8	0,5	0,5	0,8
Donos na kapital pred obdavčitvijo	4,2	4,0	6,6	3,6	3,4	6,8
Donos na kapital po obdavčitvi	3,4	3,5	5,6	2,8	2,8	5,7
Stroški poslovanja						
Operativni stroški/povprečna aktiva	0,6	0,5	0,4	0,6	0,7	0,6
Operativni stroški/čisti prihodki	45,7	57,8	26,4	48,8	70,2	31,9
Likvidnost 2018 (SID banka)						
Količnik likvidnostnega kritja v %	3086%	2960%	1767%	1404%		
Likvidnostni blažilnik v tisoč EUR	420.875	359.680	301.612	252.612		
Neto likvidnostni odlivi v tisoč EUR	19.238	18.430	41.121	58.364		

V.1. SKUPINA SID BANKA

V.1.1. Obseg aktivnosti Skupine SID banka

Celoten obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka oziroma država preko SID banke v 2018 izvedla oziroma upravljala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo, je znašal 2,3 mrd € (0,8 mrd € agentskih poslov za državni račun in 1,5 mrd € poslov v lastnem imenu in za lasten račun), z upoštevanjem dopolnjujočih storitev odvisnih družb na domačem trgu pa se ta vrednost poveča na **9,8 mrd €**.¹⁸

V primerjavi z letom 2017 (9 mrd €) pomeni to 8,4% večji obseg, kar je glede na dane tržne razmere bilo pričakovano. K prehodu na izvajanje primarnih funkcij razvojne banke je za razumevanje doseženih rezultatov dodati še nekatere eksterne efekte (absorpcijska sposobnost gospodarstva, nizka aktivnost poslovnih bank kot glavnega kanala sredstev SID banke, ipd.).

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007-2010 in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki, **je Skupina SID banka**, upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, **s svojimi storitvami v 2018 omogočila za:**

- **10,1 mrd € prodaje slovenskih podjetij,**
- **4,1 mrd € BDP,**
- **4,8 mrd izvoza ter**
- **23.900 novih delovnih mest.**

Skupaj s produkti zavarovanj je SID banka v 2018 financirala ali zavarovala preko 2.200 končnih upravičencev.

Ob okoli 8,4 mrd € različnih finančnih instrumentov,¹⁹ ki so bili v 2018 neposredno usmerjeni (izvedeni ali upravljani) v spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva, ali **27,3% pokritost izvoza v 2018**, kar je **unikum v svetovnem prostoru (povprečje pod 10%)**, so ocene o ne dovolj veliki podpori izvoza s strani SID banke, zaradi česar naj bi podjetja »izgubljala prednost zgodovinskih

¹⁸ Metodologija:

- stanje kreditnega portfelja konec poslovnega leta
- vsota zavarovalnih vsot izdanih zavarovalnih polic za zavarovanje izvoznih kreditov (glede na datum izdaje police; upoštevane samo glavnice, brez zavarovanih obresti) in izvoznih terjatev (prijavljeni zneski v zavarovanje, na dan obračuna prijave) in letno obnovljenih zavarovalnih polic za zavarovanje slovenskih investicij v tujini
- vrednost pogodb izvajalcev projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, podprtih s strani CMSR in/ali SID banke (datum pogodbe med CMSR in izvajalcem).

¹⁹ Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 85,2% (delež izvoza v BDP) zavarovanj pred tržnimi tveganji in kreditnega portfelja.

poslovnih povezav« in da je potrebno »bolj energično spodbuditi izvozno gospodarstvo«, neustrezne.

SPodbujanJE Izvoza Kot Strateška Usmeritev SID Banke

Izvoz je ključni dejavnik gospodarskega razvoja vsakega malega odprtega gospodarstva. Izvoz omogoča izkoriščanje ekonomij obsega, kar je tudi bistvo t.i. "pametne specializacije", in s tem večjo učinkovitost proizvodnje. Hkrati so podjetja podvržena mednarodni konkurenci in so zato spodbujena k tehnološkemu napredku - to deluje kot pospeševalnik rasti BDP. Mednarodna menjava tudi je spodbujevalni dejavnik uvajanja dobrih praks in tehnologij ter poslovnih modelov, zlasti na področjih, kjer domače gospodarstvo zaostaja.

SID banka je v letu 2017 pristopila k izdelavi sklopa analiz in raziskav o strukturi slovenskega izvoza v sodelovanju s CMSR in Ekonomskim inštitutom pri pravni fakulteti. Prvi rezultati teh analiz in raziskav že omogočajo boljše razumevanje nekaterih specifičnih lastnosti slovenskega izvoza v zadnjem obdobju in potrjujejo ustreznost pristopa k podpori izvozu, ki ga je uvedla SID banka.

7 stiliziranih dejstev o strukturi slovenskega izvoza in lastnosti gibanj izvoza v krizi:

1/ Domača dodana vrednost v slovenskem izvozu (VAX) znaša okoli 60% - odvisno od ocen, ki se gibljejo med 55 pa do 70%. Ta vrednost je relativno manjša glede na npr. Nemčijo ali Italijo (okoli 80%), tudi 77% povprečno vrednost EU28, kar odraža majhnost države, in zato pogostejše sodelovanje s tujimi dobavitelji ali uporabo uvoženih inputov. Ob čedalje večji vpetosti slovenskega gospodarstva v evropske in svetovne gospodarske tokove naj bi se VAX postopoma še zniževal skozi čas (bruto vrednost izvoza pa temu primerno rasla hitreje od BDP, ob istočasnem naraščanju uvozne komponente). Manj razvite male države v regiji, npr. Hrvaška, imajo tudi večji VAX od Slovenije.

2/ V obdobjih visokega gospodarskega cikla domača komponenta v izvozu praviloma prehodno upade, kar lahko odraža manjšo zaslombo na domače dobavitelje in nadomestitev s tujimi. V recesiji oziroma upadanju skupne vrednosti izvoza velja obratno.

3/ To indicira, da izvoz prispeva slabo polovico vse dodane vrednosti, ki jo generira slovensko gospodarstvo. Podatki za Slovenijo za domačo dodano vrednost v izvozu kažejo na okoli 60% neposrednega izvoznika in okoli 40% posrednih izvoznikov (domačih dobaviteljev). Pri dobaviteljih prvega reda izvoz generira okoli 60% proizvodnje, pri dobaviteljih drugega reda slabih 30%, ter okoli 15% pri dobaviteljih višjih redov.

4/ Anketni podatki kažejo, da so neposredni izvozniki po izbruhu krize uspeli večji del izvoznega poslovanja financirati iz lastnih sredstev manj pa so se financirali pri bankah, z izjemo SID banke. Uspeli so tudi ohraniti ali povečati financiranje iz tujine. Domače banke, z izjemo SID banke, torej niso odigrale spodbujevalne vloge kar se tiče izvozne aktivnosti v krizi, tudi ne po njihovi dokapitalizaciji.

5/ Posredni izvozniki (dobavitelji) so bili v krizi še bistveno bolj prizadeti (tudi zaradi kolapsa domačega povpraševanja in so imeli še bistveno poslabšan dostop do bančnega financiranja kot neposredni izvozniki. Njihov delež v dodani vrednosti izvoza se je znižal

zaradi teh težav, deloma kot nadomestitev s tujimi dobavitelji, deloma pa verjetno zaradi pritiska na znižanje njihovih dobavnih cen. Šele po letu 2010 so neposredni izvozniki finančno nekoliko bolj podprli svoje domače dobavitelje (povečanje komercialnih kreditov).

6/ Neposredni izvozniki so v času krize, vsaj po letu 2010, večinoma uspeli povečati aktivnosti za povečanje inovativnega potenciala: povečal se je delež sredstev za RRI glede na EBITDA, hitreje kot pred krizo se je povečevalo število patentov v njihovem portfelju, povečal se je delež inženirjev v proizvodnji. Anketni podatki kažejo, da do uspeli slovenski izvozniki po letu 2010 celo povečevati tržne deleže (rasti hitreje od trga). Povečanje inovativnega potenciala je verjetno prispevalo k temu, poleg okrevanja povpraševanja v tujini, da je izvoz lahko odigral vlogo gonilne sile za izhod iz krize.

7/ Po drugi strani pa, kljub relativno velikemu tržnemu deležu na njihovih nišnih trgih, slovenski izvozniki niso neranljivi. Izvozni portfelji slovenskih izvoznikov so namreč večinoma visoko koncentrirani, največkrat le na do dva do tri produkte! Večje tehnološke spremembe bi lahko hitro povzročile tehnološko zastarelost le-teh in s tem upad možnosti za prodajo. Vzdrževanje inovacijskega potenciala izvoznikov torej nujno tudi za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti izvoznih podjetij.

Pristop k podpori izvozu

Izvoz je lahko gonilo gospodarstva, ne samo zaradi neposredno generirane proizvodnje izvoznikov, temveč tudi zaradi standardnih makroekonomskih multiplikativnih učinkov te proizvodnje na prihodke, potrošnjo in s tem dodatno proizvodnjo. Hkrati je potrebno upoštevati tudi generiranje induciranih učinkov znotraj verige, torej proizvodnjo domačih dobaviteljev neposrednih izvoznikov. Večjo konkurenčnost in rast proizvodnje je torej možno dosežati tudi s stopnjevanjem integracije nemenjalnega sektorja v izvozne verige vrednosti, kot nadomestitev tujih členov v verigi.

Izvoz je zato smiselno podpirati tudi posredno preko podpore v verigi vrednosti, ki podpira izvoz. To pomeni zagotavljanje ustreznih dobaviteljev in storitev za končne izvoznike. Konkurenčni izvoz je torej težko zagotavljati, če skrb za konkurenčnost ni prisotna tudi v nemenjalnem sektorju gospodarstva.

Pri podpori izvozu, tudi pri podpori financiranja izvoza, je nujno razmišljati dolgoročno in se ne osredotočati zgolj na točko posameznega izvoznega posla. Podpora izvozu mora biti tudi posredna, z zagotavljanjem izvoznim podjetjem možnosti, da premagujejo prebojne faze pri razvoju podjetja, da pridobijo ustrezno podporo za financiranje njihovih investicij in programov razvoja, raziskav in inovacij. Le podjetja s tehnološko dovršenostjo, visoko dodano vrednostjo in prožnostjo v odzivanju na tržne razmere lahko dolgoročno računajo na svoj izvozni potencial. Enako velja tudi za podporo drugim podjetjem, ki so vpeta v izvozne verige vrednosti.

Zavedanje tveganj in njihovo obvladovanje: cikličnost izvoza, problem specializacije (tako produktne kot tehnološke), problem geostrateških negotovosti. Ta tveganja so neobvladljiva na ravni podjetij, gre za sistemska tveganja. Zato je tu tudi naloga države in institucionalnega okolja, da ponujajo mehanizme za obvladovanje tveganj in delovanje SID banke je ključno tudi na tem področju.

Vloga SID banke pri podpori izvozu v institucionalnem okviru EU

SID banka večinoma ne more, oziroma ne sme, neposredno financirati tipičnih izvoznih poslov, vsaj ne znotraj EU oziroma ne v okviru OECD. Z vidika regulative EU šteje, da morajo take posle naslavljati komercialne banke, da ne pride do nedovoljenih konkurenčnih prednosti pri mednarodni menjavi med temi državami.

Vendar pa je treba poudariti, da SID banka tudi z večino svojih programov v lastnem imenu in za svoj račun izvoznike podpira posredno. Programi namenjeni konkurenčnosti gospodarstva, s podporo uveljavljanju dolgoročno vzdržnih poslovnih modelov, investiranju podjetij ter vlaganju v raziskave, razvoj in inovacije imajo seveda odločilen posredni vpliv na izvozni potencial gospodarstva, kot kažejo prej naštetá stilizirana dejstva, pa še posebej izvoznikov! S tem v vidu je SID banka v zadnjih letih razvila celo vrsto razvojnih programov za spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij, za spodbujanje investicij in za kapitalsko krepitev podjetij, predvsem MSP.

Skupina SID banka je z enim od svojih izvozno usmerjenih finančnih inštrumentov **podpirala slovenske izvoznike v 121 državah**. Izvzete so predvsem podsaharska Afrika in nekaj večinoma eksotičnih držav, kjer so slovenski izvozniki marginalno prisotni. Glede na primerjalno zelo odprto politiko zavarovanja SID banke je držav, kjer zaradi njihove tveganosti zavarovanje načeloma ni možno, zelo malo, pa še tukaj SID banka izvaja politiko »od primera do primera«, kar pomeni, da se ne glede na tveganost države za vsak posel posebej lahko preveri njegova zavarovaljivost.

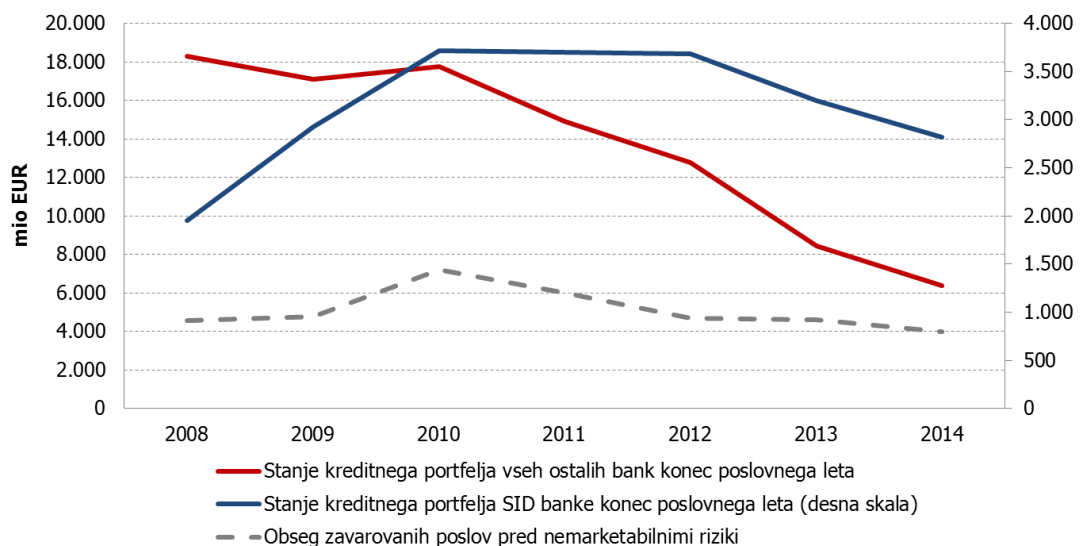
Na tej osnovi lahko ugotovimo, da je SID banka tudi v 2018 poslovala uspešno in pokazala velik pomen ter prispevala visoko dodano vrednost za slovensko gospodarstvo.

POSLOVANJE SID BANKE V LETIH KRIZE DO LETA 2014

Podobno kot vse razvojne banke je tudi SID banka v krizi bistveno povečala svojo aktivnost z namenom blaženja negativnih gospodarskih posledic. Pri tem je SID banka spremljala razvoj krize in se na njene pojavne oblike odzivala v skladu s potrebami gospodarstva in primernostjo posameznih finančnih inštrumentov.

SID banka je zato ukrepala že v zgodnji jeseni 2008, ko na ravni države še ni bil izoblikovan prvi formalni paket kriznih ukrepov, in se odzvala z izdatnim kreditiranjem slovenskega gospodarstva (tako preko bank kot neposredno samih podjetij) in posledično izboljševanjem njegove likvidnosti, ter največjim možnim intenziviranjem spodbujanja izvoznih poslov z zavarovanjem pred netržnimi riziki. Intenzivnost odziva SID banke v tej fazi je razvidna iz naslednje slike, ki prikazuje tudi pred-krizne nivoje poslovanja banke na ključnih finančnih inštrumentih.

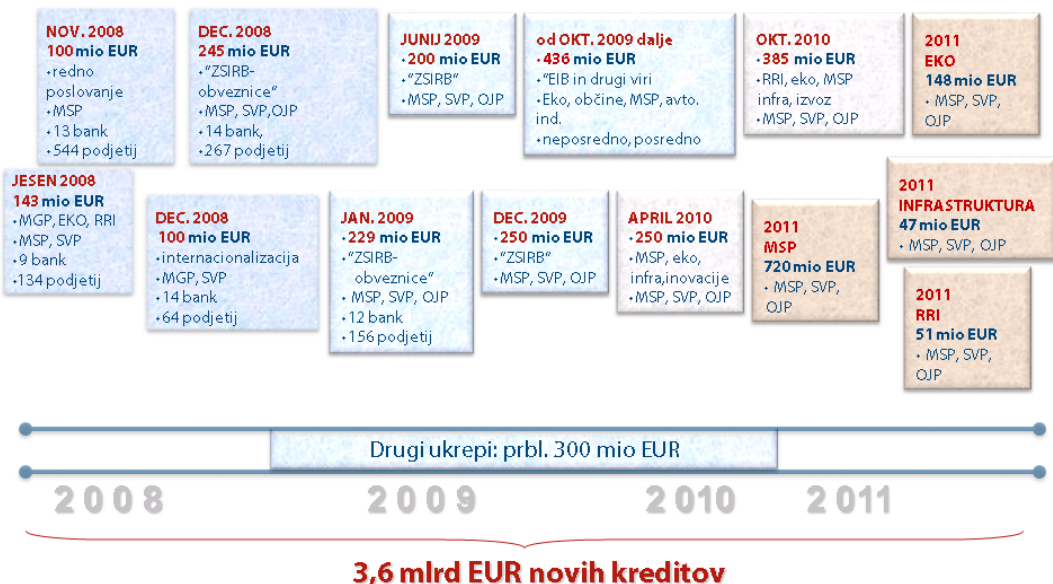
Slika 36: Intenziviranje glavnih dejavnosti SID banke v času krize

Vir: SID banka

SID banka je poskušala **omiliti posledice kriznih krize tudi s posebno shemo za slovensko avtomobilsko industrijo**, tako kratkoročno (likvidnost za obstoj podjetij in proizvodnih kapacitet do povrnitve povpraševanja) kot dolgoročno (podpora razvojnim projektom z višjo dodano vrednostjo). Nova shema kreditiranja je bila izpeljana tudi s sredstvi Evropske investicijske banke (EIB) v višini 130 mio EUR.

Slika 37: Kreditiranje gospodarstva z namenskimi kreditnimi linijami v času krize

Vir: SID banka

S krizo povzročene negotovosti na finančnih trgih in nezaupanja med samimi bankami so prekinile vire sredstev za poslovanje bank (bistveno povečanje tveganja refinanciranja; likvidnost). To je v drugi fazi krize močno prispevalo k upadu kreditiranja realnega sektorja. SID banka se je na to odzvala s sistematičnim »dovajanjem« likvidnih sredstev v gospodarstvo (dvofazno: poslovne banke – podjetja) v kriznem obdobju 2008-2011, in sicer

predvsem preko 14-ih namenskih kreditnih linij v posamični vrednosti med 47 in 720 mio €.

Na zmanjšanje posojilne dejavnosti bank se je SID banka odzvala z bistveno povečano lastno (neposredno) posojilno in zavarovalno aktivnostjo, vendar je se je SID banka morala tudi sama soočiti z oteženim dostopanjem do virov sredstev na mednarodnih finančnih trgih. **SID banka je zato vzpostavila t.i. Spodbujevalno-razvojne platforme (SRP), ki temelji na instrumentih finančnega inženiringa.** S kombinacijo povratnih sredstev SID banke in fiskalnih sredstev je možno zmanjšati stroške financiranja za končne koristnike tako zaradi cenejšega vira, kot zaradi delitve tveganj med različnimi udeleženci v instrumentu finančnega inženiringa. Koncept finančnega inženiringa v RS še ni bil razvit, zato je bilo potrebno instrument razviti od začetka, vključno s spremembo Zakona o javnih financah.

Dodatno je SID banka sprejela upravljanje treh jamstvenih shem, ki jih je kot krizni ukrep sprejela država. V okviru prve – jamstvene sheme za podjetja je bilo izdanih za 310 mio EUR jamstev s katerimi je bilo podprtih 427 podjetij, ki so na ta način uspela pridobiti za 840,5 mio EUR novih posojil. V okviru jamstvene sheme za fizične osebe je bilo izdanih za 19 mio EUR jamstev, s katerimi je bilo podprtih 351 posameznikov, ki so na ta način pridobili za 35 mio EUR novih posojil. Obe shemi sta se iztekli z iztekom evropskega začasnega okvirja kriznega delovanja. Dodatna poroštvena shema z zakonskim potencialom 1 mrd EUR je bila namenjena financiranju investicij v razvojne projekte.

Naraščanje vrzeli pri MSP je spodbudilo odziv SID banke s pripravo programa za financiranje obratnega kapitala, kljub temu, da zagotavljanje obratnega kapitala ni prvenstvena naloga razvojnih bank, saj je to v pogojih normalnega delovanja finančnega sistema praviloma v domeni poslovnih bank. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in SID banka sta se odločila, da v okviru priprav na Program ukrepov za gospodarsko rast in delovna mesta oblikujeta poseben posojilni sklad, ki bo z zagotovitvijo večjega obsega obratnih sredstev po ugodnih pogojih poskušal odpraviti večji del trenutnih potreb MSP po obratnih sredstvih in istočasno izkoristil pozitivni moment ter podprl trende pozitivne gospodarske rasti v trenutku ko je to najbolj kritično. Podrobnosti v zvezi s posojilnim skladom za MSP se nahajajo v poglavju o izvajanju javnega pooblastila po ZSIRB.

SID banka je v kriznih letih beležila tudi do 50-% letne rasti poslovanja. Njen kreditni portfelj se je v treh letih povečal za več kot trikrat, z 1,16 mrd EUR konec 2007 na 3,75 mrd konec 2010 oziroma 3,76 konec 2011. Opisan sklop protikriznih aktivnosti SID banke potrjuje upravičenost ustanovitve in obstoja slovenske izvozne in razvojne banke. **Hkrati potrjuje njene zmogljivosti, tako glede hitrosti odzivnosti, kot obsega prilagoditve aktivnosti. da občutno prispeva k proti-cikličnim (interventnim) ukrepom ekonomske politike.**

V.2.2. SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana

Gospodarska rast v državah, ki pomembno vplivajo na poslovanje SID-PKZ, se je v letu 2018 nadaljevala, kar je vplivalo na povečanje zavarovanega prometa ter ugodnejše škodno dogajanje pri večjem delu zavarovancev. V letu 2018 se je

nadaljevalo zelo konkurenčno okolje za delovanje SID-PKZ zaradi tržnih aktivnosti konkurence in tudi zavarovalnih posrednikov (pritisk na nižanje premijskih stopenj, odpovedi pogodb), kar je vplivalo tako na prodajne aktivnosti SID-PKZ ter iskanje novih pristopov pri prodaji in spremljanju zavarovanj kot na razvoj produktov in nadaljnjo strategijo razvoja SID-PKZ.

Vpliv okolja in hkraten odziv SID-PKZ se je odrazil v povečanju obsega zavarovanega prometa in padcu premijskih stopenj. Rast obsega zavarovanega prometa je pretežno posledica več prijavljenega prometa obstoječih zavarovancev, delno tudi prometa iz naslova prijav novih zavarovancev ter povečane osredotočenosti na aktivnosti pri prodaji in servisiranju obstoječih zavarovancev. Na nižje premijske stopnje in s tem obseg premije so poleg konkurenčnega okolja vplivali tudi ugodnejši škodni rezultati zadnjih let, kar je SID-PKZ upoštevala pri določanju premijskih stopenj. Zavarovalnica je iz zgoraj naštetih razlogov v letu 2018 dosegla za 5,2 odstotka nižjo premijo kakor v predhodnem letu (obračunana kosmata premija 2018: 14.279 tisoč EUR).

Škodno dogajanje v letu 2018 je bilo v skladu s pričakovanji ugodno, medtem ko je bilo v letu 2017 izplačanih nekaj večjih škodnih primerov z visokim pozavarovanjem. V letu 2018 je bilo tako prijavljenih in s tem rešenih manj škod kot v preteklih letih. Hkrati ni bilo nobene velike škode. Kot posledica omenjenega je delež kosmatih obračunanih škod glede na obračunano kosmato premijo padel s 163,4 odstotka v letu 2017 na 34,5 odstotka v letu 2018. Obračunane kosmate škode v letu 2018 so bile namreč za 80 odstotkov nižje kot v letu 2017 in so znašale 4.920 tisoč EUR. Čisti odhodki za škode v višini 2.528 tisoč EUR so bili v letu 2018 za 13,5 odstotka nižji kot v letu 2017. Čisti prihodki od premij v 2018 so presegli čiste odhodke za škode za 3.186 tisoč EUR (2017: 3.019 tisoč EUR), kar pomeni 5,5-odstotno rast.

Čisti poslovni izid za leto 2018 znaša 967 tisoč EUR, kar je za 192 tisoč EUR manj kakor v letu 2017, vendar več od načrta za leto 2018.

Prihodki od pozavarovalnih provizij so bili za 53 tisoč EUR oziroma 1,8 odstotka nižji kot v letu 2017. Čeprav je bila SID-PKZ na podlagi mednarodne pozavarovalne pogodbe za leto 2018 upravičena do nekoliko višje provizije kot v letu 2017, so prihodki od pozavarovalnih provizij nekoliko upadli zaradi nižjih premij, prenesenih pozavarovateljem. Prihodki od naložb so bili za 49 tisoč EUR oziroma 15,4 odstotka nižji v primerjavi z letom 2017. Glavni razlog za upad prihodkov od obresti so še vedno nizke obrestne mere na trgu in tudi nižje povprečno stanje naložb glede na preteklo leto. SID-PKZ sicer nalaga izključno v depozite slovenskih bank in dolžniške finančne instrumente. 71,8 odstotka skupnega zneska naložb (2017: 69 odstotkov) tvorijo vrednostni papirji, ki so jih izdale Republika Slovenija ali druge države članice EU oziroma zanje te države jamčijo.

Stroški poslovanja so bili v letu 2018 višji za 65 tisoč EUR oziroma 1,3 odstotka in so znašali 4.888 tisoč EUR. Stroškovna stopnja je znašala 34,2 odstotka (2017: 32

odstotkov). Pretežni del stroškov odpade na stroške dela (65,7 odstotka v letu 2018 in 64,7 odstotka v letu 2017). Stroški dela so višji predvsem zaradi večjega povprečnega števila zaposlenih v letu 2018 in napredovanj.

SID-PKZ za leto 2019 načrtuje ohranitev obračunane kosmate premije na podobni ravni kot v letu 2018, čeprav še vedno pričakuje padanje premijskih stopenj. Pričakovanje o ohranjanju premije je tako osnovano predvsem na načrtovani rasti obsega zavarovanih poslov. Finančni načrt za leto 2019 predvideva, da bo čisti škodni količnik malo višji od realiziranega v letu 2018, vendar nižji od količnika v 2017. SID-PKZ ocenjuje, da bo ohranila stabilen čisti škodni rezultat zaradi pričakovanj o relativno ugodnih gospodarskih in političnih razmerah na za SID-PKZ pomembnih trgih in zaradi kakovostnega sistema prenosa tveganj v pozavarovanje.

V.2.3. Skupina Prvi faktor

V Skupini Prvi faktor so se tudi v letu 2018 nadaljevale aktivnosti nadzorovane likvidacije s poudarkom na unovčevanju portfelja, nižanju stroškov in omejevanju poslovanja skladno s pripravljenimi načrti.

Vzporedno je potekalo tudi proučevanje nadaljnje optimizacije likvidacijskih postopkov za še hitrejši in učinkovitejši zaključek operacij, zlasti možnosti zunanjega upravljanja in/ali prodaje. V letu 2018 ni bilo odkupov terjatev.

Na podlagi zaključevanja odprtih razmerij in unovčenega portfelja ter upoštevajoč planirane stroške za obdobje 2017–2021 in stanja na računih, so vse družbe v letu 2018 lastnikom vrnile za 2,2 milijona EUR kreditov.

Bilančna vsota na konsolidirani ravni je na dan 31. 12. 2018 znašala 11.880 tisoč EUR in je bila za 17,4 odstotka nižja kot konec predhodnega leta. Po bilančni vsoti je največja družba Skupine družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji s 7.058 tisoč EUR. Sledi ji Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji z bilančno vsoto 3.282 tisoč EUR, Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji z 1.544 tisoč EUR in Prvi faktor, Sarajevo – v likvidaciji z bilančno vsoto 16 tisoč EUR. Skupina Prvi faktor je leto 2018 zaključila z izgubo v višini 203 tisoč EUR, predvsem na račun nizkih prihodkov na eni strani ter ustvarjenih stroškov in novooblikovanih oslabitev na drugi strani. Pozitivno sta poslovali družbi Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji s 360 tisoč EUR dobička in Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji s 183 tisoč EUR dobička. Z izgubo sta poslovali Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji (731 tisoč EUR) in Prvi faktor, Sarajevo – v likvidaciji (15 tisoč EUR).

Na nivoju Skupine Prvi faktor je kapital pozitiven v višini 5.674 tisoč EUR. Tudi vse družbe v skupini so imele konec leta pozitiven kapital.

V.2.4. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

CMSR s SID banko sodeluje na področju priprave analiz deželnih tveganj, izvajanja anket med podjetji, obdelave podatkov in priprave analiz tržnih vrzeli. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj je v letu 2018 posloval skladno s finančnim načrtom in realiziral presežek prihodkov nad odhodki. V letu 2018 je CMSR skladno s pogodбами o sofinanciranju programa CMSR, ki se nanašajo na mednarodno razvojno sodelovanje, realiziral vsa razpoložljiva sredstva za donacije Republike Slovenije. CMSR je sofinancerje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja informiral o stroškovno učinkovitih in kakovostnih izvedbah, rezultatih izvedenih projektov ter pomembnosti zagotavljanja bilateralne razvojne pomoči, ki spodbuja tudi gospodarski razvoj v Sloveniji. Na področju publicistike in prava je CMSR tudi leta 2018 izdajal revijo Mednarodno poslovno pravo. Vsebina revije se trži v obliki konzultacij, pravnih analiz in tržnih analiz, revija pa je tudi ključna referenca pri pridobivanju poslov na javnih razpisih. Poleg tega je CMSR v letu 2018 izdal promocijsko poslovno publikacijo Doing Business in Slovenia, elektronska različica pa se je redno posodabljala na Slovenskem poslovnem portalu (Slovenian Business Portal; www.poslovniportal.si). CMSR je tudi v letu 2018 nadaljeval sodelovanje z javno agencijo SPIRIT tako na področju izdelave analiz pravnih režimov držav sveta kot na področju priprave informacij o pravnem režimu v Sloveniji.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

VI.1. ZSIRB

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot sistemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljih Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla gospodarske aktivnosti.

Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla; pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi.

Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegirano). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Zagotavljanje dolgoročnih sredstev, njihova množitev tudi z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi vzvodi, kakor tudi v smislu uvajanja produktov t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem produktu), je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni.

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, ne upoštevajoč negativnih posledic za širšo družbo.

c) Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:

Obstoječi sistem razvojnega financiranja zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih. Kot ugotavlja pričujoče poročilo, razdrobljenost in navedene šibkosti še vedno preprečujejo polno učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikacijske učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem,

socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe po sistemu »One-Stop Shop«,²⁰ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

Poleg omenjenih ključnih razlogov je bil posredni cilj ZSIRB tudi **učinkovitejše upravljanje javno finančnih sredstev, učinkovita in cenejša organizacija spodbujevalnega dela institucij javne uprave**, ki se ukvarja s financiranjem in posledično cenejša in učinkovitejša država ter **možnost boljšega izvajanja** njenih finančnih, gospodarskih, industrijskih, trgovinskih, okoljskih in drugih **politik**. Bistven namen te učinkovitosti in možnih racionalizacij pa je izboljšanje finančnih storitev na področju razvojnega financiranja in s tem pogojev poslovanja ter dviga kakovosti poslovnega okolja za vsa slovenska podjetja, zlasti malih in srednje velikih podjetij (MSP), vključno z njihovo večjo konkurenčnostjo na globalnem trgu.

Tudi v 2018 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. Banka je prilagajala svojo kreditno aktivnost razmeram na trgu in storitve financiranja usmerjala v razvoj in spodbujanje notranjih potencialov nacionalne ekonomije in razvoj mednarodnega gospodarskega sodelovanja ter s tem soustvarjala pogoje za krepitev konkurenčnega položaja Republike Slovenije.

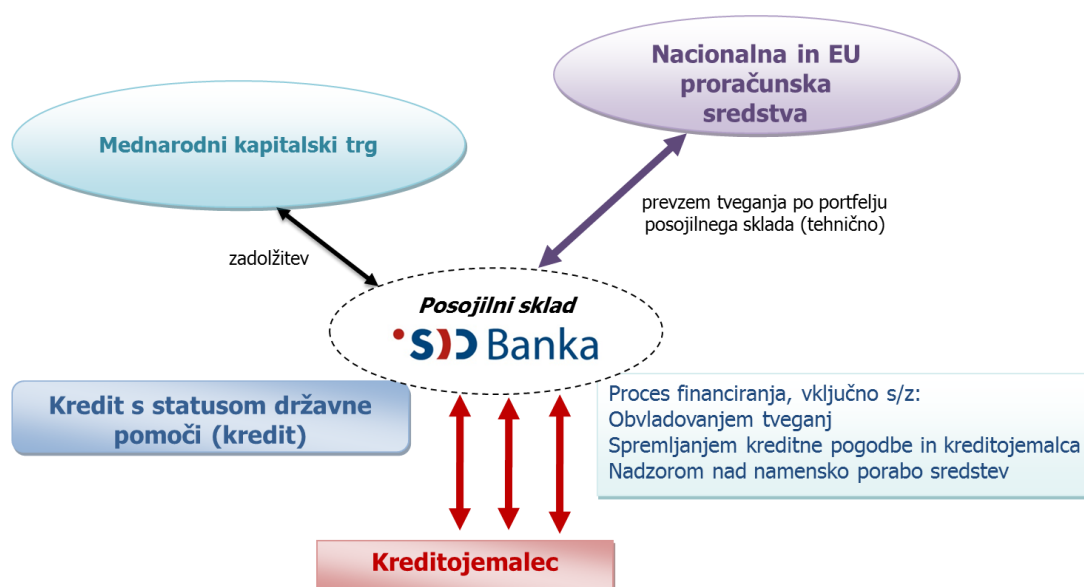
Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka **sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank**. Vse storitve financiranja je **oblikovala dopolnilno glede na**

²⁰ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

dejavnost preostalih finančnih institucij na trgu. Dopolnilna ponudba storitev financiranja je temeljila na že **uveljavljenih instrumentih financiranja**, kot so krediti z ali brez statusa državne pomoči, odkupi terjatev, prevzemi tveganj, projektno financiranje, izvozni krediti ipd., uporabljenih tudi v mehanizmih banke za sistemsko financiranje gospodarstva, kot so kreditne linije in Spodbujevalno razvojna platforma.

Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen nadzor porabe sredstev danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji ter poglobila monitoring tako finančnih institucij kot gospodarskih družb.

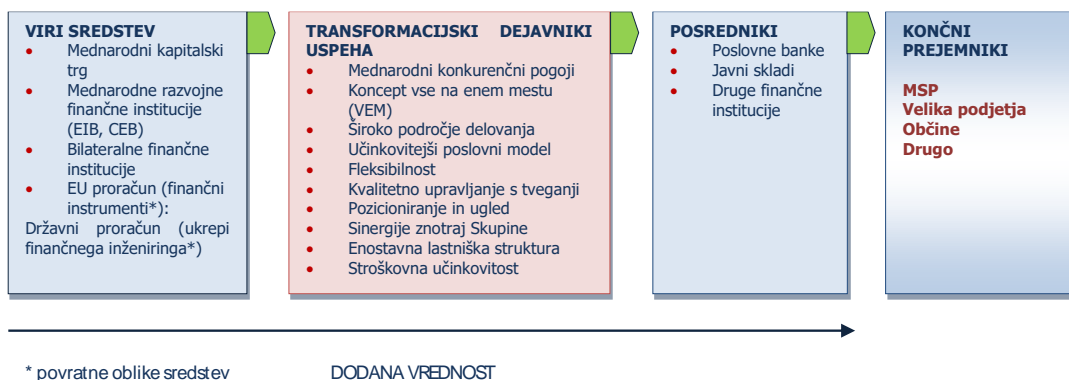
Slika 38: Model izvajanja ukrepa finančnega inženiringa

SID banka je poleg tega v letu 2018 izvedla še številne druge aktivnosti na področju uvajanja novih produktov, s katerimi se **preusmerja iz enostavnih interventnih ukrepov v novo generacijo finančnih storitev, ki bodo zaradi večje prilagojenosti tudi bistveno bolj strukturirani oziroma sofisticirani, v dometu še prostega regulatornega kapitala pa tudi bolj tvegani.**

SID banka je tudi v 2018 ostala zvesta enemu izmed ključnih načel poslovanja SID banke - **ustvarjanju neposredne ali posredne dodane vrednosti za končne prejemnike**, kar pa ni v celoti možno brez spremljanja njihovih potreb in neprestanega prilagajanja produktov le-tem (*customization*).

Slika 39: Transformacijska vloga SID banke

VI.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

V letu 2018 je SID banka z vidika novih produktov med drugim izvedla naslednje aktivnosti:

- začetek trženja spremenjenih programov MSP6 in MSP7 v okviru Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje naložb, poslovanja in kapitalskega utrjevanja MSP (PS3); spremembe programov so bile pripravljene že v letu 2017;
- ustanovitev novega posojilnega sklada PS4 za izvajanje ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov;
- zaokrožitev pripravljalnih aktivnosti in začetek trženja programa RRI2 v okviru Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov (PS4);
- izvedba vseh pripravljalnih aktivnosti in začetek trženja programa LES1 v okviru začetka ponovne porabe sredstev Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje tehnološko razvojnih projektov 2011-2013 (PS1);
- izvedba vseh pripravljalnih aktivnosti in začetek trženja programov MSP8, NALOŽBE1 in TURIZEM1 skladno z razširitvijo namembnosti Ukrepa finančnega inženiringa za spodbujanje razvoja malih in srednje velikih podjetij in velikih podjetij (PS2);
- zaključen razvoj in začetek trženja prvih dveh produktov v okviru izvajanja Sklada skladov iz sredstev kohezijskih in strukturnih skladov EU na področju spodbujanja raziskav, razvoja in inovacij v podjetjih in spodbujanja konkurenčnosti MSP;
- začetek razvoja ostalih 6 produktov v okviru izvajanja Sklada skladov iz sredstev kohezijskih in strukturnih skladov EU na področju spodbujanja

raziskav, razvoja in inovacij v podjetjih, spodbujanja konkurenčnosti MSP, energetskih prenov stavb javnega sektorja ter urbanega razvoja, ki jih bo SID banka uvedla v letu 2019;

- začetek priprave izhodišč za razvoj dolgoročnih kreditov za inovativna podjetja z do 500 zaposlenih za koriščenje EIF garancije v okviru EU finančnega instrumenta InnovFin; Predvideni rok zaključka razvoja finančnega instrumenta je konec leta 2019, začetek plasiranja pa v začetku leta 2020;
- v začetku decembra 2018 je vložila vlogo pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, za neposredno izvajanje naslednjih finančnih instrumentov iz sredstev Evropskih kohezijskih in investicijskih skladov: posojila za celovito energetsko prenovo javnih stavb, posojila za raziskave, razvoj in inovacije ter posojila za urbani razvoj. Na tej podlagi je bil 1.3.2019 z ministrstvom podpisan aneks k sporazumu o financiranju.

VI.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2018

V letu 2018 je bilo aktivnih 11 programov, od tega 3 razvojni programi ter 8 razvojno-spodbujevalnih programov. Od tega je bilo 7 razvojno-spodbujevalnih programov aktivnih v okviru 4 ukrepov finančnega inženiringa.

Programi SID banke so prilagojeni načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Razvojni programi SID banke so oblikovani za posredno financiranje končnih prejemnikov preko kreditnih institucij, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšni programi pa se praviloma izvajajo na podlagi shem državnih pomoči in mešanja sredstev proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke ter so zato nekoliko zahtevnejši. Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikacijski in revolving učinek na sredstva državnega proračuna.

VI.3.1. Razvojni programi preko poslovnih bank in hranilnic

SID banka je tudi v letu 2018 nadaljevala z nadgrajevanjem sodelovanja s poslovnimi bankami, ki je upošteva je regulatorne okvire vključevalo prilagajanje in optimiziranje obstoječe ponudbe, poenostavitve izvajanja ter krepitev administrativno-tehnične podpore finančnih posrednikom.

Kreditne linije, ki se posredujejo preko bank, so prilagojene načinu financiranja ter specifičnim pogojem pridobljenih namenskih virov, skladno s tem so oblikovani tudi pogoji za končne prejemnike.

Na podlagi dolgoročne zadolžitve pri KfW konec leta 2016, je SID banka poleg obstoječe ponudbe iz virov EIB in drugih virov SID banke, v 2018 nadaljevala z izvajanjem programa posrednega dolgoročnega financiranja malih in srednje velikih podjetij ter t.i Mid Cap podjetij, v skupnem obsegu 150 milijonov EUR.

V okviru ponudbe financiranja SID banka velik poudarek daje tudi nefinančnim vsebinam, kot so:

- aktivnosti za ohranitev in širitev kroga finančnih posrednikov in povečevanje njihove posredniške vloge (povečevanje števila končnih prejemnikov ter obsega podkreditov);
- marketinške aktivnosti za krepitev prepoznavnosti virov SID banke (prisotnost na regijskih dogodkih, oglasi, spletne strani,...);
- zagotavljanje ustrezne kombinacije cenovnih pogojev, ročnosti in namenov porabe in prenašanja finančnih prednosti na končne prejemnike;
- zagotavljanje administrativno-tehnične podpore za banke (priprava tipskih vprašanj in odgovorov, pomoč pri reševanju individualnih primerov, spremljava učinkov za posamezne naložbe, delavnice s poslovnimi skrbniki bank);
- aktivnosti v smeri nadgradnje aplikativne podpore z namenom poenostavitve spremljave in poročanja.

Prilagajanje finančnih instrumentov bo tudi v prihodnje pomembno vplivalo na ohranjanje oz. pospeševanje plasiranja sredstev SID banke preko bank, posebno še z vidika njene vloge kot izvajalke Sklada skladov, instrumentov znotraj Sklada skladov ter izvajanja instrumentov finančnega inženiringa.

Tabela 4: Razvojni programi SID banke v letu 2018

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Financiranje bank iz splošnega vira SID banke (SP-1505)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih). 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz vira KfW v podporo MSP in MID-Cap (RP-KfW1704)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	Podjetja z največ 50 milijonov EUR prometa (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)
Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (RP-EIB1510)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)

VI.3.2. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke

Tabela 5: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2018

<i>PROGRAM</i>	<i>NAMEN</i>	<i>KONČNI PREJEMNIKI</i>
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP6)	Spodbujanje naložb in kapitalno utrjevanje mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP7)	Spodbujanje poslovanja in kapitalnega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje občin (OBCINE1)	Spodbujanje naložb v lokalno javno infrastrukturo, lokalnih ukrepov učinkovite rabe energije ter lokalne stanovanjske oskrbe za ranljive skupine prebivalstva	Občine
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (RRI2)	Spodbujanje kapitalskih družb vseh velikosti k razvijanju in uvajanju tehnoloških inovacij.	Gospodarske družbe, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gozdno-lesno predelovalno verigo (LES1)	Spodbujanje naložbenih projektov gozdno-lesne predelovalne verige	Gospodarske družbe, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb za trajnostno rast slovenskega turizma (TURIZEM1)	Spodbujanje naložbenih projektov za trajnostno rast slovenskega turizma	Gospodarske družbe, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje MSP (MSP8)	Spodbujanje internacionalizacije mikro, malih in srednje velikih podjetij.	Gospodarske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gospodarstvu (NALOŽBE1)	Spodbujanje naložbenih projektov v gospodarstvu	Gospodarske družbe, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena

VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščenca institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08 in 20/09, »ZSIRB«),²¹ **si prizadeva za čim večjo podporo izvozu in investicijam, še posebej na področju srednje in dolgoročnih tveganj**, saj zaradi velikosti poslov in njihove relativne tveganosti ostaja pooblaščenca ustanova tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščenca institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP, in tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje **storitve**:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščenca institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (**netržna - nemarketabilna tveganja**²²), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (*market failure*), ki jih zapolnjuje **pooblaščenca institucija** ter na ta način **dopolnjuje finančni trg (komplementarnost)**.

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti za bolj tvegane trge, brez zavarovanja pooblaščenca institucije tako ne bi bil

²¹ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščenca institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

²² Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz leta 2012 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD.

realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je **vloga države tukaj ključna**. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja in s tem ustvarjajo gospodarsko varnost.

VII.1. ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV

VII.1.1 Uvod

Svetovna gospodarska rast, ki je v letu 2018 znašala 3,6 odstotka, se bo po ocenah IMF v letu 2019 upočasnila na 3,3 odstotka. Obeti za prihodnost so različni; IMF je optimističen, za leto 2020 pričakuje višjo 3,6-odstotno rast BDP. Nekateri makroekonomisti so skeptični, pri čemer jih skrbi padec svetovne trgovine za 1,8% v obdobju zadnjih treh mesecev 2018 do konca januarja 2019. Po njihovem mnenju se bo učinek Brexita pokazal šele v prihodnjih mesecih, pri čemer geopolitična dogajanja niso prav nič vzpodbudna za razmah trgovine, kaj šele trgovinske politike nekaterih največjih držav sveta, ki postajajo vse bolj protekcionistične. WTO je tako februarja 2019 za prvo trimesečje 2019 podal najslabšo napoved gibanja svetovne trgovine od marca 2010 naprej. Temu posledično so centralne banke uvedle dodatne stabilizacijske ukrepe, predvsem v smislu prilagoditve obrestnih mer, da bi stimulirale gospodarsko rast.

Napovedi rasti slovenskega gospodarstva za 2019, ki so bile v 2018 dokaj optimistične, so se v začetku leta 2019 začele zmanjševati. Rast BDP v 2018 je znašala 4,5 odstotka, do leta 2020 pa se pričakuje njeno znižanje pod 3 odstotke.

Upošteva je odvisnost slovenskega gospodarstva od zunanjega povpraševanja v razmerah precejšnje negotovosti na mednarodnih trgih, so takšna izhodišča precej optimistična. Glavni izzivi, s katerimi se sooča mednarodno okolje (prehajanje glavnih trgovinskih partneric v zrelejšo fazo gospodarskega cikla, trgovinski spori in protekcionistični ukrepi ob rasti populizmov, geopolitične nestabilnost, kot tudi negotovost zaradi Brexita) bodo vplivali tudi na slovensko gospodarstvo. Sicer z nekim časovnim odlogom, se jim verjetno ne bo mogoče izogniti. V zvezi z domačim gospodarskim okoljem so možna neravnovesja na nepremičninskem trgu in naraščajoči stroškovni pritiski, ki odražajo vpliv pozitivne proizvodne vrzeli.

Močan prispevek investicij h gospodarski rasti v 2018 je bil posledica domačega in tujega povpraševanja, rasti dobičkov podjetij (9-odstotna rast bruto poslovnega presežka podjetij konec tretjega četrletja 2018), visoke izkoriščenosti proizvodnih kapacitet in tudi ugodnih finančnih pogojev. Struktura investicij se je ob naraščajočih rasteh v zgradbe in padajočih v opremo in stroje, in to kljub visoki izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, z vidika proizvodnega potenciala

gospodarstva poslabšala. Rast investicij v stanovanjske zgradbe je, kljub visokim cenam na nepremičninskem trgu, bistveno nižja od rasti investicij v druge zgradbe, kjer izstopajo javne investicije povezane s črpanjem evropskih sredstev.

Kreditne zavarovalnice poročajo o dobrem poslovanju v 2018. Svetovni zavarovalni promet se je v 2018 v primerjavi z letom prej povečal za 7 %, kar je največja rast od leta 2011. Rasti zavarovalnega obsega so vzpodbudne, kar dokazuje, da je v panogi zavarovanja kreditnih tveganj relativno visok apetit sprejemanja rizika.

Na globalnem nivoju pretežni del prometa še vedno pripada kratkoročnim zavarovanjem (90 %), 8 % predstavlja zavarovanje srednjeročnih kreditov in 2 % zavarovanje investicij. Privatne zavarovalnice zavarujejo pretežni del kratkoročnih poslov in posledično prevladujejo tudi v celotnem zavarovalnem prometu s 55 % deležem v primerjavi z državnimi zavarovalnicami, ki zavarujejo 45 % prometa.

Pri zavarovanju kratkoročnih terjatev še vedno prevladuje Evropa. Zahodna Evropa, Severna Amerika in Vzhodna Azija predstavljajo skupaj polovico celotnega zavarovalnega prometa. Južna in Vzhodna Evropa, skupaj z Jugovzhodno Azijo predstavljajo 20 odstotkov, Južna Amerika, Afrika in Bližnji vzhod pa vsak po 5 odstotkov prometa. Največje rasti beležijo področja Afrike (Centralna Afrika – 38 %, Zahodna Afrika – 16 %, Severna Afrika – 12 %), ker izhajajo iz nizkega vrednostnega izhodišča.

Škode so se v 2018 v primerjavi z letom prej povečale. Upošteva se rast zavarovalnega prometa, rast škod ni pretirana. Vseeno je potrebno upoštevati, da je celotna vrednost škod za 17 % višja od najvišjih vrednosti škod v 2009, ko je bila globalno finančna kriza na višku. Od 2015 naprej kreditne zavarovalnice izplačajo vrednostno od 60 – 75 % več škod od povprečja prejšnjega desetletja (od 2001 do 2010). Kratkoročnemu zavarovanju pripada 41 % vseh škod, zavarovanju srednjeročnih kreditov 55 % in zavarovanju investicij 5 %. Zanimivo je tudi dejstvo, da so se škode iz političnih razlogov v 2018 več kot podvojile v primerjavi z letom 2017 in predstavljajo 32 % vseh izplačanih škod. Obstoječa višina škod je zgodovinsko visoka, vendar je za kreditne zavarovalnice obvladljiva. Za naslednja leta ni izgledov, da bi se škode zmanjšale, pričakovati je celo povečanje.

Prejeti regresi v 2018 so bili nekaj nižji od preteklega leta, a še vseeno so bili na ravni dolgoletnega povprečja. Večina regresov (78 %) je pripadala zavarovanju srednjeročnih kreditov, preostalo je pripadalo zavarovanju kratkoročnih terjatev, investicije predstavljajo zanemarljiv delež.

Napovedi za leto 2019 kažejo, da se bodo globalno tako komercialna kot tudi politična tveganja v poslovanju podjetij povečevala, pri čemer ne bo noben sektor izjema. Posledično je pričakovati rast povpraševanj za zavarovalna kritja, prav tako bo tudi več primerov bankrotov oziroma insolventnih stanj podjetij. Vsekakor bo za prihodnje obdobje značilna precejšnja nepredvidljivost poslovnega okolja.

Rast zavarovalnega prometa naj bi bila posebej izrazita za področja Azije in Podsaharske Afrike. Rast števila insolventnih podjetij in posledično škod naj bi bila predvidoma predvsem na področju Bližnjega vzhoda, Severne Afrike in Azije. Kar nekaj izvozno kreditnih agencij je že poročalo, da so evidentirali povečano število škodnih primerov, ki izstopajo navzgor tudi po vrednosti. Izpostavlja se avtomobilska industrija, ki naj bi bila najšibkejša gospodarska veja. Drugi sektorji naj bi bili ekonomsko močnejši, še posebej proizvodni sektor in farmacija, kjer se pričakuje največje rasti.

Digitalizacija ostaja izziv tudi na področju kreditnih zavarovanj. Pričakovati je določene avtomatizacije operacij na segmentih ocenjevanja tveganj, predvsem pa na procesiranju dokumentacije in obdelavi škod.

Padanje cen zavarovanj postaja vse večji izziv za kreditne zavarovalnice, še posebej velja to za kratkoročna zavarovanja. Strokovnjaki pozivajo, naj kreditne zavarovalnice ne popuščajo pri oceni tveganj sprejemljivosti in vztrajajo pri monitoringu tveganj. S tem so povezani tudi stroški in posledično profitabilnost dejavnosti. Uspešne bodo le tiste kreditne zavarovalnice, ki bodo znale povezati vedno zmogljivejšo informacijsko tehnologijo z ustreznim upravljanjem tveganj.

Na področju zavarovanja srednjeročnih kreditov so prav tako dobri izgledi za rast obsega zavarovanj, padec je pričakovati le v državah Latinske Amerike. Največ naj bi bilo povpraševanja v sektorju obnovljivih energetskih virov, pri čemer po številu pričakovanih projektih s tega področja izstopa Vzhodna Evropa. Precej bo tudi povpraševanja po klasičnih energetskih projektih, kot tudi s področja transporta, proizvodnje in infrastrukture. Po napovedih je v prihodnje pričakovati v teh sektorjih tudi več škod.

Opisana situacija se odraža tudi v poslovanju SID banke kot pooblaščenice institucije. Realiziran obseg zavarovanih poslov SID banke se je v letu 2018 v primerjavi z letom prej povečal za 31,8 odstotka, pri čemer se je povečal zavarovalni obseg tako srednjeročnih kot tudi kratkoročnih poslov ter investicij.

Največjo rast beleži pooblaščenica na zavarovanju srednjeročnih poslov in investicij. V 2018 je bilo realiziranih več zavarovanj kompleksnejših srednjeročnih poslov, ki so se strukturirali že daljše obdobje. Na področju zavarovanja investicij se je zavarovala velika investicija slovenskega podjetja v Združenih državah Amerike. Posledično beleži SID banka vnovično rast na tem zavarovalnem segmentu po skoraj 6 letnem upadanju. Večina izvoznega prometa slovenskih podjetij je po strukturi kratke ročnosti, zato je za slovensko gospodarstvo zelo pomembno, da imajo podjetja na voljo ustrezne instrumente, s katerimi lahko upravljajo kreditna tveganja, ki so jim podvržena v poslovanju. SID banka je v tem segmentu prisotna s svojimi pozavarovalnimi kapacitetami, ki jih zagotavlja primarnim kreditnim zavarovalnicam za dolžnike z nemarketabilnih trgov. Rast obsega pozavarovanj kratkoročnih terjatev je sledila splošni rasti izvoznega prometa slovenskih podjetij.

Število sklenjenih poslov v 2018 je bilo nekaj manjše kot leto prej. V 2018 je bilo izdanih 93 novih zavarovalnih polic, v 2017 pa 102. Razlog je nižje število pozavarovalnih limitov za kratkoročne terjatve, ki so bili tudi vrednostno kumulativno nižji. Vseeno je bilo realizirano več zavarovalnega prometa po posameznem limitu predvsem kot posledica hitrejšega obrata terjatev.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je bila konec leta 2018 v primerjavi s stanjem konec leta 2017 višja za 2,3 odstotka. Razlogi za višjo izpostavljenost izhajajo iz rasti zavarovalnega obsega, predvsem na račun zavarovanja srednjeročnih poslov. Izpostavljenost iz naslova pozavarovanj kratkoročnih poslov se je zmanjšala.

Plačane škode so v letu 2018 bile bistveno nižje kot leto prej, dosegajo le 6,7 % zneska škod iz 2017. Škode na področju marketabilnih zavarovanj so relativno redke, kadar pa se pojavijo, so sporadične, posamične in običajno vrednostno velike. Takšna je tudi narava tveganj, ki se jih zavaruje s tem zavarovalnim produktom.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2018 je bilo za 31,2 odstotka manjše kot v letu prej. Podobno je bilo s potencialnimi škodami, katerih stanje konec 2018 je bilo za 68,3 % nižje od stanja konec leta 2017. Znesek prejetih regresov pobranih v 2018 je bil nizek, predstavljal je 18,1 % zneska, ki je bil realiziran leto prej.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2018 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 8,4 mio EUR (2017: presežek odhodkov nad prihodki v višini 10,0 mio EUR). Kumulativni rezultat poslovanja je prav tako pozitiven in znaša 18,4 mio EUR.

Pooblaščenca institucija je dosledno izvajala strategijo sledenja slovenskemu gospodarstvu in zagotavljala vsa potrebna zavarovalna kritja za kreditna tveganja na trgih, kjer so prisotni slovenski izvozniki. Dodatno se je angažirala tudi na trgih, ki so za slovenska podjetja novi, in sicer z namenom, da jim omogoči pridobivanje novih poslov in posledično ustrežnejšo geografsko disperzijo kupcev. Upošteva vse navedena dejstva je pooblaščenca institucija svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

Več informacij o zavarovanju izvoznih poslov v svetu in zlasti informacij o izvajanju zavarovalnih poslov pooblaščenca institucije sledi v nadaljevanju poročila.

VII.1.2. Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu

Zaključki na osnovi podatkov o zavarovalnih poslih članic Bernske unije in Praškega kluba za leto 2018 so zaradi nihanj tečaja USD pri preračunu v EUR lahko dvoumni. Podatkovne dimenzije z vidika izražnosti v eni valuti lahko podajajo drugačne zaključke, kot če bi bile izražene v drugi valuti. Za namen koherentnosti predstavitve podatkov in ustreznih relativnih primerjav bodo omenjeni podatki v EUR, razen v

uvodnem in zaključnem poglavju, kjer bodo podatkovni agregati tudi v USD ter zaključki temu primerni. Vse omembe podatkov v USD v drugih poglavjih so posebej omenjene.

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in zavarovanj investicij za leto 2018 je po poročanju članic Bernske unije in Praškega kluba dosegel 1.711 mrd EUR. Najvišji delež so predstavljala zavarovanja kratkoročnih izvoznih terjatev, ki so znašala skoraj 1.508 mrd EUR. Srednjeročna in dolgoročna kreditna zavarovanja, ki so jih sklenile izvozno kreditne agencije, so znašala 125,9 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 76,8 mrd EUR.

Podjetja se odločajo za sklenitev zavarovanj s kreditnimi zavarovalnicami zaradi tveganj, ki jih povzročajo globalna nihanja ekonomskih kategorij (nihanje cen energentov, cen kovin in druga cenovna nihanja na blagovnih borzah) in dinamike ekonomskih ciklov ter politična tveganja, ki so posledica spremenjenih geopolitičnih razmer. To odraža zavedanje izvoznikov, uvoznikov in bank, ki vedno bolj prepoznavajo zavarovanje kreditnih rizikov kot pozitivni element za spodbudo blagovni in storitveni menjavi med ekonomskimi subjekti.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2018 znašala 875,6 mrd EUR, kar je 5,7 odstotkov več kot konec leta 2017. Povečanje je izhajalo tako iz naslova zavarovanih investicij kot tudi iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov v letu 2018.

Plačane škode so v letu 2018 znašale 5,8 mrd EUR, kar je za 13,6 odstotkov več kot v 2017. V USD so škode v 2018 v primerjavi z letom prej višje za 8,4 odstotka. Pretežni del škod je pripisati zavarovanju srednjeročnih kreditov in kratkoročnih terjatev, škode iz naslova zavarovanja investicij predstavljajo manjši del.

Regressi za leto 2018 so bili na nivoju dolgoletnega povprečja. Vrednostno so se v primerjavi z letom 2017 minimalno znižali (1,5 %). Pretežni del izterjanih zneskov pripada zavarovanju srednjeročnih kreditov, le manjši del kratkoročnim terjatvam, še manj pa investicijam.

Tabela 6: Podatki o zavarovanih poslih (vir: spletna stran BU)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
v mio EUR											
Obseg zavarovanih poslov	795.157,8	703.420,4	6.549.377,2	890.772,2	996.380,9	980.327,6	1.084.058,6	1.129.848,2	1.188.792,6	1.596.908,2	1.711.388,8
izpostavljenost (31.12.)	474.739,9	508.074,1	439.915,0	654.851,2	690.109,2	697.479,9	774.384,9	830.729,2	879.857,1	828.394,5	875.616,6
Plačane škode	1.671,0	3.823,4	2.661,7	3.022,7	3.438,8	3.252,3	3.640,3	5.464,4	5.777,2	5.129,0	5.824,8
Regressi	5.443,7	3.141,9	1.895,9	2.022,0	2.322,6	1.901,3	2.512,7	2.460,4	5.603,8	2.454,3	2.418,0

Tabela 7: Zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih poslov in investicij (Bernska Unija)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
v mio EUR											
Kratkoročni izvozni posli											
Obseg zavarovanih poslov	643.792,8	535.825,8	6.368.545,6	683.716,7	782.996,1	792.374,9	865.044,7	903.203,6	955.061,3	1.396.854,1	1.508.612,3
Plačane škode	804,0	1.693,5	1.135,7	1.030,6	1.378,2	1.387,4	1.653,3	2.372,2	2.629,9	2.306,8	2.429,3
Regresi	220,0	234,8	277,6	307,3	248,1	279,0	456,1	344,8	368,6	505,0	531,9
Srednjeročni izvozni posli											
Obseg zavarovanih poslov	109.808,3	133.312,7	131.084,8	149.056,8	137.431,7	115.903,8	137.488,3	140.817,4	126.211,9	117.511,9	125.929,3
izpostavljenost (31.12.)	371.476,9	406.396,5	299.258,1	499.083,6	521.788,0	519.521,3	576.826,6	602.271,6	619.849,2	581.417,5	598.741,5
Plačane škode	809,3	2.113,0	1.377,1	1.853,8	1.965,8	1.758,8	1.790,7	2.954,7	2.859,9	2.376,4	2.936,2
Regresi	5.215,8	2.900,4	1.607,5	1.695,5	1.993,2	1.566,1	1.988,7	2.104,9	5.172,8	1.863,6	1.760,7
Investicije											
Obseg zavarovanih poslov	41.556,7	34.281,8	49.746,8	57.998,6	75.953,0	72.048,9	81.525,6	85.827,1	107.519,4	82.542,2	76.847,2
izpostavljenost (31.12.)	103.262,9	101.677,6	140.656,8	155.767,6	168.321,2	177.958,6	197.558,3	228.457,5	260.008,0	246.977,1	276.875,2
Plačane škode	57,7	16,9	148,9	138,3	94,8	106,2	196,3	137,5	287,4	445,8	459,2
Regresi	7,9	6,6	10,9	19,2	81,2	56,2	68,0	10,7	62,4	85,7	125,5

* Na zaprtih spletnih straneh Bernske unije izpostavljenost iz naslova kratkoročnih poslov ni podana.

VII.1.2.1. Kratkoročni izvozni posli

Kratkoročne izvozne posle predstavljajo posli z ročnostjo plačil krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Večinoma gre za dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin.

Na področju zavarovanj kratkoročnih terjatev je opazna stabilna rast. V absolutnih številkah je bilo v letu 2018 v primerjavi z 2017 sklenjenih za 8 odstotkov več zavarovanj kratkoročnih izvoznih poslov.

V letu 2018 so približno 55 odstotkov novih zavarovanj kratkoročnih terjatev sklenile zasebne kreditne zavarovalnice, preostalih 45 odstotkov pa državne zavarovalnice oziroma izvozno kreditne agencije. V 2014 je bil delež zavarovanj privatnih zavarovalnic 52 odstotkov, ki pa se je po letih počasi dvignil na 59 odstotni delež. To kaže, da se pripravljenost na prevzemanje tveganj zasebnih kreditnih zavarovalnic počasi povečuje.

Za leto 2018 je na področju kratkoročnih zavarovanj značilno bistveno vrednostno povečanje kreditnih limitov v primerjavi s preteklimi leti.

Daleč največ novih kratkoročnih zavarovanj je bilo sklenjenih v Evropi (51 %), sledita Južna in Vzhodna Azija (20 %), Severna Amerika (12 %), Latinska Amerika (7%) zatem pa s precejšnjim upadom država Bližnjega vzhoda in Severne Afrike (5 %), Podsaharska Afrika, Oceanija ter Zahodna in Centralna Azija po 2 %.

Privatne kreditne zavarovalnice izrazito dominirajo pri zavarovanjih kratkoročnih poslov v Zahodni Evropi, medtem ko izvozno kreditne agencije prevladujejo pri zavarovanjih kupcev iz Vzhodne Azije, v Evropi pa so osredotočene na posle v Južni in Vzhodni Evropi.

Plačane škode v 2018 so znašale 2,6 mrd USD, kar je bilo 7 % manj kot leto prej. To je najnižji znesek škod, od leta 2014 naprej. Izvozno kreditne agencije so plačale kar 80 % vseh škod na področju kratkoročnih zavarovanj, čeprav so zavarovale nižji delež prometa kot privatne zavarovalnice. To je odraz različnih razmer in tveganj na

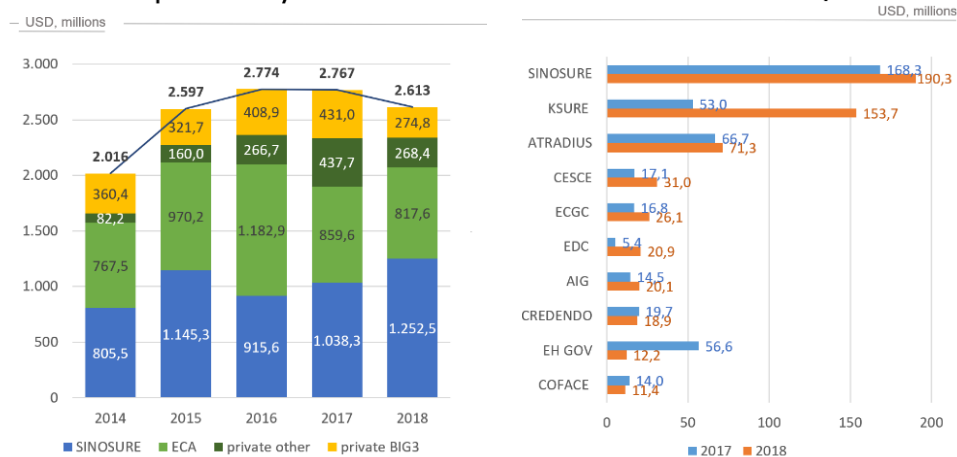
trgih, ki jih institucije pokrivajo s svojimi zavarovalnimi storitvami. V Zahodni Evropi je bilo izplačanih 21 % vseh škod, v Južni in Vzhodni Aziji 28 %, v Severni Ameriki 24 %. Relativno največ škod glede na promet je bilo izplačanih za posle v Podсахarski Afriki, v državah Bližnjega vzhoda in Severne Afrike in v Zahodni in Centralni Aziji.

Prejeti regresi so se v letu 2018 glede na predhodno leto za malenkost povečali. Največ regresov je prejela izvozno kreditna agencija iz Kitajske, sledita pa ji izvozno kreditni agenciji iz Japonske in Nizozemske.

Izračunani škodni količnik za kratkoročne posle za izvozno kreditne agencije je znašal 75 %, za privatne kreditne zavarovalnice pa zgolj 24 %. Oba kazalnika sta se v primerjavi z izračuni v 2017 malenkostno povečala.

Slika 40: Obseg plačanih škod in regresov globalno

ST claims paid by Member ST recoveries by Member

VII.1.2.2. Srednjeročni izvozni posli

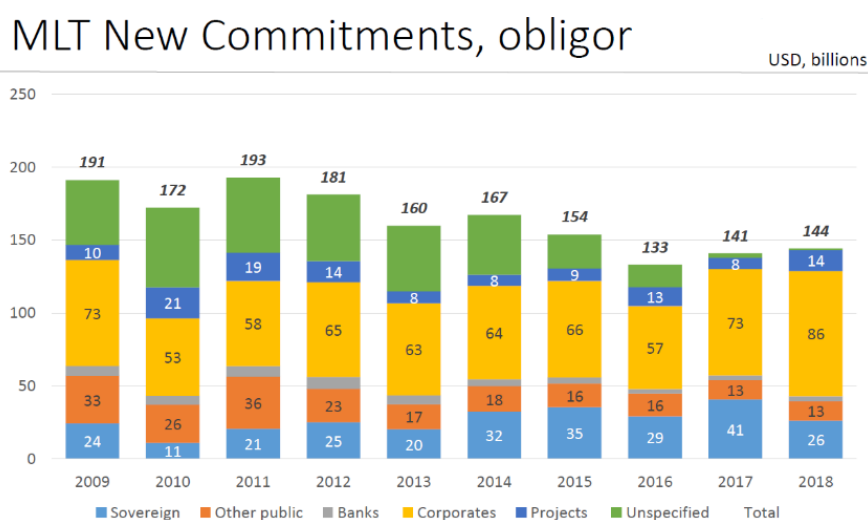
Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih kreditov se nanašajo pretežno na zavarovanja izvoza kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije imajo daljše odplačilne roke, najpogosteje od pet do sedem let, za nekatere projekte kot na primer projekte izrabe obnovljivih virov energije ali izgradnje infrastrukturnih objektov, pa tudi do deset oziroma petnajst let. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle. Običajno so zavarovani komercialni in politični riziki. Posli, ki jih zavarujejo izvozno kreditne agencije morajo vsebovati določen delež nacionalne komponente ali nacionalni interes.

Obseg sklenjenih zavarovanj srednjeročnih kreditov v 2018, merjen v EUR valuti, je bil v primerjavi z letom 2017 višji za 7,2 odstotka. V kolikor se ga meri v USD, pa se poveča za 2,3 odstotka. Večino srednjeročnih poslov so zavarovale državne izvozno kreditne agencije, le manjši del, približno 10 odstotkov, so zavarovale zasebne zavarovalnice. Rast je bilo pripisati zavarovanim večjim srednjeročnim projektom v

ZDA, Braziliji, Bangladešu, Španiji in v Veliki Britaniji. V zavarovalni strukturi se povečuje riziko do podjetij kot dolžnikov, zmanjšuje pa se delež zavarovanih državnih tveganj.

Relativno največji delež novih zavarovanj srednjeročnih kreditov v 2018 pripada državam GCC (Saudska Arabija, Kuvajt, Oman, Bahrain, Katar, Združeni Arabski Emirati), sledijo Jugovzhodna Azija, Evropa in Severna Amerika. Po kazalniku rasti novih poslov v 2018 izstopajo Južna Amerika, Centralna Azija, Oceanija in Severna Afrika.

Slika 41: Obseg sklenjenih srednjeročnih izvoznih poslov globalno

Izpostavljenost iz naslova srednjeročnih zavarovanj se je konec leta 2018 v primerjavi s stanjem konec leta 2017 povišala, kar je posledica večjega obsega novih poslov in daljših ročnosti novih poslov.

Vrednost izplačanih škod v 2018 je bila za 16 % višja kot leto prej. Približno 25 % škod je bilo izplačanih iz političnih razlogov, preostalo iz komercialnih. To je precejšnja strukturna razlika v primerjavi s preteklim letom, ko je bilo preko 90 % škod izplačanih iz komercialnih razlogov. Vrednostno največje škode iz političnih razlogov so bile plačane v Venezueli, Ekvatorialni Gvineji, Mozambiku in v Zimbabveju. Največje škode iz razlogov komercialne narave so bile plačane v Rusiji, Braziliji, Turčiji in Singapurju.

Prejeti regresi iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov so se v letu 2018 gibali na ravni dolgoletnega povprečja vse do leta 2016, ko so se podvojili. Razlog je bil v tržnem odpiranju Irana, ki je želel poplačati stare posle, ki so jih leta nazaj prekinili sankcijski ukrepi mednarodne skupnosti. Trend prejetih regresov se je z letom 2017 obrnil in vrnil na ustaljeno višino prejetih regresov. V letu 2018 so se prejeti regresi glede na predhodno leto znižali za približno 5 odstotkov.

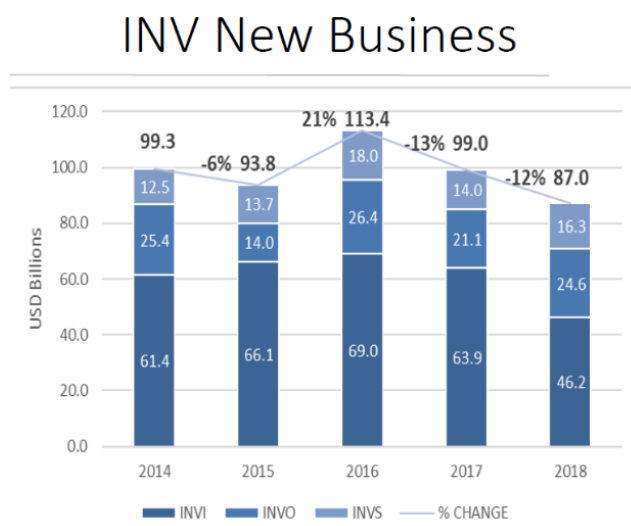
Izvozno kreditne agencije poročajo tudi o tem, da imajo približno 10 % portfelja srednjeročnih poslov pozavarovanih. Pretežni del pozavarovanj je sklenjen pri privatnih pozavarovalnicah.

VII.1.2.3. Zavarovanje investicij

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih tveganj, v določenih produktih inačicah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj. Nekatere zavarovalnice v okviru tega produkta zavarujejo tudi razne oblike finančnih naložb in vrednostnih papirjev.

V letu 2018 je bil sicer zabeležen skoraj 12-odstotni padec obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom, merjeno v USD, oziroma skoraj 7-odstotni padec, merjeno v EUR. V kolikor upoštevamo le klasično zavarovanje izvoznih investicij, je bila raven sklenjenih novih poslov v 2018 približno na isti ravni kot leto prej. Največji delež tovrstnih zavarovanih investicij je na področju Jugovzhodne Azije. Nove večje investicije so bile realizirane v Egiptu in v državah DRC (Angola, Borundi, Centralno afriška republika, Kongo, Ruanda, Južni Sudan, Tanzanija, Uganda, Zambija) kot tudi v Podsaharski Afriki. Izvozno kreditne agencije so zavarovale največje investicijske posle v Vietnamu, na Kitajskem, Pakistanu in Indoneziji. Privatne zavarovalnice pa so zavarovale največje investicije v Mehiki, Braziliji in prav tako na Kitajskem.

Slika 42: Obseg zavarovanih investicij globalno

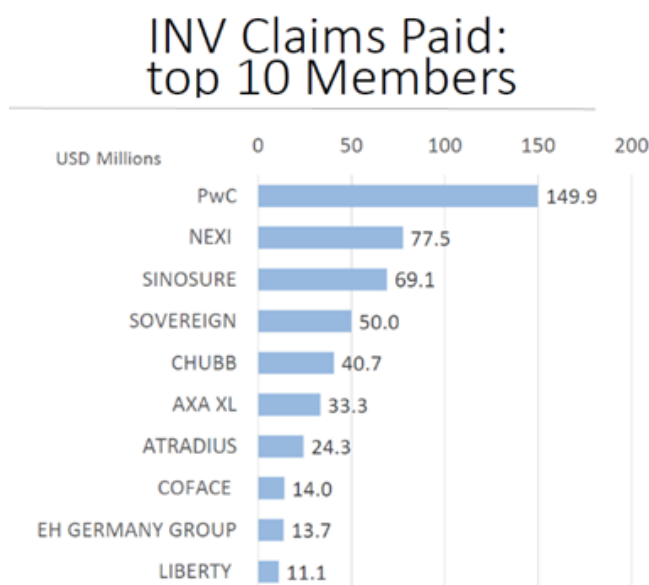
Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij se je konec leta 2018 v primerjavi s stanjem konec 2017 povečala, ne glede na manjši obseg novih poslov, kar je odraz dolgih ročnosti tovrstnih poslov.

Plačila škod so se v letu 2018 v primerjavi z 2017 povečala za približno tri odstotke, predvsem zaradi vojn in drugih konfliktov, katerih posledica je bilo nasilje. Precej je bilo tudi škod, katerih posledica so bili ekonomski razlogi. Največ plačanih škod iz

političnih razlogov je bilo za zavarovane investicije v Libiji, iz razloga kršenja pogodbe (»Breach of contract«) sta bili izplačani škodi v Gani in Singapurju.

V letu 2018 je bil v primerjavi z 2017 iz naslova zavarovanih investicij znatno povečan tudi znesek izterjanih regresov. Vrednostno izstopajo regresi iz držav Filipini, Ukrajina in Tanzanija, navedene škode pa so nastale iz razlogov ekspropriacije.

Slika 43: Obseg plačanih škod po članicah Bernske Unije

VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

VII.2.1. Splošno

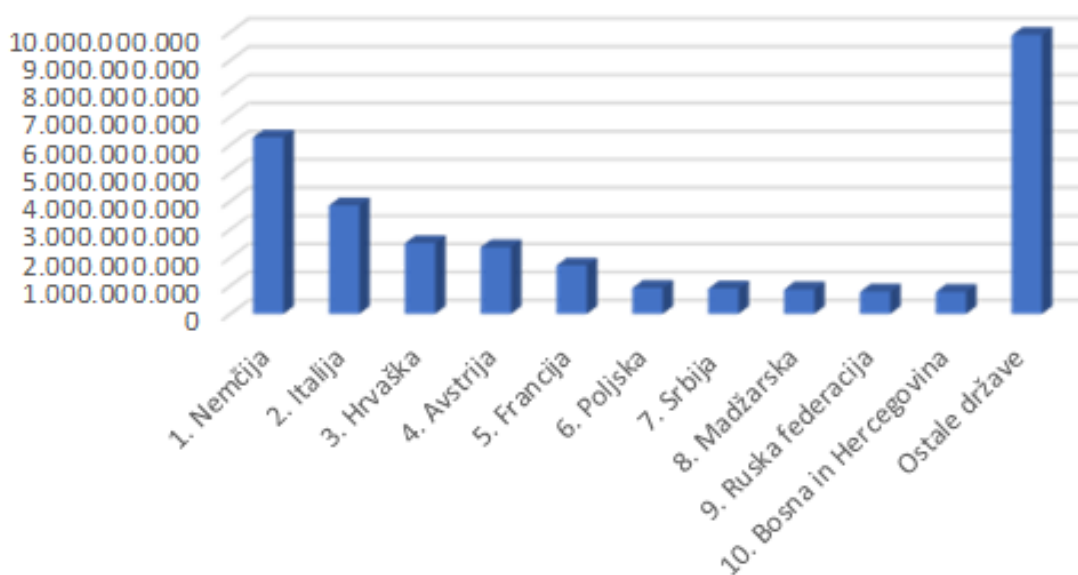
VII.2.1.1. Slovensko poslovno okolje in slovenski izvoz v letu 2018

Po začasnih podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2018 slovenski izvoz blaga znašal 30,9 mrd EUR. V primerjavi z enakim obdobjem leta 2017 lahko ugotovimo rast obsega blagovnega izvoza za 9,2 odstotka. Uvoz je znašal 30,6 mrd EUR blaga (ali za 11,0 % več kot v enakem obdobju leta 2017). V tem obdobju je presežek v blagovni menjavi s tujino znašal 240,9 mio EUR, pokritost uvoza z izvozom pa je bila 100,8-odstotna.

Najpomembnejši izvozni trg še naprej ostaja Nemčija, kamor so podjetja v letu 2018 izvozila 20,3 odstotkov celotnega slovenskega izvoza. Na drugem mestu je Italija, ki beleži 12,47 odstotkov celotnega izvoza Slovenije, sledijo pa Hrvaška (8,13

odstotkov), Avstrija (7,66 odstotkov) in Francija (5,58 odstotkov). Iz teh držav je Slovenija tudi uvozila največ blaga.

Slika 44: Slovenski izvoz blaga v letu 2018 v % in indeksi

Indeksi¹⁾ izvoza in uvoza (Ø 2017=100), Slovenija

1) Indeksi so izračunani iz podatkov v evrih.
Vir: SURS

Med prvih deset izvoznih trgov slovenskega gospodarstva sodijo še: Poljska, Srbija, Ruska Federacija, Madžarska ter Bosna in Hercegovina. Omenjene države so naše najpomembnejše trgovinske partnerice v vseh letih od leta 2000 dalje.

Najpomembnejši proizvodi v celotnem izvozu blaga v letu 2018 so bili proizvodi iz skupin cestna vozila, medicinski in farmacevtski proizvodi ter proizvodi iz skupine električni stroji in naprave.

V celotnem uvozu so prevladovali proizvodi iz skupine cestna vozila, sledili so proizvodi iz skupin nafta in naftni derivati ter električni stroji in naprave.

Rast izvoza in proizvodnje predelovalnih dejavnosti se je v 2018 ob krepitvi tujega povpraševanja in ohranjanju ugodnega konkurenčnega položaja nadaljevala. Ugodna gibanja na trgu dela so okrepila zasebno potrošnjo in pomembno prispevala k rasti prihodka v trgovini in v storitvah, povezanih s preživljanjem prostega časa. Nadaljevala se je tudi rast prihodka v drugih tržnih storitvah. Le aktivnost v gradbeništvu je ostala skromna zaradi nizkih državnih investicij. Z gospodarsko oživitvijo se je povečalo tudi povpraševanje po produktih zavarovanja SID banke.

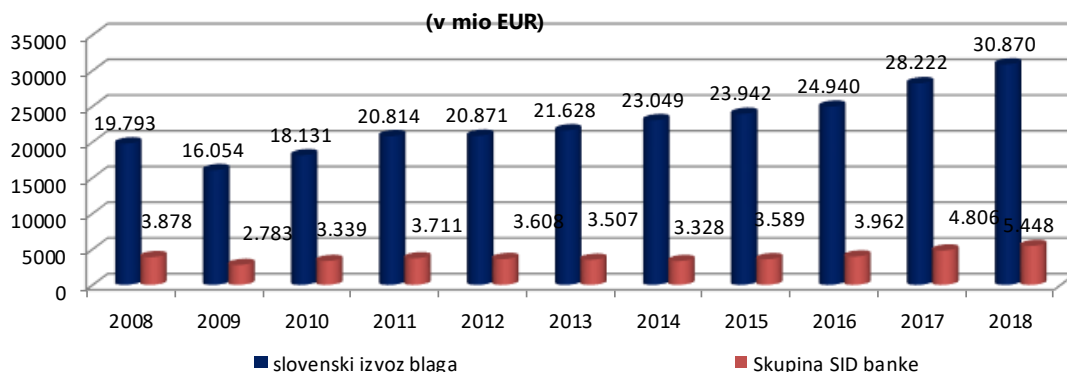
VII.2.1.2. Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji

VII.2.1.2.1. Obseg zavarovanih poslov

Obseg zavarovanih poslov je v letu 2018 znašal 807,9 mio EUR, kar predstavlja 31,8 odstotno povečanje v primerjavi s predhodnim letom. Višji zavarovalni obsegi v primerjavi s predhodnim letom se beležijo tako pri kratkoročnih kot tudi pri srednjeročnih poslih. Od zavarovalnih produktov po obsegu še posebej izstopajo zavarovanje srednjeročnih kreditov, zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz in zavarovanje investicij.

Realiziran obseg zavarovanj v letu 2018 znaša 6,1 odstotka največjega mogočega zneska novoprevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP. V strukturi realiziranega obsega zavarovanih poslov ima največji, 56-odstotni, delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih tveganj), zavarovanje izhodnih investicij predstavlja 24,7-odstotni obseg, ostala zavarovanja pa se nanašajo na zavarovanja kratkoročnih in srednjeročnih kreditov (10,4 odstotka), garancij (2,2 odstotka) in kreditov za pripravo na izvoz (6,7 odstotka).

Slika 45: Slovenski izvoz blaga in obseg zavarovanih poslov Skupine SID banke v letih 2008-2018

Obseg zavarovanih poslov SID banke se nanaša na novo sklenjene posle pooblaščenih institucij (nove obveznosti), prevzete v letu 2018 (izvozni posli),

medtem ko se obseg zavarovanih poslov kreditne zavarovalnice SID-PKZ nanaša na zavarovan prijavljen promet oziroma prijavljene izvozne terjatve zavarovancev SID-PKZ v okviru odobrenega limita zavarovancu do posameznega kupca/dolžnika v letu 2018 (gre za nove obveznosti SID-PKZ v posameznem letu, ki lahko v odvisnosti od roka plačil v posameznem letu tudi zapadejo oziroma se z novimi posli lahko tudi večkrat obnovijo).

Obseg zavarovanih poslov celotne Skupine SID banka (brez investicij) je v letu 2018 znašal približno 5,4 mrd EUR in predstavlja 12,5-odstotno rast glede na leto 2017, ko je obseg znašal 4,8 mrd EUR. Pri tem je obseg poslov SID banke znašal 608,0 mio EUR, kar je 28,4 odstotka več kot leto prej, medtem ko je obseg zavarovanih poslov SID-PKZ dosegel vrednost 5,3 mrd EUR, kar predstavlja 23,3-odstotno rast v primerjavi s predhodnim letom. Povišanje obsega pri SID-PKZ je posledica višje prijave prometa slovenskih izvoznikov v zavarovanje, pri SID banki pa je povečanje posledica večjega števila novih (po)zavarovanih poslov.

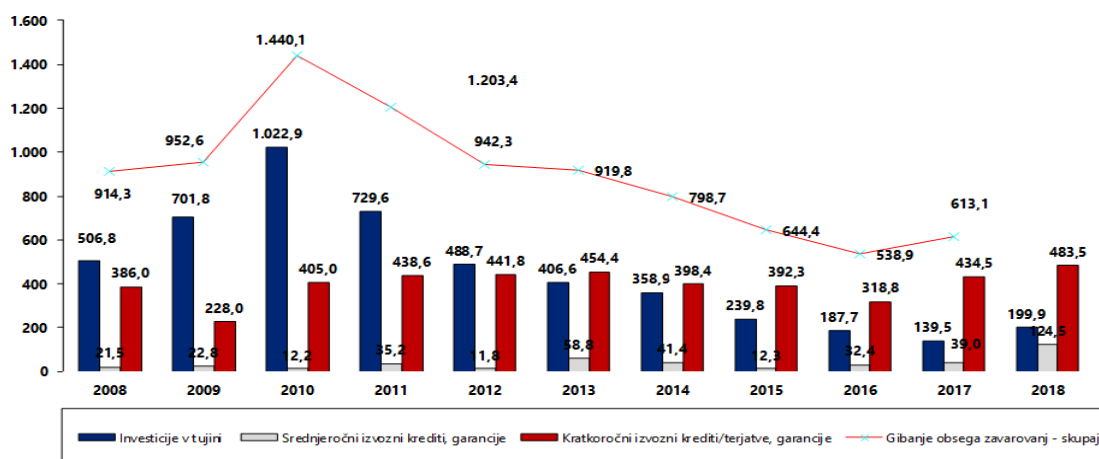
SID-PKZ je v 2018 zadržala prevladujoči tržni delež na slovenskem trgu, kljub agresivnim tržnim praksam drugih konkurenčnih kreditnih zavarovalnic.

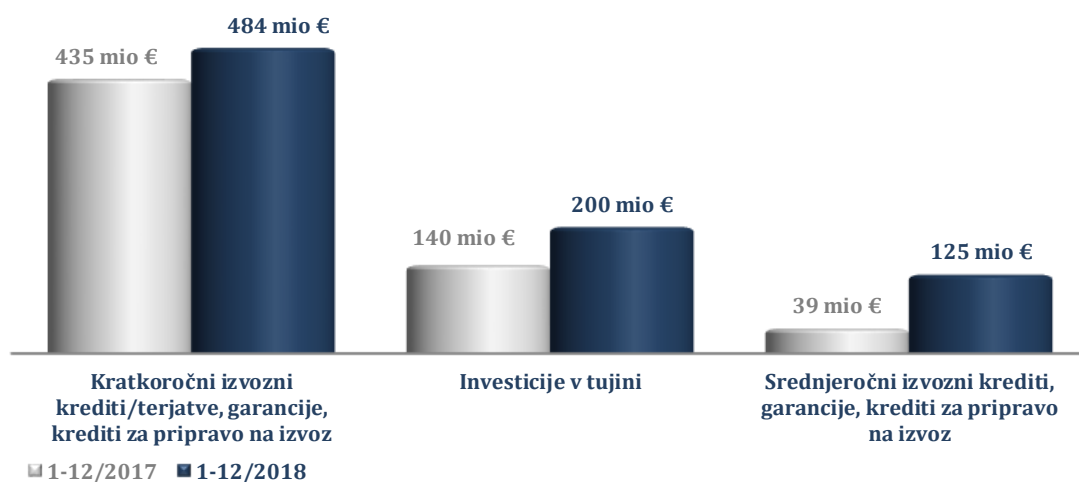
Tabela 8: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2018

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9	613,1	807,9
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0	586,8	600,3
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3	3,4	8,6
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5	2,5	0,7
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3	2,2	1,5
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5	15,3	1,0
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6	1,1	0,2
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2	-10,0	8,4

*Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

Slika 46: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2018 v mio EUR

Ob upoštevanju odziva podjetij je največ priložnosti na področju zavarovanja izvoznega financiranja, vendar je to dokaj zahtevno z vidika strukturiranja poslov in ocenjevanja tveganj, zato je število realiziranih projektov po tem instrumentu še vedno majhno, se pa povečuje. Tega se zavedajo tudi poslovne banke, ki so začele krepiti oddelke za zunanjetrgovinsko financiranje. Opazen je trend zmanjševanja rigidnosti pri sprejemanju tveganj, tako pri bankah kot pri podjetjih; posledično se pričakuje več vrednostno večjih poslov in poslov projektnega financiranja.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih poslih med seboj povezujejo, da skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

Največ poslov zavarovanja in financiranja je še vedno sklenjenih za projekte slovenskih podjetij v državah nekdanje Sovjetske zveze in nekdanje Jugoslavije. V zvezi z novimi trgi za zavarovanje oziroma financiranje izvoza se namenja veliko pozornosti identificiranju ustreznih lokalno prisotnih bank v posameznih afriških državah, prek katerih bi potekalo financiranje projektov slovenskih podjetij. Za to področje bi bili primerni vrednostno manjši projekti, saj so za posle v tem delu sveta zainteresirana zlasti tista mala in srednja slovenska podjetja s potencialom rasti. Aktivnosti v zvezi z odpiranjem iranskega trga so po ponovni uvedbi ameriških sankcijskih ukrepov zoper Iran zamrle, kar je bilo povezano predvsem s popolnim umikom slovenskih izvoznikov iz te države. SID banka razmišlja o vzpostavljanju novih zavarovalnih linij z bankami iz držav Vzhodne Evrope in Severne Afrike, s katerimi bi pospešili izvozne transakcije slovenskih podjetij. Priložnosti so tudi na področju zavarovanj faktoringa in forfeitinga, tudi za posle daljših ročnosti za kupce iz držav Zahodne Evrope.

Tabela 9: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka in pokritost v letu 2018

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2018	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2018	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2018	Obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka I-XII/2018	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem Skupine SID banka v %
Nemčija	6.265.418.000	793.766.601	12,67	Latvija	30.068.000	1.472.922	4,90
Italija	3.850.956.000	495.551.643	12,87	Vietnam	29.991.000	712.707	2,38
Hrvaška	2.509.154.000	641.531.525	25,57	Singapur	29.482.000	3.949.007	13,39
Avstrija	2.363.443.000	230.546.030	9,75	Luksemburg	24.829.000	3.104.737	12,50
Francija	1.723.611.000	180.861.505	10,49	Tajvan	23.722.000	2.119.523	8,93
Poljska	920.327.000	257.106.626	27,94	Gruzija	21.363.000	7.266.322	34,01
Srbija	900.974.000	302.152.904	33,54	Libanon	20.664.000	1.538.643	7,45
Madžarska	866.404.000	134.448.509	15,52	Moldavija, Republika	20.633.000	3.842.326	18,62
Ruska federacija	790.026.000	417.605.907	52,86	Maroko	19.829.000	3.301.928	16,65
Bosna in Hercegovina	782.956.000	238.111.091	30,41	Malezija	19.508.000	638.640	3,27
Češka republika	748.362.000	138.575.400	18,52	Argentina	19.273.000	1.703.955	8,84
Švica	727.411.000	119.530.670	16,43	Tunizija	19.206.000	2.508.490	13,06
Združeno kraljestvo	577.337.000	106.574.370	18,46	Čile	18.482.000	1.155.189	6,25
Združene države	569.425.000	128.531.565	22,57	Ciper	18.302.000	2.872.097	15,69
Nizozemska	566.034.000	73.023.214	12,90	Mongolija	18.089.000	7.311.614	40,42
Španija	552.816.000	51.435.828	9,30	Malta	17.335.000	1.364.207	7,87
Romunija	519.797.000	162.448.531	31,25	Oman	16.113.000	96.780	0,60
Slovaška	499.167.000	90.041.024	18,04	Kuvajt	15.374.000	1.657.024	10,78
Švedska	358.137.000	142.269.562	39,72	Katar	15.130.000	59.904	0,40
Belgija	353.557.000	35.127.703	9,94	Azebajdžan	15.120.000	5.553.591	36,73
Danska	331.555.000	47.481.894	14,32	Kolumbija	13.844.000	2.379.207	17,19
Kitajska	305.090.000	22.822.852	7,48	Filipini	13.688.000	326.653	2,39
Turčija	272.264.000	42.223.930	15,51	Nova Zelandija	13.274.000	1.604.043	12,08
Bolgarija	237.274.000	43.482.612	18,33	Jordanija	13.053.000	773.058	5,92
Makedonija, Republika	192.611.000	48.778.246	25,32	Indonezija	12.657.000	1.092.097	8,63
Ukrajina	155.087.000	48.468.915	31,25	San Marino	10.529.000	8.793.661	83,52
Avstralija	118.609.000	20.274.477	17,09	Lihtenštajn	9.392.000	134.328	1,43
Koreja, Republika	116.400.000	1.571.779	1,35	Kirgiška republika	9.354.000	1.026.335	10,97
Portugalska	112.633.000	15.055.036	13,37	Armenija	9.337.000	2.716.373	29,09
Indija	110.644.000	3.954.567	3,57	Bahrajn	9.148.000	236.925	2,59
Japonska	110.217.000	5.135.173	4,66	Bangladeš	8.949.000	41.862	0,47
Kosovo	103.423.000	10.072.479	9,74	Panama	8.096.000	1.603.983	19,81
Saudova Arabija	103.271.000	6.755.786	6,54	Peru	6.680.000	185.515	2,78
Alžirija	100.723.000	2.184.798	2,17	Uganda	6.407.000	25.989	0,41
Črna gora	100.561.000	24.445.065	24,31	Tadžikistan	4.981.000	1.072.357	21,53
Norveška	95.768.000	20.541.361	21,45	Šrilanka	4.623.000	161.017	3,48
Kanada	95.424.000	17.735.788	18,59	Pakistan	4.552.000	97.428	2,14
Finska	92.982.000	12.414.556	13,35	Etiopija	3.706.000	443.022	11,95
Mehika	88.667.000	5.364.457	6,05	Ekvador	3.519.000	189.889	5,40
Grčija	86.609.000	16.716.619	19,30	Kenija	2.808.000	238.705	8,50
Združeni arabski emirati	81.894.000	15.663.893	19,13	Islandija	2.784.000	531.832	19,10
Litva	70.021.000	7.193.006	10,27	Zambija	2.475.000	9.301	0,38
Belorusija*	62.400.000	103.824.139	166,38	Paragvaj	2.353.000	13.635	0,58
Estonija	61.826.000	1.537.155	2,49	Urugvaj	2.019.000	38.230	1,89
Iran (Islamska republika)	58.057.000	2.762.607	4,76	Kambodža	1.550.000	34.506	2,23
Izrael	53.112.000	16.481.015	31,03	Kostarika	1.456.000	119.514	8,21
Kazahstan	52.640.000	13.041.607	24,78	Palestinsko ozemlje	1.326.000	85.663	6,46
Hongkong	52.049.000	3.515.355	6,75	Ruanda	1.298.000	112.761	8,69
Egipt	51.117.000	4.327.835	8,47	Dominikanska republika	862.000	142.189	16,50
Braziliya	50.823.000	9.685.307	19,06	Salvador	812.000	40.330	4,97
Albanija	43.809.000	3.582.752	8,18	Ferski otoki	503.000	162.776	32,36
Irska	41.595.000	6.224.446	14,96	Surinam	422.000	91.301	21,64
Južna Afrika	41.091.000	8.660.886	21,08	Bolivija	400.000	29.206	7,30
Tajska	33.690.000	1.308.747	3,88	Tanzanija	204.000	24.241	11,88
Uzbekistan	31.940.000	16.660.150	52,16	Bermudi	65.000	252	0,39
				Andora	63.000	41.496	65,87
				Skupaj po zavarovanih državah	30.760.890.000	5.446.038.785	17,70
				Ostale države	108.833.000	2.029.061	2,05
				Skupaj	30.869.723.000	5.448.067.846	17,65

*Visok odstotek pokritosti pri Belorusiji je posledica dejstva, da prevladuje zavarovanje srednjeročnih poslov, kjer se evidentira zavarovalni obseg v celoti ob sklenitvi zavarovalne police, izvozna realizacija pa običajno traja več let.

Na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij je bila zabeležena nižja vrednost pokritja. Razlogi za to so zmanjšani investicijski ciklusi slovenskih podjetij, približevanje ciljnih investicijskih držav Evropski uniji in s tem zniževanje njihove rizičnosti ter predčasne odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih polic.

Ocena o pokritosti vseh slovenskih investicij z zavarovanjem SID banke v letu 2018 (ob upoštevanju nedelničarskih kreditov) za investicije v tujini je znašala 2,9 odstotka.

Ciljni trgi investicij slovenskih podjetij so bili predvsem trgi Jugovzhodne Evrope, ki so še vedno v primežu nestabilnih ekonomskih razmer in nizkega povpraševanja ter negativnih izgledov v prihodnje. Spreminjajoče poslovno okolje terja od podjetij, da svojim kupcem ponudijo celostne rešitve za njihove potrebe. Pričakuje se investiranje podjetij v projekte, ki bodo šele na dolgi rok povrnili njihova investirana sredstva. Za takšne podvige pa slovenska podjetja še vedno niso pripravljena, ker jih je bodisi obdobje zmanjšane globalnega povpraševanja preveč izčrpalo, bodisi niso pripravljena prevzemati takih tveganj.

Nekatera podjetja, večinoma mala in srednja, so tudi v takih razmerah identificirala priložnosti in izbirajo manjše ali pa nišne projekte.

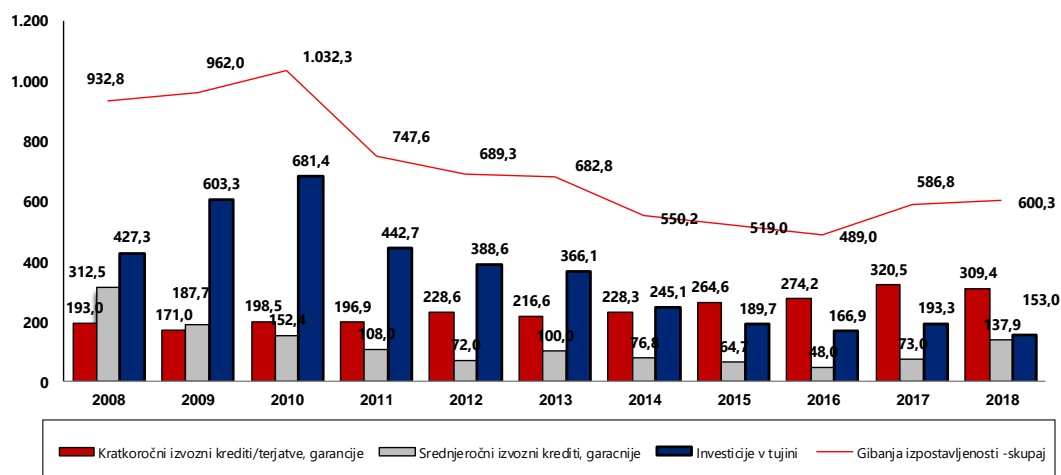
Za prihodnja leta je pričakovati da, v kolikor ne bo prišlo do izboljšanja odnosov med Rusijo in Zahodom, bodo tisti izvozniki, ki resno računajo na priložnosti ruskega trga, vzpostavili v tej državi lastne proizvodne in prodajne kapacitete.

V prihodnjih letih sicer ni pričakovati takšnega obsega povpraševanj po zavarovanju investicij kot smo ga beležili v obdobju pred globalno krizo oziroma v obdobju od 2007 do 2012. Vseeno pa je v prihodnje pričakovati nekoliko intenzivnejšo dinamiko povpraševanja po zavarovanju investicij, kar bo pripisati že omenjenemu dogajanju na ruskem trgu in povpraševanju po zavarovanju projektnih poslov z elementi investicijskega zavarovanja.

VII.2.1.2.2. Izpostavljenost

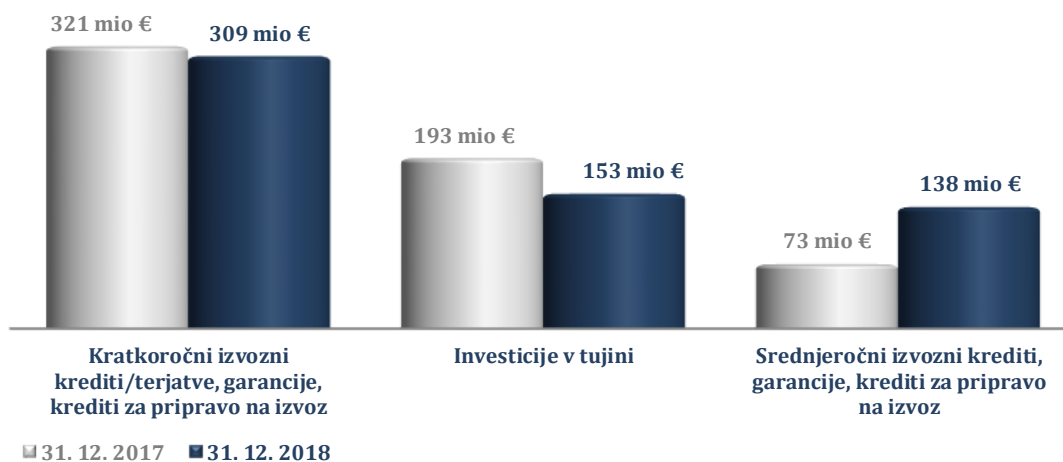
Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu leta 2018 znašala 582,8 mio EUR. Izpostavljenost iz naslova izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki se v skladu z ZZFMGP prišteva k skupni neto izpostavljenosti, je znašala 17,5 mio EUR.

Slika 47: Skupna izpostavljenost po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2018 v mio EUR

Skupna izpostavljenost iz naslova zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je tako znašala 600,3 mio EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2017 povečala za 2,3 odstotka. Razlog za višjo izpostavljenost je predvsem v večjem obsegu sklenjenih zavarovalnih poslov.

Slika 48: Izpostavljenost po vrstah zavarovanj

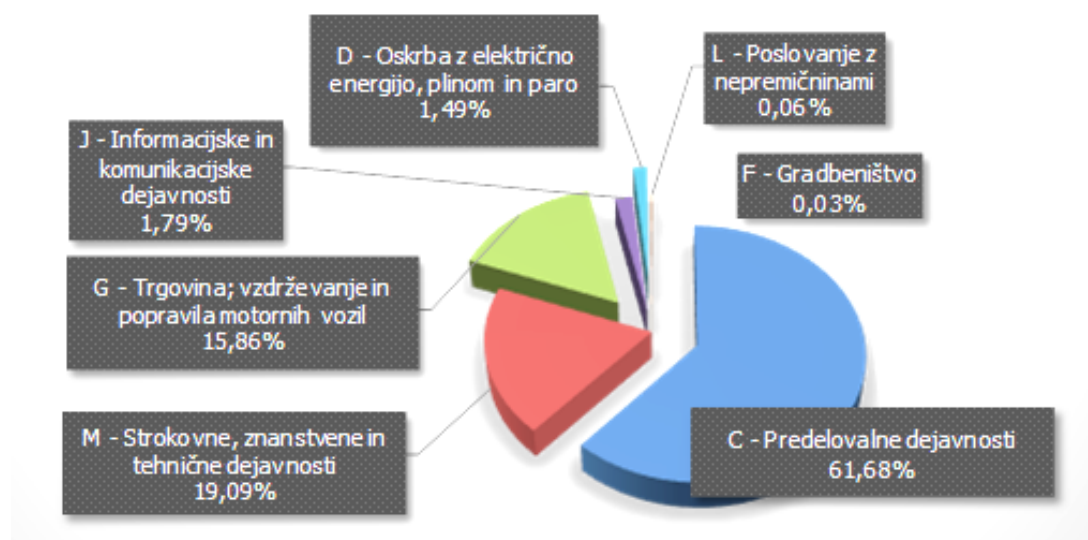
Znesek izpostavljenosti znaša 28,6 odstotka limita, opredeljenega v ZIPRS za leto 2018, in 1,5 odstotka limita, ki ga opredeljuje ZZFMGP.

V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2018 najvišja izpostavljenost izkazana do Rusije, Belorusije, Hrvaške, ZDA, Ukrajine, Bosne in Hercegovine, Srbije, Kazahstana, Francije in Makedonije.

Iz slike desno je razvidno, da je bilo v strukturi izpostavljenosti vseh zavarovanih izvoznih poslov in investicij po dejavnostih največ izvoznih poslov zavarovanih iz predelovalne dejavnosti (61,7 %), kar je odraz vodilne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu. Sledi dejavnost strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (19,1 %), trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (15,9 %), informacijske in komunikacijske dejavnosti (1,8 %), oskrba z električno energijo plinom in paro

(1,5 %), dejavnost poslovanja z nepremičninami (0,06%) in na koncu z minimalnimi odstotki sledijo zavarovani posli v dejavnosti gradbeništva (0,03 %).

Slika 49: Izpostavljenost iz veljavnih polic in obljub po dejavnostih na dan 31.12.2018

VII.2.1.2.3. Druge zavarovalno-tehnične postavke

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2018 znašale 8,6 mio EUR in so se v primerjavi z letom 2017 povečale za 2,4-krat. Višja zavarovalna premija sledi večjemu obsegu zavarovanih poslov in strukturi zavarovalnih produktov. V strukturi plačane premije pripada največji delež zavarovanju srednjeročnih kreditov, sledijo premije iz (po)zavarovanih kratkoročnih izvoznih terjatev in premije za zavarovanje investicij. Premijske stopnje iz naslova kratkoročnih zavarovanj so v primerjavi s srednjeročnimi nižje, posledično so iz teh poslov nižje tudi plačane premije. Prihodki iz naslova obdelovalnih provizij so zanemarljivi, zato jih SID banka skladno s poslovno politiko pri prikazu prihodkov všteje v zavarovalno premijo.

Plačane škode so v letu 2018 znašale 979 tisoč EUR, kar je bistveno manj kot leto prej (2017: 15.302 tisoč EUR). Največji delež predstavlja škoda, plačana iz naslova kratkoročnega kredita za pripravo na izvoz, preostali delež pa predstavlja plačano škodo iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev. Znesek plačanih škod vsebuje tudi stroške izterjav plačanih škod iz preteklih let.

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31.12.2018 znaša 1.531 tisoč EUR oziroma 695 tisoč EUR manj kot konec leta 2017.

Obseg potencialnih škod znaša 639 tisoč EUR in se je v letu 2018 glede na leto 2017 zmanjšal za 1.814 tisoč EUR. Večji delež potencialnih škod izhaja iz naslova pozavarovanih kratkoročnih izvoznih terjatev.

Zavarovalno tehnični rezultat za leto 2018 je bil v primerjavi s predhodnim letom tokrat pozitiven in je znašal 7.290 tisoč EUR (v letu 2017 je bil rezultat

negativen v višini 11.228 tisoč EUR). Celotni presežek prihodkov nad odhodki je znašal 8.378 tisoč EUR, medtem ko je bilo v letu 2017 za 9.982 tisoč EUR več odhodkov kot prihodkov.

Škodni rezultat poslovanja v obdobju od 1993 do 2018

Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do 2018 znašal približno 7,3 mio EUR. Prejete premije in provizije (brez rezultatov naložb) so kljub visokim plačanim škodam v obdobju od 2012 do 2017 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

Tabela 10: Škodni rezultat od leta 1993 do 2018:

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (V 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003	1.1.- 31.12.2004
- premije in provizije	18	140	233	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802	4.716
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416	-2.125
- regresi								400	200	1.100	44	174
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)												
- plačane pozavarovalne premije in provizije												-168
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.430	2.597

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (V 000 EUR)	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2018
- premije in provizije	6.583	6.675	4.011	4.269	4.728	8.243	9.129	6.945	9.073	5.371	4.136	3.291	3.560	8.624
- škode	-3.243	-994	-349	-13	-4.697	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044	-6.134	-458	-15.302	-979
- regresi	67	81	68	71	6	90	94	490	1.074	266	282	8.568	1.142	207
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)			-1			-1	-122		-230	-217	-44	-2	-3	-23
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-123	-468	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577	-821	-514	-625	-539
Zavarovalno tehnični rezultat	3.284	5.294	3.449	3.934	-571	4.304	4.688	-712	-1.264	-35.201	-2.581	10.885	-11.228	7.290

VII.2.2. Zavarovanje poslov

VII.2.2.1. Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji po vrstah zavarovanj

V Tabeli 11 so prikazani podatki o rezultatih poslovanja SID banke v imenu in za račun Republike Slovenije iz naslova izvajanja storitev zavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji po posameznih vrstah zavarovanj.

Tabela 11: Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2018 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
v mio EUR											
Kratkoročni izvozni krediti/terjatve/garancije											
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8	434,5	483,5
Izpostavljenost (31.12)	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2	320,5	309,4
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7	2,0	1,9
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5	2,3	0,6
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3	1,3	0,6
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0	15,2	1,0
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije											
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4	39,0	124,5
Izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0	73,0	129,0
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5	0,4	5,4
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0	0,2	0,1
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0	0,8	0,2
Investicije v tujini											
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7	139,5	199,9
Izpostavljenost (31.12.)	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9	193,3	161,9
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1	0,9	1,2
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,8	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	0,3	0,0
v mio EUR											
povečanje VR - vplačilo MF								20,0	0,0	11,9	13,7
varnostne rezerve	109,9	120,0	124,2	129,7	131,9	132,5	99,3	118,0	130,2	132,2	154,3

* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

VII.2.2.1.1. Zavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev in garancij

Obseg kratkoročnih zavarovanj iz naslova (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in kreditov za pripravo na izvoz je v letu 2018 znašal 483,5 mio EUR, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni 11,3-odstotno povečanje.

Najvišji delež kratkoročnih zavarovanj predstavlja pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev na podlagi pozavarovalnih pogodb, ki ju ima SID banka sklenjeni s kreditnima zavarovalnicama SID-PKZ in Zavarovalnico Triglav. Le manjši delež predstavlja neposredno zavarovanje individualnih izvoznih poslov.

Realiziran obseg kratkoročnih zavarovanj v letu 2018 je pretežno povezan z izvozom v Rusijo, Ukrajino, Srbijo, v Uzbekistan, Kazahstan ter v Bosno in Hercegovino.

Izpostavljenost iz naslova kratkoročnih zavarovanj, upošteva zavezujoče obljube, je na stanje konec leta 2018 znašala 309,4 mio EUR, kar v primerjavi s stanjem konec predhodnega leta pomeni 3,5-odstotno zmanjšanje (31. 12. 2017: 320,5 mio EUR).

Višjemu obsegu kratkoročnih zavarovanj v letu 2018 ni sledila realizirana zavarovalna premija, ki se je v primerjavi z letom prej znižala za 4,7 odstotka in je

znašala 1.947 tisoč EUR. Vzrok temu so razmere na trgu kratkoročnih zavarovanj, ki zaradi cenovnih pritiskov po nižji premiji od primarnih zavarovateljev zahtevajo, da se s svojimi zavarovanci še naprej dogovarjajo o nižjih zavarovalnih premijah. Kljub višjemu obsegu zavarovanih terjatev se je število izvoznikov zmanjšalo, v zavarovanje pa je bilo prevzetih več tujih dolžnikov, kar pomeni večjo razpršitev prevzetih tveganj z vidika zavarovanja terjatev.

SID banka ocenjuje, da se bo povpraševanje po pozavarovanju kratkoročnih izvoznih terjatev do dolžnikov iz nemarketabilnih držav v prihodnjih letih povečevalo, kar je mogoče pripisati večjemu interesu izvoznikov, da izvažajo svoje blago in storitve na tako imenovane netradicionalne oziroma nove trge, kot so Rusija in druge države nekdanje Sovjetske zveze, kjer realizirajo višje zasluge. Pričakovanja večjega obsega izhajajo tudi iz nove pozavarovalne pogodbe sklenjene s SID-PKZ, po kateri je dogovorjena delitev prevzemanja rizikov z zasebnim trgom (50:50) za vse terjatve do dolžnikov z nemarketabilnih trgov. Pogodba je veljavna od 1.1.2019.

V letu 2019 se pričakuje nadaljnja rast slovenskega izvoza, kar bo pozitivno vplivalo na rast obsega pozavarovanj izvoznih terjatev, ki ga opravi SID banka. Pri tem je treba upoštevati, da bo večina izvozne rasti realizirana na razvitih trgih držav EU in OECD, le deloma bo izvoz rasel tudi na nemarketabilnih trgih.

Seznam marketabilnih držav za kratkoročna zavarovanja izvoznih kreditov, ki ga za nekaj let vnaprej pripravlja Evropska komisija, bo v letu 2020 lahko predmet sprememb. Pričakuje se, da se bo seznam marketabilnih držav konec 2020 povečal za tiste države, za katere bo Evropska komisija ocenila, da so dosegle tolikšno stopnjo razvitosti, da jih bodo zaradi manjše tveganosti pripravljene zavarovati tudi zasebne kreditne zavarovalnice. Posledično državnim izvozno kreditnim agencijam s svojimi instrumenti ne bo dovoljeno intervenirati na teh trgih. SID banka kot pooblaščenca institucija države namreč sme neposredno zavarovati ali pozavarovati le kratkoročne izvozne terjatve do dolžnikov na nemarketabilnih trgih.

VII.2.2.1.2. Zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov

Največji delež zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz v 2018 se je nanašal na izvoz komunikacijskih in drugih električnih naprav, orodij in strojev, proizvodnje motornih vozil ter storitev iz naslova inženirskega ter tehničnega svetovanja. Največ srednjeročnih poslov je bilo zavarovanih za terjatve do kupcev iz Belorusije, ZDA, Združenih arabskih emiratov, Saudske Arabije, Ukrajine in Hrvaške.

Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov niha iz leta v leto zaradi majhnega števila letno realiziranih projektov in njihove velikosti. V letu 2018 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz) v primerjavi z letom prej bistveno povečal in je znašal 124,5 mio EUR (2017: 39,0 mio EUR). Povečanje je

posledica večjih izvoznih aktivnosti srednje velikih podjetij, ki že poznajo zavarovalne storitve SID banke in jih znajo dobro uporabiti za namen doseganja svojih prodajnih načrtov. Velika rast je deloma posledica tudi sovpadanja zaključkov večjega števila projektov, ki so se začeli že prej in so se odvijali z različno dinamiko.

Produkt zavarovanja izvoznega financiranja je sicer za izvoznike koristen, vendar je z dokumentarnega vidika zahteven in postopki obdelave dolgotrajni. Posledično so se izvozniki v preteklosti raje odločali za različne modifikacije posla, ki so bile preprostejše za pogodbene partnerje. Ne glede na zahtevnost pa razmere na trgu, predvsem pričakovanja tujih kupcev, vse pogosteje prepričajo slovenske izvoznike, da se odločijo za izvedbo produkta tako, kot je zamišljen. Ocenjuje se, da bodo šli bodoči poslovni trendi v tej smeri.

Interes poslovnih bank, da bi bile aktivnejše na področju izvoznega financiranja v Sloveniji, se počasi povečuje, vendar so banke še vedno previdne ter bi želele izvozne posle zaradi pomanjkanja izkušenj financirati skupaj s SID banko. V prihodnosti lahko pričakujemo pozitivne premike na tem področju.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je na dan 31.12.2018 znašala 137,9 mio EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti z 81-odstotnim deležem prevladuje Belorusija. V letu 2018 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 5,4 mio EUR. Plačane škode iz zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so v letu 2018 znašale 19 tisoč EUR.

V letu 2019 se pričakuje nadaljevanje rasti zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, ki pa bo relativno nižja od realizirane v letu 2018. Potencial za bodoče srednjeročne posle se še naprej kaže predvsem na ozemlju držav nekdanje Sovjetske zveze in nekdanje Jugoslavije, pričakuje pa se tudi preboj na afriške trge.

VII.2.2.1.3. Zavarovanje investicij v tujini

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2018 dosegel vrednost 199,9 mio EUR, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni 43,4-odstotno povečanje. V obseg zavarovanj so vključene tako na novo zavarovane izhodne investicije kot obnove obstoječih zavarovanj investicij iz prejšnjih let, ki vsebinsko pomenijo nove zavarovane investicije.

Večina poslov je realiziranih po shemi zavarovanja nedelničarskega kredita, medtem ko je povpraševanje po zavarovanju investicijskih vlaganj skoraj v celoti upadlo. Temu botruje zmanjševanje tveganj v državah nekdanje Jugoslavije, ki se približujejo vstopu v Evropsko unijo. Te države so namreč v preteklosti predstavljale največji ciljni trg za investicije slovenskih podjetij. Še pomembnejši vzrok za upad teh zavarovanj je, da slovenska podjetja podcenjujejo politična tveganja, ki izhajajo iz investiranja na tuje trge.

V strukturi zavarovanih investicij predstavljajo največji delež investicije na Hrvaškem, sledijo ZDA ter Bosna in Hercegovina. Premije iz naslova zavarovanja investicij so se v letu 2018 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 24 odstotkov in dosegle vrednost 1,2 mio EUR.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj izhodnih investicij je konec leta 2018 znašala 153 mio EUR in je bila za 20,8 odstotka nižja kot ob koncu predhodnega leta. Po strukturi pripada pretežni delež izpostavljenosti zavarovanju nedelničarskih kreditov. Obstoječi zavarovalni aranžmaji zapadajo v skladu s podpisanimi kreditnimi pogodbami in sklenjenimi zavarovalnimi policami. Zavarovani nedelničarski krediti se ustrezno servisirajo, zato izpostavljenost brez novih zavarovanj pada tudi v 2018.

V letu 2019 je cilj realizacija večjega obsega zavarovanj novih izhodnih investicij, kot je vrednost zapadlih anuitet in drugih obstoječih zavarovalnih aranžmajev. Pričakovanja so predvsem na področju zavarovanj nedelničarskih kreditov za posle slovenskih podjetij v državah nekdanje Jugoslavije.

VII.2.3. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve za SID banko oziroma Republiko Slovenijo predstavljajo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji, preden plačane škode iz naslova zavarovanja za račun Republike Slovenije bremenijo državni proračun.

Z vplačilom sredstev s strani Ministrstva za finance v višini 13,7 mio EUR so se varnostne rezerve v letu 2018 v primerjavi z 2017 povečale za 16,7 odstotka na 154,3 mio EUR.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)²³, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so

²³ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi tveganji. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščen institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za plačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi plačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset odstotkov, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanih zavarovalnin zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv.

skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma vsaj 20 odstotkov vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 mio EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 mio EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 mio EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih tveganj. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 mio EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih tveganj sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015, 2017 in 2018, ko je skupaj zagotovila dodatnih 55,6 mio EUR z namenom (po letu 2009) podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov, kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 108,6 mio EUR, preostali del (približno 41 mio EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki realizirala SID banka v obdobju 1993 – 2018. SID banka je tako v celotnem obdobju zavarovala za 16,3 mrd EUR poslov.

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, provizij, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 41 mio EUR, s čemer so rezerve konec leta 2018 dosegle višino 154,3 mio EUR.²⁴

²⁴ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilna tveganja), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v proračun iz tega naslova, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

Tabela 12: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996-2018

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.384	0	206	1.589
1997	12.690	0	876	15.156
1998	15.529	3.289	2.567	36.540
1999	8.031	206	1.478	46.256
2000	5.237	316	5.536	57.345
2001	2.675	329	6.584	66.933
2002	2.077	317	6.411	75.737
2003	4.962	206	6.809	87.714
2004	413	13	1.589	89.729
2005	0	0	2.726	92.455
2006	0	0	5.393	97.848
2007	0	0	5.117	102.965
2008	0	0	6.931	109.896
2009	10.000	0	143	120.039
2010	0	0	4.180	124.219
2011	0	0	5.529	129.749
2012	0	0	2.122	131.871
2013	0	0	640	132.511
2014	0	0	-33.214	99.297
2015	20.000	0	-1.254	118.043
2016	0	0	12.206	130.249
2017	11.899	0	-9.982	132.166
2018	13.737	0	8.378	154.281
SKUPAJ	108.634	4.676	40.971	

VII.2.3.1. Upravljanje z varnostnimi rezervami

Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2018 je bila naslednja: vpogledne vloge pri bankah 5,7 odstotka, finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa 83,9 odstotka, vloge pri bankah 8,9 odstotka, naložbe v kapital družb 1,2 odstotka in druga sredstva 0,3 odstotka. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

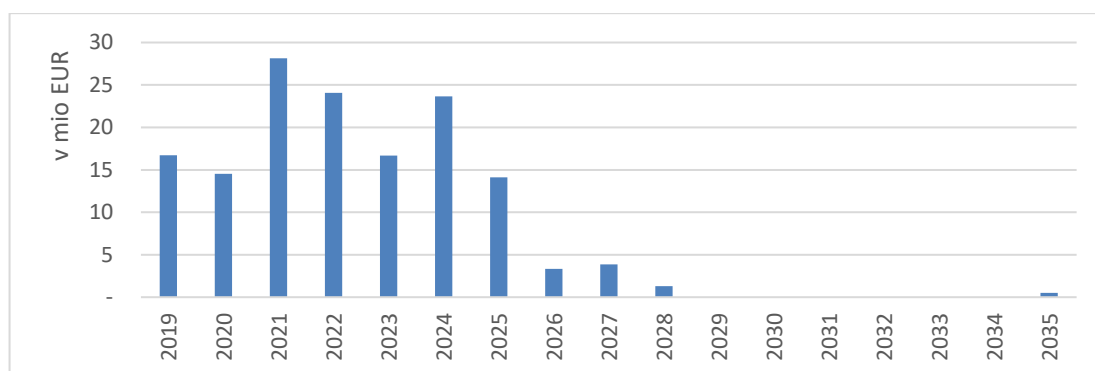
Tabela 13: Struktura naložb na dan 31. 12. 2017 in 31. 12. 2018

tisoč EUR	31.12.2017		31.12.2018		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	136.721	100,0 %	158.239	100,0 %	21.518
Vpogledne vloge pri bankah	237	0,2 %	9.002	5,7 %	8.765
Finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek DVD	117.196	85,7 %	132.736	83,9 %	15.540
Kreditni (kreditni, vloge bankam)	17.351	12,7 %	14.128	8,9 %	-3.223
Naložbe v kapital družb	1.073	0,8 %	1.977	1,2 %	904
Druga sredstva	864	0,6 %	396	0,3 %	-468

Obseg naložb se je v letu 2018 povečal za 21,5 mio EUR. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer povečanje vpoglednih vlog pri bankah za 8,8

mio EUR (po datumu poročanja so se ta sredstva preusmerila v dodatne naložbe v vrednostne papirje), povečanje obsega vrednostnih papirjev za 15,5 mio EUR, zmanjšanje obsega vlog za 3,2 mio EUR, rahlo povečanje obsega naložb v kapital družb in rahlo zmanjšanje drugih sredstev. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih plačil škod ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalskih trgih.

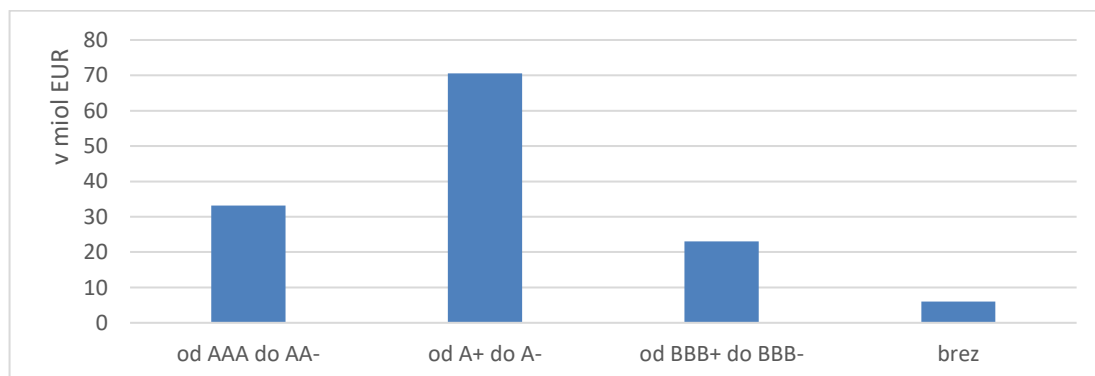
Slika 50: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje in depozite glede na zapadlost na dan 31.12.2018

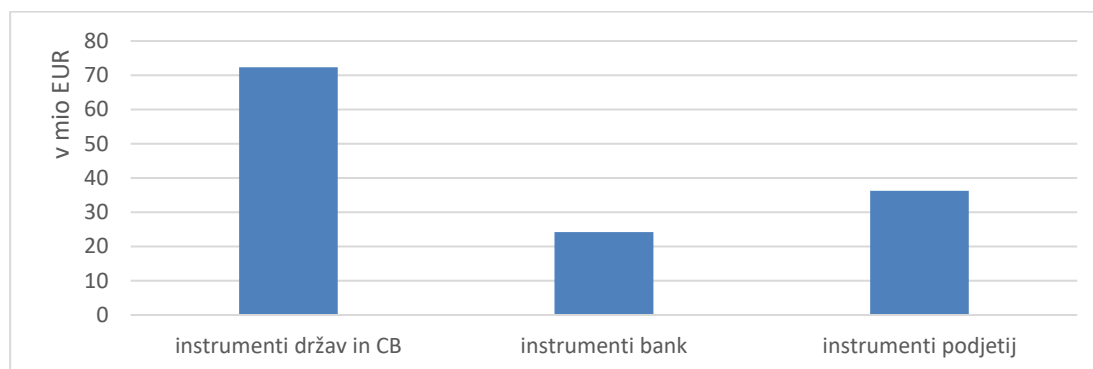
Obrestne mere za vloge pri bankah so tudi v letu 2018 ostale na nizkih nivojih. Posledično se je struktura naložb gibal v smer poviševanja izpostavljenosti do naložb v varne in likvidne dolžniške vrednostne papirje, zmanjševale pa so se naložbe v vloge pri bankah.

Med dolžniškimi vrednostnimi papirji največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno po metodologiji SID banke od A+ do vključno A- (več kot 50 % vseh vrednostnih papirjev). Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav (več kot 50 % vseh vrednostnih papirjev). Podrobnejša porazdelitev glede na bonitetno oceno po metodologiji SID banke in struktura izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta spodnji sliki.

Slika 51: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31.12.2018

Slika 52: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31.12.2018

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, akumulirani drugi vseobsegajoči donos (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 14: Struktura obveznosti in drugih obveznosti na dan 31.12.2018

tisoč EUR	31.12.2017		31.12.2018		Letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	136.721	100,0 %	158.239	100,0 %	21.518
Varnostne rezerve	132.167	96,7 %	154.281	97,5 %	22.114
Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	2.597	1,9 %	1.534	1,0 %	-1.063
Druge finančne obveznosti	4	0,0 %	4	0,0 %	0
Druge obveznosti	1.953	1,4 %	2.420	1,5 %	467

Obveznosti iz naslova varnostnih rezerv so se v letu 2018 povišale za 22,1 mio EUR, obveznosti iz naslova akumuliranega drugega vseobsegajočega donosa so se zmanjšale za 1,0 mio EUR. Ostale spremembe postavk niso bile materialne.

SID banka mora naložbe varnostnih rezerv, zaradi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, uskladiti najmanj do 80 odstotkov z obveznostmi, ki izhajajo iz zavarovalnih polic in pogodb in katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih tveganj.

V spodnji tabeli je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2018 znašal 15,7 mio EUR, kar je bilo znotraj v okviru dovoljene meje 31,6 mio EUR (20 odstotkov vrednosti naložb varnostnih rezerv).

Tabela 15: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za državni račun na dan 31.12.2018 (v tisoč EUR)

v EUR Valuta	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic	Neto izpostavljenost iz naslova pozavarovanja	Skupaj neto izpostavljenost		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjklijaj naložb po valutah
			Znesek	Struktura			
EUR	230.764.177,95	297.694.879,00	528.459.056,95	90,086%	142.552.280,83	158.239.451,56	0,00
CHF			0,00	0,000%	0,00	0,00	0,00
USD	58.139.323,60		58.139.323,60	9,911%	15.683.132,07	0,00	15.683.132,07
DZD	14.971,80		14.971,80	0,003%	4.038,66	0,00	4.038,66
HRK			0,00	0,000%	0,00	0,00	0,00
Skupaj	288.918.473,35		586.613.352,35	100,000%	158.239.451,56	158.239.451,56	15.687.170,73

VII.2.3.2. VaR model

V imenu Republike Slovenije in za njen račun se v SID banki izvajajo tudi posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja pred nemarketabilnimi nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji. Prihodki iz tega poslovanja se evidentirajo na račun varnostnih rezerv, iz katerih se plačajo škode zavarovancem.

Posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja izvoznih terjatev se zaradi preprečevanja konflikta interesov in čim večje učinkovitosti izvajajo v posebnem oddelku, ki je organizacijsko do ravni izvršnega direktorja oziroma uprave ločen od bančnega poslovanja, o poslih pa odloča in jih obravnava poseben odbor za posle za državni račun. Ta odloča tudi o limitih izpostavljenosti do posameznega komitenta ter o plačilih škod zavarovancem, obravnava zahteve za unovčitev zavarovanja Republike Slovenije ter redno spremlja in nadzira izvajanje vseh poslov za državni račun. Pomembno vlogo ima tudi pri sprejemanju poslovnih načrtov in programsko-strateških dokumentov, povezanih z vzpostavitvijo finančnih instrumentov, financiranih s sredstvi evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

Pooblastila za sklepanje poslov so opredeljena z internimi akti na podoben način kot v bančnem delu, pri čemer o vseh poslih v vrednosti pet milijonov EUR in več odloča Komisija za pospeševanje mednarodne menjave. Komisija ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k politiki zavarovanj v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastale škode.

SID banka z uporabo modela za upravljanje tveganj (tehniko tvegane vrednosti, VaR) ter na podlagi podatkov o sklenjenih zavarovanjih v imenu Republike Slovenije in za njen račun, izračunava višino potencialne škode in ocenjuje ustreznost višine sredstev varnostnih rezerv za pokrivanje teh škod, maksimalno potencialno škodo in vpliv novih zavarovanih transakcij na višino potencialnih škod. Za izračun ocene potencialnih škod iz naslova portfelja zavarovanj se uporablja metodologija, ki temelji na koeficientih za verjetnost nastanka škodnega dogodka, tako za države kot za posamezne dolžnike. Izračun verjetnosti neplačila za posamezno državo oziroma komitenta temelji na priznanih mednarodnih bonitetnih ocenah in pripadajočih prilagojenih verjetnostih neplačila.

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 600,3 mio EUR na dan 31. 12. 2018 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se s 95 % verjetnostjo ocenjuje, da je višina varnostnih rezerv zadostna za pokrivanje škod v naslednjem letu.

Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je bilo v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model VaR. Potencialne škode so potencialne obveznosti plačila škod, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Iz spodnje tabele je razvidno, da je celotna bruto izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2018 znašala 1.790 mio EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je bilo poslov v povpraševanju za 1.102 mio EUR.

Slika 53: VaR model

mio EUR	3 leta	% od celotne izpostavljenosti	2 leti	% od celotne izpostavljenosti	1 leto	% od celotne izpostavljenosti
Skupna izpostavljenost portfelja	1.790	100%	1.790	100%	1.790	100%
Minimum	62	3,5%	21	1,1%	4	0,2%
Kvartil 1	304	17,0%	136	7,6%	38	2,1%
Mediana	364	20,3%	278	15,5%	70	3,9%
Povprečje	357	19,9%	253	14,1%	123	6,9%
Kvartil 3	424	23,7%	333	18,6%	235	13,1%
Maksimum	699	39,0%	626	35,0%	636	35,5%
Razpon	637	35,6%	606	33,8%	632	35,3%
Kvartilni razmik	119	6,7%	197	11,0%	197	11,0%
Standardni odklon	109	6,1%	118	6,6%	105	5,9%
Koeficient variacije	30%	0,0%	46%	0,0%	86%	0,0%
Tvegana vrednost (90.0%, x let)	493	27,6%	387	21,6%	271	15,1%
Tvegana vrednost (95.0%, x let)	531	29,7%	449	25,1%	295	16,5%
Tvegana vrednost (99.0%, x let)	595	33,2%	523	29,2%	397	22,2%
Tvegana vrednost (99.5%, x let)	619	34,6%	544	30,4%	444	24,8%
Pogojna mera tveganja (5.0%, x let)	570	31,9%	496	27,7%	347	19,4%
Pogojna mera tveganja (1.0%, x let)	622	34,8%	549	30,6%	456	25,5%
Pogojna mera tveganja (0.5%, x let)	641	35,8%	565	31,5%	481	26,9%
Verjetnost nepreseganja višine VR	5,50%		29,09%		66,21%	

Najpomembnejši podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95.0%, 1 leto), ki znaša 295. Omenjena postavka pomeni, da lahko z 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo preseгла ca 295 mio

EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki znašajo skupaj 2 mio EUR, kar znaša skupaj 297 mio EUR.

Stanje varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2018, je znašalo 154,3 mio EUR (31. 12. 2017: 132,2 mio EUR). Na osnovi neposredne primerjave z izračunom tvegane vrednosti je možno sklepati, da višina varnostnih rezerv ni zadostna, da jih primanjkuje za 142,7 mio EUR. Dodatno je potrebno navesti, da se je v času nastanka tega poročila stanje poslov v obravnavi bistveno zmanjšalo. V kolikor se pri izračunih ne upoštevajo posli v obravnavi, znaša tvegana vrednost pri 99 % za obdobje enega leta 115 mio EUR, pri tvegani vrednosti 95 % za obdobje enega leta pa celo 77 mio EUR. Navedena izračuna sta bistveno nižja od stanja varnostnih rezerv na dan 31.12.2018, posledično se zaključuje, da je stanje varnostnih rezerv zadostno.

VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

VII.3.1. Mednarodno okolje in ocena slovenskega izvoza v letu 2019

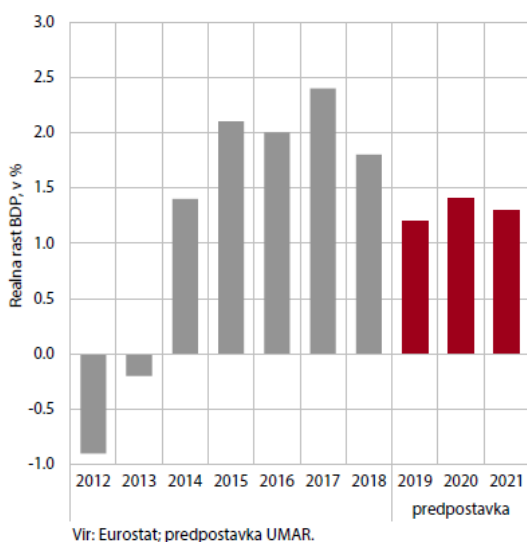
Pri pripravi napovedi je Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (»UMAR«) upošteval zadnje napovedi mednarodnih institucij, ki za leto 2019 kažejo na nadaljevanje upočasnitve gospodarske rasti v glavnih trgovinskih partnericah. V prihodnjih letih naj bi bilo omenjeno upočasnjevanje višje. Rasti svetovnega gospodarstva in trgovine sta se v letu 2018 umirili. To je skupaj s povečano negotovostjo in nekaterimi dejavniki v največjih evropskih gospodarstvih, ki so vsaj deloma začasne narave (motnje v proizvodnji avtomobilov, socialne napetosti in negotovost glede fiskalne politike), upočasnilo rast gospodarske aktivnosti evrskega območja. Mednarodne institucije za evrsko območje za leto 2019 napovedujejo rast 1,2 odstotka, kar je manj kot predhodno leto. V naslednjih letih pa naj bi bila rast zaradi slabjenja negativnih dejavnikov in tudi ugodnega vpliva več delovnih dni nekoliko višja.

Na pomembnejših izvoznih trgih izven evrskega območja naj bi se razmeroma visoka gospodarska rast iz leta 2018 prav tako nadaljevala z zmernejšim tempom. Napovedi za trgovinske partnerice so manj ugodne kot predhodno napovedane, pretežno negativna tveganja za uresničitev napovedi pa še nekoliko izrazitejša. K temu so predvsem pripomogla negativna pričakovanja, ki so povezana z možnostjo dodatnih protekcionističnih ukrepov ZDA, hitrejšega umirjanja kitajske gospodarske rasti, nestabilnosti na finančnih trgih in neurejenega izstopa Združenega kraljestva iz EU.

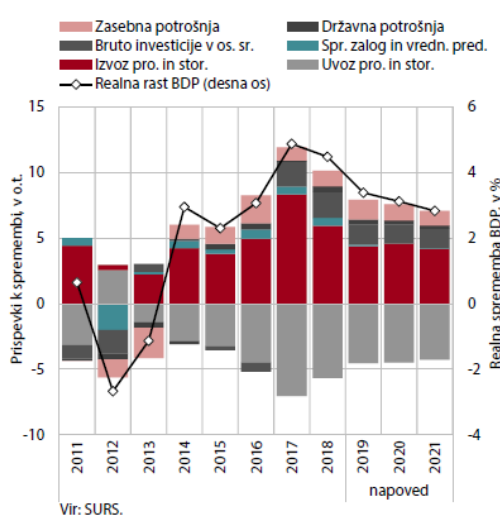
Ob umirjanju konjunktura v mednarodnem okolju je pričakovati, da se bo v prihodnjih dveh letih postopno umirjala tudi gospodarska rast v Sloveniji. Za obdobje 2019 – 2021 bosta značilna že lani pričeta trenda umirjanja gospodarske rasti ter spreminjanja njene strukture v smeri večjega prispevka domače potrošnje in manjšega prispevka izvoza. Rast izvoza se bo umirjala predvsem zaradi upočasnitve gospodarske rasti v trgovinskih partnericah, z izjemo leta 2020, ko naj bi bila ta za malenkost višja zaradi večjega števila delovnih dni.

Slika 54: Bruto domači proizvod v evrskem območju in v Sloveniji

Bruto domači proizvod v evrskem območju

Bruto domači proizvod Slovenije – izdatkovna struktura

Rast zasebne potrošnje se bo v letu 2019 nekoliko pospešila ob nadaljevanju ugodnih razmer na trgu dela, nato pa se bo ob nižji rasti zaposlenosti postopno umirjala. Še vedno visoka rast investicij se bo tudi nekoliko umirila, predvsem v segmentu investicij v stroje in opremo zaradi upočasnitve rasti tujega povpraševanja. Nadaljevala pa se bo rast gradbenih investicij, povezana tudi s povečanjem črpanja evropskih sredstev. Ker bo umirjanje rasti uvoza ob razmeroma robustni domači potrošnji malo manj izrazito, bo prispevek menjave s tujino k rasti BDP rahlo negativen. Presežek tekočega računa plačilne bilance se bo v obdobju 2019 – 2021 glede na BDP nekoliko zmanjšal, a bo še vedno blizu 6 odstotkov. Ohranjanje visokega presežka glede na BDP je posledica obsežnega varčevanja zasebnega sektorja ob še vedno razmeroma nizki ravni investicij in zmerni zasebni potrošnji. K presežku bosta še naprej prispevala tako menjava storitev kot tudi blagovna menjava, slednja sicer v manjši meri.

Presežek v blagovni menjavi, ki se je po večletnem obdobju rasti v letu 2018 prvič nekoliko znižal, se bo v obdobju napovedi še naprej zniževal. Izvoz blaga bo namreč rasel zmerneje kot njegov uvoz, ki ga bo še naprej podpirala tudi razmeroma solidna rast domače potrošnje. Cenovna gibanja na saldo menjave blaga ne bodo imela opaznejšega vpliva. Dolgoletni trend povečevanja storitvenega presežka se bo

nadaljeval (nominalno in tudi glede na BDP), k čemur bosta še naprej ključno prispevala višja presežka v menjavi transportnih storitev in v segmentu potovanj.

VII.3.2. Trend gibanja zavarovanj

VII.3.2.1. Slovensko zavarovalno okolje

Za nekatere panoge bo veljalo, da vztrajanje v dobaviteljski verigi velikih mednarodnih podjetij ne bo prineslo podjetjem zadostne dodane vrednosti za doseganje zastavljenih ekonomskih ciljev. Omenjena podjetja morajo razmišljati o večji globalizaciji svojih aktivnosti in poiskati nove trge izven EU. Pred tem se bodo morala produktno usmeriti, saj trgi tretjih držav zahtevajo gotove proizvode oziroma realizacijo projekta od začetka do konca. V tej smeri se bodo morala začeti specializirati ali pa povezovati z drugimi podjetji oziroma oboje.

Vstop na tretje trge brez podpore financiranja je zelo težek. Posledično se pričakuje, da bodo v prihodnosti pri slovenskih podjetjih v večji meri prodajne aktivnosti povezovali s finančno funkcijo. To je proces, ki so ga nekatera slovenska podjetja že začela in bo trajal kar nekaj časa.

Slovenski izvoz v letu 2019 in njegove napovedi za leto 2020 izkazujejo nadaljnje povečevanje in tako ostaja ključen dejavnik rasti BDP. Večinoma gre za izvoz dobrin za različne namene, s kratko ročnostjo plačila. Izvoz investicijskih dobrin omenjenim trendom sledi zelo počasi.

Na osnovi povpraševanj izvoznikov se kažejo dobre priložnosti na področju zavarovanja izvoznih kreditov kot tudi na (po)zavarovanju kratkoročnih terjatev na nemarketabilnih trgih. Pooblaščenca institucija bo nadaljevala z delom na poenostavitvah in poenotenju administrativnih postopkov in procedur z namenom, da se z zavarovalno prakso in zavarovalnimi pogoji čimbolj približa pričakovanjem poslovnih bank, ki so generator izvoznih poslov ter izvoznikom, da se bodo lažje odločali za zavarovanje svojih poslov.

VII.3.2.2. Zavarovanje - globalni trg

Svetovni trg kratkoročnih zavarovanj bo po ocenah Bernske unije rasel tudi v 2019, pri čemer pa je pričakovati tudi več škod. V zvezi s škodami postajajo vse pomembnejši politični riziki, pričakovati je tudi višje komercialne rizike. Največje priložnosti na zavarovanju kratkoročnih poslov bodo po ocenah strokovnjakov na informacijski tehnologiji in sposobnosti zavarovalnic da avtomatizirajo svoje postopke. Največji izzivi pa bodo povezani z globalnimi ekonomskimi spremembami, ki bodo tesno povezani s politično dinamiko svetovne ureditve.

Geografsko bo med zavarovalnimi trgi še vedno precej razlik. Evropski trg je nasičen z zavarovalnimi ponudniki vseeno je pričakovati manjšo rast. Na trgih novih

ekonomij je pričakovati večjo rast, še posebej v Aziji in Afriki, optimistične so napovedi tudi za Severno Ameriko in Bližnji vzhod. Trg Oceanije naj ne bi rasel, pričakovanja za Latinsko Ameriko so različna.

Po sektorjih so optimistične napovedi za farmacevtski sektor, ki naj bi rasel tudi v prihodnje. Solidne so napovedi tudi za proizvodnjo industrijo, manjše rasti so pričakovane tudi v sektorju elektronike in energetike ter prehranske industrije. Negativni izgledi so za avtomobilsko industrijo, tudi za gradbeništvo in inženiring so napovedi zadržane.

Rast zavarovalnega prometa se pričakuje tudi na srednjeročnih zavarovanjih, pri čemer so pričakovanja tako v rasti števila zavarovanih poslov kot tudi v povprečni vrednosti posla. Na splošno naj bi se riziko apetit zavarovalnic v 2019 nadalje višal. Na področju škod so pri srednjeročnih zavarovanjih podobna pričakovanja kot pri kratkoročnih. Priložnosti za naslednja leta so predvsem v odnosih zavarovalnic z izvozniki in bankami ter sodelovanjem med javnimi in zasebnimi institucijami. Izzivi za srednjeročna zavarovanja so predvsem v razvoju geopolitičnih silnic in političnih tveganj, ki izhajajo iz tega (sankcije, carine), torej ukrepi, ki omejujejo svetovno trgovino in lahko vplivajo negativno na ekonomsko rast.

Geografsko so največja pričakovanja po novih poslih v Podsaharski Afriki kot tudi v Aziji in na Bližnjem vzhodu. Pričakovanja za Evropo in Severno Ameriko so mešana, izgledi za Latinsko Ameriko so negativna.

Sektorsko se pričakuje največjo rast povpraševanja na segmentu obnovljivih energij, pozitivni izgledi rasti so tudi na področju infrastrukture in proizvodnje. Povpraševanje v klasični energetiki naj bi tudi raslo, vendar se tu napoveduje bistveno več škod, ker naj bi bilo precej projektov v tem sektorju finančno neustreznih.

Splošna pričakovanja v zvezi s škodami so za 2019 pričakovanja podobna kot v 2018. Najbolj nestabilne so razmere v državah, katerih proizvodnja temelji na pridobivanju surovin. Njihovo stanje bo odvisno od gibanja svetovnih cen energentov in borznih cen kovin, zato so možnosti za morebitne škodne dogodke v teh državah večje.

Največja uganka v napovedih predstavlja geopolitična situacija, ki je bistveno bolj nepredvidljiva kot v preteklosti. Nesoglasja v relaciji med ZDA in Iranom lahko bistveno spremenijo pričakovanja, pogovori med ZDA in Kitajsko bodo imeli velik vpliv na svetovno trgovino, morebitna širša eskalacija spora v Siriji na sosednje države, pa lahko v celoti destabilizira regijo in spremeni pričakovano ekonomsko dialektiko za 2019.

VII.3.2.3. Zavarovanje SID banke

Za naslednje leto je pričakovati zmerno povečanje obsega sklenjenih zavarovanj kreditov in investicij. Ob dejstvu, da je Slovenija majhen ekonomski prostor, ni mogoče na letni ravni zagotoviti veljavnosti delovanja pravila velikih števil, zato je mogoče pričakovati, da bo med leti prihajalo do nihanj.

V naslednjih dveh letih se bo pooblaščenca institucija srečevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala svoje delovanje čimbolj približati izvoznemu gospodarstvu. V tem okviru bodo verjetne poenostavitve procesov, s katerimi bo možno hitrejšo odobravanje zavarovanj za izvozne posle. Posebej v 2019 in 2020 so načrtovana velika vlaganja v prenovo informacijskega sistema v vseh njegovih korakih: od komunikacije z deležniki, avtomatizacije poročanja, možnosti vpogledov v analitike, do obravnave poslov in njihovega odobravanja ter končno beleženja v računovodske evidence.

Pooblaščenca institucija namerava utrditi sodelovanje s slovenskimi izvozniki po shemi projektnega financiranja, ki postaja vse aktualnejši pri izvoznikih. Pri tem bo morala motivirati tudi poslovne banke. Nadaljevala bo z odpiranjem poti na novih trgih, bodisi z zavarovalnimi linijami ali drugimi podobnimi produkti. Možne priložnosti so na področju zavarovanj faktoringa in forfaitinga, predvsem za posle v Afriki in Aziji.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih podvigih med seboj povezujejo, da skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

Pooblaščenca institucija bo na področju nemarketabilnih zavarovanj tudi v prihodnje spremljala povpraševanja na trgu in trende na področju ureditve uradno podprtih izvoznih kreditov, ki jih ureja OECD sporazum – Arrangement on Officially Supported Export Credits (kot članica EU in OECD je sporazum dolžna spoštovati tudi Slovenija). Pri zavarovanju srednjeročnih izvoznih poslov je SID banka razvila politike za izvozne kredite, ki so povezane z okoljem in družbeno odgovornostjo, bojem proti korupciji in s trajnostnim posojanjem državam z nizkimi dohodki. Tri temeljna priporočila v okviru sporazuma OECD: priporočilo OECD o skupnih pristopih na področju uradno podprtih izvoznih kreditov ter postopku skrbnega pregleda na področju okoljske in družbene odgovornosti, priporočilo OECD za preprečevanje korupcije in podkupovanja v uradno podprtih izvoznih kreditih ter načela in smernice vzdržnostnega posojanja pri zagotavljanju uradno podprtih izvoznih kreditov državam z nizkimi dohodki, predstavljajo pomembna vodila pri obravnavi srednjeročnih izvoznih poslov za zavarovanje.

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja (v imenu in za račun države) je kvalitetno in strokovno

izvajanje pooblastil pooblaščne institucije skladno z ZZFMGP ter po ostalih sprejetih zakonih ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem v strateške politike:

- Upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja; ohraniti sedanji status varnostnih rezerv.
- Opravljati posle pooblaščne institucije po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh resursov).
- Spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslabitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje).
- Slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju delovanja državnih izvozno kreditnih agencij.
- Aktivno sodelovati pri kreiranju politik zavarovanja izvoznih kreditov v okviru mednarodnih delovnih skupin, ki delujejo v okviru Sveta EU in OECD ter IWG (ang. International Working Group for Export Credits) za izvozne kredite.
- Prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oziroma konkretnim izvoznim poslom (customization).
- Spodbujati tuje in domače banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (kreditni nerezidentom).
- Nadaljevati z aktivnim vključevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov.
- Voditi aktivno politiko zavarovanja na obstoječih ključnih trgih.
- Organizirati zavarovanje pred obnovljivimi kratkoročnimi netržnimi tveganji v SID banki v primeru prenehanja ali neustreznosti sklenjenih pozavarovalnih pogodb.
- Preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja prevzetih tveganj.
- Aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju in implementirati relevantne vsebine medresorskega akcijskega načrta za internacionalizacijo.
- Dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred netržnimi tveganji (break even).

Poleg predstavljenih usmeritev bo delo na področju ponudbe storitev nemarketabilnih zavarovanj sledilo tudi spremembam politik EU na področju

državnih pomoči (npr. Sporočilo Evropske komisije o zavarovanju kratkoročnih izvoznih kreditov iz leta 2012) in OECD sporazuma na področju uradno podprtih izvoznih kreditov, kar bo omogočalo SID banki stik s hitrimi spremembami okolja in njegovimi potrebami.

Cilj pooblaščne institucije je povečanje aktivnosti na področju podpore in pospeševanja izvoza na področju nemarketabilnih zavarovanj. Podpora gospodarstvu se bo učinkovito izvajala s prilagajanjem delovanja in ponudbo zavarovalnih produktov potrebam izvoznega gospodarstva.

VIII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE SLOVENSКИH PODJETIJ

SID banka je novembra 2017 z EIF, ki velja za največjega upravljalca skladov v EU, podpisala sporazum o vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian Equity Growth Investment Program), katerega cilj je lastniško financiranje MSP-jev in mid-cap podjetij v Sloveniji, ki se bo izvajalo in se izvaja preko skladov zasebnega kapitala. Slednja upravljajo upravljavci alternativnih investicijskih skladov in so sposobni mobilizirati tudi sredstva zasebnega kapitala (tako domačega kot tujega). SID banka si je več let prizadevala vzpostaviti mehanizem/platformo, ki bi v Sloveniji vzpostavila instrumentarij financiranja zasebnega kapitala, po katerem bi se sredstva zagotovila slovenskim podjetjem tako, da se maksimalno zaščiti in spodbudi slovensko gospodarstvo. Končno je uspela prepričati EIF k vzpostavitvi programa SEGIP, s katerim se pravno zagotavlja, da bodo vsa vložena sredstva SID banke, skupaj z vzvodom EIF, prišla do slovenskih podjetij in tako krepila slovensko gospodarstvo. Vsi drugi programi in vse druge rešitve, ki se pojavljajo v EU, namreč takšne zaveze nimajo. V najboljšem primeru gre za »best effort«, ki pa samo po sebi pomeni, da ni nobenega zagotovila.

Po naložbenem programu je na voljo najmanj 100 mio EUR (50 mio EUR SID banka, 50 mio EIF iz EFSI Naloženega načrta za Evropo - od tega je najmanj 88 mio EUR namenjenih slovenskim podjetjem, skupaj z zasebnimi vlagatelji pa predvidoma še več) in se izvaja preko treh aktivnosti:

- naložbe v nove investicijske sklade zasebnega kapitala (t.i. »Primary Fund Investment«):
 - odprt razpis (t.i. »Open Call«) namenjen slovenskim in tujim upravljalcem investicijskih skladov,
 - zaprt razpis (t.i. »Closed Call«) namenjen samo slovenskim upravljalcem investicijskih skladov.
- so-investiranje (t.i. »Co-Investment«).

V letu 2018 je SID banka po programu Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti, sklenila dva naložbena posla. In sicer je bila preko aktivnosti naložb v nove investicijske sklade zasebnega kapitala odobrena naložba v višini 10 mio EUR (5 mio EUR SID banka in 5 mio EUR EIF) v investicijski sklad zasebnega kapitala, ki je osredotočen v naložbe v podjetja v CEE in SEE regijah ter je EIF »eligible« (primeren). Sklad bo celotna navedena sredstva namenil za lastniško financiranje slovenskih podjetij. V 2018 je bila v okviru programa SEGIP preko aktivnosti so-investiranja izvedena tudi naložba v lastniški kapital slovenskega ESCO podjetja, ki deluje na področju obnovljivih virov energije, za financiranje projektov v Sloveniji –

dokapitalizacija v višini 6 mio EUR bo zaključena predvidoma v marcu 2019, od tega so 3 mio EUR predstavljala sredstva SEGIP (od tega 1,5 mio EUR sredstev SID banke in 1,5 mio EUR sredstva EIF EFSI). Navedeno kaže na to, da je štirikratni vzvod na sredstva SID banke dosežen že pri samem vstopu v naložbo, pri čemer je pomembno poudariti, tako vsaj sledi iz izjav pristojnih pri končnem prejemniku, da takšne dokapitalizacije brez programa SEGIP najverjetneje ne bi bilo.

Prav tako je v letu 2018 potekal razpis (po aktivnosti zaprtega razpisa) za slovenske upravjalce investicijskih skladov, katerega izvajanje je prevzel EIF. Na razpis so se prijavili štirje potencialni lokalni upravjalci investicijskih skladov zasebnega kapitala, kar je za 100% preseglo pričakovanja, sploh glede na to, da takšni skladi predhodno v Sloveniji sploh niso obstajali. V decembru 2018 je EIF izbral dva upravjalca investicijskih skladov, s katerima bo, po opravljenem skrbnim pregledom, predvidoma v prvi polovici 2019 sklenil pogodbi o sodelovanju. Preko teh dveh skladov bo slovenskim podjetjem na voljo najmanj 50 mio EUR za kapitalске naložbe, oziroma še več, upoštevajoč še dodatna sredstva zasebnih vlagateljev v ta dva sklada. Prve naložbe v slovenska podjetja se pričakujejo v drugi polovici 2019. Upoštevajoč navedeno bo po dobrem letu obstoja SEGIP plasiranih že 60% sredstev, kar priča o uspešnosti programa.

Po podatkih domačih in tujih upravjalcev investicijskih skladov je interes podjetij v Slovenij po lastniškem kapitalu v zadnjem letu narasel, zlasti po zaslugi programa SEGIP. Slovenskim podjetjem dostopnost do slovenskega kapitala (izbrana sklada na zaprtem razpisu sta slovenska) omogoča kapitalsko krepitev in s tem ustrezne podlage za nadaljnji razvoj in vstopanje na tuje trge, pri čemer takšna kapitalska podpora ne zahteva selitve podjetja v tujino (kar je pretežno praksa, kadar tuji skladi vlagajo v slovenska podjetja).

SID banka skupaj z EIF načrtuje, da bodo vsa sredstva na voljo po programu SEGIP dodeljena upravjalcem investicijskih skladov oziroma slovenskim podjetjem preko aktivnosti so-financiranja do konca leta 2021. Prav tako se želi preko izvajanja programa SEGIP še dodatno spodbuditi investiranje zasebnega kapitala v podjetja, ki v Sloveniji, v primerjavi z ostalimi državami severne in zahodne Evrope, ni ustaljen način zagotavljanja finančnih sredstev podjetjem v fazi rasti. Pozitivni signali prihajajo tudi iz lokalnega trga s strani institucionalnih vlagateljev, ki bodo kot vlagatelji v izbrana sklada zasebnega kapitala zagotovili dodatni finančni vzvod in s tem še več sredstev, namenjenih naložbam v inovativna slovenska podjetja.

IX. VZPOSTAVITEV IN IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IZ SREDSTEV ESIF

Skladno s cilji operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 bo SID banka v okviru Sklada skladov, za katerega je bil sporazum o financiranju v višini 253 milijonov EUR med MGRT in SID banko sklenjen v letu 2017, izvajala finančne produkte, ki bodo prek finančnih posrednikov (predvsem poslovnih bank, hranilnic in javnih skladov) na razpolago slovenskim podjetjem in občinam. Za prve finančne instrumente, ki so že razviti, so bili tudi že izbrani finančni posredniki, ponudba finančnih instrumentov pa se bo z razvojem in uvajanjem novih produktov ter s širitvijo kroga finančnih posrednikov v letu 2019 dodatno okrepila.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike bodo finančni posredniki morali zaradi zahteve po finančnem vzvodu zagotoviti še dodatna sredstva iz drugih virov. Skupaj z zahtevo po ponovni uporabi vrnjenih sredstev evropske kohezijske politike bodo finančni posredniki tako zagotovili še dodatna sredstva v okvirni višini 150 milijonov EUR, kar pomeni, da bo podjetjem in drugim končnim prejemnikom skupaj na voljo več kot 400 milijonov EUR.

Z oblikovanjem Sklada skladov je bil tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks narejen pomemben premik v smeri prehoda z nepovratnih na povratne oblike financiranja. Te imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda, multiplikativnih učinkov ter revolving učinka na sredstva državnega proračuna.

SID banka je v letu 2018 aktivnosti v okviru Sklada skladov izvajala pospešeno. Razviti so bili prvi finančni instrumenti za naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami ter mikroposojila. Za te instrumente so bili tudi že izbrani finančni posredniki (banka, hranilnica in javni sklad). Skladno s pravnim okvirom so bili finančni posredniki izbrani na podlagi javnih razpisov, vezano na novost v slovenskem prostoru pa je SID banka tako v fazi razvoja kot same implementacije posrednikom zagotavljala ustrezno pravno in administrativno tehnično podporo. Prvi krediti so končnim prejemnikom že na voljo.

V letu 2018 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbrane finančne posrednice (poslovne banke) v obsegu 30 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike, na voljo posojila v vrednosti do 10 milijonov EUR, z ročnostjo do devet let, z daljšim, do triletnim

moratorijem na odplačilo glavnice ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja.

Za področje mikroposojil so bila zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem prek finančne posrednice (hranilnice) v obsegu 15 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike, na voljo posojila v vrednosti do 25.000 EUR, z ročnostjo do pet let, z daljšim, do 2,5-letnim moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanja. Konec leta 2018 je SID banka za področje mikroposojil podpisala tudi finančni sporazum z javnim skladom, v obsegu najmanj 28 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike, ki je že objavil prvi razpis za ponudbo mikroposojil.

Poleg izbranih finančnih posrednikov se v neposredno izvajanje finančnih instrumentov, kjer je to potrebno za uspešno črpanje in plasiranje sredstev ESIF skladov končnim prejemnikom, na podlagi vloge Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo z decembra 2018 in 1.3.2019 podpisanega aneksa k Sporazumu o financiranju, vključuje tudi SID banka, in sicer za posojila za celovito energetska prenova javnih stavb, posojila za raziskave, razvoj in inovacije ter posojila za urbani razvoj.

Namen tako oblikovanega Sklada skladov je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja.

Finančni instrumenti so oblikovani na štirih področjih, kjer obstaja tržna vrzel financiranja, in sicer:

- raziskave, razvoj in inovacije;
- konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij;
- energetska učinkovitost in
- urbani razvoj.

Glavne prednosti finančnih instrumentov Sklada skladov so predvsem:

- oblikovanje instrumentov na področju ugotovljenih tržnih vrzeli;
- pritegnitev zasebnega kapitala (zahtevan vzvod);
- multiplikativni učinki;
- tržna presoja projektov, vgrajena v sam proces;
- boljša finančna disciplina ter večji učinki podprtih projektov;
- trajnostni oziroma revolving značaj sredstev (ponovna uporaba sredstev);

- bolj učinkovita razporeditev razvojnih sredstev države;
- zmanjšana možnost zlorabe sredstev in vpliv na izkrivljanje konkurence.

Finančni instrumenti Sklada skladov končnim prejemnikom omogočajo vrsto prednosti tako z vidika kapitala in nižjih obrestnih mer kot tudi z vidika daljših ročnosti, manjših zahtev in/ali brez zahtev glede zavarovanj ter daljših moratorijev.

Upravljanje sredstev ESIF skladov preko strukture Sklada skladov zagotavlja učinkovit način upravljanja in porabe EU sredstev preko različnih finančnih instrumentov različnih naložbenih področij, vzpostavitev mreže finančnih posrednikov, ki omogočajo plasiranje oz. optimalno distribucijo ESIF sredstev preko finančnih instrumentov, uresničuje zaveze EK-ju po prehajanju s koriščenja nepovratnih sredstev na koriščenje povratnih oblik financiranja, zlasti z vključevanjem zasebnih virov (proračunska sredstva se nadomesti z zasebnimi sredstvi) in zagotavlja večjo učinkovitost javnih sredstev (revolving, multiplikativni učinek). Sklad skladov tudi povezuje institucije javnega spodbujevalnega sistema (Slovenski podjetniški sklad, SID banka, ipd.) v enovit okvir spodbujevalnih ukrepov, kar povečuje njihovo komplementarnost za doseganje večjih povezovalnih pozitivnih učinkov na gospodarstvo, urbani razvoj in na drugih naložbenih področjih.

SID banka, pri kateri je že vzpostavljena ustrezna platforma za nadaljevanje izvajanja finančnih instrumentov ter uspešno upravlja in izvaja Sklad skladov, si bo zato aktivno prizadevala za vključitev tudi v naslednji finančni okvir EU (MFF 2021-2027), hkrati pa se pripravlja na izvedbo stebrne ocene s ciljem postati izvajalski partner Evropske komisije za izvajanje centraliziranih EU instrumentov v okviru InvestEU.

Tabela 16: Alokacija sredstev do finančnih posrednikov in končnih prejemnikov v okviru prejete prve tranše v višini 63,25 mio EUR

Finančni instrument	Višina sklenjenih finančnih sporazumov s finančnimi posredniki	Črpana sredstva s strani finančnih posrednikov	Število sklenjenih poslov do 31.12.2018	Znesek sklenjenih poslov (EKP in vzvod) do 31.12.2018
RRI Posojila	30.000.000	11.379.000	2	726.117,19
Mikroposojila	43.000.001	16.212.000	10	244.000,00
SKUPAJ	73.000.001	27.591.000	12	970.117,19

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da **je pridobivanje poroštev bilo omejeno na 31. 12. 2010** in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, SID banka poroča o izvajanju le-tega, saj **se aktivnosti s tem v zvezi** (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravnici postopki, itd.) **še vedno izvajajo**, tekoče pa se spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotovljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic - predvsem zmanjšano dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. **V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poroštva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda** (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilom o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, **shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C**, "ker ravno ta najbolj potrebujejo pomoč", poleg tega pa shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd EUR, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio EUR jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio EUR, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih takrat trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

Na dan 31. 12. 2018 je bilo pri poslovnih bankah aktivnih še 7 kreditnih pogodb, s stanjem kreditov v višini 11,66 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 5,5 mio EUR.

V letu 2018 SID banka ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje izdanih jamstev Republike Slovenije (skupaj je banka v obdobju 2009-2018 prejela 342 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poročtev zaradi določb ZJShemRS in uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji poročstva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS je **v obdobju 2009-2018 Ministrstvo za finance izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,28 mio EUR** na podlagi 294 zahtevkov za unovčenje. V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju ZJShemRS opravi in vodi DPRS.

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi RS za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditorejmalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditorejmalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditorejmalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od leta septembra 2009 do 31. 12. 2010, je znašala 350 mio EUR, od tega je bilo **50 mio EUR kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditorejmalcev**. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljene za 84,9 mio EUR jamstvene kvote.

Tabela 17: Podatki o jamstvih izdanih fizičnim osebam po ZJShemFO

Št. avkcije	Datum avkcije	Znesek razpisane jamstvene kvote v EUR	Znesek dodeljene jamstvene kvote v EUR	% jamstva RS	Porabljena kvota (Znesek kreditov zavarovanih z jamstvom RS) v EUR	Znesek kreditov v EUR	Št. kreditov
1	2.10.2009	50.000.000,0	30.800.000,0	50%	6.513.097,9	13.026.195,8	244
2	2.10.2009	10.000.000,0	7.600.000,0	100%	1.646.355,0	1.646.355,0	239
3	3.2.2010	50.000.000,0	27.300.000,0	50%	8.438.468,0	16.876.936,0	293
4	3.2.2010	20.000.000,0	6.600.000,0	100%	1.290.701,0	1.290.701,0	186
5	6.10.2010	20.000.000,0	10.300.000,0	50%	1.201.005,0	2.402.010,0	39
6	6.10.2010	5.000.000,0	2.300.000,0	100%	174.667,0	174.667,0	27
Skupaj		155.000.000,0	84.900.000,0		19.264.293,9	35.416.864,8	1.028
Zakonska kvota					350.000.000,0		

Na dan 31. 12. 2018 je bilo odprtih še 89 kreditov s stanjem v višini 3,23 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 1,63 mio EUR.

SID banka v letu 2018 ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje (v letih 2010-2018 skupaj 108 zahtevkov).

V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditorejmalec v roku 8-ih

dni od prejema poziva ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na Finančno upravo Republike Slovenije.

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZPFIGD

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (Uradni list Republike Slovenije, št. 43/10, 87/11, 55/12, 82/15). RS v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun določa premije glede na bonitetne razrede kreditorejmalcev, ugotavlja izpolnjevanje pogojev za pridobitev poroštev, presoja zavarovanja poroštev in sklepa pogodbe v zvezi z izdajo poroštev ter vrši vso pripadajočo spremljavo in poročanja.

Namen ZPFIGD je bil podjetjem omogočiti lažji dostop do sredstev pri poslovnih bankah za izvedbo investicij v razvojne projekte ter kasneje tudi za pridobitev obratnih sredstev, ki naj bi pripomogla k razvoju in konkurenčnosti slovenskih podjetij.

Od prvega razpisa leta 2010 do zaključka leta 2015 je SID banka skupaj izdala devet kreditov osmim podjetjem v skupni višini 27,1 mio EUR, za katere je poroštvo Republike Slovenije znašalo 20,49 mio EUR, od skupne razpisane poroštvene kvote v višini 400 mio EUR pri čemer je bil zakonski potencial 1 mrd EUR. Na dan 31. 12. 2018 je stanje kreditov znašalo 1,1 mio EUR, za katere znaša poroštvo Republike Slovenije 0,8 mio EUR.

Do sedaj je SID banka prejela 4 zahtevke za unovčenje poroštva iz naslova ZPFIGD v skupni višini 3,59 mio EUR (poroštveni znesek). Vsi štirje zahtevki so bili zaradi ugotovljenih kršitev zavrženi.

SID banka je ves čas od pridobitve javnega pooblastila po ZPFIGD pospeševala uporabo tega instrumenta v okviru sodelovanja in razgovorov z bankami in drugimi aktivnostmi obveščanja javnosti, vendar kljub temu **zakon ni prinesel željenega rezultata**, saj je le malo podjetij v tem času vstopalo v nove investicije, določena podjetja pa so banke glede na njihovo poslovanje same podprle, kar je za podjetje pomenilo nižje stroške celotnega financiranja, manj administracije, itd. **Kljub temu, da je bil ZPFIGD dvakrat spremenjen, ta končnim uporabnikom – kreditorejmalcem ni zagotovil učinkovitih rešitev.**

Povpraševanja po poroštvih Republike Slovenije po ZPFIGD je bilo vsako leto manj, saj so se bistveno spremenile tudi okoliščine v primerjavi z letom 2010, zato potrebe po instrumentu, kot ga opredeljuje ZPFIGD, ni več. Skladno s tem je bila ob koncu leta 2015 objavljena dopolnitev Zakona o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (Uradni list Republike Slovenije 82/15), na podlagi katere je bilo izdajanje poroštev po tem zakonu možno najdlje do 31.12.2015.

Tabela 18: Podatki o jamstvih izdanih v okviru ZPFIGD

razpis	razpisana poroštvena kvota	% poroštva	porabljena kvota	znesek kreditov	znesek investicije	št. kreditov	rok za predložitev
1.	50.000.000,00	75%	11.481.783,75	15.309.045,00	23.026.161,23	4	31.07.2011
2.	50.000.000,00	75%	2.167.500,00	2.890.000,00	4.528.003,08	2	31.07.2012
3.	50.000.000,00	80%	400.000,00	500.000,00	731.618,00	1	30.10.2013
	50.000.000,00	60%	840.000,00	1.400.000,00	-	1	30.10.2013
4.	50.000.000,00	80%	5.600.000,00	7.000.000,00	10.000.000,00	1	30.10.2014
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2014
5.	50.000.000,00	80%	0	0	0	0	30.10.2015
	50.000.000,00	60%	0	0	-	0	30.10.2015
Skupaj	400.000.000,00		20.489.283,75	27.099.045,00	38.285.782,31	9	

XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C

SID banka je na podlagi 127. člena Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) v 2018 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, spremenjeno z Uredbo Komisije EU št. 1210/2011.

SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem 25 držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov (določene s prej navedeno uredbo, relevantnimi sklepi Evropske komisije in koledarjem dražb) in prejeta kupnino prenese na račun končnega upravičenca sredstev, ki je Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

V letu 2018 je banka kot uradni dražitelj emisijskih kuponov (EUA) sodelovala na 139-ih avkcijah. Na avkcijah je bilo prodano skupaj 4.289,5 tisoč enot pravic, znesek kupnine je znašal 66.189,9 tisoč EUR.

V letu 2018 so bile izvedene tudi štiri avkcije emisijskih kuponov za letalske prevoznike (EUAA). Prodanih je bilo 6,5 tisoč enot pravic, znesek kupnine je znašal 123,5 tisoč EUR.

Slika 55: Gibanja cene EUA (emisijskih kuponov) na avkcijah v letu 2018

Vir: Bloomberg

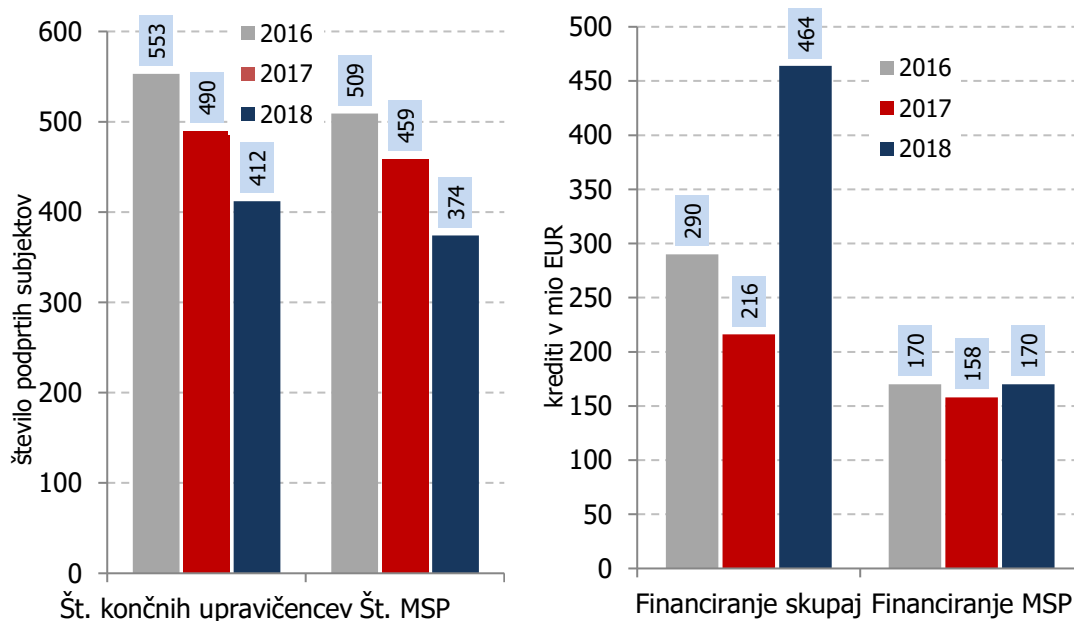
XIV. UČINKI FINANČNIH STORITEV

SID banka prispeva k razvoju slovenskega gospodarstva z zagotavljanjem potrebnih dolgoročnih sredstev za financiranje razvojno naravnanih projektov in podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli. Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2018, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo²⁵ ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

XIV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2018

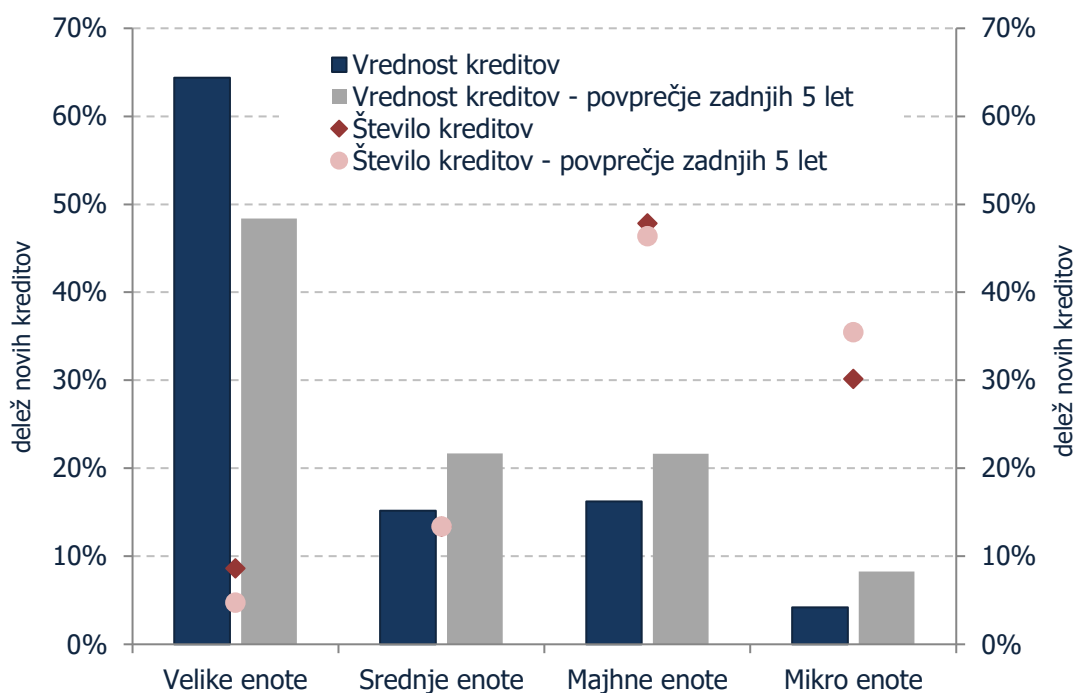
Tudi v letu 2018 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska finančna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). Skupaj je bilo podprtih 412 končnih uporabnikov, od tega 374 malih in srednjih podjetij, oziroma 89,5 odstotka vseh kreditojemalcev. Po obsegu je bilo MSP danih 169,5 mio EUR, od skupaj 463,8 mio EUR novih kreditov (36,6 odstotka kreditov). Skupni znesek vseh novih kreditov se je v zadnjem letu nekoliko zvišal, predvsem na račun višjega obsega financiranja velikih podjetij.

Slika 56: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov v 2016-2018

²⁵ Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije.

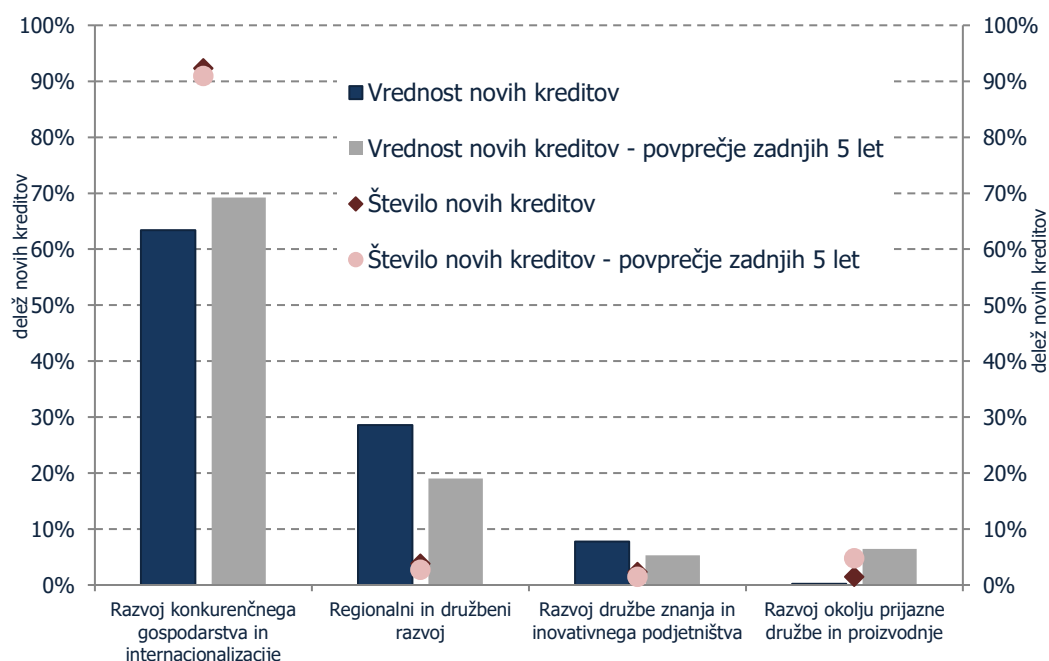
Slika 57: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev za izbrane velikostne enote

Porazdelitev med velikostnimi razredi MSP v 2018 se je v primerjavi z zadnjimi 5 leti le malo spremenila. Najbolj se je spremenil delež podprtih velikih enot. Ta je v letu 2018 dosegel 64%, kar je 16 odstotnih točk nad povprečjem primerjalnega obdobja. Delež danih kreditov srednjim, majhnim in mikro podjetjem se je v 2018 glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let znižal. Najmanjši delež (4%) novih kreditov je bil dan mikro enotam, kljub temu da gre za okoli tretjino vseh poslov. Po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, 48%, namenjen majhnim podjetjem, kar je malo nad povprečjem primerjalnega obdobja. Po številu novih kreditov je najmanjši delež, slabih 9%, pripadal velikim enotam. Financiranje mikro podjetij se je glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let, po deležu števila kreditov znižalo za 5 odstotnih točk.

Razlog za rahlo znižanje na segmentu MSP je delno v prenehanju delovanja sklada finančnega inženiringa za financiranje MSP na ročnostih do treh let, saj na tem segmentu glede na obnovo kreditiranja komercialnih bank ni več potrebe po poudarjeni prisotnosti SID banke. Hkrati SID banka segment podpore za sama mikro podjetja izvaja v okviru Sklada skladov.

Slika 58: Razpršitev novih kreditov po glavnih namenih SID banke kot delež vrednosti vseh novih kreditov; kot delež števila vseh novih kreditov

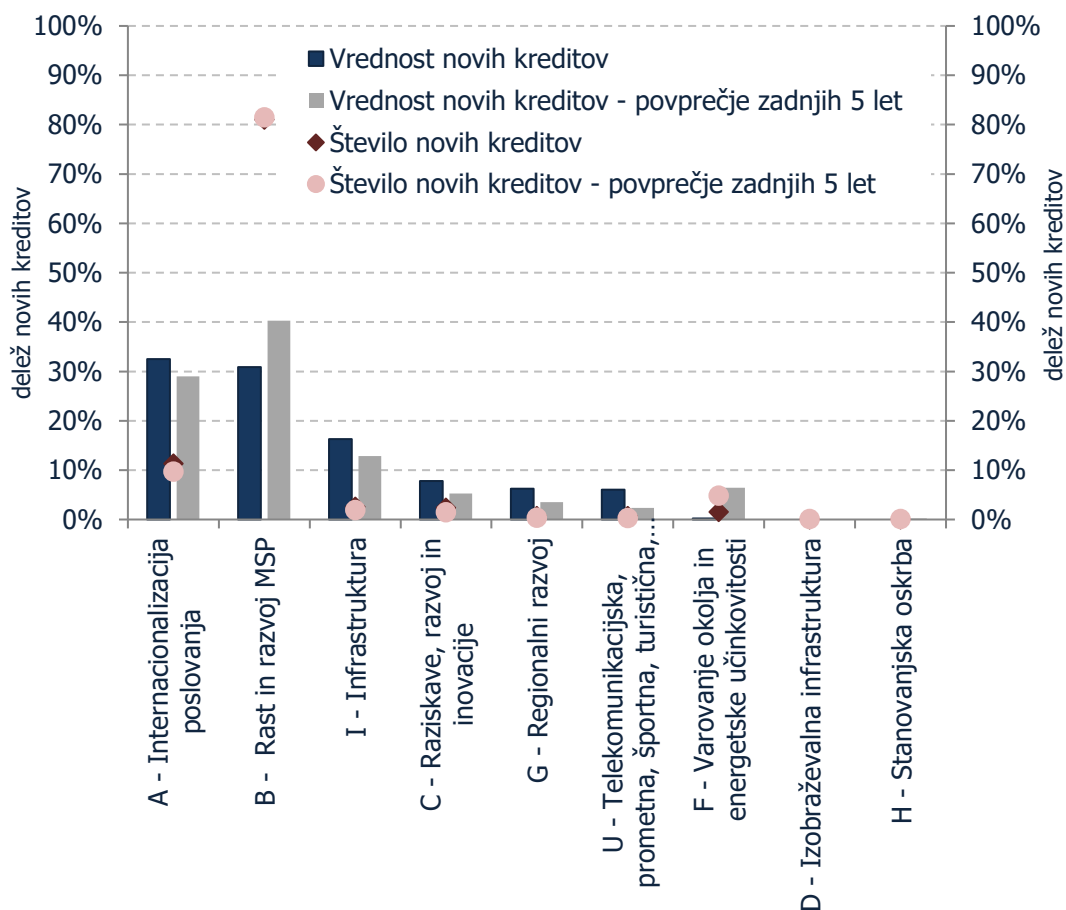

Z namenom zasledovanja dolgoročnih razvojnih usmeritev Republike Slovenije in EU so storitve SID banke razdeljene na štiri glavne namene:

- Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje,
- Razvoj konkurenčnega gospodarstva ter
- Regionalni in družbeni razvoj.

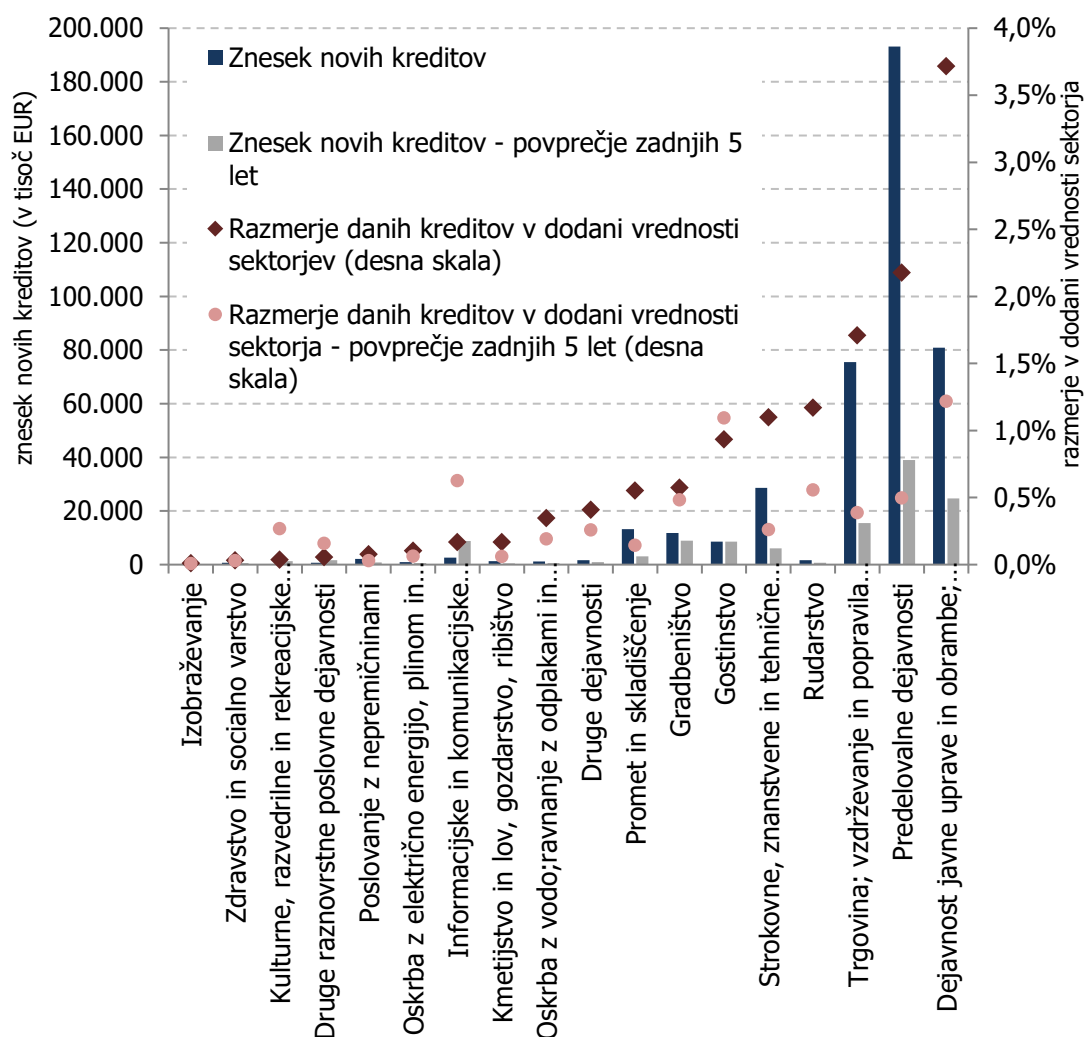
Glede na glavne namene SID banke je bila, tako kot v preteklih letih, večina novih kreditov danih za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Za ta namen je bilo danih 63% vrednosti vseh novih kreditov oz. 92% števila vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let je bil delež vrednosti novih kreditov nižji za 6 odstotnih točk. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let, se je močno (za 10 odstotnih točk) znižal delež danih kreditov za namen Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje. Tudi po številu danih kreditov se je glede na primerjalno obdobje občutneje znižal le delež za ta namen, in sicer za 7 odstotnih točk. SID banka si sicer prizadeva, da pri vsakem posojilu dosega več namenov hkrati – tudi ko je primarni namen na primer razvoj konkurenčnega gospodarstva, presoja po dodelitvi kredita upošteva inovativnost podjetja in njegov potencial da prispeva k izvozu. S tega vidika postaja podpora SID banke internacionalizaciji bolj posredna, vendar nič manj zavezana temu končnemu cilju.

Slika 59: Razpršitev novih kreditov po namenih naložbe končnega upravičenca

Analiza po namenih naložb končnih upravičencev kaže, da je bil največji delež novih kreditov odobren za internacionalizacijo poslovanja, sledi pa financiranje rasti in razvoja malih in srednjih podjetij. Po večini namenov beležimo zmerno povečanje obsega kreditiranja. Na drugi strani se je glede na primerjalno obdobje znižal delež danih kreditov za rast in razvoj malih in srednjih podjetij (9 odstotnih točk) in varovanje okolja in energetske učinkovitosti (6 odstotnih točk). SID banka stremi k podpori internacionalizacije podjetij tudi, oziroma predvsem, z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam, glede na regulative EU.

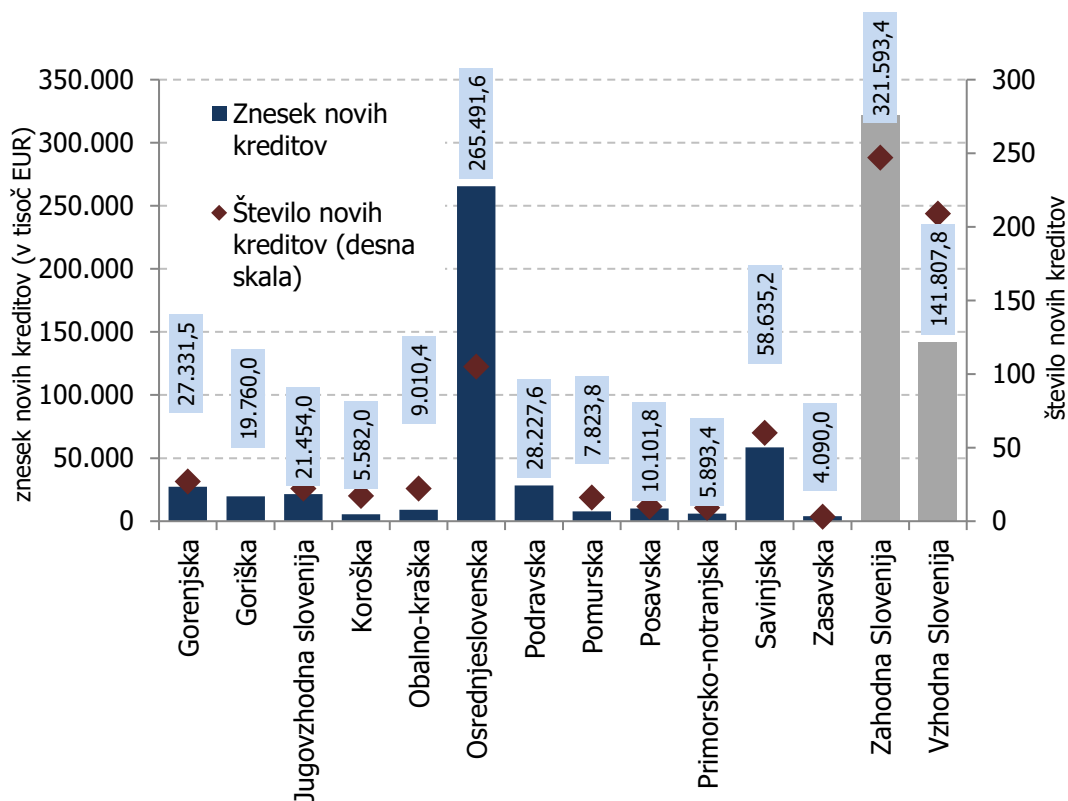
Slika 60: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih in razmerje v dodani vrednosti sektorjev

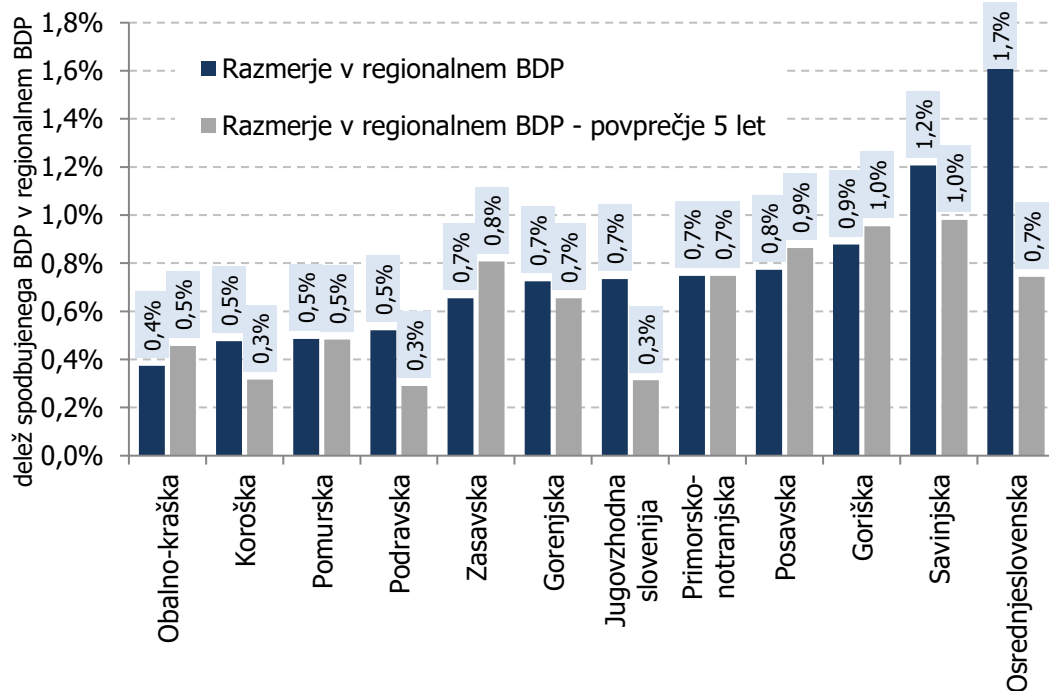
Med kreditorejmalci so, tako kot v preteklih letih, prevladovala podjetja iz predelovalnih dejavnosti, kar dobra tretjina vrednosti vseh kreditov. Sledijo financiranje javne uprave s 15% in trgovine v obsegu 14%. Glede na primerjalno obdobje zadnjih 5 let se je močno zvišal znesek danih posojil prav v teh dejavnostih. Razmerje danih kreditov v dodani vrednosti sektorja je bilo najvišje v finančnih in zavarovalniških dejavnostih. Glede na primerjalno obdobje se je povišalo za dobrih 6 odstotnih točk dodane vrednosti sektorja. Razmerje v dodani vrednosti se je glede na preteklo obdobje najbolj znižalo v sektorju informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, iz 0,63% na 0,17%. Povprečno razmerje danih novih kreditov v dodani vrednosti sektorja je v 2018 znašalo 1,1%.

Glede na razpršenost novih kreditov po regijah, je največji delež kreditov, 265 mio EUR prejela Osrednjeslovenska regija, kjer je bilo danih 105 kreditov. Najmanj kreditov je bilo glede na znesek in število danih v Zasavski regiji, kjer so bili dani 3 krediti v skupni višini 4 mio EUR.

Slika 61: Regionalna razpršenost novih kreditov

Slika 62: Razmerje danih kreditov v regionalnem BDP

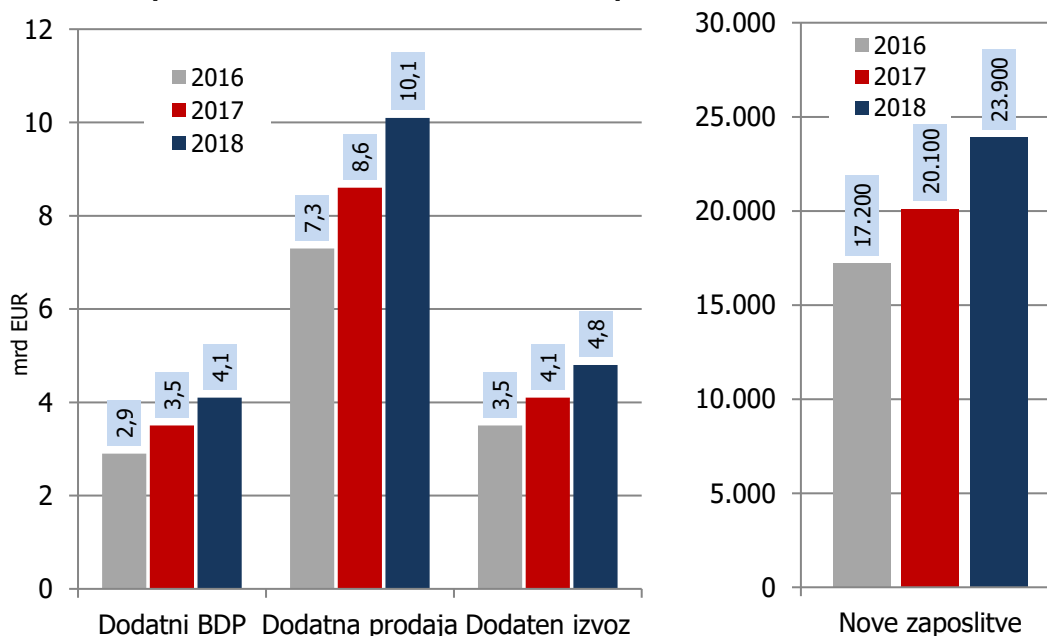
SID banka sicer skuša ohraniti ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS, kar se najbolje kaže v razmerju povprečnega obsega novih posojil v zadnjih petih letih glede na BDP regij. Po tem kazalniku po intenzivnosti kreditiranja prednjačijo Savinjska, Goriška in Posavska regija. Primerjava z obdobjem zadnjih 5

let kaže da se je najbolj povečalo razmerje danih kreditov v BDP Osrednjeslovenske regije, in sicer za 1,2 odstotne točke, na 1,7% BDP regije. Odstopanje v letu 2018 se nanaša predvsem na sklenitev nekaj večjih infrastrukturnih poslov s podjetji, ki sicer delujejo širše po Sloveniji, a imajo sedež v Osrednjeslovenski regiji. Razmerje v regionalnem BDP se je glede na preteklo obdobje sicer nekoliko znižalo v Obalno-kraški, Zasavski, Posavski in Goriški regiji, povsod za odstotno točko. Povprečno razmerje kreditov v regionalnem BDP je v 2018 znašalo 0,8%, kar je 0,2 odstotne točke več kot v letu 2017 in primerjalnem obdobju. Velike razlike na letni ravni največkrat kažejo na specifične večje posle enkratne narave, ki so predmet financiranja SID banke v posameznih letih.

XIV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST

Sami učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskav Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 4,1 mrd EUR dodatnega BDP, 10,1 mrd EUR dodatne prodaje, 4,8 mrd EUR dodatnega izvoza in ustvarjenih okoli 23.900 novih delovnih mest. Skupni učinki finančnih storitev Skupine SID banka so se v zadnjem letu nekoliko zvišali, predvsem na račun povečanega obsega poslov hčerinske družbe SID-PKZ – Prva kreditna zavarovalnica.

Slika 63: Multiplikativni učinki finančnih storitev Skupine SID banka 2016-2018

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE – OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

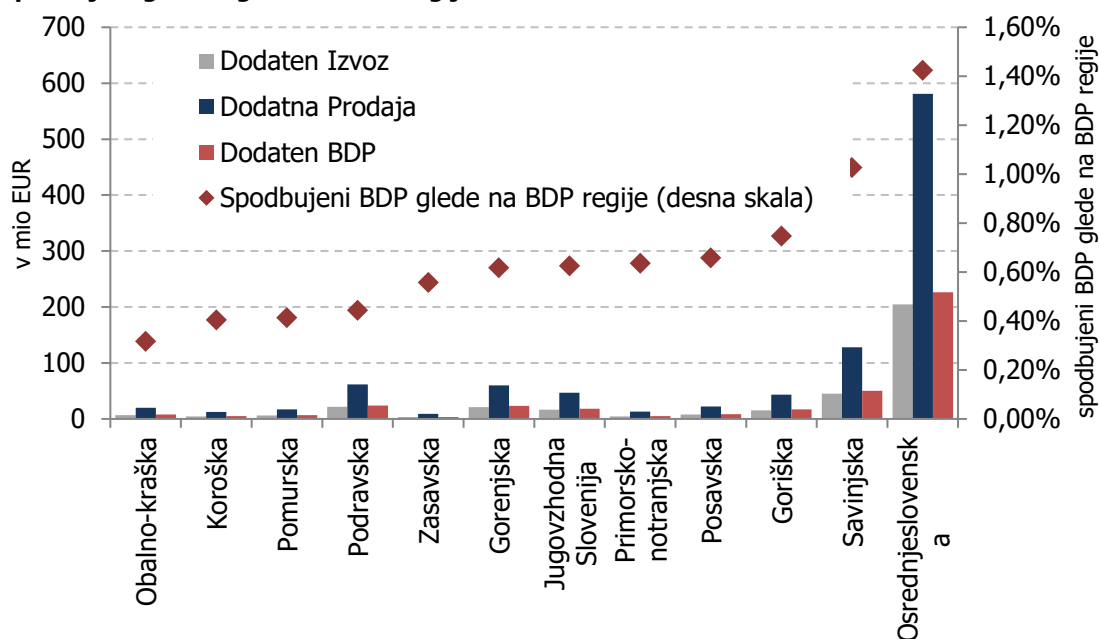
SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo.

*Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer za obdobje 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod. **Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke:** skupni multiplikator prodaje za financiranje (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) znaša 4,29 – to pomeni, da je **vsak evro** izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, **4,29 € dodatne prodaje** v Sloveniji. Skupni multiplikator BDP znaša 1,67, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih **1,67 € k skupnemu BDP Slovenije**. Skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril **dodatnih 1,51 € izvoza**.*

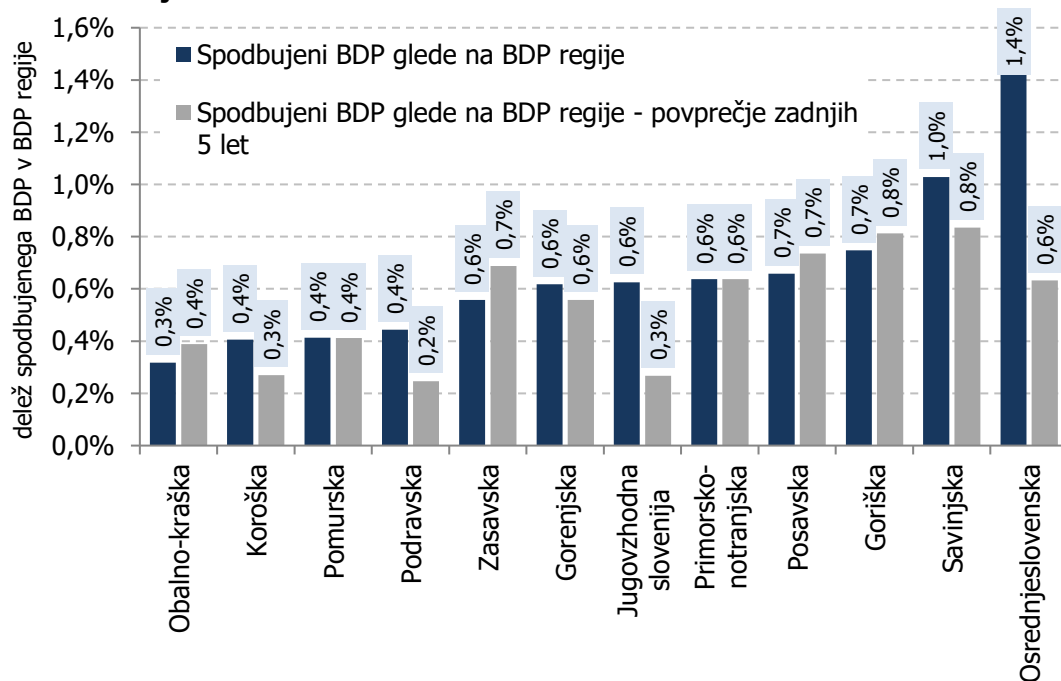
Skladno z obsegom financiranja, analiza regionalne razpršenosti obsega učinkov finančnih storitev SID banke kaže, da so bili v letu 2018 največji učinki doseženi v Osrednjeslovenski regiji. Tu je bilo spodbujene za več kot 580 mio EUR dodatne prodaje, za več kot 200 mio EUR dodatnega izvoza in dobrih 220 mio EUR dodatnega BDP. Osrednjeslovenska regija prednjači tudi po višini spodbujenega BDP glede na BDP regije, kjer je delež znašal 1,4% BDP regije. V Zasavski regiji so bili učinki finančnih storitev SID banke najnižji, delež spodbujenega BDP v BDP regije pa kljub temu ni bil najnižji, saj je znašal slabih 0,6%. Nižji delež spodbujenega BDP v BDP regije so imele še Podravska, Pomurska, Koroška in Obalno-kraška regija, v kateri je ta znašal 0,3%. V povprečju 2018 je bilo v regijah spodbujenega 0,66% BDP, kar je za slabi 2 odstotni točki več kot v predhodnem letu.

Slika 64: Regionalni multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke in delež spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2018

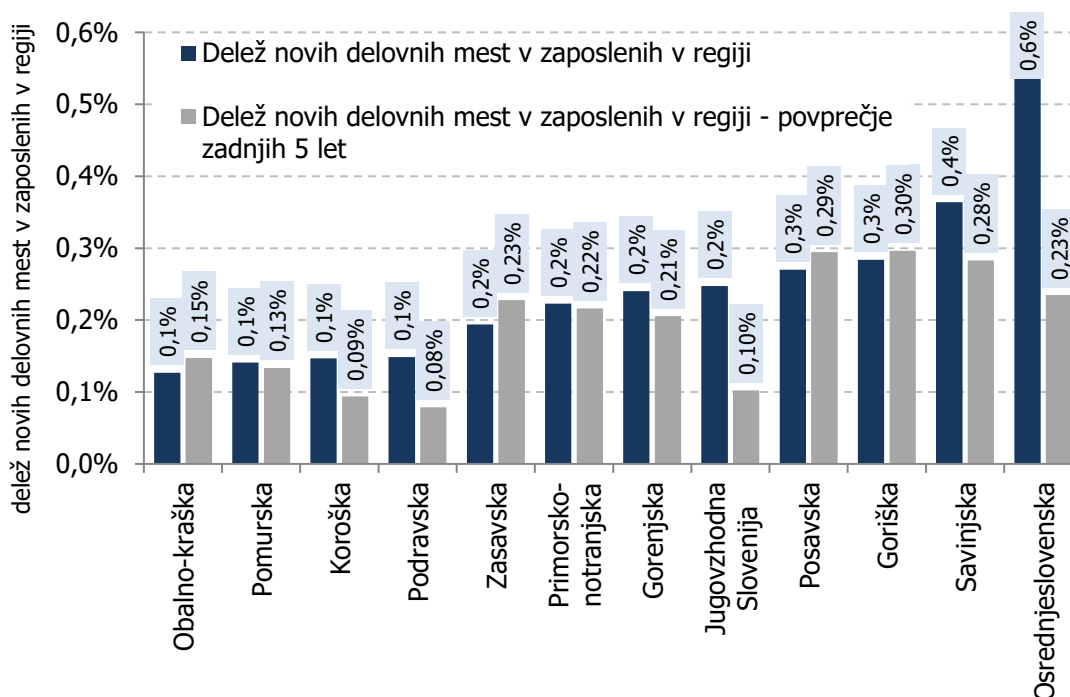

Skladno s proti-cikličnim prilagajanjem obsega kreditiranja SID banke, je primerjava deležev spodbujenega BDP v regijah pokazala rahlo znižanje glede na preteklo 5 letno obdobje, ki je bilo večji del v znamenju zmanjševanja obsega kreditiranja. Najbolj se je glede na povprečje petih let delež zvišal v Osrednjeslovenski regiji, z 0,6% na 1,4%, zaradi učinka že omenjenih velikih infrastrukturnih poslov. V povprečju leta 2018 je delež po regijah znašal slabih 0,7%, glede na primerjalno obdobje pa se je zvišal za slabi 2 odstotni točki.

Slika 65: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2018 in preteklem 5 letnem obdobju

Slika 66: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah v 2018 in preteklem 5 letnem obdobju

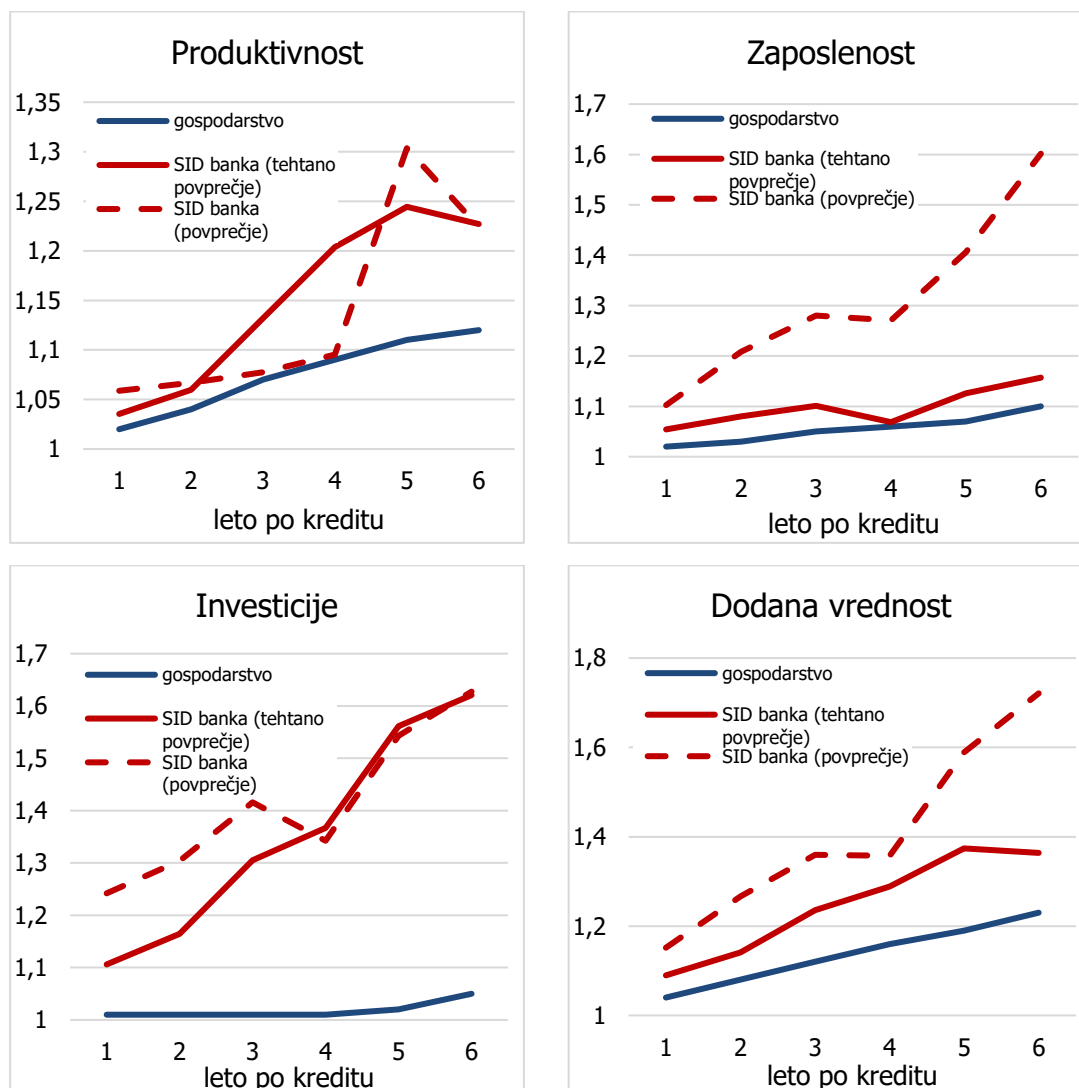

Skladno z obsegom kreditiranja je bil tudi prispevek finančnih storitev k kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, nekoliko višji kot v povprečju preteklih petih let. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem 5-letnem obdobju na ravni 0,19%, v 2018 pa se je zvišal na 0,25%. Najbolj se je povišal v Osrednjeslovenski regiji, za 0,3 odstotne točke, nekoliko pa se je znižal v Zasavski, Obalno-kraški, Posavski in goriški regiji.

XIV.3. SPODBUJEVALNI UČINEK POSOJIL SID BANKE

Eden poglavitnih načinov, preko katerega razvojne banke lahko spodbujajo gospodarsko aktivnosti je, da svoje programe financiranja usmerjajo na podjetja z višjim potencialom rasti. To so lahko na primer visoko tehnološka podjetja, ali podjetja, ki zaradi tržnih vrzeli na področju financiranja ne morejo razviti potencialov njihovih poslovnih modelov. S spodbujanjem podjetij, ki tako lahko dosegajo relativno višje gospodarske rezultate ali družbene učinke, razvojne banke dodatno spodbujajo gospodarski in družbeni razvoj na ravni celotnega gospodarstva.

Slika 67: Relativna rast glavnih dejavnikov rasti podjetij, ki jih je podprla SID banka

Za ovrednotenje teh učinkov so v zgornjih slikah prikazane primerjave med povprečno rastjo nekaterih ekonomskih dejavnikov podjetij, po tem ko jih je finančno podprla SID banka, in rastjo teh dejavnikov v povprečju. Dejavniki so primerjani glede na število let po prejetju kredita neposredno pri SID banki, primerjava s povprečjem gospodarstva pa se vsakokrat vrši za enako časovno obdobje. Primerjava vsebuje gibanje produktivnosti, zaposlenosti, investicij in dodatne vrednosti, prikazano pa je povprečje portfelja SID banke in povprečje na ravni celotnega gospodarstva. Upoštevano je obdobje po letu 2012, ko je SID banka začela v večji meri nastopati s programi neposrednega financiranja gospodarstva, predvsem kot odgovor na takratne krizne razmere.

Rezultati kažejo na znatno preseganje rasti vseh štirih ključnih dejavnikov gospodarske rasti pri komitentih SID banke glede na povprečje gospodarstva. Največji pozitivni vpliv je prisoten pri relativni zlasti zaposlenosti in investicij, ter skupne dodane vrednosti. Pri tem je sicer potrebno ugotoviti tudi, da se velik del

primerjalnega obdobja nanaša na obdobje krize, kjer so ti dejavniki v podjetjih lahko le počasi napredovali, kar pa ponovno kaže na pomen proti kriznega delovanja SID banke, tako na agregatni kot na podjetniški ravni. Kljub temu pa je opazna tudi okoli dvakrat večja rast produktivnosti pri podjetjih, po tem ko so bila predmet finančne podpore SID banke. Ti rezultati potrjujejo ustrezno ciljno usmerjenost in selektivnost programov financiranja SID banke.

XV. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Pojem družbene odgovornosti vključuje odnos med potrebami, interesi, vrednotami ter delovanjem vsake organizacije in skupnosti, v kateri organizacija deluje. Predstavlja njen odnos do družbe kot celote. Gre za nabor ukrepov na poti do trajnostnega razvoja, ki zadevajo organizacijo samo in njen ustroj delovanja.

SID banka je z vidika družbeno-odgovornega ravnanja v posebni vlogi. Že sama ustanovitev, poslanstvo in delovanje SID banke so usmerjeni v izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog oziroma finančnih storitev na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli ali neučinkovitosti in jih opredeljujejo vse tri komponente trajnostnega razvoja: gospodarstvo, socialna komponenta in okolje. Delovanje SID banke temelji tudi na dolgoročnih razvojnih podlagah Republike Slovenije in Evropske Unije, ki opredeljujejo prednostna področja z ustreznim družbenim konsenzom.

Vloga SID banke je posredovanje na področjih, kjer lahko ustvarjamo znatne družbene koristi:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije, s financiranjem in zavarovanjem mednarodnih gospodarskih poslov,
- raziskovanje in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije,
- sonaravni razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja, javne in gospodarske infrastrukture ter zlasti energetske učinkovitosti,
- socialni napredek, izobraževanje in zaposlovanje v Republiki Sloveniji ter tudi v tujini prek mednarodnega razvojnega sodelovanja,
- druge oblike oziroma ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

S spremljanjem podjetij skozi različne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev, SID banka omogoča ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem spodbuja uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva tako doma kot v tujini, še zlasti za mala in srednja podjetja z visokim razvojnim potencialom. Finančna vrednost storitev za končne koristnike, uresničevanje strategije razvoja Slovenije in učinkovito izvajanje danih javnih pooblastil so temelj, na katerem SID banka izpolnjuje cilj biti učinkovita in cenjena partnerica za razvoj.

Vložena finančna sredstva, ki jih v gospodarstvo ob strogi namenski uporabi posreduje SID banka, tako pojmuje kot trajno naložbo v uresničevanje naše vizije. Hkrati ta sredstva predstavljajo enega od temeljev za izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog v okviru nabora državnih gospodarskih in politik.

Končni cilj delovanja banke je tako zagotovitev možnosti zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

SID banka posluje pregledno, učinkovito in družbeno odgovorno. Pri tem daje banka velik pomen zadovoljstvu in razvoju zaposlenih ter spodbujanju notranje rasti družbe. Delovanje banke temelji na odgovornosti, strokovnosti, zavzetosti, sodelovanju in ustvarjalnosti zaposlenih. Te vrednote tvorijo organizacijsko kulturo in so temeljna načela, ki zaposlene vodijo pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi interesnimi skupinami.

XV.1. ODGOVORNOST DO STRANK

XV.1.1. Dostopnost storitev

Zaradi svojih javnih funkcij skuša banka uresničiti načelo enakega dostopa oziroma enake obravnave vseh uporabnikov njenih storitev, kar pomeni enake storitve pod enakimi pogoji vsem enako upravičenim subjektom (načelo nediskriminatornosti). Posebna pozornost je namenjena tudi ustrezni regionalni razpršitvi razvojnih sredstev.

SID banka je pri ponudbi svojih produktov oziroma programov tudi v letu 2018 sledila konceptu pokritja ključnih faz proizvodne verige, kjer nastajajo tržne vrzeli. SID banka prispeva k dostopnosti finančnih storitev tudi z razvojem novih produktov in prilagajanjem obstoječe ponudbe. Pospešitev razvoja novih produktov, prilagojenih potrebam gospodarstva in ekonomske politike zadeva predvsem področje financiranja malih in srednjih podjetij, infrastrukture, ekoloških programov, podpore finančnemu in poslovnemu prestrukturiranju gospodarstva ter kataliziranja kapitalskega trga.

XV.1.2. Zaveza k odgovornemu posojanju in izposojanju

SID banka se je kot članica ZBS pridružila načelom odgovornega kreditiranja, ki predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. SID banka je koncept odgovornega posojanja v praksi vgradila v notranje postopke odločanja. Slednje poleg presoje ekonomsko-finančnega položaja vključuje tudi presojo petih bilanc kreditorejmalcev: intelektualne, surovinske, okoljske, energetske in inovacijske. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja systemske rešitve, svojo ponudbo pa vsebinsko in tehnično prilagaja spreminjajočim se potrebam končnih upravičencev in poslovnih bank, ko te nastopajo kot posredniki namenskih virov SID banke.

Kot razvojna banka mora SID banka zagotavljati dolgoročno finančno vzdržnost svojega poslovnega modela. Ker ne deluje s ciljem maksimiranja dobičkonosnosti, lahko zagotavlja ugodne finančne pogoje svojih spodbujevalnih programov. Celoten dobiček se skladno z ZSIRB reinvestira in namenja dodatnemu financiranju gospodarstva. Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh poslov, temveč le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja.

V okviru svojega poslovanja s strankami SID banka namenja posebno pozornost preprečevanju korupcije ter okoljevarstveni politiki. Prav tako se SID banka zaveda, da njen specifičen položaj zahteva izvajanje aktivnosti na način, ki preprečuje izkrivljanje proste konkurence. Zato so aktivnosti SID banke že v osnovi vzpostavljene v kar se da dopolnilni okvir ostalim tržnim udeležencem na področju financiranja.

Med ključnimi načeli poslovanja, ki jih SID banka upošteva pri svojem poslovanju so:

- Odgovorno poslovanje,
- Uravnotežen in trajnostni razvoj,
- Dolgoročne razvojne usmeritve RS in EU,
- Pravni red RS in EU,
- Nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost,
- Nediskriminatornost,
- Finančna vrednost storitev,
- Pokritje celotnega življenjskega cikla podjetij,
- Transparentnost.

Poleg tega pa SID banka upošteva tudi načela odgovornega posojanja Združenja bank Slovenije:

- Etični standardi in odgovornost do strank,
- Poznavanje strank,
- Politika financiranja,
- Financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov,
- Primerni nameni in pogoji financiranja.

XV.1.3. Dodana vrednost storitev

SID banka dodano vrednost storitev banke udejanja preko naslednjih vzvodov:

- raznovrstnost in ugodnost lastnih finančnih virov;
- učinkovitejša namembnost finančnih sredstev;
- programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj;
- nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji, skladni z dodeljevanjem dovoljenih državnih pomoči za spodbujanje gospodarstva;

- spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti;
- prenos finančnih ugodnosti na končne uporabnike namesto maksimiranja lastnega dobička;
- razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva;
- doseganje pozitivnih razvojnih, družbenih in okoljskih vplivov;
- povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev;
- svetovanje.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2018 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi. V okviru uvajanja tega koncepta, ki je zaradi svojih prednosti osrednji sestavni del nove evropske finančne perspektive, smo v letu 2018 ponujali sredstva za obratni kapital malim in srednjim podjetjem ter posojila z zelo dolgo ročnostjo z namenom krepitev investicijske aktivnosti in kapitalske trdnosti podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli.

XV.1.4. Dostopnost storitev

Zaradi svojih javnih funkcij skuša banka uresničiti načelo enakega dostopa oziroma enake obravnave vseh uporabnikov njenih storitev, kar pomeni enake storitve pod enakimi pogoji vsem enako upravičenim subjektom (načelo nediskriminatornosti). Posebna pozornost je namenjena tudi ustrezni regionalni razpršitvi razvojnih sredstev.

SID banka je pri ponudbi svojih produktov oziroma programov tudi v letu 2018 sledila konceptu pokritja ključnih faz proizvodne verige, kjer nastajajo tržne vrzeli. SID banka prispeva k dostopnosti finančnih storitev tudi z razvojem novih produktov in prilagajanjem obstoječe ponudbe. Pospesitev razvoja novih produktov, prilagojenih potrebam gospodarstva in ekonomske politike zadeva predvsem področje financiranja malih in srednjih podjetij, infrastrukture, ekoloških programov, podpore finančnemu in poslovnemu prestrukturiranju gospodarstva ter kataliziranja kapitalskega trga.

XV.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA

XV.2.1. Krožno in zeleno gospodarstvo

Neposredno podporo krožnemu in zelenemu gospodarstvu SID banka izvaja neposredno preko obstoječih finančnih programov, neposredno ali posredno preko

komercialnih bank. Z razvojno spodbujevalnimi programi SID banka naslavlja razvoj konkurenčnega gospodarstva, s poudarkom na MSP-jih, na razvoju družbe znanja in inovativnega podjetništva, razvoju okolju prijazne družbe ter regionalni in družbeni razvoj. Preko obstoječih programov SID banke je možno neposredno financiranje podjetja in njihovih naložb v projekte učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije, prenove stavb, trajnostnega prometa, trajnostnega/krožnega ravnanja z vodami, odpadki in drugimi naravnimi viri. V okviru programov financiranja MSP je možno pridobiti sredstva za nakup sekundarnih surovin, pokrivanje stroškov dela v proizvodnji sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoj in proizvodnjo ponovne uporabe, itd.

IZDAJA ZELENE OBVEZNICE SID BANKE

SID banka je decembra 2018 na mednarodnih kapitalskih trgih v zaprtem krogu vlagateljev izdala zeleno obveznico v znesku 75 milijonov EUR. Zelena obveznica SID banke je pridobila mnenje mednarodno priznanega podjetja Sustainalytics, ki je v celoti potrdilo njeno skladnost z načeli Green Bond Principles združenja International Capital Market Association. V tem delu Evrope je to prva zelena obveznica s pridobljenim mednarodnim neodvisnim mnenjem.

Zelena obveznica SID banke je namenjena zelenim projektom na področjih obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti, preprečevanja in nadzora onesnaževanja, okoljsko trajnostnega upravljanja živih naravnih virov in rabe zemljišč, čistega prevoza, trajnostnega upravljanja vode in odpadne vode, izdelkov, prilagojenih za ekološko učinkovito in/ ali krožno gospodarstvo, proizvodnih tehnologij/ procesov in zelenih gradenj. SID banka bo v prihodnje širila obseg financiranja na omenjenih področjih, pri čemer bo letno objavljala tudi oceno učinkov na okolje in družbo.

Do največ 20 odstotkov sredstev, ki jih je SID banka zbrala z zeleno obveznico, lahko SID banka nameni za refinanciranje že obstoječih zelenih kreditov/naložb, ostala sredstva pa mora porabiti za nove zelene naložbe v roku treh let od izdaje.

Posredno podpora krožnemu in zelenemu gospodarstvu SID banka izvaja s sistematičnim vrednotenjem poslovnih modelov njenih komitentov. Poleg finančne trdnosti podjetij SID banka v okviru kreditne presoje presoja tudi elemente dolgoročne vzdržnosti in trajnosti poslovnih modelov podjetij ter njihove skladnosti z nameni, ki jih mora v okviru svojih mandatov SID banka zasledovati. Trajnost poslovnega modela podjetja SID banka presoja z vidika 5 bilanc: odpornost poslovnega modela na dolgi rok, snovna učinkovitost, skrb za naravno okolje, energetska učinkovitost podjetja ter inovacijsko/tehnološka prebojnost. Oceno presoje podjetja z vidika 5 bilanc SID banka umešča v politiko obrestnih mer oziroma omogoča ugodnejše financiranje podjetij s krožnimi poslovnimi modeli.

V letu 2018 je banka izvedla projekt izdelave metodologije za vrednotenje podjetij z vidika krožne naravnosti in ocenjevanje njihovega potenciala za krožno preobrazbo in na podlagi rezultatov projekta nadgradila model 5 bilanc.

SID BANKA JE BILA EDEN OD POBUDNIKOV UVEDBE KONCEPTA KROŽNEGA GOSPODARSTVA V SLOVENIJI

Aktivno promoviramo krožno gospodarstvo od leta 2010, ko smo bili eden od pobudnikov koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji. Podali smo več pobud za vpeljevanje krožnega poslovanja v pomembne strateške dokumente (osnovna strategija razvoja Slovenije in Strategija pametne specializacije) ter predlagali nekatere konkretne ukrepe na področju ekologije in krožnega gospodarstva. Vsako leto, od leta 2010 dalje, izdelamo poročilo o družbeni odgovornosti z vidika prispevka SID banke h krožnemu gospodarstvu.

SID banka je **iniciator naložb** v trajnostno gospodarstvo, promocija krožnega gospodarstva poteka od leta 2012:

- V letu 2015 SID banka organizira dogodek „Stičišče znanja“, ki namenjen tematiki krožnega gospodarstva (udeležba več kot 100 slovenskih podjetij).
- Podpis deklaracije „COP21 – Paris Climate Summit 2015“ pod okriljem European long-term investors association (ELTI) – zaveza SID banke k spodbujanju naložb v nizkoogljično in okolju prijazno ekonomijo.
- Financiranje zelenih naložb in naložb s ciljem zmanjševanja odpadkov, izboljševanja snovne učinkovitosti, reciklaže in ponovne uporabe in podaljševanje življenjske dobe proizvodov ter energetske učinkovitosti...

SID banka od leta 2012 v okviru procesa kreditne presoje podjetja ocenjuje tudi z vidika **5-ih bilanc**. 5-bilanc je inovativno orodje v obliki vprašalnika, s katerim se ocenjuje odpornost poslovnega modela podjetja na dolgi rok, snovna učinkovitost podjetja, skrb podjetja za naravno okolje in družbeno odgovornost, učinkovitost rabe energije v podjetju, tehnološko prebojnost in vlaganje v človeške vire. Ocena podjetja z vidika 5-bilanc se kot »mehki dejavnik« upošteva v okviru cenovne politike SID banke.

Organiziramo in sodelujemo na dogodkih namenjenih izobraževanju in spodbujanju krožnih poslovnih praks.

Financiramo tehnološke inovacije in projekte krožnega gospodarstva:

- S financiranjem zelenih investicij in investicij s ciljem zmanjšanja odpadkov.
- S financiranjem povečevanja snovne učinkovitosti, recikliranja in ponovne uporabe.
- In s financiranjem povečevanja uporabne dobe produktov ter energetske učinkovitosti.

V okviru neposrednega financiranja malih in srednje velikih podjetij omogočamo financiranje nakupa sekundarnih surovin ali odpadkov in stroškov dela v proizvodnji sekundarnih surovin (kot obratni kapital), razvoja in proizvodnje novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoja in proizvodnje ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod, ipd.

Oblikujemo programe, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva in ga pri financiranju prenašajo v gospodarstvo. Na ta način spodbujamo podjetja v Sloveniji, da svoje poslovne modele prilagodijo smernicam krožnega poslovanja.

Z našimi programi je odločitev za krožno gospodarstvo lažja. Krožno gospodarstvo ekonomsko-finančno prinaša visoke stroške, ki jih je pogosto mogoče upravičiti le s proizvodi ustrezne ekonomsko-družbene vrednosti. Da se zasebni sektor ustrezno aktivira na tem področju in prilagodi novim trendom, je potrebno poskrbeti za ustrezne finančne spodbude. Z nizkimi obrestnimi merami, številnimi programi prilagojenimi potrebam posameznega podjetja in različnimi oblikami posrednega, neposrednega ali kombiniranega financiranja za to poskrbi SID banka.

Z našimi programi financiranja poskrbimo za vse vrste podjetij in vse vrste projektov. Okoljska odgovornost danes ni zgolj trend in nuja. Je mnogo več. Je način, ki podjetjem zagotavlja stroškovne prihranke, konkurenčno prednost ter ugled in boljšo prepoznavnost. Pri tem pa zelena naravnost ne pomeni zgolj produciranje novih materialno in okoljsko bolj učinkovitih proizvodov, temveč in predvsem nenehne izboljšave obstoječih procesov in produktov skozi celoten življenjski krog.

Slika 68: Rast dodane vrednosti skozi prehod v krožno gospodarstvo

Usmeritve SID banke v smeri krožnega gospodarstva:

- Financiranje tehnoloških inovacij ostaja glavni steber spodbud pri prehodu v krožno gospodarstvo.
- Financiranje MSP kot temelj razvojnega financiranja SID banke. Dostopnost financiranja in poudarek na selektivnosti SID banke – usmerjenost v najprodornejši del MSP, zlasti na področja, kot so recikliranje, popravila in inovacije.
- Podpora krožnemu gospodarstvu je posredno integrirana v vse finančne instrumente. Pri oblikovanju finančnih instrumentov in razvojnih ukrepov se

naslavljajo vrzeli predvsem na področju naprednih in nizkoogljičnih tehnologij ter energetske učinkovitosti.

- *Prihodnji razvoj produktov gre v smeri standardizacije produktov za financiranje trajnostnih naložb*
- *Iskanje poti do institucionalnih vlagateljev, ki iščejo te produkte (npr. izdaja zelene obveznice)*

Za prehod v krožno gospodarstvo je pomembna predvsem podpora v raziskavah in razvoju inovacij. Izboljšani industrijski in upravljalški procesi na področju ravnanja z viri in odpadki.

- *Zasnova/design proizvodov*
 - *Inovacije industrijskih procesov*
- Oblikovanje iniciativ/platform krožnega gospodarstva.*

XV.2.2. Podpora drugim pobudam na področju trajnostnega razvoja

SID banka je v 2018 podpirala tudi nekatere druge dogodke, ki so promovirali opisane koncepte v širši strokovni in drugi javnosti. To so pokroviteljstva nagrad in dogodkov, ter sodelovanje na srečanjih, forumih, projektih, ipd.

Predstavniki SID banke so se aktivno udeleževali in sodelovali na 70 različnih dogodkih, seminarjih, konferencah, okroglih mizah ipd. po celi Sloveniji, kjer so obravnavali teme, pomembne za področja dejavnosti SID banke, kot so izvoz, razvoj, energetika, okolje, krožno gospodarstvo, konkurenčno podjetništvo, trajnostna gospodarska rast in drugo. Trend udeležbe na dogodkih gre v smer povečevanja razpoznavnosti SID banke oziroma pozicioniranje SID banke na tiste dogodke, ki so z vidika naših razpoložljivih produktov primerni.

Leto 2018 pa je ponovno zaznamovalo večje število povabil na predstavitve storitev SID banke, kar potrjuje ugled SID banke kot institucije, ki ima močno kredibilnost, torej strokovnost in zaupanje.

XV.2.3. Stanovske zaveze in sodelovanje

Medbančni dogovori in priporočila, ki krepijo dobre prakse, pravila in načela bančne stroke, prispevajo k dolgoročno vzdržnemu poslovanju, odgovornemu posojanju, varnosti in likvidnosti v bančnem sektorju in tudi širše. Zato daje banka takim dogovorom s finančnimi ustanovami na nacionalni in tudi mednarodni ravni ustrezen pomen ter dejavno sodeluje pri izmenjavi informacij, dobrih poslovnih praks in uveljavljanju stanovskih vrednot.

SID banka svoje aktivnosti usmerja zlasti s sodelovanjem v okviru Združenja bank Slovenije ter tujih bančnih združenj, katerih članica je. Banka je članica več

mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) in Bernske unije. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje dejavnosti strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF). SID banka v okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, prvenstveno iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI).

SID banka je med drugim tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami.

XV.2.4. Komuniciranje z javnostmi

SID banka kot spodbujevalna in razvojna banka namenja veliko pozornost preglednosti svojega poslovanja in temu ustrezno odprtemu transparentnemu komuniciranju.

Največjo pozornost pri komuniciranju navzven banka namenja poslovni javnosti, predvsem poslovnim partnerjem. SID banka skrbi za celovito obveščanje o svojih programih in možnostih pridobitve njenih sredstev z uporabo sodobnih komunikacijskih kanalov. Poleg sporočil za medije, obveščanja prek spletne strani ter e-novic, je SID banka za podjetja, banke in občine v letu 2018 organizirala predstavitve novih in obstoječih produktov ter skrbela za redno obveščanje in nadgradnjo poslovnih odnosov s podjetji in drugimi poslovnimi bankami, ki posredujejo sredstva SID banke podjetjem.

V letu 2018 je bilo komuniciranje s poslovno javnostjo še posebej okrepljeno preko medijev v obliki intervjujev, prispevkov, oglasov ter promocijskih člankov predvsem v drugi polovici leta ter od oktobra dalje, ko so bili podpisani prvi sporazumi s finančnimi posredniki za Sklad skladov. Aktivnost banke na tem področju se kaže v več kot 12-odstotnem porastu člankov, povezanih s temami SID banke.

Na tradicionalnem Stičišču znanj, ki ga organizira SID banka in se ga je udeležilo čez 150 udeležencev, je SID banka s strani uglednih domačih in tujih strokovnjakov izpostavila aktualne tematike o geopolitičnih strukturnih in ekonomskih transformacijah, ki se dogajajo danes v svetu in njihovem vplivu na prihodnost slovenskega gospodarstva.

XV.2.5. Osebna odgovornost

SID banka se zaveda, da družbeno odgovornega delovanja ni možno ustrezno razvijati brez razvoja osebne odgovornosti vseh posameznikov v organizaciji. Zaradi tega se v SID banki na vseh nivojih spodbuja zavedanje o osebni in družbeni odgovornosti kot življenjskem slogu tako posameznika kot celotne organizacije v vseh njenih aspektih delovanja.

To upošteva tudi Politika družbene odgovornosti v SID banki, ki je bila sprejeta v njenem najširšem, celovitem pojmovanju. S formalno obvezujočim dokumentom je poudarjena vloga celotnega kolektiva pri njenem uresničevanju, postavljeni pa so tudi temelji sistematičnega upravljanja z njenimi vsebinami.

XV.2.6. Poslovna etika

Kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov (kodeks) podrobno ureja načela in pravila, po katerih se ravna banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svojih nalog v odnosu do strank, do drugih bank, do gospodarskega okolja in znotraj banke. Kodeks potrjuje uveljavljeno prakso spodbujanja ustrezne organizacijske kulture, pozitivnega ravnanja in odnosa zaposlenih pri opravljanju nalog tako v odnosu do strank kot znotraj banke. SID banka ima poleg sprejetih strokovnih standardov, urejen sistem zaščite prijaviteljev (t.i. whistle blowing), sistema pa se lahko poslužujejo tako bančni delavci, kot osebe, ki z banko sodelujejo. Poseben poudarek kodeks daje tudi družbeni odgovornosti in odnosu do okolja.

Zavedamo se namreč, da je glede na specifičen status SID banke potrebno stalno vzgajati visoko poslovno etiko, in to predvsem z zgledom. Pri tem je na eni strani ključna skrb za dosledno zakonitost poslovanja ter celovit, dolgoročen in etičen pogled na poslovanje v okviru izvajanja dodeljenih nalog oziroma pooblastil, na drugi strani pa uveljavljanje visokih strokovnih standardov. V luči obvladovanja težav v finančnem sistemu, ki so še posebno prišle do izraza v razmerah globalne gospodarske krize in so se velikokrat odrazile v neetičnih, neodgovornih in/ali nestrokovnih praksah, se SID banka zavzema za zavedanje pomena odgovornega poslovanja za trajnostni razvoj gospodarstva, posledično pa tudi za družbo in okolje. Pri tem velja poudariti, da SID banka sama ni bila vpletena v zgoraj omenjene neetične, neodgovorne in nestrokovne prakse, ki so v pripeljale do obsežne porabe javnofinančnih sredstev za stabilizacijo razmer v bankah.

Prav tako se SID banka zaveda, da njen specifični položaj zahteva tudi izvajanje aktivnosti v vidu preprečevanja izkrivljanja proste konkurence. Zaradi tega pri izvajanju svojih dejavnosti banka praviloma ne nastopa na segmentih financiranja, kjer bi lahko konkurirala drugim finančnim inštitucijam. Aktivnosti SID banke so torej že v osnovi vzpostavljene v kar se da v dopolnilni okvir ostalim tržnim udeležencem. V letu 2018 je tako banka zavrnila vse pobude oziroma posle, za

katere je menila, da na trgu obstaja ustrezna zasebna iniciativa, čeprav je to pogosto povzročalo negativne odzive gospodarstva, tudi v medijih.

XV.2.7. SID banka je okolju prijazna družba

Z vidika varovanja okolja in energetske učinkovitosti deluje SID banka družbeno odgovorno navznoter in navzven. V letu 2018 je nadaljevala s spremljanjem energetske-okoljske bilance, izračunavanjem ogljičnega odtisa in spremljanjem drugih kazalnikov družbene odgovornosti. Preko tega SID banka meri okoljske učinke ukrepov in doseganje ciljev družbeno odgovornega delovanja. SID banka ima vzpostavljen sistem ločenega zbiranja in odlaganja odpadkov ter ukrepov za zmanjšanje porabe električne energije v pisarnah, uveden sistem brezpapirnega poslovanja, ukrepe za spodbujanje uporabe javnega prevoza, ipd.

SID banka nadaljuje s prakso doniranja sredstev namesto obdarovanja poslovnih partnerjev. Večino sredstev, namenjenih novoletnemu obdarovanju, je v letu 2018 namenila donaciji za postavitve čebelnjaka pri Osnovni šoli Sostro. SID banka na ta način spodbuja razvoj, izobraževanje in sodelovanje mladih slovenskih čebelarjev.

Tabela 19: Energetske-okoljska bilanca in ogljični odtis SID banke 2018

	enota	2018	2017
Poraba energije za ogrevanje	kWh	321.561	330.111
na zaposlenega	kWh/zap.	1.811,6	1.988,6
Poraba električne energije	kWh	171.592	172.605
na zaposlenega	kWh/zap.	966,7	1.039,8
Poraba vode	m ³	1.168	1.109
na zaposlenega	m ³ /zap.	6,6	6,9
Ogljični odtis/Emisije CO ₂	t	246	245
na zaposlenega	t/zap.	1,4	1,5
Poraba pisarniškega papirja	t	5	6
na zaposlenega	kg/zap.	27,8	33,0
Vrednost drugih pisarniških potrebščin	€	16.476	18.977
na zaposlenega	€/zap.	92,8	114,3
Velikost poslovnih prostorov			
na zaposlenega	m ² /zap.	14,7	13,8

XV.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH

XV.3.1. Skrb za zaposlene

Delo, družina in prosti čas so komplementarne in med seboj prekrivajoče se sestavine življenja. SID banka upošteva to osnovno načelo pri konstruktivnem in inovativnem organiziranju delovnega okolja. Banka zaposlenim omogoča gibljiv delovni čas, kar omogoča lažje usklajevanje službenega in zasebnega življenja, pri čemer omogoča predvsem starejšim z mlajšimi otroki možnost ureditve drugačnega

delovnega časa, kot velja za ostale zaposlene. Uprava zaposlenim, ki zaprosijo za občasno opravljanje dela na domu, omogoča delo od doma, kadar narava njihovega dela to dopušča in njihova odsotnost ne ovira organizacije dela. Posebna pozornost je namenjena tudi pravicam zaposlenih, njihovi varnosti in zdravju, pogojem dela, socialni varnosti, osebnemu in strokovnemu razvoju, socialnemu dialogu in medsebojnim odnosom.

Na področju varnosti in zdravja zaposlenih je SID banka v letu 2018 nadaljevala z izvajanjem predhodnih usmerjenih in rednih obdobjnih zdravniških pregledov za vse zaposlene. Izvaja tudi redno strokovno usposabljanje za varnost in zdravje pri delu ter požarno varnost, ki se ga morajo obvezno udeležiti vsi zaposleni. Banka z rednim spremljanjem potreb zaposlenih, izvajanjem priporočil pooblaščenice medicine dela in ukrepi v okviru promocije zdravja na delovnem mestu izvaja aktivnosti z namenom, da zagotovi čim bolj zdrave delovne pogoje in ustrezno delovno okolje.

SID banka ima v okviru Sindikata bančništva Slovenije aktivno delujoč sindikat, s katerim vodstvo banke konstruktivno sodeluje.

XV.3.2. Razvoj kadrov

V SID banki je posebna pozornost namenjena področju razvoja zaposlenih. Z dopolnitvijo sistema razvoja zaposlenih banka ohranja izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo, primerno razvitosti in strateškim ciljem banke. S tem se zagotavlja, da ima vsak zaposleni v banki znanja, spretnosti in sposobnosti za učinkovito opravljanje svojega dela, z namenom dvigovanja kakovosti dela posameznikov in timov. Stimulativni sistem nagrajevanja dodatno prispeva k učinkovitemu prilagajanju zaposlenih spremembam in izzivom v organizaciji in okolju, ki jim bo tudi v prihodnje ponujalo dovolj strokovnih izzivov. Sistem kompetenc za posamezna delovna mesta zagotavlja kakovostno strukturo v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Banka spodbuja zaposlene k posredovanju predlogov za izboljšave postopkov in procesov prek sistema spodbujanja ustvarjalnosti in upravljanja s predlogi izboljšav, ki obsega zlasti informiranje zaposlenih o pomenu ustvarjalnosti za obstoj in razvoj banke, redno spremljavo dosežkov ustvarjalnosti ter nagrajevanje predlogov in uvedbo izboljšav v prakso.

Del dolgoročnega vlaganja v zagotavljanje kakovostne strukture je tudi sistem kompetenc za posamezna delovna mesta v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Z zaposlenimi se opravljajo letni razvojni razgovori, ki so osnova za oceno razvojnega potenciala posameznika, opredelitev ključnih kadrov in izdelavo letnega načrta izobraževanja. Banka lahko s tem pravočasno zazna potrebe po novih znanjih

ter lažje načrtuje ciljno usposabljanje in izobraževanje za posameznike in tudi skupine zaposlenih.

V kontekstu notranje družbene odgovornosti skuša banka z letnimi razgovori in srečanji zaposlenih izvajati oziroma živeti vrednote banke v vsakdanjem življenju in delu zaposlenih. Hkrati se zaposleni udeležujejo raznih srečanj in okroglih miz, na katerih promovirajo vrednote trajnostnega razvoja in etičnega delovanja kot osnove za družbeno odgovorno in trajnostno bančništvo.

Glede na to, da se SID banka ukvarja predvsem s finančnimi storitvami, med drugim na nekaterih specifičnih področjih, so človeški viri njen ključni resurs, njihov razvoj pa ključni faktor nadaljnjega razvoja oziroma obstoja banke. Zaradi tega si banka prizadeva za napredek in sistematično strokovno izobraževanje ter izpopolnjevanje sodelavcev in skrbi za posredovanje znanj in izkušenj med njimi.

XV.3.3. Zaposlovanje

Banka že vrsto let ustvarja nova delovna mesta v skladu z vedno bolj kompleksnimi potrebami svojega poslovnega modela in s svojim razvojem odpira možnosti za zaposlovanje.

Pri izbiri kandidatov za zaposlitev se je banka posebej zavezala, da bodo postopki brezpogojno nediskriminatorni glede na osebne okoliščine kandidatov.

V letu 2018 je zaposlovanje potekalo skladno z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami akcijske strategije, ki temeljijo na novem poslovnem modelu in prilagajanju zaposlovanja rasti obsega poslovanja in razvoju novih produktov, zaposlovanju strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju sposobnih in perspektivnih kadrov v banki. V letu 2018 se je v SID banki na novo zaposlilo 23 sodelavcev, pretežno kot nadomestitve sodelavcev, ki so našli nove izzive izven banke oziroma zaradi začasnih odsotnosti, deloma pa kot odgovor na potrebe in izzive, ki jih narekujejo nove naloge in povečan obseg dela zaradi uvajanja novih produktov in prehoda na nov poslovni model.

Tabela 20: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe na dan 31.12.2018

Stopnja izobrazbe	SID banka		Skupina SID banka	
	število	delež v %	število	delež v %
5 in manj	15	8,1	26	9,4
6/1	12	6,5	19	6,9
6/2	37	20,0	58	20,9
7	92	49,7	137	49,5
8/1	24	13,0	32	11,6
8/2	5	2,7	5	1,8
Skupaj	185	100	277	100

Konec leta je bilo v banki 185 zaposlenih, od tega 124 žensk in 61 moških, povprečno število zaposlenih v letu 2018 je bilo 181.

XV.3.4. Nagrajevanje uspešnosti

Pri določanju višine plač in drugih stroškov dela zaposlenim se upoštevata veljavna zakonodaja in bančna kolektivna pogodba. Nagrajevanje uspešnosti in napredovanja ureja podjetniška kolektivna pogodba, v kateri so opredeljeni tudi pogoji in merila za dodatno motiviranje ključnih kadrov.

Posebej je nagrajevano projektno delo, ki hkrati predstavlja osnovo za doseganje razvoja posameznikov in timskega dela oziroma sodelovanja. S sistemom nagrajevanja in napredovanja želi banka nagraditi in motivirati sposobne kadre in z njimi realizirati ambiciozno zastavljene poslovne načrte.

XV.3.5. Notranje komuniciranje

SID banka izvaja visoko specializirano dejavnost, zato je za njeno uspešno delovanje ključno, da zaposleni razumejo in podpirajo njeno delovanje, k čemur prispeva tudi učinkovita in odprta komunikacija.

V banki so uveljavljene različne oblike obveščanja in komunikacije z zaposlenimi, od neposrednega komuniciranja med vodstvom in zaposlenimi (npr. redni interni sestanki in srečanja zaposlenih z upravo, sestanki s sindikatom), do dostopa do elektronskih zbirk podatkov, obveščanja preko interne elektronske pošte in polletnega izhajanja internega glasila Cekin.

ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

SID banka je v letu 2018 **dosegla načrtovane operativne in strateške cilje, ob tem pa beležila rast aktivnosti, ki je močno preseгла rast aktivnosti komercialnih bank.** S prilagajanjem svojih aktivnosti je prispevala ustrezen delež k ublažitvi neugodnih razmer na segmentih financiranja, kjer obstajajo tržne vrzeli in nezadostna ponudba s strani poslovnih bank. Izboljšanje makro-finančnih razmer in konsolidacije v bančnem sistemu, ki smo jim priča od leta 2014, so postopoma pripeljale do vedno večje osredotočenosti SID banke na razvojne aktivnosti, prenehale pa so interventne aktivnosti, ki so bile vezane na izvajanje proti-ciklične makroekonomske politike v krizi.

SID banka je aktivno iskala in razvijala inovativne in spreminjajočim se potrebam prilagojene instrumente financiranja ter tako **delovala dopolnilno, hkrati pa spodbujevalno na preostali del finančnega sistema.** To je dokazala z vrsto novih programov in finančnih instrumentov, še posebej v krizi, na katero se je odzivala z različnimi orodji, ki so bili izbrani v skladu z značilnostmi posamezne faze krize in njenimi pojavnimi oblikami.

EVALVACIJA AKTIVNOSTI SID BANKE V OBDOBJU 2011-2016 IN STRATEŠKI IZZIVI DELOVANJA V PRIHODNOSTI

V letu 2018 je skupina zunanjih strokovnjakov z Ekonomske fakultete v Ljubljani na povabilo SID banke izvedla tretjo evalvacijo aktivnosti, tokrat za petletno obdobje 2011-16. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

Poročilo skupine strokovnjakov lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

- Delovanje SID banke, kot razvojno-spodbujevalne institucije, ustrezno utemeljujejo nepravilnosti trga, ki jih banka oz. država lahko naslavlja z ustreznimi orodji ekonomske politike in seveda regulacije. Te nepravilnosti trga nastajajo v pogojih asimetričnih informacij ali pozitivnih eksternalij, oziroma družbeno koristnih učinkov, ki jih subjekti, ki se odločajo na tržni osnovi ne upoštevajo pri svojih odločitvah o financiranju.*
- Temeljni izziv delovanja SID banke v obdobju 2011-16 so predstavljale ciklične vrzeli, ki so nastale v izjemno neugodnih razmerah makro-finančne krize. Proticiklične oziroma protikrizne ukrepe je SID banka začela izvajati praktično takoj po razširitvi svojega mandata. Naslavljanje teh vrzeli je bilo glede na razmere nujno, asimetrična dinamika dislokacij pa je upravičevala začasno delovanje tudi na nestandardnih tržnih segmentih, kot so kratkoročna posojila in posojila večjim podjetjem.*
- SID banka je od leta 2011 razvila celo vrsto finančnih instrumentov na osnovi lastnih sredstev in namenskih sredstev države, iz katerih je že bilo plasiranih v gospodarstvo preko pol milijarde EUR. Finančni inženiring tako zavzema vedno*

bolj pomemben delež med vsemi programi razvojnega financiranja SID banke, na podobnih osnovah pa delujejo tudi finančni instrumenti evropske kohezijske politike.

- *Evalvatorji predlagajo, da naj bi bila, bolj aktivno in pravočasno kot v preteklosti, SID banka vključena v programiranje kohezijskih sredstev, za obdobje 2021-27. Poleg tega bi veljalo proučiti možnost, vključitve SID banke v zapiranje velike vrzeli razvojnega financiranja med »vzhodom« in »zahodom« Slovenije v obdobju 2021-27, ki bo predvidoma nastala v novi evropski perspektivi. Tu obstaja možnost predvsem v programih, ki temeljijo na finančnem inženiringu s proračunskimi sredstvi, saj ti s svojo povratno osnovo predstavljajo največjo možno multiplikacijo teh sredstev.*
- *Obstoječ zakonski okvir in mandat SID banke sta, po mnenju evalvacije, ustrezna in ji omogočata dovolj široko področje delovanja. Bi pa bilo smiselno osrednjo vlogo SID banke nadgraditi v smeri tudi formalnega povezovanja ali celo združevanja razvojno-spodbujevalnega sistema v državi.*

Evalvacija je pokazala, da je SID banka v letih 2011-16 utrdila svoj položaj osrednje javno-spodbujevalne institucije v državi. Deluje v spremenjenih makroekonomskih okoliščinah, tako v okviru politike Evropske komisije do delovanja razvojnih bank, usmerjene v večje koriščenje finančnih instrumentov ter instrumentarija pod okriljem Evropske investicijske banke (EIB). Evalvacija vidi SID banko kot temeljni finančni steber izvajanja dolgoročne razvojne politike ter se jo skladno s tem primerno in pravočasno vključuje v procese razvojnega planiranja.

Tako razvojna, kot tudi proti-ciklična vloga SID banke sta ključni za izkoriščanje razvojnih potencialov Slovenije v obdobju, ki je pred nami. Evalvacija v prihodnje predvideva odpiranje novih razvojnih vrzeli, ki bodo izvirale zlasti iz procesov četrte industrijske revolucije in ukrepanja proti podnebnim spremembam. V tem kontekstu naj bi bilo za SID banko strateškega pomena, da si prizadeva odigrati ključno vlogo katalizatorja tehnološke transformacije slovenskega gospodarstva v luči prihajajočih sprememb.

Po mnenju evalvacijske skupine je SID banka v luči sistema ekonomskega upravljanja v EMU praktično edini resen instrument države, s pomočjo katerega se lahko na nacionalni ravni izvaja proticiklična politika. Zato je za Slovenijo strateškega pomena, da bi SID banko sistemsko nadalje gradila kot institucijo, ki bi lahko v primeru ponovne krize igrala pomembno proticiklično vlogo.

SID banka bo morala v prihodnjih letih izvesti tudi nekatere prilagoditve poslovnega modela v delu, ki se nanaša na posredovanje sredstev preko bank. **Bančni sistem namreč zaznamujejo v izjemno kratkem času obsežne strukturne spremembe** kot so privatizacija, združevanje in povečevanje deleža lastništva tujih bančnih skupin. S tem se spreminjajo tudi potrebe in interes bank za sodelovanje s SID banko pri posredovanju njenih razvojnih sredstev do gospodarstva. Hkrati je Evropska komisija, v prvi polovici 2019 pripravila obnovljeno izhodišče za nadaljevanje usklajevanja položaja in vloge SID banke z vidika pravil dovoljenih državnih pomoči za prihodnje nekajletno obdobje. Novo izhodišče komisije sicer v

veliki meri sledi pričakovanjem SID banke, ki je od leta 2013 sistematično prilagajala svoje programe neposrednega financiranja novim usmeritvam za razvojne banke EU na tem področju. **Nova odločba EK pa bi lahko otežila delovanje SID banke preko komercialnih bank**, ker bi slednje za banke pomenilo dodatno administrativno breme, saj bi morale ugotavljati / poročati prejete državne pomoči končnih koristnikov sredstev. SID banka bo torej morala dodatno nadgraditi svojo ponudbo produktov in storitev za banke posrednice v smeri prevzemanja administrativnega bremena vezanega na svoje programe posrednega financiranja.

* * *

Za uspešen trajnostni razvoj RS je glede na navedeno potrebno nujno postaviti temelje za dolgoročno oblikovanje zadostne lastne akumulacije razvojnih sredstev. Tako akumulacijo bi omogočilo preoblikovanje slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov finančnega inženiringa na podlagi povratnih sredstev, programov, ki jih je že razvila SID banka in nekatere druge institucije. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja. **V tej smeri so bile v letu 2017 v okviru Službe vlade za razvoj in kohezijsko politiko, izvedene končne aktivnosti za vzpostavitev sklada skladov, v obliki finančnih instrumentov na področju kohezijskih sredstev.**

NUJNOST ODMIKA OD NEPOVRATNIH K POVRATNIM STREDETVOM FINANCIRANJA

Uporaba nepovratnih sredstev, kjer se cilje lahko doseže s povratnimi, napeljuje k neustreznim podjetniškim spodbudam in negospodarni porabi javnih sredstev. *Nepovratna sredstva delujejo kot »kapital brez dividend«, s tem pa povzročajo tveganje, da podjetja namenjajo premalo navora v dolgoročno vzdržno povečevanje svoje konkurenčnosti, stroškovne učinkovitosti in prilagajanje svojih poslovnih modelov. Nepovratna sredstva so sicer lahko v nekaterih primerih, kot subvencije, tudi ustrezen inštrument (npr. ko gre za družbeno koristne aktivnosti, ki na trgu ne bi mogle ustvarjati dobička), vendar morajo biti podvržene ustreznim mehanizmom in kriterijem za njihovo dodeljevanje.*

*V razmerah, ki terjajo kar se da učinkovito uporabo razpoložljivih javnih sredstev se zdi potrebna prevetitev dodeljevanja subvencij. Kjer je to mogoče, je nujno doseči njihovo **zmanjševanje v prid prispevka sredstev v produkte finančnega inženiringa.** S tem je moč bistveno spodbuditi naraščanje obsega povratnih sredstev financiranja z inštrumenti prilagojenimi neustreznemu delovanju finančnega sistema. Uspešno poslovanje skladov finančnega inženiringa SID banke in MGRT, postopno vzpostavljenih po letu 2011, izkazuje **zelo pozitivne izkušnje, pri čemer je treba upoštevati naslednje elemente:***

- 1. **Za razvoj teh instrumentov je potrebno veliko navora.** S pomočjo procesa njihove standardizacije, se v naslednji finančni perspektivi EU pričakuje uvedbo*

številnih standardiziranih produktov finančnega inženiringa.

2. *Finančni instrumenti, ki so v osnovi oblikovani v smeri delnega ali popolnega povračila sredstev, imajo po svoji naravi (bistveno) **nižjo intenziteto rabe javnih sredstev kot nepovratne pomoči.***
3. ***Finančni instrumenti so podlaga za vzpostavitev obnovljivih posojilnih skladov (revolving funds), ki lahko zagotovijo trajne zmogljivosti za intervencijo preko časovnega okvirja posameznega evropskega strukturnega sklada.***²⁶
4. ***Povratni skladi finančnega inženiringa zagotavljajo stabilnost in predvidljivost** ustrezne ponudbe financiranja javno-spodbujevalnega sistema.*
5. ***S finančnimi instrumenti dosežemo finančni vzvod javnih sredstev.** Tako z vidika ponovne uporabe obnovljivih skladov skozi čas, kot z vidika privabljanja financerjev izven proračuna k skupnemu investiranju, do katerega drugače ne bi prišlo. Zasnova finančnih instrumentov namreč omogoča ustrezno obvladovanje tveganj (garancije, poroštva), riziko apetita (izboljšanje bonitete naložbe/listinjenje, kritje prve izgube) ali trajnostno financiranje (subvencioniranje obresti, kombiniranje posojila in nepovratne pomoči).*
6. ***Finančni instrumenti lahko dosežejo višjo alokacijsko učinkovitost kot nepovratne subvencije,** ker sama obveznost delnega ali polnega vračila pogojuje ustreznost in dolgoročno finančno vzdržnost poslovnih modelov prejemnikov sredstev.*

Nadaljne smernice za optimiranje slovenskega razvojno-spodbujevalnega sistema bi bilo smiselno utemeljiti na naslednjih ugotovitvah:

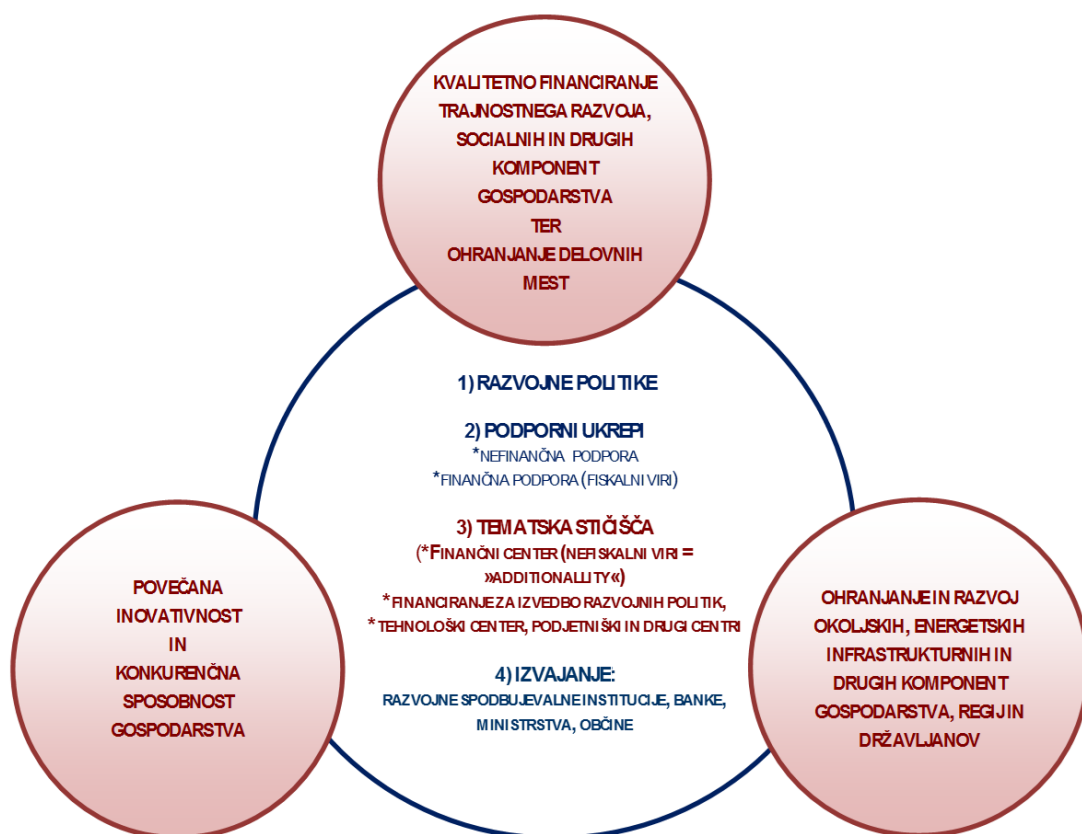
1. Zaradi omejenih proračunskih sredstev je potrebna kar se da učinkovita uporaba razpoložljivih sredstev EKP. To pomeni prednost za povratne oblike in multiplikacija sredstev z viri izven proračuna ter zaradi povratne narave sredstev možnost za izgradnjo trajnih skladov razvojnih sredstev.
2. Instrumenti, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih oz. subvencijah, za enak obseg končnega financiranja potencialno dokončno porabijo mnogokratnik proračunskih sredstev v primerjavi z instrumenti na podlagi finančnega inženiringa. **V splošnem so subvencije večinoma težko opravičljive ali nesmiselne, ko gre za spodbujanje dejavnosti, ki delujejo v tržnih okvirih. Zato morajo subvencije biti omejene na segmente aktivnosti z dokazanimi eksternalijami,** to je družbenimi cilji in učinki, ki jih podjetja sama ne bi zasledovala. **Tu so subvencije lahko celo nujne** za doseganje družbenih in razvojnih ciljev, saj jih zasebni sektor brez subvencij ne bi izvajal.

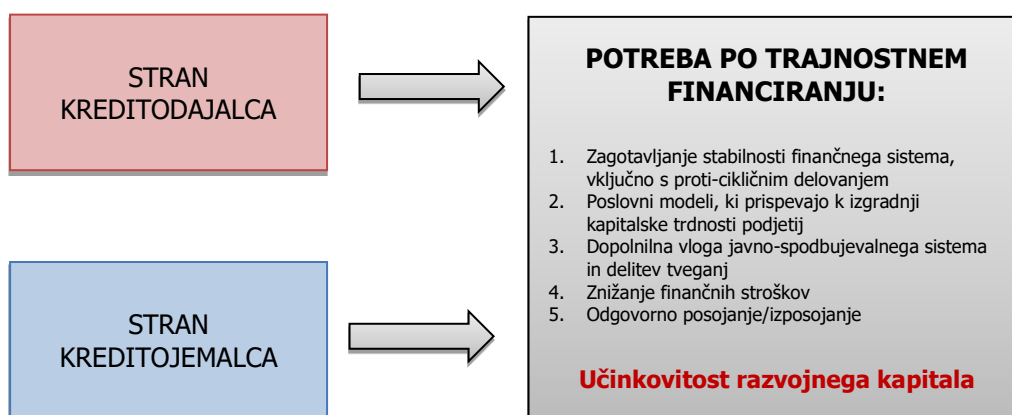
²⁶ EAPB - European Association of Public Banks, NEFI - Network of European Financial Institutions for SMEs, ELTI - European Long Term Investors association.

3. Potrebno se je osredotočiti zgolj na ponudbo produktov, dopolnilnih in komplementarnih tistim, ki jih ponujajo komercialne banke.
4. **Izkoristiti je smiselno številne povezovalne možnosti, ki jih ima SID banka**, tako v javno-spodbujevalnem sistemu, kot medbančnem domačem okolju, gospodarstvu, s tujimi multilateralnimi in nacionalnimi razvojnimi bankami ter tujimi finančnimi trgi, in interaktivno z vsemi navedenimi. S tem bi **racionalizirali delovanje trenutno razdrobljenega in slabo koordiniranega javno-spodbujevalnega sistema**. Velik potencial povezovalne vloge SID banke v javno-spodbujevalnem sistemu bi bilo lahko tudi izvajanje centraliziranega zadolževanja oziroma prenosa tujih razvojnih sredstev v slovenski gospodarski prostor.

Kljub precejšnjemu napredku se koncepti finančnega inženiringa v praksi še vedno uveljavljajo prepočasi, čeprav so priznane njihove prednosti, vzvodi in multiplikativni učinki, tudi z vidika boljšega črpanja sredstev evropskega proračuna. Model razvojnega financiranja, temelječ na nepovratnih sredstvih je preživet na sistemski ravni in bi ga bilo smiselno uporabljati le na segmentih, kjer spodbude na osnovi zgolj povratnih sredstev ne zadostujejo pri doseganju ustreznih učinkov državnih politik.

Slika 69: Financiranje prihodnjega razvoja Slovenije

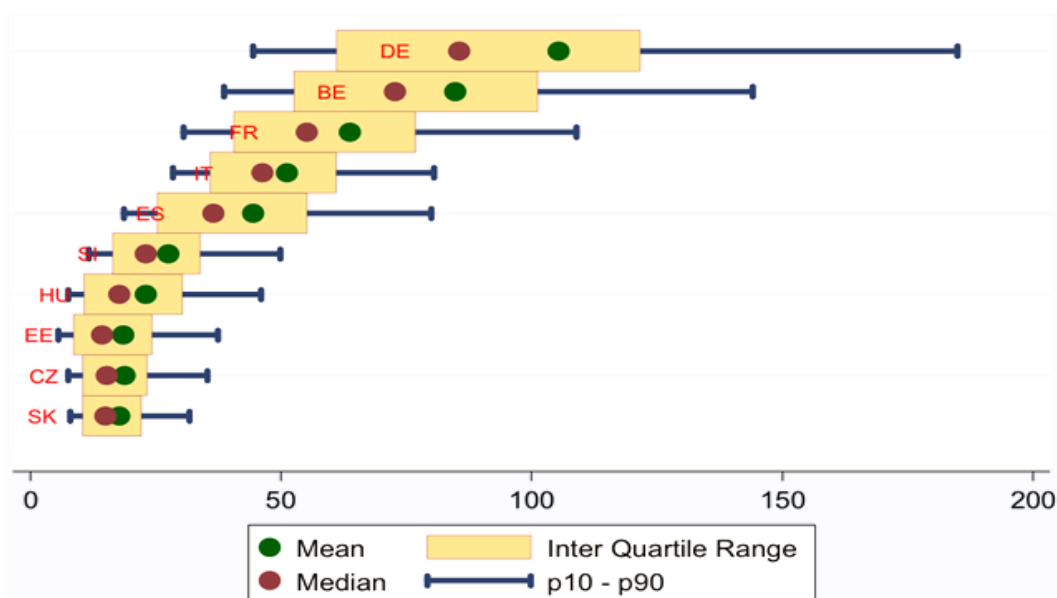

Vir: SID banka

Javno-spodbujevalni sistem financiranja mora svojo aktivnost usmerjati kamor obstajajo največje rezerve za gospodarsko rast, produktivnost in dodano vrednost. Kot kažejo raziskave, tu na primer raziskava v okviru Evrosistema, se produktivnost močno razlikuje med podjetji. Podjetja v Sloveniji večinoma močno zaostajajo po produktivnosti, so pa tudi taka, ki so po produktivnosti že primerljiva z bolj razvitimi državami. Alokacija resursov, tudi finančnih, v rast podjetij z visoko produktivnostjo torej predstavlja znaten potencial gospodarske rasti v Sloveniji. Dolgoročni prispevek javno-spodbujevalnega sistema k razvoju Slovenije bo torej odvisen od njihovega uspeha pri **razpoznavanju potencialov rasti produktivnosti na ravni financiranja podjetij**, in oblikovanja finančnih instrumentov, ki bodo spodbujale k ustreznemu prilagajanju podjetniških poslovnih modelov. Pri tem je ključnega pomena ustrežna podpora za preprečevanje izboljševanje zmogljivosti slovenskih izvoznikov!

Slika 70: Povprečje, mediana in razpon produktivnosti podjetij po državah EU

Vir: Compnet, Evrosistem. Podatki so nominalni, torej niso popolnoma primerljivi zaradi razlike v ravni cen in kupni moči.

* * *

Odločitev posameznih držav o ustanovitvi ali krepitvi osrednje razvojne institucije kot posebne veje finančnega sektorja se je v zadnjih letih v praksi izkazala za zelo učinkovito. **Med ustanovami v slovenskem javno spodbujevalnem sistemu je SID banka v veliki prednosti glede dometa finančnih možnosti in visoke kapitalske ustreznosti.** Druge javno-spodbujevalne ustanove ne gre razumeti kot konkurente SID banki, saj so vzpostavljene z drugačnimi nameni, v principu komplementarnimi. Nobena od drugih ustanov ni banka in zato delujejo po drugih načelih, mnoge se financirajo neposredno iz državnega proračuna, imajo tudi opazno manjše obsege delovanja, ipd. Zato **primerjave različnih javno-spodbujevalnih institucij odsevajo tudi razlike med uporabo povratnih in nepovratnih sredstev za spodbujanje javnih interesov.**

PRISPEVEK SID BANKE K PROTI-CIKLIČNI MAKROEKONOMSKI POLITIKI

Razvojne banke delujejo v dopolnilni vlogi akterjem, ki delujejo na tržni osnovi, torej na področju tržnih vrzeli. Ker so tržne vrzeli v osnovi pro-ciklične narave, je narava delovanja razvojne banke sama po sebi proticiklična, stabilizacijska.

V pogojih izrazite gospodarske krize se bančni sistem praviloma ne more izogniti realizaciji sistemskih tveganj. Finančna stabilnost je torej odločilno so-odvisna od makroekonomske stabilnosti, zato mora biti v ospredju zagotavljanja finančne stabilnosti ustroj dejavnikov proti-ciklične politike. Proticiklična politika (1) idealno preprečuje nastajanje pregrevanja gospodarstva in nastajanje makroekonomskih neravnovesij, zato ne sledi razlog za nastanek kriznih razmer in (2) s spodbujanjem v krizi preprečuje njeno dolgotrajnost, s tem pa preprečuje realizacijo sistemskih tveganj v finančnem sistemu.

Proticiklična makroekonomska politika načeloma deluje na pomanjkanje ali preseganje povpraševanja na ravni celotnega gospodarstva, zato lahko (morajo!) k proticiklični politiki prispevati vsi dejavniki, ki lahko na makroekonomsko relevanten način vplivajo na agregatno povpraševanje:

- *denarna politika (v domeni ECB, prispeva v primeru usklajenosti slovenskega gospodarskega cikla s ciklom evrskega območja),*
- *makroprudenčna politika BS,*
- *proti-ciklična fiskalna politika, v domeni MF,*
- *prilagajanje aktivnosti razvojne banke (obseg in ciljna usmerjenost),*
- *poraba evropskih kohezijskih sredstev,...*

SID banka, je edina ustanova v SJSS ki lahko dosega vidne makroekonomske učinke (naslednja ustanova SJSS je okoli 10-krat manjša po bilančni vsoti). Povečanje kreditiranja z 1,2 mrd na 3,75 mrd EUR v krizi pomeni učinek na aktivnost med 2 do 3% BDP po sistemu multiplikatorjev, enako po internih ocenah ki temeljijo na produkcijski funkciji. Ta

prostor je zadosti močan za prispevek SID banke k makrofinančni stabilnosti. Prilagajanje bilance SID banke torej lahko služi kot močan dejavnik glajenja gospodarskega cikla v Sloveniji, ne pa sam po sebi zadosten.

SID banka je v letih krize povečala tržni delež s 3% na skoraj 10%, še bolj pa pri kreditih gospodarstvu, in s tem dosegla zelo visok delež v finančnem sistemu v primerjavi z razvojnimi bankami EU. Pri tem ne gre pozabiti, da je SID banka pridobila bančno licenco šele konec 2007, zakonske podlage za izvajanje razvojnih aktivnosti in prva javna pooblastila pa so stopile v veljavo v septembru 2008. Je tudi kot ena redkih bank vseskozi poslovala pozitivno, kljub večkratnemu povečanju aktivnosti v krizi. V dobrih petih letih je tako prehodno postala celo druga banka po kreditiranju gospodarstva ter tretja po kapitalu in bilančni vsoti.

SID banka išče najboljši način, da postane osrednji finančni steber tudi v novem razvojnem modelu Slovenije. V tej viziji imajo svoje mesto zagotovo elementi kot npr. celovitost razvojnih in izvoznih podpornih instrumentov, dosegljivih na enem mestu, koncept odgovornega in trajnostnega, tudi samovzdržnega posojanja, združevanje različnih oblik in virov (v kriznem in po-kriznem obdobju še posebej) redkih sredstev, povečanje učinkovitosti nepovratnih fiskalnih sredstev, podpiranje zdravega in prožnega dela gospodarstva z nadpovprečnimi razvojnimi potenciali. Podobno velja za okoljske in socialne komponente trajnostnega razvoja države. Pri tem upošteva spremembe regulative in okvirje nove vloge razvojnih bank, ki jih postavlja gospodarsko-finančno in institucionalno okolje. Hkrati **bo SID banka tudi v prihodnje ohranjala pripravljenost na ponovno povečano interventno oziroma proti-ciklično vlogo, v kolikor bi prišlo do takih potreb ob morebitnem ponovnem nastopu kriznih razmer.**

Bistvo prihodnjega delovanja SID banke z vidika izvrševanja danih javnih pooblastil, upoštevajoč tudi splošen razvoj in vlogo razvojnih bank v prihodnje, bo torej predvsem dolgoročno spodbujanje in povezovanje na naslednjih glavnih področjih:

- **Povečevanje inovativnosti, s posebno pozornostjo prenosu znanja v gospodarstvo v naslednjem obdobju in cilje, ki bodo najbolj pripomogli k rasti novim delovnim mestom in konkurenčnim sposobnostim slovenskega gospodarstva,**
- **Učinkovito ohranjanje in razvoj okoljskih, energetskih, infrastrukturnih in drugih komponent,**
- **Zagotavljanje učinkovitega in kvalitetnega financiranja trajnostnega razvoja.**

Pomemben element nadaljnjega uspešnega razvoja SID banke bo glede na nove paradigme odzivanje na te velike spremembe. Toda to je poslanstvo spodbujevalno razvojnih inštitucij. Kot prikazuje pričujoče Poročilo, **SID banka k doseganju svojih strateških ciljev pristopa s konkretnimi koraki, ki se kažejo v vsakoletnem širjenju programov in aktivnosti in uspešnem doseganju**

učinkov teh aktivnosti. V prihodnjih letih pred SID banko zagotovo stojijo novi izzivi, in priložnost, da banka skupaj z drugimi deležniki ponovno pokaže vse svoje prednosti in sposobnosti, zlasti pa odgovornost za trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2018 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP (besedilo poročila je enako točki VII. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBLAŠČENE INSTITUCIJE V LETU 2018 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

1. Pristojnosti Komisije

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija), s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom, Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblaščenih institucij in daje mnenje k poročilom o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2018 je bilo realiziranih deset rednih in trinajst dopisnih sej.

2. Pregled aktivnosti Komisije

Na vseh sejah je Komisija obravnavala aktualne posle slovenskih podjetij. Vrednostno so izstopali srednjeročni posli v Belorusiji, ki jih je bilo zaradi kompleksnosti in nenehnih sprememb potrebno obravnavati na več zaporednih sejah, nekatere zaradi nujnosti tudi korespondenčno. Po številu jih je bilo bistveno več kot leto prej, po povprečni vrednosti so bili prav tako višji kot v preteklih letih. Posledično so bili z vidika presoje sprejemljivosti rizikov zahtevnejši, in sicer ne le s pozicije sprejemljivosti kreditnega tveganja dolžnikov, temveč z vidika izvedbenega rizika, ki se je v kombinaciji različnih zavarovalnih produktov kulminiral na manjšem številu izvoznikov.

Pridobivanje poslov slovenskih izvoznikov v Iranu je terjala hitre odločitve Komisije, ki se je soočala še z dodatnimi dilemami v zvezi z napovedmi, da bodo ZDA ponovno uvedle gospodarske sankcije do te države. S svojimi odločitvami je omogočila, da so slovenska podjetja pravočasno zaključila obstoječe posle in se umaknila s tega trga brez večjih škod, ki bi bistveno vplivale na njihovo tekoče poslovanje.

V okviru zavarovanja srednjeročnih transakcij je Komisija odločala tudi o poslih v Turčiji, ki je v 2018 zaradi notranje političnega dogajanja, krize na sosednjih območjih in uvedenih ameriških carin na jeklo, pokazala svoje šibkosti, kar zadeva zagotavljanje stabilnega poslovnega okolja. Komisija je s svojimi odločitvami omogočila slovenskim podjetjem, da so te posle uspešno pridobila in jih v precejšnji meri tudi že realizirala.

V 2018 so bili obravnavani še srednjeročni posli v Saudski Arabiji in v Ukrajini. Glede na zapleten politični položaj v obeh državah, namreč obe sta vpleteni v vojne konflikte z eno od svojih sosednjih držav, je bila Komisija izpostavljena zahtevni situaciji, v kateri se je odločila tako, da je imelo slovensko gospodarstvo največjo korist. Obravnavala je tudi zavarovanje srednjeročnega posla na Hrvaškem, ki je slovenskemu izvozniku omogočil vstop v novo poslovno panogo in tako večjo produktno diverzifikacijo.

Komisija je v 2018 odločala tudi o zavarovanju premostitvenega kredita podjetju, ki skupaj s svojimi odvisnimi družbami predstavlja veliko poslovno skupino, eno največjih slovenskih izvoznic. Podjetje se je zaradi ustrezne podpore lahko osredotočilo na aktivnosti lastniške in kapitalske konsolidacije, ki so zagotovile njen dolgoročni obstoj.

V zvezi z zavarovanji garancij je Komisija soglašala, da se poslovnim bankam zagotavlja zavarovanja garancijskih linij in tako omogoči malim in srednjim podjetjem pridobitev novih poslov v Rusiji, Belorusiji, Ukrajini, Turčiji ter prevzem dolgoročnih poslov v državah EU oziroma OECD (Avstralija, Avstrija, Belorusija, Turčija in Švedska).

V okviru zavedanja, da predstavljajo pretežni del produktnega portfelja slovenskih izvoznih podjetij proizvodi v prodaji s kratkimi plačilnimi roki, je Komisija veliko pozornosti namenila tudi pozavarovanju kratkoročnih terjatev do kupcev na nemarketabilnih trgih. Tako je obravnavala pozavarovalne posle do posameznih dolžnikov zlasti v Rusiji in Ukrajini.

Obravnavala je tudi novo pogodbo o pozavarovanju s komercialno zavarovalnico SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d., zaradi katere se bosta zavarovalni obseg in pobrana zavarovalna premija iz naslova pozavarovanj bistveno povečala. Po novi pozavarovalni pogodbi se pri SID banki pozavarujejo vse terjatve do kupcev na nemarketabilnih trgih vsaj s 50-odstotnim kritjem. Za uspešno implementacijo pozavarovalne pogodbe je bilo potrebno vzpostaviti kritja za vse nove dolžnike. V ta namen je pooblaščen institucija pripravila ustrezne zavarovalne predloge, ki jih je Komisija obravnavala in potrdila. O postopkih prodaje SID – Prve kreditne zavarovalnice d.d. se je Komisija tekoče seznanjala.

Ob odobravanju posameznih limitov so se tekoče obravnavala tudi deželna tveganja držav, še posebej Rusije, Belorusije, Ukrajine in Hrvaške, ki sodijo med najpomembnejše trge za slovenske izvoznike in kjer beleži pooblaščen institucija najvišjo izpostavljenost. Veliko je bilo razprav o Iranu in Turčiji, ki glede na tržne potenciale lahko predstavljata veliko priložnost za slovenska izvozna podjetja. V zvezi z Iranom so bile pogoste izmenjave mnenj na temo možnosti oziroma nezmožnosti sodelovanja s podjetji iz te države po uvedbi ameriških sankcij. Diskutiralo se je tudi o državah Bližnjega vzhoda, o afriških državah, o svetovni trgovinski organizaciji in posledicah ameriško-kitajskega trgovinskega spora na svetovno in slovensko gospodarstvo. V okviru obravnav deželnih tveganj je Komisija posredovala ustrezne informacije o političnem in diplomatskem dogajanju ter s tem podala ustrezne usmeritve za pooblaščen institucijo. V tem okviru so se obravnavala tudi poročila interventne skupine vezano na posamezne tvegane države, pri čemer je politiko zavarovanj ter rizične razrede držav prilagajala usmeritvam OECD.

Na rednih sejah se je Komisija tekoče seznanjala tudi z razvojem dogodkov na zavarovanih poslih, kjer so bile evidentirane zamude v plačilih kreditov oziroma so se pojavili drugi dejavniki, zaradi katerih bi lahko prišlo do nastanka škode. Na področju pozavarovanja se je posebej posvetila situaciji ruskega dolžnika, do katerega je pooblaščen institucija beležila veliko izpostavljenost. Na osnovi ustreznih in pravočasnih odločitev Komisije, se je pooblaščen institucija v celoti izognila škodi. Zelo poglobljeno je spremljala tudi situacijo v zvezi z zavarovanjem naložbe velikega slovenskega podjetja na področju držav bivše Jugoslavije. Celotna poslovna skupina je v postopku prestrukturiranja, zato so bile usmeritve in sugestije Komisije še pomembnejše.

V okviru potrjevanja izvoznih poslov slovenskih podjetij se je Komisija seznanjala tudi s potencialnimi posli velikih dimenzij slovenskih izvoznikov v državah Kosovo in Belorusija. V tem okviru je potrjevala pisma podpore, ki jih je pooblaščen institucija izdajala v korist slovenskih podjetij.

Na sejah Komisije se je odločalo tudi o spremembi zavarovalnih pogojev za obstoječe posle, kjer se je ob upoštevanju spremenjenih tržnih razmer sledilo potrebam zavarovancev. Največkrat so bile obravnavane spremembe zavarovanega izvoznega posla v Ameriki, ki se je zaradi kompleksnosti in velikosti večkrat spreminjal. Komisija je soglašala s spremembami zavarovalnih

vsot in podaljšanjem veljavnosti kritij za izvozne posle v Turčiji, kot tudi podaljšanjem veljavnosti kredita za financiranje dolgoročnih poslov na Kitajskem in v državah EU.

V okviru rednih sej Komisije je bil obravnavan evropski koncept razvojnega financiranja držav v razvoju, ki je namenjeno naložbam v regijah Afrike in evropskem sosedstvu. Razpravljalo se je o novem Evropskemu investicijskemu načrtu (EIP) ter o problemih in izzivih, s katerimi se ukvarja EU. Pooblaščenim institucijam je bilo naloženo, da skupaj s pristojnimi ministrstvi (Ministrstvo za finance, Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo) prouči ekonomičnost morebitnega vstopa v postopek t.i. 'Pillar Assessment', vključno z viri financiranja izvedbe tega postopka.

Na rednih sejah je Komisija tekoče obravnavala gradiva v zvezi s poslovanjem pooblaščenih institucij. V tem okviru se je seznanjala tudi s pokritostjo izvoznih tokov z zavarovanji, s stanjem varnostnih rezerv in zadostnostjo njihove višine ter s predvideno izpostavljenostjo. Prav tako se je periodično seznanjala z izvoznimi trendi slovenskega gospodarstva. Seznanila se je tudi s stanjem investicije v prenovo informacijskega sistema pooblaščenih institucij za zavarovanje poslov.

3. Pregled poslovanja pooblaščenih institucij

Poročilo o poslovanju pooblaščenih institucij v letu 2018 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP - (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji - prikazuje, da se skupni obseg zavarovanja poslov zvišuje, in sicer na vseh segmentih izvoznega zavarovanja, tako na zavarovanju srednjeročnih poslov kot tudi kratkoročnih poslov. Prav tako se beleži pozitiven trend na področju zavarovanja tujih investicij.

Največjo rast beleži pooblaščenih institucija na zavarovanju srednjeročnih poslov in investicij. V primerjavi z 2017 je pooblaščenih institucija v 2018 realizirala za 31,8 odstotkov večji zavarovalni obseg. Realizirala je višje rasti obsega poslovanja od povprečja kreditnih zavarovalnic članic Bernske unije, ki so povečale zavarovalni promet za 7 odstotkov.

Skupni obseg zavarovanih poslov pred netržnimi tveganji v 2018 je znašal 807,9 mio EUR, kar je bilo za 24,2 odstotka več, kot je predvideval plan. Poslovni plan za 2018 je bil postavljen višje kot leto prej, kar je bilo utemeljeno na aktualnih povpraševanjih in dejstvu, da je pooblaščenih institucija v letu 2017 beležila rasti zavarovalnega prometa. Doseženi rezultat je posledica več dejavnikov: (i) ekonomija je v ciklu konjunktura, (ii) izvozniki so se začeli v večji meri zanimati za trge izven EU in OECD, na katere ni mogoče vstopiti brez izvoznega financiranja, (iii) večje zavedanje za kreditna tveganja med izvozniki, (iv) večja prepoznavnost storitev SID banke med izvozniki in njihovimi bankami, (v) intenzivnejše aktivnosti poslovnih bank na področju dokumentarnega poslovanja za podporo izvoznim poslom podjetij.

Kot že omenjeno, je pooblaščenih institucija realizirala največjo rast obsega na področju zavarovanja srednjeročnih terjatev, kar je posledica povečanja povpraševanja za zavarovanje kreditov za financiranje poslov slovenskih podjetij na tujih trgih, zlasti v Belorusiji.

Rast obsega pozavarovanja kratkoročnih terjatev je posledica rasti izvoza slovenskih podjetij kupcem na nemarketabilnih trgih. Pozavarovalne kapacitete privatnega trga za te terjatve so omejene. Po izpostavljenosti prevladujejo posli s podjetji v Rusiji.

Na področju investicij je v 2018, po več zaporednih letih upadanja obsega, prvič evidentirana rast, ki je predvsem posledica realizacije zavarovanja investicije slovenskega podjetja v ZDA.

Število sklenjenih poslov v 2018 je nekaj manjše kot leto prej. V 2017 je bilo izdanih 102 novih zavarovalnih polic, v 2018 pa 93. Vzrok je v manjšem številu limitov za pozavarovanje kratkoročnih terjatev, ki so bili kumulativno tudi vrednostno nižji, obrat terjatev pa je bil hitrejši.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je konec leta 2018 znašala 600,3 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2017 povečala za 2,3 odstotka. Razlogi za višjo izpostavljenost vsebinsko sovpadajo z elementi, ki botrujejo višjemu obsegu realiziranih zavarovanj in sicer rast števila novo zavarovanih poslov, kar velja predvsem za srednjeročne posle. Pri kratkoročnih poslih je izpostavljenost nižja kot leto prej.

Plačane škode so v letu 2018 znašale blizu 1,0 mio EUR, kar je bistveno manj kot leto prej (2017: 15,3 mio EUR). Največji delež predstavlja škoda, izplačana iz naslova zavarovanja kredita za pripravo na izvoz v višini 0,7 mio EUR, preostanek so manjše škode iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev in stroški izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2018 znaša 1,5 mio EUR, kar je za 31,2 odstotka manj kot v letu prej. Večinoma se nanaša na preostanek zavarovanega nedelničarskega posojila in treh vrednostno manjših kreditov za pripravo na izvoz.

Stanje potencialnih škod konec leta 2018 znaša 0,9 mio EUR in se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 68,3 odstotka. Večji del le-teh izhaja iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Znesek regresov v 2018 je znašal 0,2 mio EUR, kar predstavlja 18,1 odstotka zneska, ki je bil realiziran leto prej. Večino zneska se nanaša na posle zavarovanih srednjeročnih kreditov.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2018 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 8.378 tisoč EUR (2017: presežek odhodkov nad prihodki v višini 9.982 tisoč EUR).

Dolgoročni cilj poslovanja institucije je, da zneski zaračunanih zavarovalnih premij in provizij v daljšem časovnem obdobju zadoščajo za kritje vseh nastalih škod, kar se izkazuje s kumulativnim rezultatom poslovanja, ki je pozitiven in znaša 18,4 mio EUR.

Slovenski izvozniki so tržno zelo dejavni v državah Rusije, Belorusije, Ukrajine in na drugih področjih bivše Sovjetske zveze, kjer se trudijo pridobiti nove izvozne posle. Vedno več pa je podjetij, ki vstopajo na nove trge afriških držav. Poleg disperzije prodajnih poti je njihov cilj realizirati višjo dodano vrednost preko doseganja višjih prodajnih marž. Zaradi večjega tveganja je na omenjenih trgih manjša koncentracija ponudnikov, zato prevladuje prepričanje, da bo lažje realizirati višje zasluge. Področja Rusije in področje bivše Jugoslavije so že tradicionalni izvozni trgi in pričakovano slovenskih podjetij so, da bodo v naslednjih letih tudi tu povečali svojo prodajno realizacijo.

Nova povpraševanja na omenjenih trgih bo mogoče podpirati le s strukturo zadostnih varnostnih rezerv. Potrebno je upoštevati, da se politične odločitve v državah, ki predstavljajo te trge, sprejemajo nepredvidljivo, zato so pogoste politične nestabilnosti. Dodatna dejstva, da so običajno v teh državah ekonomske strukture nerazvite, da nimajo prave industrijske zgodovine in učinkovitega pravnega sistema, le potrjujejo stališče, da gre za visoko tvegane trge. V tem kontekstu je potrebno posebej omeniti Rusijo, kjer beleži pooblaščen institucija veliko izpostavljenost, gospodarsko stanje ostaja nestabilno zaradi mednarodnih sankcij in istočasne vpletenosti države v sovražnosti v Ukrajini in v Siriji.

V obsegu realiziranih poslov še vedno prevladujejo kratkoročni posli, kar je normalno upošteva strukturo slovenske industrije in globalne trende v mednarodni trgovini. Zadnja tri leta se beleži vzdržno rast zavarovanja srednjeročnih poslov, kjer je med izvozniki vse bolj zanimivo zavarovanje neposrednega kreditiranja kupca in zavarovanje odkupov terjatev.

Upošteva navedene podatke in načelo OECD, da morajo javno podprte izvozno-kreditne sheme na dolgi rok poslovati s pozitivno ničlo, Komisija ugotavlja, da je bila SID banka v preteklem letu

upoštevajoč okoliščine doma in v svetu v delu poslovanja za državni račun uspešna v zagotavljanju zavarovanja za internacionalizacijo slovenskega gospodarstva.

4. Geografska koncentracija

Število slovenskih podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte v tujini se v zadnjih letih povečuje, vseeno pa je še vedno omejeno. Večinoma so konkurenčna na ozkem nišnem področju, zaradi česar so močno specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti. To so glavni razlogi, da se geografska izpostavljenost ne spreminja, temveč ostaja praktično nespremenjena.

SID banka spodbuja podjetja, da osvajajo nove trge ter tako diverzificirajo svoje poslovanje, posredno pa tudi izpostavljenost institucije, vendar je pri tem omejeno uspešna. Po stanju konec leta 2018 se izpostavljenost v največji meri nanaša na Rusijo in Belorusijo ter na države nekdanje Jugoslavije, predvsem na Srbijo, Hrvaško, BiH in Makedonijo. Poleg Belorusije, ki postaja pomemben trg za plasmaje slovenskih kapitalskih dobrin, se je povečala izpostavljenost tudi do drugih držav bivše Sovjetske zveze kot sta Ukrajina in Kazahstan. Zaradi dolgoročnih investicijskih aktivnosti slovenskega izvoznika se je zelo povečala izpostavljenost do Združenih držav Amerike. Upošteva napovedi slovenskih podjetij, bi se v prihodnosti lahko močno povečala izpostavljenost do Kosova in do nekaterih afriških držav.

Komisija na podlagi dosedanjih trendov in strukture gospodarstva ugotavlja, da bo koncentracija tveganj verjetno ostala prisotna tudi v bodoče, da pa je potrebno nadaljevati s prizadevanji za razpršitev tveganj, ne glede na dejstvo, da je drugačne rezultate pričakovati le na dolgi rok. Istočasno poudarja, da obstajajo za naslednja leta realni izgledi, ki nakazujejo možno realizacijo zavarovanj izvoznih poslov na trgih afriških držav. Najbolj aktualni so srednjeročni posli v Gani, dobre možnosti za slovenska podjetja so tudi v Angoli in Ugandi. Pozitivni izgledi so tudi za nekatere druge azijske države, predvsem Uzbekistan in Turkmenistan, prav tako predstavlja priložnost Kitajska. Vse to bo vplivalo na strukturo izpostavljenosti.

Glede na negotovo situacijo na trgih držav bivše Sovjetske zveze in na drugih pomembnih trgih slovenskega gospodarstva Komisija meni, da je potrebno nadaljevati z uradno podporo izvoznih poslov na novih in na tradicionalnih trgih slovenskih izvoznikov in investitorjev, skladno s povpraševanjem gospodarstva in prioritetami kot jih opredeljuje dokument »Mednarodni izzivi 2019-2020«. Tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti po obstoječih in novih poslih pa bo pooblaščen institucija pokrivala iz varnostnih rezerv.

5. Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je še posebej izrazita v razmerah zmanjšanja globalnega povpraševanja, kar se je odrazilo tudi v času zadnje gospodarske krize, saj se brez zavarovanja ne bi realizirali številni posli. To dokazuje tudi relativno visoka (v primerjavi s sorodnimi izvoznimi agencijami) pokritost celotnega izvoza z zavarovanji Skupne SID banke, ki znaša po metodologiji članic Bernske unije 27,3 odstotka, medtem ko pokritost izvoza blaga znaša 17,8 odstotka. Ostale članice Bernske Unije skupaj so v 2018 zavarovale okrog 10 odstotkov svetovne trgovine.

V času nadaljevanja ekonomske prosperitete je pričakovati večje povpraševanje po zahtevnejših strukturiranih produktih, predvsem v smislu zavarovanj srednjeročnega financiranja. Aktualno bo zavarovanje neposrednega srednjeročnega financiranja podjetij, in sicer predvsem za države, ki

imajo slabo razvit finančni sistem in prodajo terjatev. Omenjena produkta predstavljata za izvoznike konkurenčno orodje za pospeševanje prodaje.

6. Varnostne rezerve

Ministrstvo za finance je na podlagi pravilnika, ki določa mehanizem dopolnjevanja oziroma vračanja sredstev varnostnih rezerv v proračun Republike Slovenije v 2018 vplačalo 13,7 mio EUR sredstev v varnostne rezerve, ki so znašale konec 2018 154,3 mio EUR in so se v primerjavi s stanjem konec 2017 povečale za 16,7 odstotka. Izračuni kažejo, da le-te zadoščajo za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih zavarovanih poslov.

7. Zaključek

V skladu s Poročilom pooblaščenice in obrazložitvijo Komisija ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenice na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo sklenjeno med SID banko in Ministrstvom za finance RS, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave

